

İSTANBUL İLİ ŞİŞLİ İLÇESİNDE
BULUNAN BAZI PARKLARIN PEYZAJ TASARIM
İLKELERİ AÇISINDAN İRDELENMESİ

MELTEM COŞANER

Yüksek Lisans Tezi

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Aslı KORKUT

2009

Prof. Dr. Aslı B. KORKUT danışmanlığında, Meltem COŞANER tarafından hazırlanan bu çalışma 30/O1/2009 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Yüksek lisans tezi olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Juri Başkanı : Prof. Dr. Aslı B. KORKUT

İmza :

Üye : Doç. Dr. Abdullah KELKİT

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Elif ŞİŞMAN

İmza :

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Orhan DAĞLIOĞLU
Enstitü Müdürü

NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İSTANBUL İLİ ŞİŞLİ İLÇESİNDE BULUNAN BAZI PARKLARIN
PEYZAJ TASARIM İLKELERİ AÇISINDAN İRDELENMESİ**

Meltem COŞANER

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Prof. Dr. Ash B. KORKUT

TEKİRDAĞ-2009

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
SİMGELER	v
ŞEKİL DİZİNİ	vi-xi
ÇİZELGE DİZİNİ	xii
EK DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
2. KURAMSAL TEMELLER	2-66
2.1. Açık ve Yeşil Alan Kavramı.....	2-4
2.1.1. Açık ve Yeşil Alan Tanımları.....	2
2.1.2. Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırması.....	2-4
2.2. Park Kavramı.....	5-55
2.2.1. Parkların Tanımı, İşlevleri ve Standartları.....	5-12
2.2.2. Parkların Tarihi Gelişimi.....	13-26
2.2.3. Parkların Sınıflandırılması.....	27-55
2.2.3.1. Çocuk Bahçeleri.....	27-34
2.2.3.2. Spor Alanları.....	35-37
2.2.3.3. Mahalle Parkı.....	37-40
2.2.3.4. Kent Parkı.....	41-46
2.2.3.5. Bölge Parkı.....	46-47
2.2.3.6. Milli Parklar.....	47-49
2.3. Peyzaj Tasarım İlkeleri.....	49-59
2.3.1. Teknik.....	49-50
2.3.2. Hiyerarşi (Koram).....	50
2.3.3. Zıtlık.....	50
2.3.4. Birlik, Kompozisyon.....	50-51
2.3.5. Statik ve Konstrüksiyon.....	51

2.3.6. Sitüasyon (Çevreye Uygunluk).....	51
2.3.7. Proporsiyon.....	51-52
2.3.8. Denge.....	52
2.3.9. Vurgu (Dikkat Çekme).....	52
2.3.10. İfade Gücü.....	53
2.3.11. Dizi, Ritm, Tekrar.....	53-54
2.3.12. Renk ve Renk Harmonisi.....	54
2.3.13. Ölçü, Fonksiyon.....	55-56
2.4. Araştırma Konusu İle İlgili Önceki Çalışmalar.....	57-59
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	67-82
3.1. Materyal.....	60-61
3.1.1. İstanbul İli Şişli ilçesinin konumu, doğal ve kültürel özellikleri.....	61-66
3.1.2. Çalışma Alanının İstanbul İlindeki Konumu.....	66-67
3.1.3. Araştırmada yararlanılan diğer materyaller.....	68-77
3.2. Yöntem.....	80-82
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA.....	83-169
4.1. Şişli İlçesinde Bulunan Bazı Parkların Peyzaj Tasarım İlkeleri Açısından İrdelenmesi.....	83-144
4.1.1. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park.....	83-86
4.1.2. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı.....	86-89
4.1.3. Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı.....	89-91
4.1.4. Esentepe Mahallesi, Esentepe Parkı.....	91-93
4.1.5. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı.....	94-96
4.1.6. Feriköy Mahallesi, Kuğulubağ Sokak Parkı.....	96-99
4.1.7. Fulya Mahallesi, Şehit Jand. Çavuş Ümit Sabri Mıhçılar Parkı.....	99-101
4.1.8. Gülbahar Mahallesi, Muhtarlık Yanı Parkı.....	102-104
4.1.9. Halide Edip Adıvar Mahallesi, Çiftcevizler Parkı.....	104-107
4.1.10. Halit Rifat Paşa Mahallesi, Halit Rifat Paşa Parkı.....	108-109
4.1.11. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı.....	110-112
4.1.12. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı.....	112-115
4.1.13. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı.....	115-117

4.1.14. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı.....	118-120
4.1.15. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı.....	120-123
4.1.16. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı.....	123-127
4.1.17. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı.....	127-130
4.1.18. Merkez Mahallesi, Sıracevziler Parkı.....	130-133
4.1.19. Meşrudyet Mahallesi, Albay Sadri Alantar Parkı.....	133-135
4.1.20. Ondokuz Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı.....	135-138
4.1.21. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Kadir Cebiroğlu Parkı.....	138-141
4.1.22. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı.....	141-143
4.1.23. Yayla Mahallesi, Mezarlık Duvar Dibi Parkı.....	143-144
4.2. Anket Çalışmasına İlişkin Bulgular.....	145-154
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	155-159
KAYNAK LİSTESİ.....	160-168
ÖZGEÇMİŞ.....	169
EKLER.....	170-192

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL İLİ ŞİŞLİ İLÇESİNDE BULUNAN BAZI PARKLARIN PEYZAJ TASARIM İLKELERİ AÇISINDAN İRDELENMESİ

Meltem COŞANER

Namık Kemal Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman : Prof. Dr Aslı KORKUT

Birçok medeniyetin buluşma noktası olan İstanbul'da, korunmaya çalışılan tarihi mimari kimlik ile yeni sanayileşme sürecine eşlik eden çağdaş mimari kimlik anlayışları söz konusudur. Bu iki farklı anlayış, plansız ve sağlıksız bir gelişme gösteren metropolde yaşayan insanların, rekreasyon ihtiyaçlarının karşılanması açısından önemli bir sorun yaratmaktadır. Özellikle kentin çözümlenmemiş ulaşım ağ yapısı ve nüfusun yoğun olduğu yerleşim bölgelerindeki açık ve yeşil alanların yetersizliği, mevcut parkları daha da önemli bir hale getirmiştir.

Parklar, her yaştan insanın ruhsal açıdan rahatlmasına ve rekreasyonel aktivitelerine olanak veren, kent planlamalarında yeşil alanların işlevsel öğeleridir. İstanbul ilindeki plansız yerleşim, bu ildeki yeşil alanların varlığını da etkileyerek, mevcut yeşil alanların yerini konut veya iş merkezlerine bırakmasına neden olmaktadır. Özellikle Şişli ilçesi, trafik ve ticaretin bağlantı noktasında olması nedeniyle, yeşil alanların ve parkların en az bulunduğu ilçelerden birisidir.

Bu çalışma, İstanbul İli Şişli İlçesinde bulunan bazı parkların peyzaj tasarım ilkeleri açısından irdelenmesi amacıyla yapılmıştır. İrdemeler, ilçede bulunan 24 mahallenin her birinden seçilen bir örnek park üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmada ayrıca, parkları kullanan halkın görüş ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda; ilçede bulunan mevcut parkların ihtiyacı karşılayabilecek sayıda ve nitelikte olmadığı, özellikle önemli bir kısmının tasarım ilkeleri ile tam olarak bağdaşmayan bir anlayışla tesis edildiği ve kullanıcıların ihtiyaçlarını da tam olarak karşılamaktan uzak oldukları ortaya konulmuş, bu parkların iyileştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Park, Peyzaj Tasarım İlkeleri, Rekreasyon
2009 , 192 sayfa

SUMMARY
Post Graduate Thesis
ON EXAMINING SOME PARKS ,IN ŞİŞLİ THE DISTRICT OF THE CITY İSTANBUL IN
POINT OF THE LANDSCAPE DESIGN PRINCIPLES
Meltem COŞANER

Namık Kemal University
Institute of Sciences&Technology
Department of Landscape Architecture

Advisor: Prof. Dr Aslı KORKUT

The meeting point of many cultures, İstanbul the of the historical architecture identification that is being tried to preserve and the modern architectural identification that goes along with the new industrialisation period are the point of a perception. These two different perceptions make crucial difficulties in meeting the recreation needs of the people who live in this town that depicts an unplanned and unhealthy development. Especially the town's unresolved transportation network and the deficiency of the open and green fields in the residential areas that are populated densely bring more prominence into the current parks.

Parks are the functional components of the green spaces in urban planning, that provides people of every age to relax spiritually and to have recreational activities. The unplanned urbanisation in the city İstanbul, affecting the existence of the green areas in this city, causes the current green fields to leave their places to houses and business centres. The district Şişli in particular is one of the districts which have the fewest green fields and parks, for being in the port of the traffic and the trade.

This work is carried on with the aim of examining some parks in Şişli the district of the city İstanbul, from the angle of landscape architecture design principles. These examinations are carried out on a sample park that is chosen from each 24 streets in the district. In this research a survey to detect the opinions and the needs of people is also applied. On the result of the research; it has been determined that the current parks in the district are not adequate enough in either the quantity or the quality to meet the needs and that especially a great deal of them are constituted with a perception that does not even comply with the design principles completely and they are unlikely to answer the demands of the users, thus some suggestions are offered in order to restore these parks.

Keywords: Park, Landscape Architecture Design Principles, Recreation
2009, 192 page

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca beni yönlendiren, ilgi ve desteğini esirgemeyen değerli hocamlarım Prof. Dr Aslı B. Korkut' a, Doç.Dr. Abdullah Kelkit' e ve Yrd. Doç. Dr. Elif Şişman' a teşekkürlerimi, saygılarımla sunarım.

Tez çalışmam için gerekli tüm bilgi ve verilerin sağlanmasında yardımcı olan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Planlama Şefliği'ndeki tüm çalışma arkadaşlarıma, Şişli Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü çalışanlarına ayrı ayrı teşekkür ederim. Tez çalışmalarımın aşamalarında anlayışını ve tecrübesini esirgemeyen Müdür Yrd. Mustafa Özkan'a ve Şefim Ülkü Ş. Tutak'a teşekkürü borç bilirim.

Tez çalışmamın her aşamasında sorularıma çözüm getirmeye çalışan, anket çalışmasının verilerin değerlendirilmesinde yol gösteren ve hayatta yardımcı olan İnşaat Mühendisi Serkan Tonyalı' ya sonsuz teşekkürler.

Yüksek lisansa girişimin en önemli sebeplerinden biri olan; onların yaşamım boyunca yanımda olmalarına karşılık olamasa da bu küçük emeğimi adyarak gurur duymalarını isteğim annem Meral, babam Mehmet' e ve kardeşim Melda' ya teşekkür etmeyi borç bilirim.

Bu süreç içerisinde stresimi yüzüme yansıttığımda, gülümsememe sebep olan hayatımdaki tüm arkadaşlarıma varlıkları için teşekkür ederim.

SİMGELER ve KISALMALAR

İBB	İstanbul Büyük Şehir Belediyesi
İMP	İstanbul Metropolitan Planlama
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
İÇE	İstanbul Çevre Envanteri
İETT	İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri
İ.Ö.	İsa'dan Önce

ŞEKİL DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 2.1. İşlevsel park alanlarının kentsel yaşam kalitesine etkisi.....	8
Şekil 2.2. Çağlar ve peyzaj stilleri arasındaki ilişkiler.....	14
Şekil 2.3. Amenofis Malikanesinin bahçe tanzimi.....	15
Şekil 2.4. Mezopotamya bahçe sanatı örneği, Ziggurat.....	16
Şekil 2.5– Şekil 2.6. Babilin Asma Bahçeleri.....	17
Şekil 2.7. Cahar Bağ şeklinde bahçe tanzimi.....	18
Şekil 2.8. Yunan ve Roma evleri.....	19
Şekil 2.9. Tac Mahal Sarayı Bahçesi.....	20
Şekil 2.10. Alhambra Sarayı.....	21
Şekil 2.11. Villa D’Este plan görünüşü.....	22
Şekil 2.12. Villa D’Este.....	22
Şekil 2.13. Villa Lante plan görünüşü.....	22
Şekil 2.14. Villa Lante.....	22
Şekil 2.15. Boboli Bahçesi.....	23
Şekil 2.16. Versay Sarayı Bahçesi plan görünüşü.....	23
Şekil 2.17. Versay Sarayı Bahçesi.....	24
Şekil 2.18. Saint James Park planı.....	24
Şekil 2.19. Saint James Park.....	25
Şekil 2.20. Greenwich Park plan.....	25
Şekil 2.21. Greenwich Park, peyzaj.....	25
Şekil 2.22. Greenwich Park, görünüm.....	25
Şekil 2.23. Central Park plan.....	26
Şekil 2.24. Central Park, peyzaj.....	26
Şekil 2.25. Central Park, görünüm.....	26
Şekil 2.26. Çocuk oyun alanlarında arazi formu.....	29
Şekil 2.27. Çocuk oyun alanlarında zemin elemanı, kauçuk döşeme.....	29
Şekil 2.28. Kum havuzu.....	30
Şekil 2.29. Çocuk oyun alanında suyun kullanımı	30
Şekil 2.30. Ahşap çocuk oyun grubu.....	32
Şekil 2.31. Poliüretan çocuk oyun grubu.....	32
Şekil 2.32. Oyun alanında bitkilendirme.....	32

Şekil 2.33. Oyun alanında bitkilendirme ile gölgelik alanlar.....	33
Şekil 2.34. Ankara ili Altınpark'dan bir görünüm.....	33
Şekil 2.35. Mekânlar arası bağıntı.....	34
Şekil 2.36. Farklı yaş gruplarına hitap eden oyun alanları.....	34
Şekil 2.37. Peyzaj elemanlarının birbirleri ile olan ilişkilerine göre yerleştirilmesi.....	50
Şekil 2.38. Birlik ve kompozisyon.....	51
Şekil 2.39. Tasarım kesitinde proporsiyon.....	52
Şekil 2.40. Formal denge, Taksim Meydanı.....	52
Şekil 2.41. Vurgu.....	53
Şekil 2.42. Dizi.....	53
Şekil 2.43. Farklı ritm tipleri.....	54
Şekil 2.44. Renk harmonisi.....	55
Şekil 2.45. İnsanın boyutları ile çevresinin ilişkisi.....	55
Şekil 3.1. Dünya' da İstanbul İli' nin konumu.....	62
Şekil 3.2 İstanbul Boğazı kabartma haritası.....	63
Şekil 3.3 İstanbul ili nüfus piramidi.....	65
Şekil 3.4. Çalışma alanının İstanbul İli' ndeki konumu.....	67
Şekil 3.5. İstanbul ili Çevre Düzeni Planı.....	80
Şekil 3.6. Yöntem akış şeması.....	82
Şekil 4.1. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park halihazır haritası.....	84
Şekil 4.2. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park, hava fotoğrafı.....	84
Şekil 4.3. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park genel görünüm.....	85
Şekil 4.4. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park çay bahçesi.....	85
Şekil 4.5. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park çocuk oyun alanı.....	86
Şekil 4.6. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park bank ergonomisi.....	86
Şekil 4.7. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı halihazır haritası.....	87
Şekil 4.8. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı hava fotoğrafı.....	87
Şekil4.9. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı genel görünüm.....	88
Şekil 4.10. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı birinci kademe.....	89
Şekil 4.11. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı ikinci kademe.....	89
Şekil 4.12. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı üçüncü kademe.....	89
Şekil 4.13. Ergenekon Mahallesi,Bahtiyar Kaşlı Parkı, halihazır haritası.....	90
Şekil 4.14. Ergenekon Mahallesi,Bahtiyar Kaşlı Parkı, hava fotoğrafı.....	90

Şekil 4.15. Ergenekon Mahallesi,Bahtiyar Kaşlı Parkı, giriş.....	91
Şekil 4.16. Ergenekon Mahallesi,Bahtiyar Kaşlı Parkı, genel.....	91
Şekil 4.17. Esentepe Mahallesi,Esentepe Parkı, halihazır haritası.....	92
Şekil 4.18. Esentepe Mahallesi,Esentepe Parkı, hava fotoğrafı.....	93
Şekil 4.19. Esentepe Mahallesi,Esentepe Parkı, spor alanı.....	93
Şekil 4.20. Esentepe Mahallesi,Esentepe Parkı, genel.....	94
Şekil 4.21. Eskişehir Mahallesi,Dericiler Sokak Parkı, halihazır haritası.....	95
Şekil 4.22. Eskişehir Mahallesi,Dericiler Sokak Parkı, hava fotoğrafı.....	95
Şekil 4.23. Eskişehir Mahallesi,Dericiler Sokak Parkı, giriş.....	96
Şekil 4.24. Eskişehir Mahallesi,Dericiler Sokak Parkı, parmaklıklar.....	96
Şekil 4.25. Eskişehir Mahallesi,Dericiler Sokak Parkı, kent mobilyaları.....	97
Şekil 4.26. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, halihazır haritası.....	98
Şekil 4.27. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, hava fotoğrafı.....	98
Şekil 4.28. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, genel.....	99
Şekil 4.29. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, oyun alan	99
Şekil 4.30. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, giriş.....	100
Şekil 4.31. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mıhçılar Parkı, halihazır haritası.....	100
Şekil 4.32. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mıhçılar Parkı, hava fotoğrafı.....	101
Şekil 4.33. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mıhçılar Parkı, genel.....	101
Şekil 4.34. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mıhçılar Parkı, merdivenler.....	102
Şekil 4.35. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mıhçılar Parkı, ikinci kademe.....	102
Şekil 4.36. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mıhçılar Parkı, sokakla bağlantı.....	102
Şekil 4.37. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, halihazır haritası.....	103
Şekil 4.38. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, hava fotoğrafı.....	103
Şekil 4.39. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, çocuk oyun alanı.....	104
Şekil 4.40. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, aktif spor aletleri alanı.....	105
Şekil 4.41. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, çocuk oyun alanı.....	105
Şekil 4.42. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, halihazır haritası.....	106
Şekil 4.43. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, hava fotoğrafı.....	106
Şekil 4.44. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, çocuk oyun alanı	107
Şekil 4.45. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, görünüm.....	108
Şekil 4.46. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, bitkilendirme.....	108
Şekil 4.47. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, halihazır haritası.....	108

Şekil 4.48. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, hava fotoğrafı.....	109
Şekil 4.49. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, spor alanı.....	109
Şekil 4.50. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, çocuk oyun alanı.....	110
Şekil 4.51. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, topografya.....	110
Şekil 4.52. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, halihazır haritası.....	111
Şekil 4.53. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, hava fotoğrafı.....	111
Şekil 4.54. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, teknik.....	112
Şekil 4.55. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, yürüyüş alanları.....	112
Şekil 4.56. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, bitkilendirme.....	113
Şekil 4.57. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, yeşil alanlar.....	113
Şekil 4.58. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, halihazır haritası.....	114
Şekil 4.59. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, hava fotoğrafı.....	114
Şekil 4.60. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, giriş.....	115
Şekil 4.61. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, sert zemin.....	115
Şekil 4.62. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, çocuk oyun alanı.....	115
Şekil 4.63. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, halihazır haritası	116
Şekil 4.64. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, hava fotoğrafı.....	117
Şekil 4.65. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, genel.....	117
Şekil 4.66. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, bitkilendirme.....	118
Şekil 4.67. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, çocuk oyun alanı.....	118
Şekil 4.68. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, halihazır haritası.....	119
Şekil 4.69. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, hava fotoğrafı.....	119
Şekil 4.70. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, genel	120
Şekil 4.71. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, çocuk oyun alanı.....	120
Şekil 4.72. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, spor alanı.....	120
Şekil 4.73. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, halihazır haritası.....	121
Şekil 4.74. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, hava fotoğrafı.....	122
Şekil 4.75. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, genel.....	122
Şekil 4.76. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, çocuk oyun alanı.....	123
Şekil 4.77. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, sert zemin.....	123
Şekil 4.78. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, spor alanı.....	124
Şekil 4.79. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, bitkisel tasarım.....	124
Şekil 4.80. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı,	

halihazır haritası.....	125
Şekil 4.81. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, hava fotoğrafı..	125
Şekil 4.82. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, giriş.....	126
Şekil 4.83. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, çocuk oyun alanı.....	127
Şekil 4.84. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, spor alanı.....	127
Şekil 4.85. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, yeşil alanı.....	127
Şekil 4.86. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, halihazır haritası.....	128
Şekil 4.87. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, hava fotoğrafı	129
Şekil 4.88. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, yol sirkülasyonu.....	129
Şekil 4.89. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, yürüme yolu.....	130
Şekil 4.90. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, çocuk oyun alanı.....	130
Şekil 4.91. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, malzeme.....	130
Şekil 4.92. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, halihazır haritası.....	131
Şekil 4.93. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, hava fotoğrafı.....	132
Şekil 4.94. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, ilk kademe.....	132
Şekil 4.95. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, merdiven.....	133
Şekil 4.96. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, çocuk oyun alanı.....	133
Şekil 4.97. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, spor alanı.....	133
Şekil 4.98. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, halihazır haritası.....	134
Şekil 4.99. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, hava fotoğrafı.....	135
Şekil 4.100. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, giriş.....	135
Şekil 4.101. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, genel.....	136
Şekil 4.102. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı,halihazır haritası.....	136
Şekil 4.103. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, hava fotoğrafı.....	137
Şekil 4.104. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, giriş.....	137
Şekil 4.105. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, kademeler.....	138
Şekil 4.106. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, gölet.....	138
Şekil 4.107. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, pergoleler.....	138
Şekil 4.108. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, spor alanı.....	139
Şekil 4.109. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, halihazır haritası.....	139
Şekil 4.110. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, hava fotoğrafı.....	140
Şekil 4.111. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, genel.....	140

Şekil 4.112. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, sirkülasyonu.....	141
Şekil 4.113. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, çocuk oyun alanı.....	141
Şekil 4.114. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, spor alanı	141
Şekil 4.115. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, halihazır haritası.....	142
Şekil 4.116. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, hava fotoğrafı	142
Şekil 4.117. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, genel.....	143
Şekil 4.118. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, çocuk oyun alanı.....	143
Şekil 4.119. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, halihazır haritası.....	144
Şekil 4.120. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, hava fotoğrafı	145
Şekil 4.121. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, çocuk oyun alanı.....	145
Şekil 4.122. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, genel.....	145
Şekil 4.123. Katılımcıların cinsiyetlerine göre grafik dağılımı.....	145
Şekil 4.124. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı.....	146
Şekil 4.125. Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımı.....	147
Şekil 4.126. Kullanıcıların meslek grupları göre grafik dağılımı.....	148
Şekil 4.127. Parka yürüme mesafesinde ulaşım.....	149
Şekil 4.128. Parka vasıta ile ulaşım.....	149
Şekil 4.129. Park alanları içinde sürkülasyon ve aktivite alanları.....	150
Şekil 4.130. Oyun alanı büyüklüğü ve ekipman yeterliliği.....	150
Şekil 4.131. Çocuk oyun alanının yakınındaki ebeveyn gözetim alanlarının konumları ve bu alandaki donatı elemanları.....	151
Şekil 4.132 Çocuk oyun alanı zemin kaplama malzemesi cinsi ve zemin kaplama farklılığı.....	151
Şekil 4.133. Çocuk oyun alanı zemin kaplama malzeme cinsi.....	152
Şekil 4.134. 6-12 yaşındaki çocuklara uygun oyun ekipmanı ihtiyacı.....	152
Şekil 4.135. Oyun ekipmanlarının çocuk ve gençlere etkisi	153
Şekil 4.136. Bitki yeterliliği.....	153
Şekil 4.137. Parkın yapısal tasarımı.....	154
Şekil 4.138. Parkların fonksiyonel olmaları.....	154
Şekil 4.139. Park yönetimi.....	155
Şekil 4.140. Park içinde aktivite alanları.....	169

ÇİZELGE DİZİNİ

Çizelge 2.1. Minimum açık ve yeşil alan standartları.....	3
Çizelge 2.2. Açık ve yeşil alanların sınıflandırması.....	4
Çizelge 2. 3. Parkların hizmet alanları, kullanıcıları açısından standartları.....	9
Çizelge 2.4. Türkiye koşulları için önerilen park standartları.....	11
Çizelge 2.5. Parkların konum, tesisler ve faaliyetler açısından standartları	12
Çizelge 2.6. Parkların alan standartları.....	46
Çizelge 3.1. İstanbul ili yıllara göre nüfus değişimi.....	64
Çizelge 3.2. Yıllara göre kişi başına düşen yeşil alan miktarı.....	66
Çizelge 3.3. Şişli ilçesi dâhilinde bulunan park, yeşil alanların mahallelere göre dağılımı.....	67

EK DİZİNİ

EK 1. Basketbol Sahası (Turak 1989).....	171
EK 2. Basketbol Sahası (Turak 1989).....	172
EK 3. Basketbol Sahası (Turak 1989).....	173
EK 4. Basketbol Sahası (Turak 1989).....	174
EK 5. Basketbol Sahası (Turak 1989).....	175
EK 6. Basketbol Sahası (Turak 1989).....	176
EK 7. Anket çalışması örneği.....	177
EK 8. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park Vaziyet Planı.....	178
EK 9.Esentepe Mahallesi,Esentepe Parkı Vaziyet Planı.....	179
EK 10 Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı Vaziyet Planı.....	180
EK 11 Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı Vaziyet Planı.....	181
EK 12 Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı Vaziyet Planı.....	182
EK 13 Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı Vaziyet Planı.....	183
EK 14 Halide Edip Adıvar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı Vaziyet Planı.....	184
EK 15 Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı Vaziyet Planı.....	185
EK 16 İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı Vaziyet Planı.....	186
EK 17 Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Park Vaziyet Planı.....	187
EK 18 Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı Vaziyet Planı.....	188
EK 19 Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı Vaziyet Planı.....	189
EK 20 Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı Vaziyet Planı.....	190
EK 21 Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı Vaziyet Planı.....	191
EK 22 Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı Vaziyet Planı.....	192

1. GİRİŞ

Hızla artan kent nüfusuna paralel olarak yoğunlukları ve diğer plansız gelişmeleri, yanlış yer seçimleri, kentlerin kırsal alanlarla olan ilişkilerinin kopmasına, kentlerdeki açık ve yeşil alanların azalmasına neden olmaktadır. Plansız gelişmelerin doğal bir sonucu olarak, çeşitli kullanımlar için elverişli ve yeteri kadar arazi tahsis edilememiş olması, değişik karakterli bölgelerin birbirleri içerisine girmesine ve aralarında tampon yeşil alanların oluşturulmamasına sebep olmuştur (Akdoğan 1984' den değiştirilerek).

Yoğun kent yaşamının baskısı altında bulunan kent insanının psikolojik açıdan dinlenmesi, rekreasyonel faaliyetlerde bulunması sosyal ve kültürel açıdan gelişimi üzerine açık ve yeşil alanların etkisi büyüktür. Ancak açık ve yeşil alanlar nüfus artışı, çarpık kentleşme, amaç dışı kullanımlar gibi nedenlerle estetik ve fonksiyonelliklerini yitirmiş, rekreasyonel olgudan uzaklaşmıştır (Etili 2002'den değiştirilerek).

Kaliteli bir yaşam çevresi ve kent dokusu; yapılar, ulaşım olanakları ve açık ve yeşil alanlar arasındaki ilişkilerin bir sonucudur. (Emir ve Onsekiz 2007). Bu kalite öngörüsüyle, işlevsellik ve estetiğin bütüncül planlamalarıyla zenginleşen açık alanlar; parklar, çocuk oyun alanları, açık spor alanları ile doğal, tarihi, kültürel ve görsel değer taşıyan tüm alanları kapsamaktadır (Altunkasa 1993'den değiştirilerek).

Parklar, rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştiği, kent planlamalarında yeşil alanların işlevsel öğeleridir. Kentlerin çözümlenmemiş ulaşım ağ yapısı insanların ruhsal olarak rahatlayacakları, rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayacakları yeşil alanlara; toplumun her kesimine hitap eden parklara olan önemi artırmıştır.

Bu çalışmada amaç, parkların peyzaj tasarım ilkeleri yönünden değerlendirilerek irdelenmesidir. Bu değerlendirme, İstanbul ili Şişli semti'nde örnek seçilen park tasarımları üzerinde yapılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda, anket çalışmasında elde edilen verilerde kullanılarak, bu parkların iyileştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Açık ve Yeşil Alan Kavramı

Açık alan, gerek bir arazinin kullanma özelliğine sahip (tarım,orman, funda, göl v.b.) gerekse belirli işlevlere cevap veren (park, bahçe, meydan, gezinti yerleri v.b.) kent içinde veya dışında bulunan, inşa edilmemiş (boş) alanlardır. İşlevsel açıdan ele alınan açık alanlar; boş alanlar (inşa edilmemiş alanlar) ve yeşil alanlar (fiziki yönden açık olmayan fakat işlevleri yönünden açık olan alanlar) dır. Fiziki açıdan ele alınan açık alanlar ise devamlı ve belirlenmiş hiç bir kullanıma açılmamış fakat geçici bir çok işlevleri (oyun, sergi, pazar yeri, meydan v.b.) yerine getiren boş alanlardır (Yıldızcı 1982' den değiştirilerek).

2.1.1 Açık ve Yeşil Alan Tanımları

Açık ve yeşil alanlar bir kentin en önemli işlevsel ve kente kimlik oluşturan alanlardır. Bir amaca uygun olarak düzenlenmiş bir yerleşim alanının fiziksel kalıbı, genel anlamda kitle ve boşluklardan oluşur. Şehir kalıbını ortaya koyan, yapılar, sirkülasyon hatları ve açık alanların bütünü içe ve dışa dönük hacimler olan kitle ve boşluğu yaratır (Anonim 1978' den değiştirilerek).

İngiliz peyzaj mimarı Slyvia Crowe'a göre açık ve yeşil alanlar “Mimari elemanların dominant olduğu yoğun kent dokusu içinde yer alan küçük park, çocuk bahçesi, meydanlar gibi oturma ve seyretmeye yönelik pasif rekreasyona hizmet eden ve kentin kalabalığından uzak aktif rekreasyon olanağı sağlayan alanlar” olarak tanımlamaktadır. Açık alanların bitki materyali ile bilinçli ve planlı bir şekilde düzenlenmesi sonucu yeşil alanlar oluşmaktadır (Kaymaklı 1990).

Açık ve yeşil alan tanımları, farklı planlamacılara göre farklı anlam taşımakta ve tiplere, fonksiyonlara ayrılmaktadır.

2.1.2. Açık ve Yeşil Alan Sınıflandırmaları

Açık ve yeşil alan tanımları bazı plancılar yönünden değişik anlam ve tiplere hatta fonksiyonlar göstermesine karşın genelde açık alanlar meydanlar, çocuk bahçeleri, kavşaklar, oyun ve spor alanları, parklar, botanik ve hayvanat bahçeleri, bulvarlar, yaya bölgeleri, ev bahçeleri yer alabilir (Uzun 1987 değiştirilerek). Çizelge 2.1.' de minimum açık ve yeşil alan standartları verilmiştir (Gürses, 1968) Çizelge 2.2.' de açık ve yeşil alanlara ilişkin detaylı bir sınıflandırma yapılmıştır (Bayraktar 1973).

(Bakan ve Konuk 1987)' a göre Kentsel dış mekânları 4 ayrı grupta incelenebilir;

- Düzenlenmiş Yaya Alanları: Parklar, spor alanları
- Alışveriş Alanları: Çarşı, pazaryerleri
- Geçiş Alanları: Sokaklar, yollar, ulaşım alanları, kaldırımlar
- Bölgeler: Meydanlar, kentteki açık prestij mekânları

Çizelge 2.1. Minimum açık ve yeşil alan standartları (Gürses, 1968).

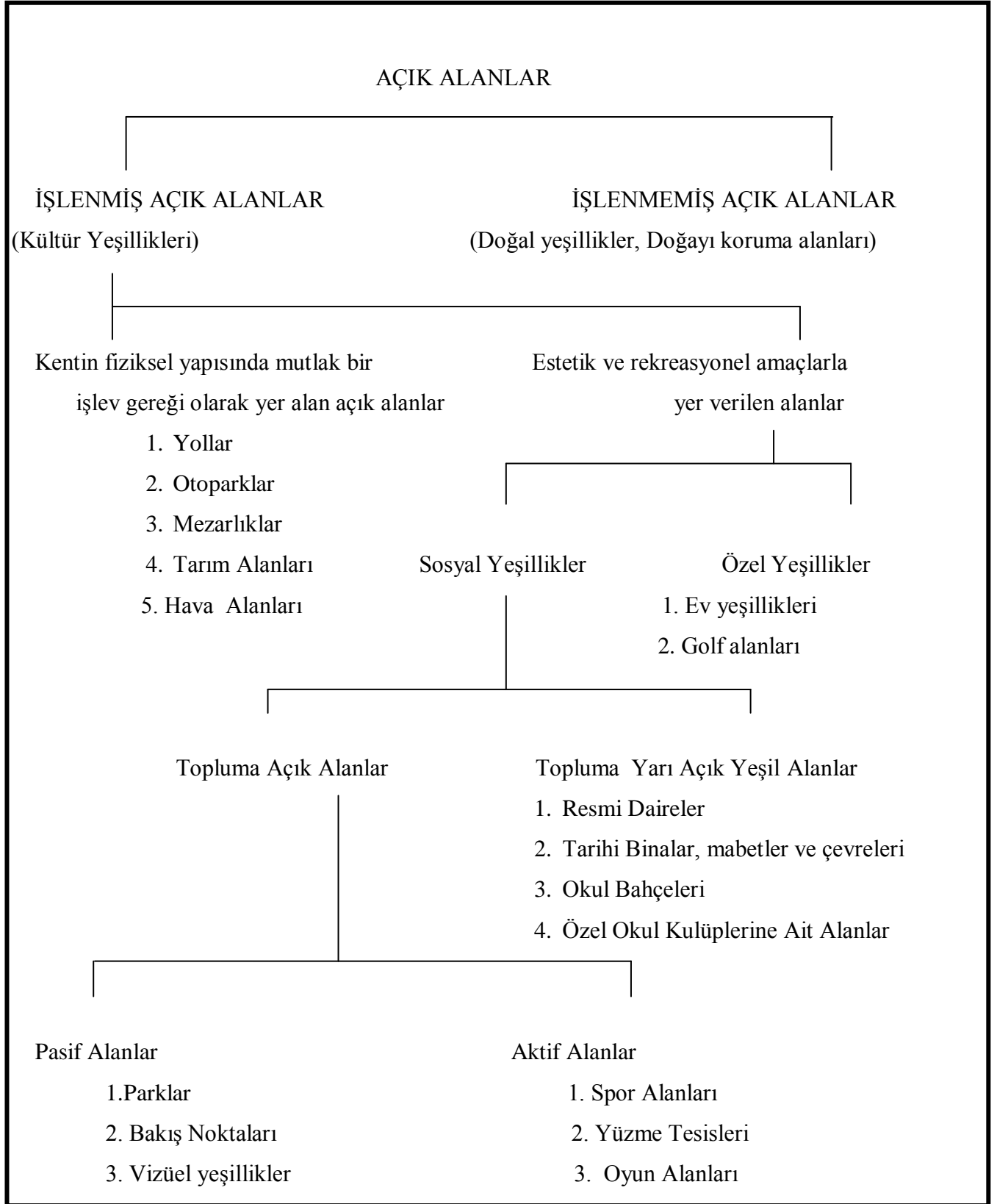
Yeşil Alan Tipi	Nüfus Başına Düşen Alan (m ²)
<u>Aktif Yeşil Alanlar</u>	
1.Çocuk oyun alanları	1
2. Oyun ve spor alanları	10
3. Açık yüzme havuzları	1
Toplam	12
<u>Pasif Yeşil Alanlar</u>	
1. Merkezi mahalle birliği parkları	8
2. Trafik yeşillikleri	1
3. Sınır ve endüstri yeşillikleri	1
Toplamı	10

Yeşil alanlar konumları açısından ise Ankara Nazım İmar Bürosu tarafından iki grup altında toplanmıştır (Kaymaklı 1990).

1. Kentsel ölçekteki yeşil alanlar: Tüm kent halkı tarafından ortaklaşa kullanılan alanlardır (Büyük parklar, büyük spor alanları, piknik alanları vb. gibi).

2. Yerel ölçekteki yeşil alanlar: Bu alanlar kullanan kişilerin yaşadıkları mekâna yakın olan ve kentte belirli bir dağılım göstermesi gereken alanlardır (çocuk bahçesi, oyun alanları, mahalle parkları vb.)

Çizelge 2.2. Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması (Bayraktar 1973).



2.2. Park Kavramı

Park alanları, ‘ Kent içi yeşil alan oluşturma niteliği ile yeşil alan ve yapılı çevre arasında dengeli arazi kullanımının sağlanması açısından kentsel bir öneme sahip olmasının yanı sıra aynı zamanda toplumsal rolü yüksek olan ortak kullanım mekânlarıdır. Farklı insanların karşılaşması, tanışması, konuşması, kentsel yaşamı paylaşması gibi sosyal ihtiyaçların karşılanması ve sosyo-kültürel süreklilik ve gelişmenin sağlanması açısından, toplumsal iletişimin gerçekleştiği kültürel odak noktaları olarak da nitelendirilebilirler. Toplumsal boyuttaki bu ilişkiler, konut dokusu içerisinde etkin ortak kullanım mekânları oluşturulması, kentsel mekânın sosyal ve mekânsal boyutlarda daha etkili kullanılması ve mekânı oluşturan işlevlerin olabildiğince canlı tutulması amacıyla; anlam ve aktivite çeşitliliği açısından ayrıcalıklı bir öneme sahiptir ve konut alanlarında da aynı etkinliği göstermektedir. Park alanları, kentte canlı bir çevre oluşturulmasında, yoğun kent merkezinde insan/çevre ilişkisinin kurulmasında, kentsel dolaşım ve aktivite alanlarının oluşturulmasında etkin bir öge’ olarak açık ve yeşil alan varlığı anlamında kentsel yaşam kalitesinin sosyal açıdan da mekâna indirgenmesi sebebiyle, önemli bileşenlerinden biri olarak nitelendirilebilir (Onsekiz 2003).

2.2.1. Parkların Tanımı, İşlevleri ve Standartları

Park, kentin çeşitli semtlerine ve çevresine yapılmış, sakinlerine aktif ve pasif eğlence ve dinlenme olanağı sağlayan, ölçülü, dengeli, ve güzel kompozisyon oluşturulmuş sosyal yeşil alanlardır (Tanrıverdi 1987).

Çeşitli fonksiyonlardan oluşmuş kent dokuları (konut, endüstri, eğitim vb. gibi) arasında parklar, en önemli dinlenme ve eğlenmeye olanak sağlayan kentsel rekreasyon alanlardır. Parklar, insanların günlük boş zamanlarını değerlendirebilecekleri dinlenme, eğlenme yerleridir (Uzun 1993).

Thompson (2002), ise parkları, oyun mekânları ve spor alanlarını da bünyesinde barındırması, kentte daha geniş alan kaplaması ve yapay ve/veya doğal bitki örtüsüyle kent içerisinde ekolojik çeşitliliği desteklemesi nedeniyle kentsel açık alan planlamasının temel öğelerinden biri olarak tanımlamaktadır. Genel olarak parklar yoğun kent yaşamı baskısı altında kalan insanların ruhsal olarak rahatlayabilmesi ve rekreasyon faaliyetlerinde bulunabilmesi için tasarlanmış alanlar olarak tanımlanabilir.

Park alanların işlevselliğinden söz edebilmek için planlama çalışmalarının tam ve eksiksiz olması gerekir. Alanda yapılacak survey ve hedef kitle analizinden sonra alan hakkında veriler elde edilerek parkın planlama ve tasarım aşamalarına geçilmelidir. Bu şekilde oluşturulmuş park alanları insanların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayabilir niteliktedir. Park alanları işlevsel olarak; dinlenme, eğlenme, spor ve oyun aktivitelerini barındıran alanlardır.

Yeşil alanlar; iklim, kent estetiği, ruh sağlığı, ekolojik, ekonomik yönden büyük öneme sahiptir. Parklar kent içinde insan-doğa ilişkisini kurar. Fiziksel ve ruhsal anlamda insan sağlığına, kentin plansız ve yoğun alanlarında yaşayanlara olumlu etki ettiği bilinmektedir. Parklar, kentte yaşayan insanların fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılar, doğal zenginlikleri korur, turizmi geliştirir, konut-ticaret sanayi bölgeleri arasında tampon oluşturur, yaya ve taşıt dolaşımını kolaylaştırır (Dil 2004' den değiştirilerek).

— Arazi Kullanım Planlaması Açısından İşlevleri

Şehircilik açısından; bölünme, sürkülasyon, biyoklimatik, hijyenik yönden iyileştirme, koruma, kenti biçimlendirme, estetik kazandırma, yaşam kalitesini artırma, rekreasyon olanakları sunma gibi çeşitli fonksiyonları barındırır. Parklar şehir içerisinde insanları rekreasyona yönlendiren denge unsurudur. Şehir içindeki yeşil alanların ışık, hava, gürültü emniyeti için önemli rolleri vardır. Yeşil alanlar, araç trafiğini; yaya, rekreasyon ve ikamet sahalarından ayırmakla insanlar için trafik yönünden gereken emniyeti sağlamış olurlar (Dil, 2004' den değiştirilerek).

— İklimsel Yönden İşlevleri

Kentlerde beton ve asfaltın giderek fazla kullanılır olması hava sıcaklığının artışı üzerinde hissedilir bir etki yapmıştır. Bu sıcaklık artışlarının düşürülmesinde yeşil alanların yararı büyüktür (Aksoy 2002). Parkların bitkisel materyali buldukları yerde kendilerine özgü bir mikro klima yaratıp kent ikliminin havasını iyileştirirler. Bitkiler yapraklarıyla gölge yapıp güneş ışığının direkt olarak toprağa gelmesine engel olmaktadır. Bitkiler güneş ışınlarının bir kısmını yaprakları sayesinde yansıtırlar bir kısmını da absorbe eder, diğer bir kısmını ise dağıtır. Yeşil alanlar havanın nemini düzenler. Ağaçlar yapraklarının terlemesi sayesinde havaya nem verir. Bir Kayın ağacı (*Fagus sp.*) günde buhar halinde 500 lt., Huş ağacı (*Betula sp.*) 300 lt su vermektedir. 500 lt su 100.000 m² büyüklüğündeki bir alanın %30-40 oranındaki nemini karşılar.

500 lt suyu karşılamak için ağaç 300.000 ısı alır ve havayı serinletir (Onat 1998). Yeşil alanlar havayı düzenlerler. Bitkiler havayı kirleten tozları ve gazları absorbe ederler. Örneğin refüjlerde kullanılan 1m yüksekliğindeki bir çit bitkisi toz ve gazları filtre eder, CO2'yi alıp havaya O2 (oksijen) ve H2O (su) verir. Taşıt trafiğindeki Pb'nin (kurşun) etkisini azaltır. Transpirasyon yoluyla yükselen hava toz ve diğer parçacıkları uzaklaştırır. Düşük ısıdaki hava ile yüksek ısıdaki hava yer değiştirerek havanın temizlenmesini sağlar. Böylece yapılar arasındaki yeşil alanlar havalandırmaya imkân verir (Onat 1998'den değiştirilerek).

— **Rekreasyon İşlevleri**

Yeşil alanlar şehirlerde yaşayan kişilerin günlük ve haftalık rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan, aktif ve pasif rekreasyonları içeren alanlardır. Rekreasyon sayılan eylemler yasa, kişilere, zaman, parkın kullanımına göre değişiklikler gösterebilir. Bu nedenle, çeşitliliği çok fazla olan rekreasyonel eylem ve katılımların kişiye bağlı yön ve karakteri önemlidir. Aktif rekreasyon, kişinin eğlendirici, dinlendirici eylemlere aktif olarak katılıp enerji harcamasıdır. Büyük ölçekli kentsel parklarda yüzme, tenis, binicilik, golf, ok atma, yelken, kürek, paten kayma, kayak, özürülülerin katılabileceği spor olanakları, çocuk oyun alanları aktif rekreasyonu oluşturmaktadır (Aksoy ve Ark. 2004' den değiştirilerek).

Yine büyük ölçekli bölgesel ve kentsel parklarda yer alabilecek; Açık, kapalı müze ve sergi alanları, açık hava konserleri, hayvanat bahçeleri ve botanik bahçelerinde gezinti pasif rekreasyonu oluşturmaktadır. Rekreasyona katılımın biçimi ne olursa olsun, rekreasyon bir mekânda yapılır ve peyzaj mimarlığı rekreasyonel planlama çalışmaları dış mekân üzerinde yer alır. Kentlerin dış mekân olanakları ise, yerleşim alanlarının fiziksel kalıpları dışında yer alan yeşil alanlar olarak kentsel yerleşmelerin en önemli bölümünü oluşturur.

— **Ruh Sağlığı Açısından İşlevleri**

Özellikle taşıt trafiğinin yoğun olduğu metropol şehirlerde bulunan parkların insanların ruh sağlığına etkisi kuşkusuz büyüktür. Beton yapıların hâkim olduğu şehirlerin zıddına park alanların yeşil ve doğa birlikteliği ile insanları huzura davet eder.

Yeşil alanlar insanların sosyal açıdan birlikte olmasını sağlarken; botanik parkları, çocuk oyun alanları, hayvanat bahçeleri gibi alanlarda çocuklar çevrelerini keşfeder, yeni bilgiler öğrenirler (Onat 1998).

— Ekolojik İşlevleri

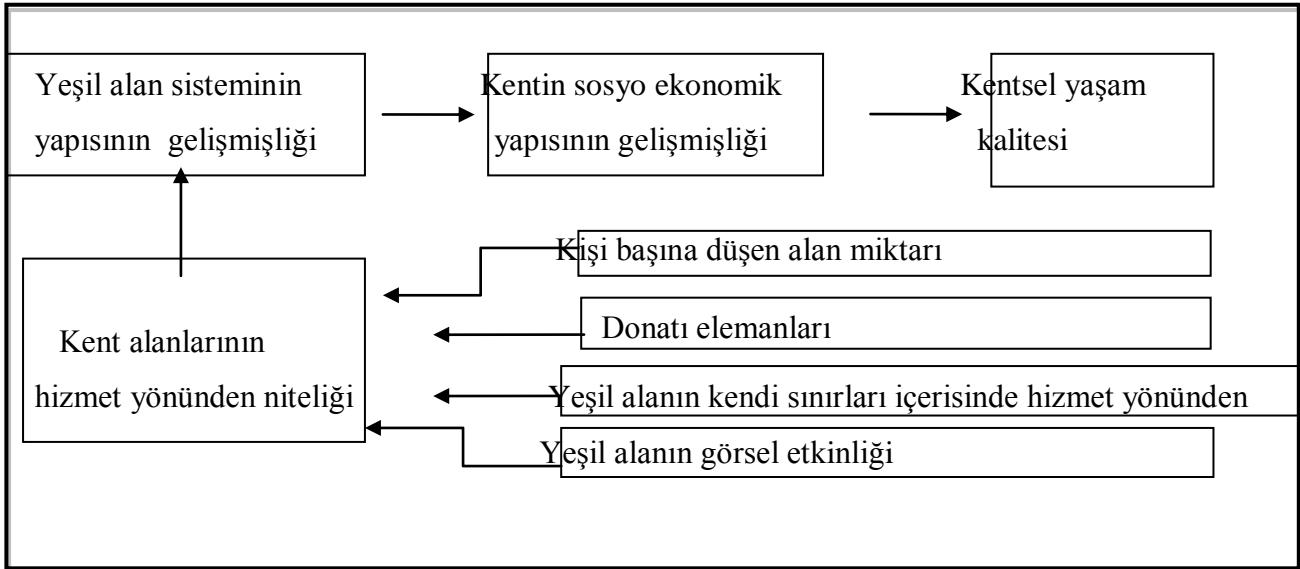
Kentlerde bulunan yeşil alanlar kenti; ekolojik ve mikroklimatik yönden olumlu etkiler, kitleli yeşillik özelliğinde olan yeşil alanlar ormanların ve diğer yeşil alanların devamlılığını sağlayıp kent yakınında tarımsal üretime imkân verirler. Yeşil alanlar çevre kirliliği üzerinde oldukça etkilidir. Bitkiler toprak ve su korumasında da önemli roller oynarlar (Aksoy 2002).

Bölgesel ve Milli parklar doğal yapısının korunması ile çok sayıda bitki ve hayvan türü için yaşam mekânı oluşturur (Dil 2004'den değiştirilerek).

— Ekonomik İşlevleri

Düzenlenmiş parklar; yaşam kalitesini arttırmakla birlikte; yeşil alanın yakınındaki arsa, konut ve işyeri fiyatlarını da arttırmaktadır (Civan 2003 değiştirilerek). Kentsel, Bölgesel ve Milli Parklar bir kentin prestijini arttırmaktadır. Ayrıca yeşil alanların bakımı, güvenliği gibi konularda da kişilere istihdam olanağı sağlanmaktadır. (Goede ve Ark. 2001'den değiştirilerek).

'Kent yaşamı' denilen çağdaş yaşam biçiminin sunduğu yapay çevre, özellikle insan doğasına aykırı, biyolojik anlamda yetersiz bir çevre kimliği yansıtmaktadır. Böyle bir ortamda insanların sağlıklı ve mutlu yaşamaları, kentin sosyoekonomik yapısının gelişmişliği ve buna bağlı olarak yeşil alan sisteminin gereksinimlere cevap verecek düzeyde olmasına bağlıdır. Açık ve yeşil alanların/park alanlarının işlevsel olabilmeleri için, kişi başına düşen alan miktarı, donatı elemanları, her bir yeşil alanın kendi sınırları içinde hizmet yönünden niteliği ve görsel etkinliği önemlidir (Şekil 2.1) (Etlı 2002).



Şekil 2.1. İşlevsel park alanlarının kentsel yaşam kalitesine etkisi (Etlı 2002).

Parklar büyüklüklerine, içlerinde bulunan aktivite çeşitliliğine, yetki alanlarına ve hitap ettikleri nüfusa göre sınıflandırılmaktadırlar. Parklar ve rekreasyon alanları; mahalle parkları, semt parkları, kent parkları, milli parklar, bölgesel parklar, ormanlar, koru alanları ve fidanlıklar olarak gruplandırılabilir. Mahalle parkları, mahalle ölçeğindeki yerleşim birimlerinde daha çok çalışmayan nüfusun boş zamanlarında dinlendiği ve hafta sonlarında ise yoğun kullanıma uygun, özellikle aktif rekreasyonel ihtiyaçlara cevap verebilen alanlardır. Bu parklarda tüm yıl boyunca kullanılabilir yapı ve özellikler yer alır. Bunların arasında estetik ve iklimik özellikler içeren su gösterileri ve geniş havuzlar, dinlenme ve toplanma alanları ile gece kullanışları için aydınlanabilir mekânların bulunur (Uzun 1993). Çizelge 2.3.'de Park alanları büyüklükleri, hizmet alanları ve kullanıcılarının yaş gruplarına göre etkin özellik göstermekte, sınıflandırılmaktadır.

Çizelge 2. 3.Parkların hizmet alanları, kullanıcıları açısından standartları (Polat 2002).

Parklar	Etkili Hizmet Alanı (Yarıçap)	Kullanıcı Yaş Grubu (Yaş)	Kişi Başına Büyüklük (Alan da /1000 Kişi)	Hizmet Ettiği Nüfus (Kişi)	İdeal Büyüklük (da)
Çocuk Bahçeleri	200-600 m	1-3, 4-7, 8-15	4		8-16
Spor Alanları	2 km	7 ve yukarısı	4	Bütün Kent	40-60
Mahalle Parkları	500- 1.500 m	Bütün Yaşlar	8-12	3500- 5000	20-40
Semt Parkları	1000- 2500 m	Bütün Yaşlar	10-20	15.000- 30.000	160-400
Kent Parkları	1-10 km	Bütün Yaşlar	80	Bütün Kent	40-800
Bölge Parkları	25- 100 km	Bütün Yaşlar	750-3.000		2.000- 4.0000
Milli Parklar	Bütün Ülke	Bütün Yaşlar	Değişken	Bütün Ülke	Değişken

Genellikle çocukların oyunu için ayrılmış alanlar, küçük ölçülü ve nüfusun yoğunluğuna bağlı olarak yerleşim alanları içinde bulunmaktadır. İlkokullarla bütünlüğü sağlanmalıdır.

Daha büyük ölçülü, çeşitli özellikteki şehir parkları ve belirli aktivitelerin organize edildiği rekreasyonel merkezlerin konut, endüstri ve ticari alanların nüfus yoğunluğuna göre şehir içindeki dağılışı ve ölçüleri planlanmalıdır.

Şehir dışında ve yakın çevresinde yer alacak yeşil alanlar (bölgesel parklar, su yüzeyleri ve tabiata ait koruma alanları vb. gibi) ilgi çekici, doğal araziler üzerine planlanan alanlardır.

Çeşitli faktörlerin ve fonksiyonların ayrıldığı park alanları konut bölgesine ya da diğer yerleşim alanlarıyla olan fonksiyonel ilgisi, rahat ve emniyet içinde kat edilen şehir içi yol şebekesi ile sağlanır.

Skrzypozak Spak tarafından yapılan bir araştırmada, insanlar için yürüyüş mesafesi standarttı belirlemiştir.

(a) Bir insanın yorgunluk duymadan azami yürüyüş süresi : 30 dakika

(b) Yürüyüş sürati (km / saat)

- İşçiler için; 5 km/saat
- Erginler için; 4 km/saat
- Yaşlılar, anneler ve çocuklar için 2.5 km / saat (Anonim 1978).

Park standartlarında büyüklükleride etkin rol oynamaktadır.Çizelge 3.'de büyüklük ve kullanım kapasitesine göre park standartları belirlenmiştir.

Bir park için ayrılan alan düzenlemesinde, çevrede yapılacak analiz esnasında nüfus yoğunluğu ve nüfusun kimlerin oluşturduğu, alan kullanım işlevi belirlenmesi gibi standartların belli sayısal verilere dayanılarak çözümlenmesi gereklidir. Elde edilen standartlara uyumlu veriler çevre analizi ile karşılaştırılarak uygun park düzenlemesi yapılmış olunur. Çizelge 2.4.'de Parkların kullanım kararlarını belirlemek üzere analiz yapılmıştır.Çizelge 2.5.'de Parkların Konum, Tesisler ve Faaliyetler Açısından Standartları belirlenmiştir.

Çetiner (1972)'e göre şehir içinde ve dışındaki tüm yeşil alanlar içim kişi başına 40-60 m², şehir içinde ise kişi başına minimum 6m² yer ayrılmadadır.

Çizelge 2.4. Türkiye koşulları için önerilen park standartları, (Nasuh 1993'den değiştirilerek).

Park Sınıfı	Kişi için (m ²) Ort. (Min-Max)	Minumum Alan Büyüklüğü	Açıklama
1.Çocuk Oyun Bahçesi (5-15 yaş)	1.0 0.5-4.5	12 da	Çocuklar için
2.Spor ve Oyun Alanları	4.0 2.5-8.5	40 da	3-5 m ²
3.Parklar Mahalle Parkı Semt Parkı Kent Parkı	2.5 - 5.0 - 100 10-40	8 da 50 da 400 da	5-10 m ²
4.Botanik ve Hayvanat Bahçesi	0.5 -	100 da	
5.Sergi Parkları (Lunapark)	0.2 (0.1-0.5)	100 da	

Çizelge 2.5. Parkların konum, tesisler ve faaliyetler açısından standartları (Polat 2002).

Parklar	Konum	Tesisler ve faaliyetler
Çocuk Bahçeleri	Konut alanları içinde ana ulaşım ağı dışında oto trafiğinin yoğun olmadığı yerlerde konutların rahatça izlenebilir olmalıdır	Çocukların yaşlarına göre rahatça yeteneklerini geliştirmesine, aktif oyun faaliyetlerine katılabilmelerine olanak sağlayan, oyun araçları, kum havuzları ve bitki örtüsüyle donatılmış alanlardır. Denge, koordinasyon, organ ve duyuları geliştirmeyi amaçlar
Spor Alanları	Kent çevresinde ulaşım ağına yakın düzlük ve temiz hava akımları olan alanlar tercih edilmelidir.	Amatör ve profesyonel spor faaliyetlerini (futbol, voleybol, hentbol, basketbol, tenis, halter, boks, ok atma, atletizm, kayak ve yelken, binicilik ve yüzme vb.) çalışma ve müsabakalarının yapıldığı kapalı ve açık tesislerdir.
Mahalle Parkları	Doğal özellik gösteren, ulaşım ağına yakın ve konut yoğunluğunun azaltacak bir yerde olmalıdır.	Gezi yerleri, çay bahçesi, bisiklet yolu, küçük çapta piknik alanı ve çocuk bahçesi gibi tesisleri içine alan ve bütün mahalleye hizmet eden parklardır.
Kent Parkları	Topoğrafik yönden çeşitlilik gösteren doğal alanlar seçilmeli kolay ulaşım sağlanmalıdır.Ulaşım ağı park içerinden geçebilir.	Semt parklarına ek olarak hayvanat bahçesi, fuar alanları, spor ve konser salonları, at patikaları vb. tesisleri içerir. Kentin açık ve yeşil alan dokusunu belirleyen ve tüm kente hizmet eden parklardır.
Bölge Parkları	Doğal özellik gösteren, mevcut su kaynağı olan ve kolay ulaşım imkanı olan güzel yerler tercih edilebilmelidir.	Hafta sonu ve daha uzun tatillerde kalınabilecek alanlardır. Kış sporları bu alan içinde yapılabilir.
Milli Parklar	Ender doğal ve ekolojik özellik gösteren yerlerdir.	Yoğun kullanıma açılmaz ve özellikleri korumaya yöneliktir. Kamp yapma, yüzme, balık tutma, yürüyüş, ata binme gibi faaliyetler gerçekleştirilebilir.

2.2.2. Parkların Tarihi Gelişimi

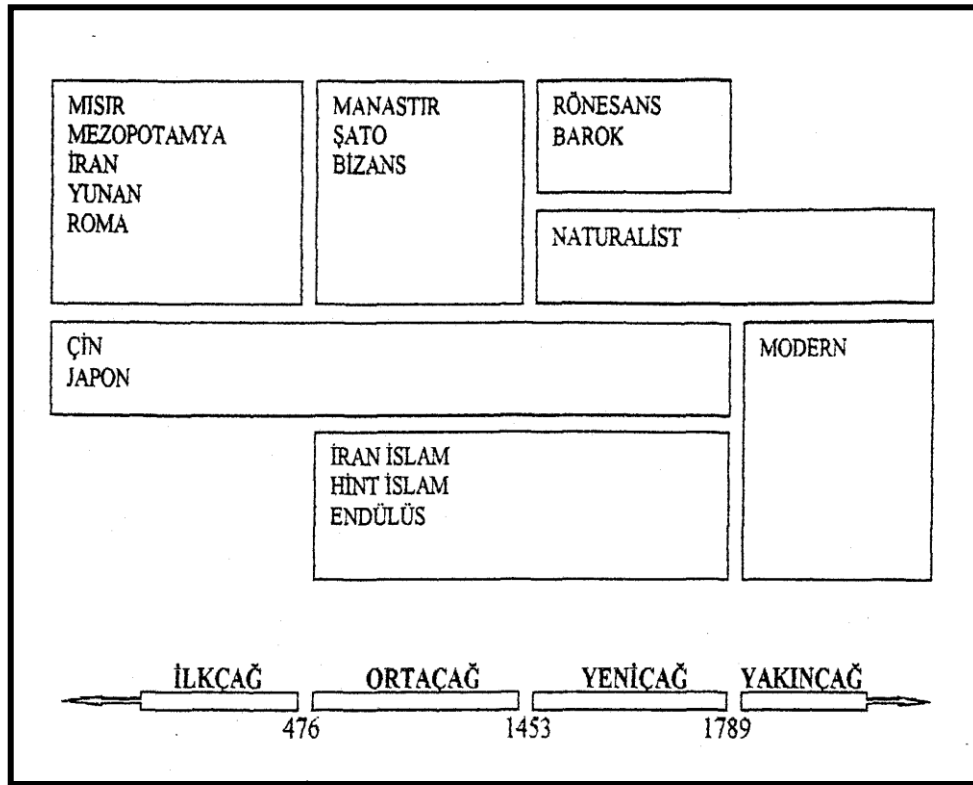
İlk yerleşmeler verimli nehir vadilerinde, Mısır'da Nil Vadisi'nde, Ortadoğu'da Mezopotamya'da, Hindistan'da İndus Nehri boyunca ve Çin'de Hoang-Ho'da gelişim göstermiştir. Yerleşimlerin ana karakter ve niteliklerini belirleyen temel etmenlerden biri de yerleşimin kurulduğu alanın doğal nitelikleri olmuştur. Yani yerleşmelerin/kentin makro mekân biçiminin belirleyicisi insan yapısı çevre-doğal çevre ilişkisi, doğal kaynaklar, doğal ulaşım yolları, topografik veriler ve iklim koşulları olmuştur. Bunun yanı sıra kenti kuran ve içinde yaşayan insanlar, değer yargıları, gereksinimleri ve üretim-sanatla ilgili yetenekleri ile kentin kuruluş biçimi ve amacı kentlerde mekânsal örgütlenme ve biçimlenme açısından farklılıkların oluşumunu getirmiştir. İşlevsel uzmanlaşma açısından değerlendirildiğinde kentler, yönetim, ticaret, sanayi kenti olabilmekte ve bu işlevin gerektirdiği makro mekân biçimlenişini yansıtmaktadırlar. Bütün bu etmenler iç içe ve etkileşim halinde olarak kentin genel karakterini tek tek değil, belli ağırlık ve oranlarda bir araya gelerek birlikte belirlemektedirler; dolayısı ile kentsel estetiğin oluşumunda da bu etmenler belli ağırlıklarda pay sahibi olmaktadır (Anonim 2006a).

Tarih boyunca parkların oluşumu ile toplumların uygarlık düzeyleri, yaşam biçimleri ve sosyo-ekonomik yapıları arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Mısır, Mezopotamya, İran, Aşuri gibi tarih öncesi dönemlere ilişkin uygarlıklarda, park ve bahçelerin hükümdar ve aileleri için yaptıkları malikâneler çevresinde yer aldığı görülmektedir. Antik dünyanın, düz ve ovalık arazi görüntüsünden bıkan eşi için, saray ve Babil kulesinin yanında setler üzerinde yaptırılmıştır (Oğuz 1998).

Helen Uygarlığında, Klasik Yunan kentlerinde kentin merkezinde yer alan Agora kent halkının buluşma, görüşme ve güncel sorunların tartışıldığı mekân olarak planlanmıştır. Mekadonya Kralı Büyük İskender döneminde pek çok park yapılmıştır. Hatta Mısır'daki İskenderiye kentinin 1/4'ünün park ve bahçeler ile kaplandığı belirtilir. İ.Ö.2 yy.da Romalılar mimari karakterde bahçeler oluşturmuşlardır. Roma bahçeleri, kolonlarla çevrili avlular içindedir, ağaçlar sıralıdır, parterler düzenli desenler oluştururdu. Daha geniş bahçeler ve açık alanlarda, ağaçlıklı caddeler sarayların kolonları ve revaklarını düzenli ritmini tekrarlar, su yüzeylerinin içinde fiskiyeler bulunan formel yapıda kanallar ve havuzlar yer alırdı (Arslan vd. 1999).

Tarihi devirlerde bilinçli bahçe tanzimine ilk defa Mısır, Mezopotamya, İran gibi doğu ülkelerini rastlanmaktadır.

Arkaik dönemden günümüze dek her medeniyet kendi kentlerinde belli peyzaj düzenlemeleri yapmıştır. Bu düzenlemeler, doğal olarak medeniyetin kültürüne göre şekillenmiştir. Her medeniyetin kültürü, o medeniyetin dünya görüşü (dini, politik ve ekonomik yönden) ve öncelikleri ile estetik anlayışları çerçevesinde oluşmaktadır. Medeniyetin dünya görüşü ve öncelikleri arasındaki farklar doğal olarak tasarımlara da yansımaktadır. Her bir çağda özellikle o dönemde etkili olmuş medeniyetlerin peyzaj tasarım stilleri açıklanmıştır. Birçok medeniyet sadece sözü geçtiği çağda varolmuştur, ancak bazı medeniyetin varlığı birkaç çağ boyunca devam etmiştir. Dünya tarihinin, dolayısıyla peyzaj tasarım tarihinin bu karmaşık yapısını açıklamak için Şekil 2.2.'de oluşturulmuştur (Şendil 2002).



Şekil 2.2. Çağlar ve peyzaj stilleri arasındaki ilişkiler (Şendil 2002).

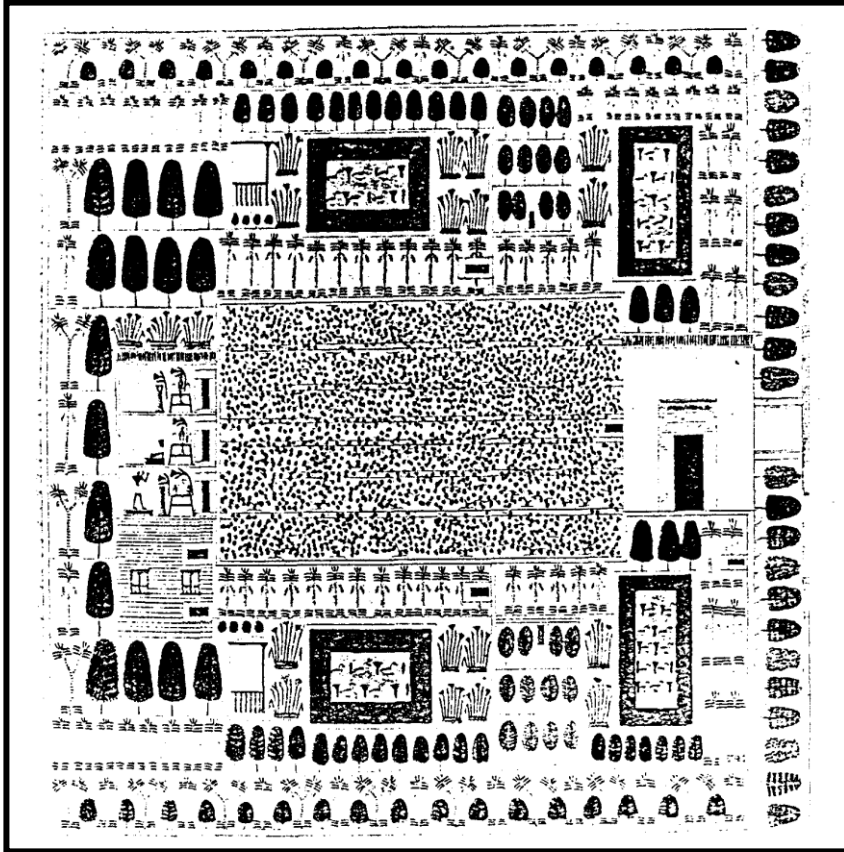
İlkçağ Bahçe Sanatı

Mısır Bahçe Sanatı

Mısırlılar, M.Ö. 2000-4000 yılları arasında yüksek bir kültür ve medeniyete sahiptirler bu özelliklerini bahçe tanzimine de taşımışlardır. Simetri ve formalizmin ön plana çıkan bahçe anlayışında üç ana özellik dikkat çekmektedir. Dışa kapalı yüksek duvarlar; dışa dönük tehlikelerden korunma ve çölün kum fırtınasından korunmak için serin ve gölgeli mekan sağlama arayışı ile su gösterisi dinsel bir inanışın simgesi olarak ve sulamada yararlanmak için plantasyonda formallik ise düzeni temsil etmekteydi.

Kusursuzluk, güç ve gösterişin tam formal ve simetrik düzenle ifade edilme anlayışı Eski Yunan'daki bahçelere kadar birçok medeniyette takip edilmiştir (Kayakent 1999).

Mısır'da öne çıkan bahçelerden biri Amenofis (M.Ö. 1411-1375) malikanesidir. Bahçe mekanını, simetrik ve formal tertibi, mimari detayları, bitkilerin tanzimindeki ustalık yönünden olduğu kadar, aynı zamanda, planın bütünü ile formal oluşu bakımından çok iyi bir Kompozisyon olarak görülmektedir (Şekil 2.3.).



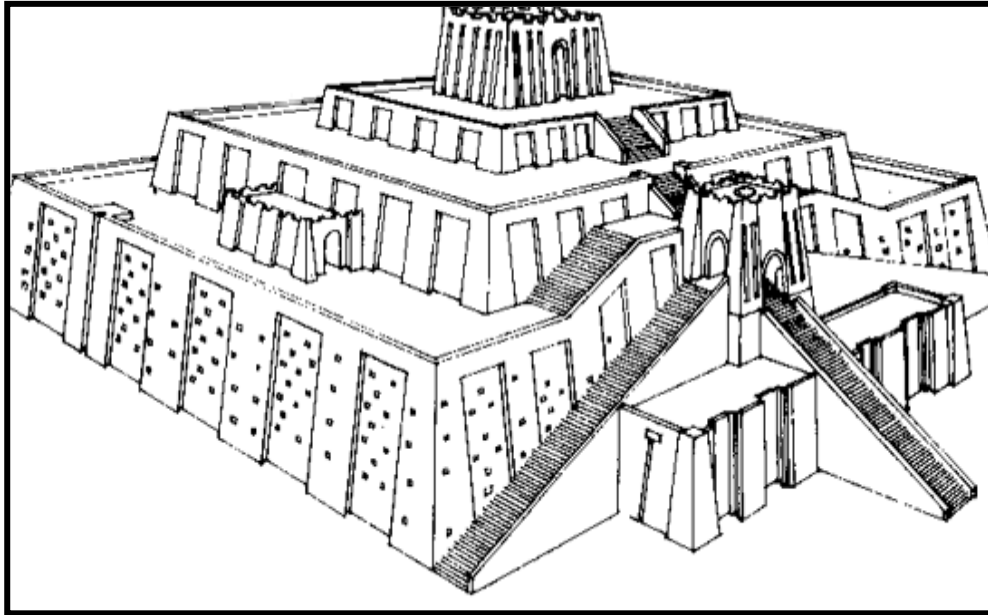
Şekil 2.3. Amenofis Malikanesinin bahçe tanzimi (Jellicoe and Jellicoe 1975)

Mezopotamya Bahçe Sanatı

Mezopotamya’ da yaşayan Asur ve Babil kavimleri Dicle ve Fırat nehirleri arasındaki düz alanda yerleşmişlerdir. Göçebe olduklarından doğal ortamda yaşamaya alışkındırlar, bu yüzden rekreasyon ihtiyaçlarını gidermek için oluşturdukları bahçeleri de informel bir düzenleme anlayışı içinde tasarlıyorlardı (Alptekin 1998).

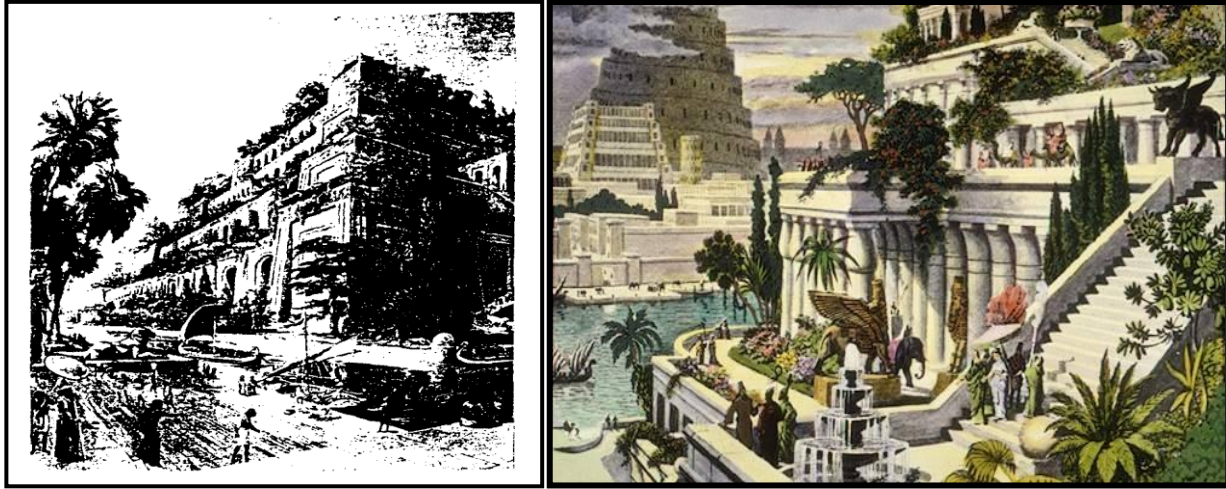
Asur ve Babil kavimlerinde birlikteliğin ve paylaşımın önemli olduğu bir toplum yaşam anlayışı vardı. Bu kavimler tehlikeyi, gücü ve güveni birlikte yaşayıp paylaşıyorlardı. Bu durum peyzaj tasarımlarının karakterine halka açık sistemler olma niteliği ile yansıyordu. Modern anlama yakın olan ilk halk parkları bu dönemde düzenlenmiştir. Bu parklar, elverişli ekolojik koşulların değerlendirmesiyle doğal morfolojiye uygun olarak tasarlanıyorlardı. Ancak tarihin bu ilk halk parklarının ülkenin tamamına yayılmadığı bilinmektedir (Tanrıverdi 1987).

Akad, Sümer, Babil ve Asur döneminde Ziggurat adı verilen dini ve rekreasyon amaçlı 7 katlı mabetler yapılmıştır (Şekil 2.4.). (Anonim 2006a).



Şekil 2.4. Mezopotamya bahçe sanatı rneği, Ziggurat (Loxton, 1991).

İlk çağ uygarlıkları arasında en çok üs kazanmış olan Nabukodonosor tarafından İranlı karısı için yaptırmış olduğu ve dünyanın yedi harikasından biri olarak bilinen ‘Babilin Asma Bahçeleri’dir’. Bir binanın doğaya benzetilmesiyle oluşturulmuş dönemin bu önemli eseri, hem yapı düzeyinde bir peyzaj uygulaması olarak, hem de kent strüktürü ile bütünleşmiş bir uyum sergileyerek önem kazanmaktadır (Yıldız 1996) (Şekil 2.5-2.6.).



Şekil 2.5– Şekil 2.6. Babilin Asma Bahçeleri (Loxton 1991).

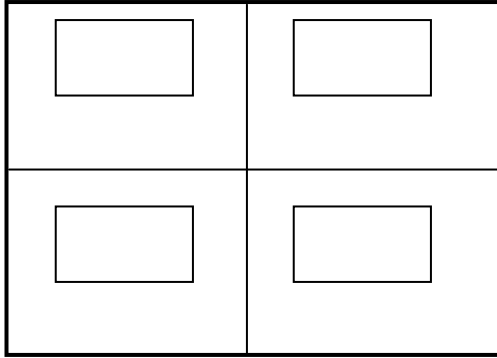
Yunanlı coğrafyacı Strabo'nun M.Ö. birinci yüzyıldaki tanımlamasına göre, bahçeler birbiri üzerinde yükselen kübik direklerden oluşuyordu. Bunların içleri çukurdu ve büyük bitkilerin ve ağaçların yetişebilmesi için toprakla doldurulmuştu. Kubbelere, sütunlar ve taraçalar pişmiş tuğla ve asfalttan yapılmıştı. Yükseklerdeki bahçeleri sulamak için Fırat nehrinden zincir pompalarla su yukarıya çıkarılıyordu. Zincir pompa, biri yukarıda, diğeri ise su kaynağında bulunan iki büyük volana gerili, üzerinde kovalar bulunan bir sistemdi. Nehirden dolan kova yukarıya çıkıyor içindeki suyu havuza boşaltıp tekrar nehre dönüyordu. Bu şekilde üst seviyelere taşınan su, bahçeleri sulayarak teraslardan aşağıya doğru akıyordu (mail.baskent.edu.tr 2008).

İran Bahçe Sanatı

İran bahçe sanatının İslamiyetken önce ve sonra olarak ayrılabilir. İslamiyet’i kabul etmende önce İranlılar insanoğlunun etrafında çorak kurak topraklarla çevrilmiş ortasından nehir geçen ve dört eşit bahçeye ayrılmış cennet tasviri yapılmış alanlardır.

İran bahçesi, cennet tasvirine uygun olarak, birbirini dik kesen farklı uzunlukta iki su kanalının ortaya koyduğu formel biçime göre şekillenirdi. Bu özel yapıya Dört Bahçe anlamına gelen Cahar Bağ denirdi (Şekil 2.7.). Su kanallarının kesiştiği yerlerde havuzlar, pavyonlar, teraslar, çay bahçeleri vb. yerler oluşturulurdu. Çoğunlukla bahçenin ağırlık merkezinde büyük

bir su pavyonu bulunur ve diğer dört parçanın da ortalarına birer küçük havuz yerleştirilirdi (Özgen 2000).



Şekil 2.7. Cahar bağ şeklinde bahçe tanzimi.

Dayanaksız malzeme kullanımı bahçelerin günümüze ulaşmasını engellemiştir.

Yunan Bahçe Sanatı

Bahçe sanatı dinsel etkilerle şekillenmiştir. Mabretler yapılmıştır. Daha sonraları daha rasyonel tarzlarla şekillenen bahçeler agora adı verilen meydanlara dönüşmüştür. Bu meydanlar fikir tartışmalarının yapıldığı, spor alanlarını, gezinti yerlerini içine alan, yani her yönüyle fikri ve bedeni hareketlerin yapıldığı alanlardır. Bu devirde safa bahçeleri; genişletilmiş geniş arazide her türlü yapıtları yerleşme kompleksleri ile birlikte planlandığı alandır.

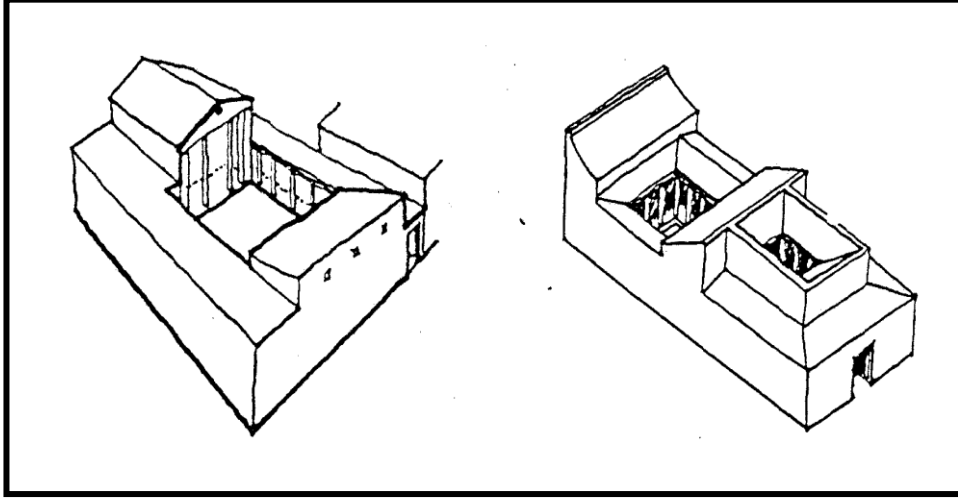
Açık ve yeşil alanlarda sıcak iklimin etkisi ile atrium ve peristil yapılmıştır. Atrium; Evin girişindeki üstü açık oda şeklinde tavandaki oluktan ortadaki havuza su akıtmak anlamına gelir. Peristil ise atriumun daha gelişmiş şekli etrafı sütunlarla çevrili avlu tipidir (Korkut 2002). İnan döneminde olduğu gibi dayanaksız malzeme kullanılması planlanan alanların günümüze ulaşmasını engellemiştir

Roma Bahçe Sanatı

Roma bahçe sanatı düzenlemesinde planlama anlayışı etkili olmuştur. Kentsel mekânlar oluşturmuşlar ve ağaçlandırmaya önem vermişlerdir. Konutlarda yunan bahçe sanatında olduğu gibi avlulara ek olarak domuz adı verilen iç bahçeler tasarlamışlardır. Kentsel gelişmenin beraberinde çok katlı apartmanlar tesis etmişlerdir.

Bu devirde ilk kez bitkileri budayarak şekil verme sanatı uygulamaları başlamıştır. Romalılar bahçe alanlarını büyütmüş ve bahçe tasarımını içindeki mimari elemanlarla birlikte düşünmüşlerdir. Roma tasarımlarında ışık mekânın önemli öğesidir ve bu anlayış Avrupa

stilllerine de etkileri olmuş ve özellikle Rönesans bahçeleri teraslarında gelişimi belirgindir. Tipik Roma evi, Yunan evleri gibi içe dönük karakterli avlulu evlerdir (Şekil 2.8.) (Yıldız 1996).



Şekil 2.8. Yunan ve Roma evleri (Yıldız 1996).

Orta Çağ Bahçe Tasarımı

İslam Bahçe Sanatı

İslam bahçeleri İran, Bizans, Fenike ve İbranilerin etkisi altında şekillenmiştir. İslam bahçesinin kullanıcıları tarafından algılanmasında iki ana etmen rol oynamıştır. Bunlardan birisi stile ismini veren İslam dinidir. İslam dininin temel yapılarından biri olan cennet imajının yeryüzünde birebir örtüştüğü tek yer bahçelerdir. İslam bahçesinin algılanmasında din felsefesi kadar İslamiyet'in yayılmış olduğu ülkelerdeki sıcak ve kurak iklim koşullarının da büyük etkisi olmuştur. Güç koşullara rağmen verimli kılınan toprağa bağlanma ve onu kutsallaştırma insan-doğa ilişkisinde doğanın ağır basmasını sağlamıştır (Bornavalı 1999).

Sulama ve drenaj sistemleri de İslam bahçelerini zenginleştiren alt yapı özellikleridir. Uzak dağlarda eriyen karlar geniş kanallarla bahçelere ulaştırılır ve bu birbirini dik kesen kanallar aynı zamanda bahçenin temel yapısını ortaya koyardı. Su elemanının vazgeçilmezliği havuzları da İslam bahçesinde çok kullanılır öğeler haline gelmiştir. Üç kademeli havuzlar, bahçe dünyasına İslam uygarlığının getirisiidir (Tanrıverdi 1987).

İran İslam Bahçesi

İranlılar, bahçelerinde temel Cahar Bağ sistemini kullanmayı sürdürmüşlerdir. İslam uygarlığının etkisiyle bahçede birden fazla havuz vardır, bunlar birbirlerine kanallarla bağlanarak serinlik ve hava akımının etkisini artırmış ve musikinin oluşmasını sağlamıştır. Bahçeler genel olarak formel ve simetriktir (Alptekin 1998).

Hindistan İslam Bahçesi

Hindistanlılar, görkemli yüksek duvarları tercih etmişlerdir mistik ve gizem anlatışlarının temelini oluşturmaktadır. Formel yapı, ana temiz aks ve su kanalları bahçelerinin belirgin özellikleridir.

En ünlü bahçesi Tac Mahal sarayının bahçesidir. Bahçenin en dikkat çekici ayrıntısı mimariyi adeta aynalaşan büyük süs havuzudur. Hayatın sürekliliği ve hayat özlemi sembolize edilmiştir (Şekil 2.9.).

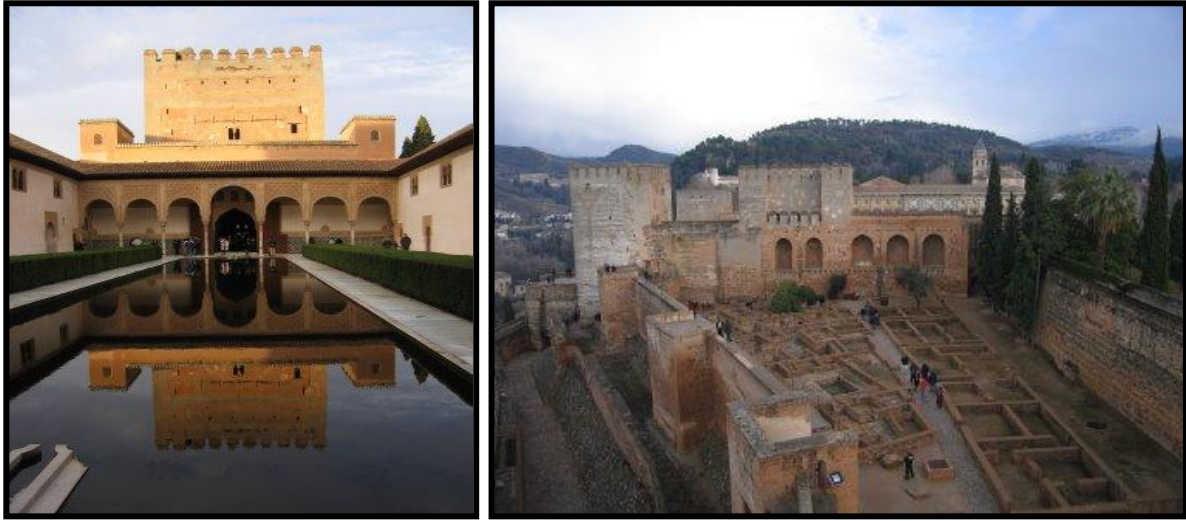


Şekil 2.9. Tac Mahal Sarayı Bahçesi (www.codbirliği.com 2008).

Endülüs Bahçeleri

Endülüs bahçelerinin en belirgin özelliği tasarımda estetik ve fonksiyonelliğin bir arada kullanılmasıdır. En belirgin simgesi; ‘Küçük Cennet’ denilen daire şeklinde dizilmiş servilerin üste birleştirilmesiyle oluşan doğal kameriyelerdir.

En önemli ve günümüze değin gelen eseri Alhambra Sarayı’nın bahçesidir. Dört avludan oluşur; Mersinli avlu, Aslanlar Avlusu, Kadınlar Avlusu ve Servili Avludur. Avluların ortak özelliği su elemanının kullanılmış olmasıdır (Şekil 2.10.)



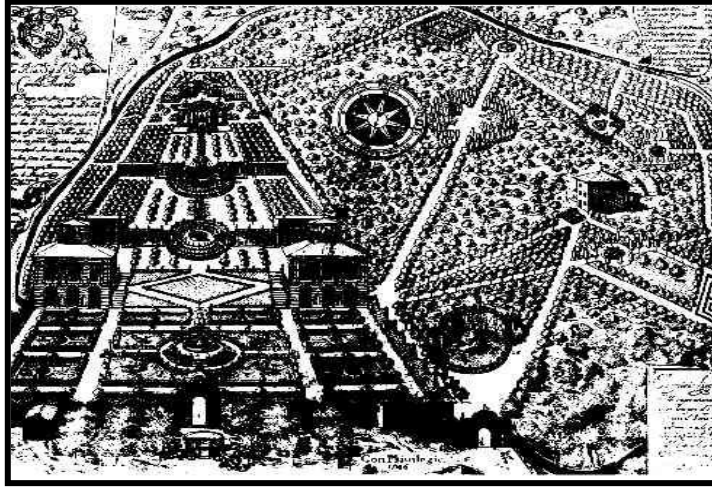
Şekil 2.10. Alhambra Sarayı (gezgin.özü.net 2008).

Yeniçağ Bahçe Sanatı

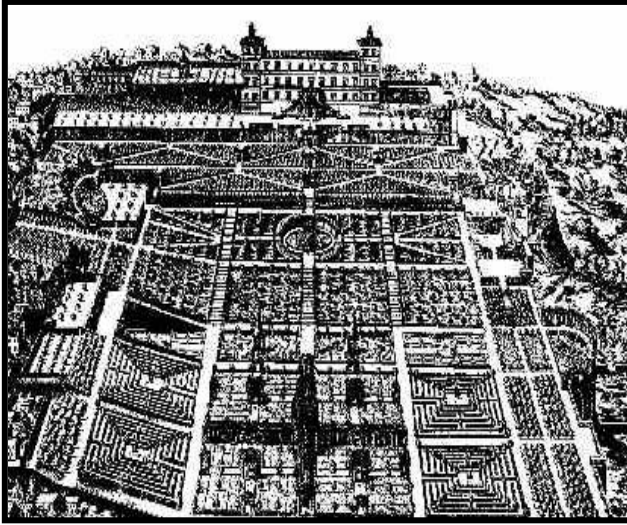
Rönesans Bahçeleri

Rönesans Ortaçağın karanlık ve baskılı döneminden çağdaş dünyaya geçişini sağlayan yeniden doğuş devridir. Bahçelerde bahçe ve mimari iç içe geçmiştir bir bütün olarak kabul edilir. Teraslı tasarım sanatın tipik özelliğidir. Gerek yapı gerek bahçe ölçüleri çok büyük tutulmuştur. Alan seçiminde bahçeyi ön plana çıkartacak topografya seçilmiştir. Bahçeye, teraslar heykellerin ön planda olduğu tasarım anlayışın yanı sıra askatlı havuzlar su ögesi belirgin bir şekilde kullanılmıştır.

Bu devrin en önemli bahçeleri günümüze değin gelen su tesisleri öne çıktığı Villa D’este (Şekil 2.11–2.12.), doğayla bahçenin harmanlandığı Villa Lante (Şekil 2.13.-2.14.) ve Floransa’nın en büyük bahçesi olarak tanınan Boboli Bahçeleridir (Şekil 2.15.)



Şekil 2.11. Villa D'este plan görünüşü (Jellicoe and Jellioce 1975).



Şekil 2.12. Villa D'este (goeurope.about.com 2008).



Şekil 2.13. Villa Lante plan görünüşü (bergerfoundation.ch 2008).



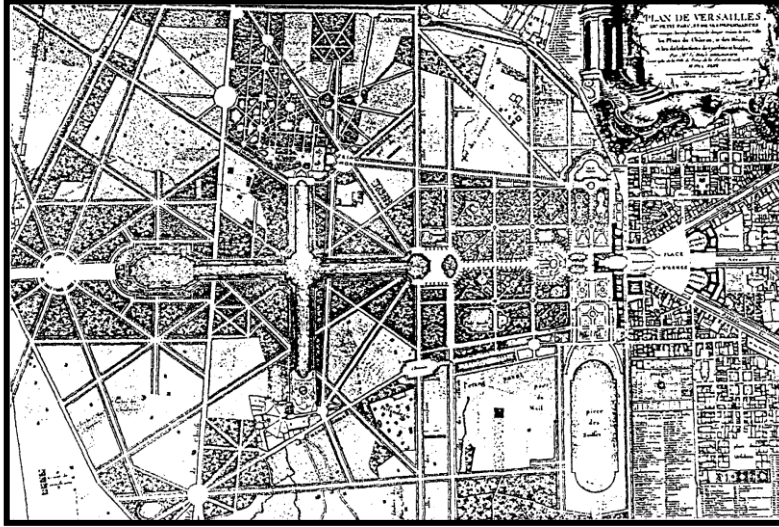
Şekil 2.14. Villa Lante (goeuropeanfolies.com 2008).



Şekil 2.15. Boboli Bahçesi (www.binrota.com 2008).

Barok Devri

Barok devri bahçelerinde bahçeler içinde yaşanılacak bir mekân olmanın çok ötesinde gösteriş için vardır. Ana hatlarında düzen, denge hâkim olmaktadır suyun bahçede kullanımı durgundur. Bitkiler geometrik şekillerce budanmıştır. Bitkilerle oluşturulan labirent barok sanatının en tipik özelliğidir. En önemli eseri peyzaj mimarı Andrea Le Notre'nin tasarımı Versay Sarayının bahçeleridir (Şekil 2.16.- Şekil 2.17.).



Şekil 2.16. Versay Sarayı Bahçesi plan görünüşü (Jellicoe and Jellicoe 1975).



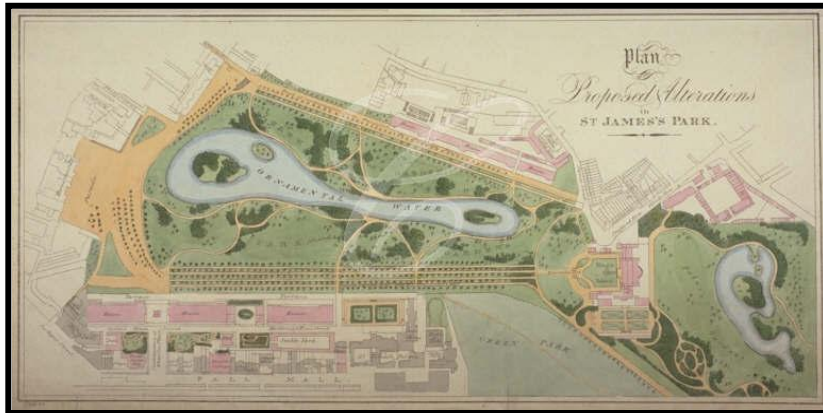
Şekil 2.17. Versay Sarayı Bahçesi (www.flickr.com 2008).

İngiliz Bahçe Sanatı

İngiliz Bahçelerinde, İtalya Rönesans bahçeleri taklit edilmiştir. Barok prensiplerini esas alınarak peyzaj mimarı Andrea Le Notre'nin tarafından tesis edilen 'Saint James Park' , 'Greenwich Park' tır (Şekil 2.18-2.19-2.20.2.20-2.21-2.22.) dönemin örnek parklarıdır. Tarzı zamanla doğal formlara yaklaşmış bu akım natüralizm doğmasına sebep olmuştur.

Natüralizm

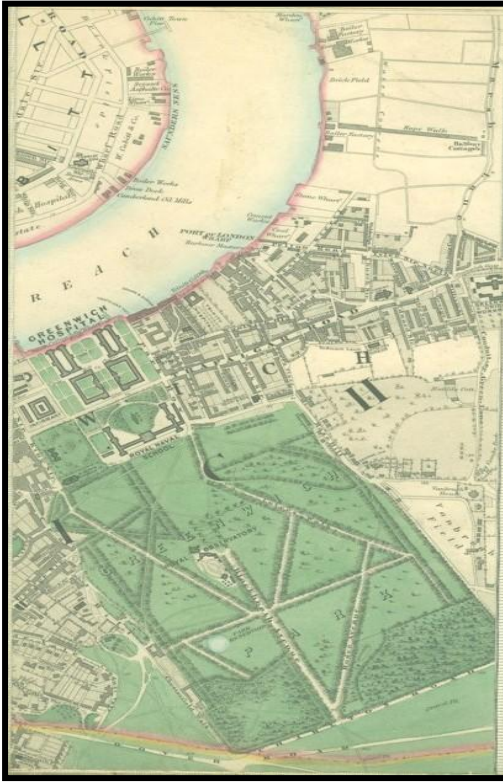
Natüralizm akım doğa taklitçi ve informal bir stildir. Eksen, rölyef ve lineer perspektif kaldırılmıştır, geometrik şekillerin tekrarı kullanılmamaktadır. Birbirini dik kesen yollar yerine doğal morfolojiyi takip eden yollar uygulanmıştır. Kompozisyonun yapısında çözünmeyen birçok aks mevcuttur. Teras, duvar ve merdiven gibi büyük mimari yapılar doğal imajı bozacağından kullanılmamıştır. Formel havuzlar kompozisyonda yer almaz, bunların yerine informal yapıda doğal görümlü göletler oluşturulur. Durgun sulara doğada olduğu gibi serbest akış ortamları hazırlamıştır. Düz arazinin monoton ve durgunluğunu gidermek için yumuşak kontrollü yayvan tepeciklere önem verilmiştir (Aran 1970).



Şekil 2.18. Saint James Park Planı (collage.cityoflondon.gov.uk 2008).



Şekil 2.19. Saint James Park (www.pbase.com 2008).



Şekil 2.20. Greenwich Park, plan (www.mappalondon.com 2008).

Şekil 2.21. Greenwich Park, peyzaj (www.bbc.co.uk 2008).

Şekil 2.22. Greenwich Park, görünüm (www.landscape.gre.ac.uk 2008).

Modernizm, Central Park

Central Park'ın zengin tarihi 1800'lü yılların ortalarına dek uzanmaktadır. Central Park, Amerika Birleşik Devletleri'nde Peyzaj düzenleme yapılan ilk genel parktır. Tasarımcıları Frederick Law Olmsted ve Calvert Vaux İngiliz romantik akımından etkilenecek pastoral bir peyzaj oluşturmak istemişlerdir. İnsanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayabildiği en iyi kentsek park örneklerindendir (Şekil 2.23-2.24-2.25.).Olmsted' e göre park, kent yaşamını içinde barındırmalı ve doğayla bütünleşmiş cennet imajını oluşturabilecek ütöpik bir dünya olmalıdır (Rutledge 1971).



Şekil 2.23. Central Park, plan, (www.peyzaj.org 2008).

Şekil 2.24. Central Park, peyzaj (www.timkang.com 2008).

Şekil 2.25. Central Park, görünüm (www.newyorktraveldiscount.info 2008).

2.2.3. Parkların Sınıflandırılması

Parklar büyüklüklerine, içlerinde bulunan aktivite çeşitliliğine, etki alanlarına ve gereksinimlerini karşıladıkları nüfusun büyüklüğüne göre farklı sınıflandırmalar içinde incelenmektedir. Genel olarak büyüklük ve etki alan hiyerarşisine dayalı olarak parklar, bölge parkları, kent parkları, semt parkları, mahalle parkları ve küçük parklar ya da cep parkları olarak sınıflandırılırlar (Oğuz 1998).

2.2.3.1. Çocuk Bahçeleri

Kentlerde açık-yeşil alan kesiminin bir kısmını oluşturan çocuk oyun alanları genel olarak 0–12 yaş grubu çocukların yararlanabileceği ve onların aktif rekreasyon gereksinimini karşılayan, serbest zamanlarını değerlendirdikleri, ruhsal, bedensel, zihinsel gelişmelerine katkıda bulunan, güvenli ayrıca çocukları oyuna ve düzene teşvik edici nitelikteki çocuk oyun alanları (cep parkları) olarak tanımlanmaktadır (Önder ve Memluk 1997). Bu tip parklar kentle yoğunlaşan konutların ortasına veya yakınına planlanır. Amaç kullanıcı yoğunluğun lokal olduğu bölgede kolay erişim sağlamaktır. Küçük yaştaki çocuğun trafige maruz kalmadan yakınındaki park alanına yürüyüş mesafesinde ulaşması gereklidir.

Oyun alanı, belli oyun araç ve gereçlerinin serpiştirildiği bir mekân değildir. Çocuk bahçesi, farklı kullanım bölümlerini, çeşitli olanaklara sahip oyun araçlarını da içermelidir. Bir planlamacı bu kriterleri sağlayabildiğinde eğitim açısından bekleneni de elde edebilir. Bu amaçla doğru seçim ve planlaması yapılan ekipmanlar, bilinçli bir dağılım içinde çocukların yaş gruplarına uygun olarak yerleştirilmeli, çocuğun yaratıcı ve araştırmacı gücü geliştirilmelidir. Bu amaçları sağlayabilmek için aşağıda belirtilen tasarım ilkeleri dikkate alınmalıdır.

Çocuk Bahçeleri Şu Kategorilere Bölünebilir;

- 1–4 Yaş arası çocuklar için: konuta çok yakın çimen ve kum havuzlu
- 4–8 Yaş arası çocuklar arası: konuttan izlenilecek uzaklıkta donanımlı çocuk oyun yeri
- 8–12 Yaş arası çocuklar: konut ilişkisi dolaylı, aletli oyun elemanları bulunan alanlardır.

- **Planlama İlkeleri**

1. Oyun yerlerinin seçimine karar verilmelidir.

Oyun yerlerinde kullanılan ekipmanın kullanılabilirliği ve kalitesi kadar seçilen oyun alanın konumu da önemlidir. Yoğun trafik sirkülasyon noktalarının dışında, gürültüden uzak, emniyetli, yerleşim yeri içerisinde yürüyüş mesafesi uzaklıktaki yakın yerler seçilmelidir.

Yer seçimi yapılırken şunlara dikkat edilmelidir.

- Planlanacak alan içerisindeki nüfusun yaş dağılımı,
- Nüfusun sosyo-ekonomik özellikleri,
- Okul oyun alanlarının miktarı,
- Okul oyun alanlarının öğrenciler dışında ne kadar kamuya açık oldukları,
- Yöresel eğilim ve alışkanlıklar,
- İklim özellikleri,
- Kent büyüklüğü ve kentin doğaya yakınlığı- fiziksel ve psikolojik,
- Nüfusun sağlık özellikleri
- Kent içindeki konut ve nüfus yoğunlukları,
- Kamu ulaşım ağı.

2. Mekân Anlayışı ve Ölçek

Oyun alanındaki çeşitli üniteler ve kısımlar arasında bütünlük sağlanacak şekilde planlanmalıdır. Plancı her ne kadar çocukların kullanımını ilk hedef olarak belirlese de çevresindeki yapılarla vizüel ilişki oluşturmalıdır.

Küçük yaş grubundaki çocukların oyunları informeldir. Bu nedenle, dizayn da informal seçilebilir. Sert köşeler çocukların koşmalarını tekerlekli bisiklet ve oyuncakları ile oynamalarına imkan vermez. Serbest ve kavisli biçimler hareket kolaylığı sağlar. Küçük yaş grubu çocuklarının bulunduğu alanı sınırlandırmak olası tehlikelerden ve büyük yaş grubu çocuklarının oynadığı alandan ayırmak için gereklidir. Küçük yaş grupları için de oyunlar, belirli kurallar dışında ve serbest hareketler halindedir. Bu nedenle, çocuk bahçesinin küçük yaş grupları için düzenlenecek bölümleri sessiz, sert ve köşeli özellik göstermeyen yumuşak hatlı, hareket kolaylığı getiren bir tasarım şekli göstermelidir (Aksoy ve Ark. 2004).

Mahremiyet ve ölçeği çocuk ölçüsüne göre düzenlemek önemlidir. Çocuk yakınındaki yapıların ezici etkisinden sıyrılmış bir ortamda kendi dünyası ile başbaşa kalabilmelidir. Ama bu planlama yapılırken, çocukları alandan tamamen tecrit ederek yalnızlık duygusuna itmek de

doğru değildir. Emniyet ve kısmi sessizlik bitkilendirme düzenlemesi ve arazi formu ile elde edilebilir.

3. Arazi Formu

Çocuklar genelde herhangi bir yere tırmanmayı ve kaymayı severler. Bu nedenle planlama alanındaki mevcut yükselti farkları çocukların hareketlerine olanak sağlayan planlamayı avantaja dnstrr (Şekil 2.26). Çocuklar kayma, tünelden geçme, saklanma ve tırmanma gibi hareketleri serbestçe yapabilirler. Bu hareketler ve çeşitli olanaklar, bir hareket dizisi içinde değişik ve akıcı mekân bölmelerinde olabilir. Farklı mekânlar, değişik renk ve bunların tonlarıyla oyuna hareket ve renk katabilir.



Şekil 2.26. Çocuk Oyun Alanlarında Arazi Formu (Öztan 2004).

Arnas ve Arnas (2004) ‘e göre, çocuğun koşma, atlama, sıçrama, tırmanma, sürtünme gibi fiziksel güç gerektiren oyunlar oynamasının, dolaşım, solunum, sindirim, boşaltım gibi sistemlerinin düzenli çalışmasının sağlamasının yanı sıra oksijen alınımı, kan dolaşımı ve dokulara besin taşınmasını artırır. Çocuk gerçek yaşamda kendini rahatsız eden durumları ve diğer insanlarla paylaşamadığı duygularını sembolik olarak oyuna yansıtabileceğini oyun yoluyla ifade edebilir (Anonim 1978).

Çocuk oyun bahçeleri, tırmanma ve kaymayı teşvik edici alan formlarıyla çok fonksiyonel bir yapı kazanabilirler. Alanın doğal ya da yapay dalgalı formu, tepecikler, hafif eğimler, oyun oynamayı teşvik edici özellikler gösterirler. Çocuk bahçelerinde bu amaçla yapılan alan plastiği çalışmaları, değişik mekânlar sergilediği gibi, belirli fonksiyonları da üstlenerek düz bir yapı üzerinde plastik form olarak ayrıca bir görsel değer kazanabilir

Mevcut arazi formunun uygun yükseltilelerle elverişli hale getirildiği çocuk bahçeleri estetik ve fonksiyonel açıdan uygunluk sağlar.

4. Kullanılacak Zemin Elemanı ve Şekli

Çocuk bahçelerinin yıl boyu yararlanılabilirliğinin sağlanabilmesi için oyun alanı yüzey kaplaması önemli bir konudur. Çocuk oyun alanları için çim, sıkıştırılmış tuğla, cüruf tozu ve çamurlaşmayan toprak zemin kaplama malzemesi olarak kullanılabilir.

Deniz kumu da bu malzemeler içinde sayılabilir. Bunların hepsinin avantajlı ve dezavantajlı yönleri vardır. Son yıllarda çocukların düştüğünde incinmemeleri için kauçuk malzemeler tercih edilmektedir.(Şekil 2.27.). Kauçuk karolar, 1-3 mm.lik renkli kauçuk granüllerinden üretilirler ve poliüretan yapışkan ile tutturulurlar. Bu bileşimlerin karışımı düşmeye dayanıklı güvenlik yüzeyi oluşturmayı sağlar. Çatlama yapmadıkları için çok uzun süre kullanılabilirler.



Şekil 2.27. Çocuk Oyun Alanlarında Zemin Elemanı, Kauçuk Döşeme (Özgün 2008).

Çocuk bahçesi oyun elemanları içinde en çok ilgi gören kum havuzlarıdır (Şekil 2.28). İnfomal yapılı yeterli genişlikte 30–50 metre kare olmalıdır. Çocuklar tarafından çok tercih edilen kum havuzlar sürekli bakım ister, sık sık kumu değiştirilmelidir. Özellikle yaz aylarının sıcak olduğu bölgelerde çocuk bahçelerindeki su yüzeyleri, havuzlar kum havuzu kadar çekici olmaktadır. Fakat çocuk bahçelerindeki su derinliği 15–30 cm geçmemeli ve su ilaçlanarak temizlenmelidir.



Şekil 2.28. Kum Havuzu (www.yerel.net.org. 2008).

Şekil 2.29. Çocuk Oyun Alanında Suyun kullanımı (www.aslohomes.com 2008).

5. Oyun Ekipmanının Seçimi Yapılması

Bir alandaki oyun aletleri yalnızca çocukların bir araya gelerek toplanmasını temin eder. Halbuki, oyun sırasında, yaratıcılık ve aktivitenin geliştirilmesi, teşvik edilmesi sağlanmalıdır (Anonim 1978).

Çocuk Bahçeleri, oyun araç ve gereçlerinin serpiştirildiği bir mekân değildir. Çünkü çocuk bahçesi, farklı kullanım kısımlarını, çeşitli olanaklar ile oyun araçları da bir diziyi içermelidir. Bir planıcı bu diziyi sağlayabildiğinde eğitim açısından bekleneni elde edebilir. Bu amaçla doğru seçim ve planlaması yapılan ekipmanlar, bilinçli bir dağılım içinde çocukların yaş durumlarına uygun olarak yerleştirilmeli, çocuğun yaratıcı ve araştırmacı gücü geliştirilmelidir. Bu oyunun fonksiyonuna göre planlanmalı ve ekipman seçimi bu fonksiyona göre yapılmalıdır. Alanın bütünü, çeşitli kısımlara ayrılmış yerlerde fonksiyonel ekipmanların kullanılması ve uygun suretle dağılımını planlamak gerekir. Örneğin, top oyunları için ayrılmış alan kum havuzuna yakın olmamalıdır. Çocuk oyun bahçesinde alan formundaki değişimler, çocuk için hareket ve yaratıcılık getirir. Yapay tepe ve çukurlar, set ve teraslar yaratıcı oyunlar için değişik mekânlar olabilirler.

6. Oyun Ekipmanı Konstrüksiyonu

Oyun Ekipmanının şeklinin seçimi kadar konstrüksiyonu da önemlidir. Malzemenin ahşap, metal ya da plastik mi olacağına planlama aşamasında karar verilmelidir. Her seçimin de avantajlı ve dezavantajlı yönleri bulunmaktadır. Emperyeli ahşap olarak seçilen oyun elemanları doğal bir görünüm sunarlar, estetikler. Malzeme ne kadar kaliteli bir ahşaptan seçilirse seçilsin, ürün çevresel etkilerden etkilenecek, zamanla yüzeyi aşınacaktır (Şekil 2.30.). Metal oyun

grupları emniyetli ve sağlam görüntüsü ile fonksiyonlardırler. Güneş ışınları ile ısınması, zamanla kimyasal boyanın dışa vurumu ise dezavantajlı özellikleridir. Poliüretan oyun grupları renkli çeşitleri ile oyuna davetkar ve görsel vurgu oluştururlar (Şekil 2.31.). Çevresel şartlara ve olası darbelere dayanımsızlığı olumsuz özelliğidir. Bir kaç malzemenin uyumlu birlikteliğinin sağlandığı oyun ekipmanlarını da kullanmak mümkündür. Ahşap-Plastik, Plastik-Metal birlikteliğinin sunulduğu oyun ekipmanları bulunmaktadır.



Şekil 2.30. Ahşap Çocuk Oyun Grubu (www.peyzaj .org 2008).

Şekil 2.31. Poliüretan Çocuk Oyun Grubu (Özgün 2008).

7. Bitkilendirme

Çocuk bahçeleri için yapılacak bitkilendirme, bölgesel iklim koşullarına göre özellikler taşıyabilir. Kuzey Avrupa ülkelerinde güneş isteği ile Akdeniz ülkelerinde gölge isteği önemli bir tasarım ilkesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil 2.32.).

Değişik amaçlar için yapılan bitkilendirme, yaprak özellikleri nedeniyle kaygan ve kirletici bir kaynak olma özelliği gösterebilir. Diğer yönden önerilen bitkilendirme tohum, çiçek, diken özellikleriyle de çocuklar için tehlikeli sonuçlar ortaya çıkarmamalıdır. Çalı ve ağaçların perdeleme elemanı ve çit olarak kullanılması, çocuk bahçeleri için hem görsel hem de iklimsel yönden olumlu sonuçlar yaratır. Çocuk bahçelerinde büyük ölçülü ağaçlar güneş ışığını engellediği, kum veya su havuzlarına yapraklarını döktüğü için tercih edilmemelidir. Sürekli hareket halinde olan çocuklar için dökülen yapraklarla oluşan kaygan zemin tehlike oluşturacaktır (Şekil 2.33.). Meyvasını döken ağaçlar ve zehirli ve dikenli bitkiler yine çocuk bahçeleri bitkisel planlamalarında tercih edilmemelidir (Aksoy 2004).



Şekil 2.32. Oyun alanında bitkilendirme (www.cemrespor.com 2008).



Şekil 2.33. .Oyun alanında bitkilendirme ile gölgelik alanlar (www.alpinyapeyzaj.bolgcu.com 2008).

8. Aydınlatma

Park ve meydanlar, özellikle tarihi kentlerde mimari karakteristiği olan yapılarla çevrili olabileceği gibi içinde herhangi bir plastik obje, mimari yapıt, gölet, fiskiye, özel yeşil doku vb. gibi öğeler de yer alabilir. Bu alanların düzenlemesi yapılırken, alanda sadece güven duygusu verebilmek ve çevreyi görebilmek amacı ile aydınlatma yapılmamalıdır. Alanın gündüz kullanımında ilgi çekmeyen birçok şey aydınlatma ile daha güzel ve cazip bir konuma getirilebilmeli ve dolaşan insanlar yönlendirilmelidir (Şekil 2.34.) (Sirel ve Sirel 2002).



Şekil 2.34. Ankara ili Altınparktan Bir Görünüm (Özgün 2008).

9. Mekanlar Arası İlişki Kurmak

Oturma alanları, sosyal gelişime destek ve çocuk için önemli bir yardımcı alandır. Yetişkinler, çocuklarını bu alanda oturarak gözlerler ve oturmak için rahat yerler isterler ve bunun kolay bulunabilir olması önemlidir. Yetişkinler için çocukları gözlemekteki kolaylık, parkı avantajlı kılar (Bal 2005).

Çocuk bahçeleri tasarımındaki bütünlük açısından çocukların ve yetişkinlerin birlikte olabileceği mekânsal ilişki kurmak ile mümkündür. Küçük çocukların oyun alanlarının hemen yanında daha büyük yaşlardaki çocukların alanlarının yakınında ebeveynler ve yetişkinlerinde çocuk bahçelerinde zaman geçirmeleri için kentsel mobilyalardan faydalanılır. Bazen bank bütünlüğü ya da pergole, gazebo gibi hafif yapısal mimari elemanlar ile yarı gölgelik mekanlar oluşturulur çocuk bahçesi içinde ya da yakınında bağlantı kurulur.

Küçük yaş grubu çocukların oyun alanları ile daha büyük yaş grubu çocuk oyun alanları arasındaki mesafe ve ayırım önemlidir, bağlantılık sağlanmalıdır. Çocuk Bahçelerinde tasarımdaki bütünlük uyumlu ve doğru mekânsal ayırım bağlantısı şeklinde sağlanmış olur.



Şekil 2.35. Mekanlar Arası Bağlantı (up.negatif.com 2008).

Şekil 2.36. Farklı yaş gruplarına hitap eden oyun alanları (www.peyzaj.org 2008).

2.2.3.2. Spor Alanları

Spor ve oyun alanları , halka açık yeşil alanların en geniş kısmını teşkil ederler.Spor, genç kuşakların yapıcı, milli birlik ve beraberlik duygusunu taşıyan kişiler olarak yetişmesini sağlar (Yıldızcı 1994).

Genel anlamda spor alanları, 7–12 ve 13–17 yaş grupları arasındaki çocuk ve gençler için düzenlenmiş ve kurallara bağlı sportif çalışmalar ile fiziki hareketlerin yapılmasına olanak sağlayan yeşil alanlardır.

Şehir hakle ve gençler için, şehir parkları içinde veya şehrin müsait bölgelerinde, özel suretle kurulmuş spor tesislerine, oyun alanlarına ve müsabaka sahalarına ihtiyaç vardır. Halkın, gençlerin ve çocukların ruh terbiyesi ve sağlığı bakımından üzerinde önemle durulması lazım gelen bu tesisler çeşitlidir (Anonim 2008a)

Bir ülkede sporun gelişip yaygınlaşmış olduğunu anlayabilmek için spor ortamının oluşturulmuş olmasına ve sayıca yeterli olup olmadığına bakmak gereklidir. Bilindiği gibi spor ortamı, spor saha ve tesisleri, spor araç ve gereçleri, spor öğreticileri ve yöneticileri ile sportif eğitim ve organizasyonlardan oluşmaktadır. Bu unsurlardan birinin veya birkaçının olmaması halinde o ülkede sporun sağlıklı gelişme göstermesinden bahsetmek mümkün olmamaktadır (Salman 2003).

Bu alanlarda futbol, basketbol, voleybol, tenis, yüzme, atletizm, buz pateni ve benzeri spor faaliyetlerini içeren açık ve kapalı tesis alanları bulunabilir (Ayaşlıgil 1997).

Spor, rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Rekreasyon ise sporun toplumda yaygınlaşmasında önemli rol üstlenmiştir. Bu özellikleriyle spor ve rekreasyon karşılıklı olarak birbirlerini etkilemektedir.

Planlama İlkeleri (Turak 1987'den değiştirilerek)

- Spor ve oyun alanları oyunun karakterine göre seçilmeli ve oyun ekipmanları fonksiyonlarına göre yapılmalıdır;
- Kentlerimizdeki birçok oyun alanı yapı adalarıyla ilişkili olmayan, fonksiyon dışı, belediyeye ait gerek fiziksel konumu gerekse estetik olanakları yönünden uygun olmayan yerlerde kurulmaktadır. Yer seçimi uygun ve fonksiyonlu alandan çok boş arsalar üzerinde yapılmakta, gençler için zihinsel yapıyı geliştirici olmamakta ,gürültü ve tehlike ortamı içinde bulunmaktadır. Oysa spor ve oyun alanı aktif hareketlerin yapılabildiği, yaratıcı oyun biçiminin teşvik edildiği yerler olmalıdır.
- Planlamalar, spor ve oyun alanında yalnızca çocukları bir araya getirecek özellikte değil, çocukların birleştirme, yaratma ve bütün oluşturma eğilimlerini geliştirecek, aktif olmalarını sağlayacak karakterislikler göstermelidir.

- Spor alanlarının, lise ve üniversitelere komşu alanlarda yer almasına dikkat edilmelidir. Spor alanlarının düzenlenmesinde benimsenen diğer bir ilke de, bu alanların, parklarla birlikte planlanmalıdır (Anonim 1992). Spor ve oyun alanı mahalle büyüklüğü ile orantılı olarak planlanmalıdır.
- Oyun alanları sosyal içerikli yapılar (okul, müze, kütüphane vb. gibi) ile birlikte de düşünülebilir.
- Spor ve oyun alanı tahsis ve planlamalarında trafik separasyonu olmalı, yeterli otopark alanı ayrılmalıdır.
- Mahalle, park ve rekreasyon tesisleri ile birlikte bir çekirdek oluşturabilmeli, spor ve oyun alanları yıl boyunca kullanılabilir bir yapı göstermelidir.
- Oto trafiğinden içeride, zorunlu hallerde düzenli yaya geçidi ile korunmuş olmalıdır. Geçişler alt, üst ve hemzemin geçit olarak düzenlenebilir.
- Spor ve oyun alanları, yıl boyunca işlerliklerinin arttırılması yanında, geceleri de kullanılabilirliğinin sağlanması amacıyla aydınlatılmış olmalı ve çevrelenmelidir.
- Spor Alanlarında zemin seçimine de özen gösterilmelidir

6-12 yaş okul çağı çocukları için düzenlenen oyun alanları ise, değişik ekipmanlarla farklı olanaklar sunma durumundadır. Bu amaçla planlanmış alanlarda sunulan olanakların tam ve kusursuz olması onların yeniden yaratılma ve tamamlama duygularını köreltebilir. Yapılan uygulamalarda sunulan standart oyun araçları,çocukta yaratıcılık uyandıracak rolü tam gösterememektedir. Bu nedenle ekipman seçiminde aktif,yaratıcılığı teşvik edici ve değişik karakterli olmasına dikkat edilmelidir.Örneğin; 12 yaşından büyükler için futbol, tenis, hentbol,voleybol,basketbol ve atletizm çalışma alanları ile uçan halkalar,denge çubukları,paralel ve yatay çubuklar tercih edilebilir. Çünkü her yaştaki çocuğun oyuna karşı ilgi ve eğilimi farklı olmaktadır.Farklı yaşlardaki eğitim yanında kız ve erkek çocuklarında oyun ve oyun ekipmanlarına karşı ilgi ve eğilimi farklı olmaktadır.

Oyun alanları çocukların yaş grupları ve cinsiyet durumları dikkate alınarak planlanmalıdır.

Her yerde sık görülen klasik araç ve gereçler, çocuk oyun alanlarında tekdüzeliğe neden olur. Her çocuğun belirli oyun araçlarını kullanmasını zorunlu kılar, yaratıcılığı, harekete

geçirmez. Bu nedenle çocuk için hareketli oyun olanakları yanında artistik, düşündürücü ve konstrüksiyonel oyun mekanı sağlama önemli bir planlama ilkesi sayılmalıdır.

Son zamanlarda spor alanlarına mahalle parklarının bünyesinde kurulan açık hava fitness aletli spor alanı da katılmıştır. İnsanları spora yönlendirmek için kasları çalıştırıcı nitelikte standart olarak 120 m² 11 aletlidir. Ek 1-2-3-4-5-6 'da çeşitli spor alanlarının standart ölçüleri gösterilmiştir.

2.2.3.3. Mahalle Parkları

Mahalle parkları, daha çok kentin konut dokusu içinde ya da 400–800 m yakınında düzenlenmiş bir ya da birkaç yerleşim grubuna hizmet eden, kent parklarına göre daha küçük yeşil alanlardır. Fonksiyon ve alan gereği olarak mahalle okulları ile birlikte tasarlanmış olabilirler.

Planlama İlkeleri

1. Mahalle yerleşim birimi (5000–12.000 kişi) içinde yer alan yeşil alan ve parkların fonksiyonları genel olarak yakın çevrede yaşayanlara rekreasyonel olanak sağlamaktadır. Bu nedenle, park tesislerinin yakın ulaşım mesafesinde ve yeterli genişlikte olmaları gerekmektedir. Mahalle birimi içinde genç ve yetişkin insanlar için hizmet veren bu alanlar, aktif ve pasif rekreasyonel gereksinimleri de bir ölçüde karşılayabilmelidir (Fogg 1992). Mahalle parkında yer alacak çocuk oyun alanının büyüklüğü, mahalle parkının büyüklüğüyle uyumlu olmalıdır. Mahalle parkının yer seçiminde ise trafik ve gürültü gibi olumsuz etkilere karşı korunumlu alanlar seçilmesine karşı dikkat edilmelidir (Yıldızcı 1982).

2. Mahalle parkları tasarımında, bitkisel ve konstrüksiyonel ayrıntılar önem kazanmaktadır. Bitkilerin form, renk, doku ve norm özellikleriyle değerlendirmesi yoluyla parkın çekiciliği artırabilir ve bitkilerin mahalle parkında yer alan çeşitli fonksiyonlarla ilişkilendirmesi sağlanabilir. Bitkilerin fizyolojik özellikleri değerlendirilerek, fiziksel çevre kontrolünde etkin kullanım sağlanabilir (Akdoğan 1984). Mahalle parkları, mahalle ölçeğindeki yerleşim birimlerinde daha çok çalışmayan nüfusun boş zamanlarında dinlendiği ve hafta sonlarında ise yoğun kullanıma uygun, özellikle aktif rekreasyonel ihtiyaçlara cevap verebilen alanlardır. Bu parklarda tüm yıl boyunca kullanılabilir yapı ve özellikler yer alır. Bunların arasında estetik ve iklimatik özellikler içeren su gösterileri ve geniş havuzlar, dinlenme ve toplanma alanları ile gece kullanışları için aydınlanabilir mekânların bulunur (Uzun 1993).

3. Gezinti ve dolaşma eylemi, mahalle parkları içinde çok yoğun olarak görülen bir rekreasyondur. Serinlik ve gölge mekânlar bu dolaşım için en önemli birimler olarak ele alınmalıdır.

4. Mahalle parklarındaki alt yapı çalışmaları alan plastiği, drenaj ile çeşitli fonksiyonlara cevap verebilen ve çok yönlü kullanılabilen yapı ve tesisler; parkın yıl boyu kullanım kapasitesini arttırıcı önemli özelliklerdir. Ayrıca bakım, hizmet üniteleri ve tuvalet tesisleri ile mahalle parkları desteklenmelidir.

5. Mahalle parkları, özel oyun ve spor alanlarına sahip olmayan yerleşimlerde birçok olanakları belli ölçülerde bünyesinde bulundurmalıdır. Böyle durumlarda park içindeki oyun alanları, farklı fonksiyonlara göre kullanım olanakları içermeli ve fonksiyonlar yönünden birbirlerini olumsuz etkileyici olmamalıdır (Fogg 1992).

6. 20.000–30.000 kişilik yerleşmeler için düzenlenecek semt parkı ve oyun alanı tüm yaşlara hizmet edecek biçimde tasarlanmalıdır. Bu parklar 6–8 hektar büyüklüğünde olmalı, bunun en az $\frac{3}{4}$ 'ü aktif rekreasyona ayrılmalıdır. Bu alan için futbol alanları, tenis kortları (4 sahadan az olmamalı), basketbol, voleybol, hentbol ve diğer oyun sahaları, rekreasyon binaları, seyir ve dinleti yerleri, el sanatları, drama ve diğer sosyal aktiviteler için özel kullanım amaçlı odalar, sessiz rekreasyon alanları, yayalar için gezinti yolları, bisiklet yolları ve acil yardım için gerekli taşıt yolları, organize edilmiş piknikler için gerekli piknik yerleri ve çocuk oyunları için sert zeminli alanlar içermelidir (Çelik 2000).

7. Mahalle ve semt parklarının, kent içinde, varsa genellikle akarsu, göl ve deniz kenarında konumlandırılmaları istenilmektedir. Mahalle ve kent parkları, kentin eğlence, dinlenme ve spor gibi rekreasyonel etkinliklerine hizmet veren büyük yeşil alanlardır (Ersoy 1994).

8. Mahalle parkları oyun alanları, genç ve erişkinlere çalışma saatleri dışında rekreasyonel olanaklarını gece aydınlatmaları yoluyla sağlayabilirler. Bu yaklaşımlarla, olanaklar daha uzun süre ve daha fazla insan tarafından kullanılmış olur. Bu durum, özellikle yazın sıcak, subtropik ve tropik iklim kuşağında önemli bir planlama kriteridir.

9. Mahalle parkları yerleşim durumu ve topoğrafik yapı nedeniyle yalnızca bir yerleşim birimine değil birden çok mahalleye hizmet götürebilir. Böyle konumlarda mahalle grubu ya da kümesi için düzenlenen kent parkları, merkezi karakterde birden çok birime hizmet eden yeterli

kullanış üniteleri ve alanlarından oluşmalıdır. Bu amaçla kurulan kent parkı alanı hesap ve tahsisleri, yöresel nüfus yoğunluğuna göre yapılmalıdır.

10. Antropometrik ölçüler park planlamalarında dikkate alınmalıdır. Çocuk oyun alanlarında yapılacak oyun elemanlarının ve çevresinin tasarımı için çocuklara ilişkin antropometrik ölçülere, çocukları dikkate alan bir bakış açısıyla yapılacak bitkisel ve yapısal bir tasarıma ihtiyaç olacaktır (Bilen 2004' den değiştirilerek).

Yıldızcı (2001) bildirdiğine göre Bayındırlık İskan Bakanlığının yönetmeliğinde, kişi başına düşen 10 m²' lik yeşil alanın 2m²'sini mahalle parkları oluşturmaktadır.

Çizelge 2.6. Parkların Alan Standartları, (Anonim 1978).

İmkanlar	Ortaokul ve Liseye Bitişik Rekreasyon Parkı (Dekar)	Ayrı Rekreasyon Parkı (Dekar)
1. Çocuk Bahçesi ve Ebevyenler için Alan	1,5	1,5
2. İlkokul Çocukları İçin Oyun Alanı	2,0	2,0
3. Spor Alanı	4,4	35,2
4. Gece Aydınlatması	2	1,1
5. Sert Yüzeyli Oyun Alanı	6,6	10,3
6. Paten ve Dans İçin Beton Döşeme	0,7	0,7
7. Aileler İçin Piknik ve barbekü Alanı	17,6	17,6
8. Serbest Oyunlar için Park benzeri Alan	13,2	22,0
9. Özel Programlar İçin Alan	4,4	4,4
10. Kent Parkı Merkez Binası	3,3	4,4
11. Standart Yüzme Havuzu	4,4	8,8
12. Doğal Özellikte Olan	15,4	15,4
13. Yaşlılar İçin Merkez, Çim Alan, Yapı Alanı	12,00	12,00
14. Otopark	5,5	8,8
15. Bitkisel Yönden Peyzaj Planlama Alanları (%35 park içi ve çevresi için tampon alanlar)	31,5	50,5

Toplam

104.2

165.2

2.3.3.4. Kent Parkları

Kent içi parklar kentlerin dinlenme odalarıdır. Yaşlı-genç, kadın-erkek, yetişkinler-çocuklar, fiziksel özürlüler, farklı gelir, kültür ve yaşam parantezindeki kentliler için ortak dinlenme odası olarak kent içi parkları bir iletişim, etkileşim, sanat-kültür mekânlarıdır. Kent parkları kentin tümüne hizmet eden şehir parklarıdır. Nüfusun büyüklüğüne göre 40–400 hektar(ha.) arasında bulunmaktadır. Şehir parkı etki alanı 3.200–4.000 m arasındadır. Bu alanların erişim mesafesi 30–60 dakikalık yürüme mesafesinde, motorlu taşıtlarla da 5–20 km uzaklıkta ulaşılabilecek mesafede bulunmaktadır. Kent parkı planlamasında tesislerin inşasında bazı alınacak ölçüler hizmet vereceği kişi sayısı, arazinin büyüklüğü ve morfolojik yapısıdır. Kent parklarının diğer parklardan farklı olan yanı ise şehrin tümüne hizmet etmesidir. Kent parklarının etki alanı; şehrin tümünü kaplaması, parka olan uzaklık, ulaşılabilirlik, parktaki hizmet ve aktivitelerin çeşitliliği ve niteliği, parkın büyüklüğü, parkın estetik özelliklerine göre değişmektedir. Kent parklarındaki çeşitli fonksiyonlar arasında bir bütünlük sağlanması ve ziyaretçileri tüm alanda dolaştırmaya dikkat edilmelidir (Dil 2004).

Merkezi kent parkları, içinde önemli ve büyük ölçekli üniteler barındırır. Kent büyüklüğüne bağlı olarak bir ya da birkaç tane olabilir. Genellikle 70–80 dekardan az olmayan genişlikte planlanır ve mahalle parklarında bulunmayan fonksiyonları üstlenirler. Kent parklarının kapasite hesapları, her 100 kişi için 1 dekar olmak üzere 400 dekardan az olmayan bir büyüklükte ele alınmalıdır. Kent parkları; mahalle ve mahalle kümeleri parklarından farklı olmak üzere içlerinde yapay göller, açık hava sergi ve tiyatro amfileri, yüzme havuzu (her 5000 kişiye 1 kapalı ve 1 açık yüzme havuzu) bulundurmalıdır.

Bu amaçlar için, yüzme havuzları, tenis kortları (4–12 adet), çim futbol sahaları, piknik alanları, açık hava tiyatrosu, yaya gezinti alanları, paten alanları, oturma yerleri ve teraslar, çay bahçeleri, lokanta üniteleri, acil yardım, PTT ve servis hizmetleri için tesisler, tuvalet üniteleri, otoparklar, gösteri alanları ile servis yolları kent parkı içinde yer almış olmalıdır.

Bunların yanında bakım onarım hizmetleri, enerji dağıtım ve aydınlatma sistemleri de üzerinde önemle üzerinde durulması gereken planlama kriterleridir. Kent parkları; Fiziksel denge ve tampon alan oluşturur, ışık ve hava sağlar; gürültü kirliliğini azaltır, mikro iklimik açıdan etkilidir, rekreasyon olanakları sunar, kent ve organik yapılar arasında bağlantı kurar, insanlar ve çevresi arasında bir bağ kurar, denge sağlar ve estetik açıdan güzel görüntü oluşturur (Civan 2003).

Kent parkları yakın çevreyle ilişkili olup orada yaşayan kişilere hizmet etmelidir. Yakın çevrede oturan kişilerin sosyo-ekonomik özelliklerine göre, istek ve ihtiyaçlarına göre donatılar belirlenmelidir. Kullanıcıyı birleştirici ve kaynaştırıcı olmalıdır. Her yaşa ve kültüre hizmet edebilecek üniteler bulunmalıdır. Kentsel açık alanlar yeşil sistem ile bir bütünlük içinde olmalı, yaya ulaşımı ve güvenli ulaşım olanakları sağlanmalıdır. Kendine özgü bir plan bütünlüğünde tasarlanmalıdır. Kent parkı içinde ilişkiler ve aktiviteler, arazi, plan ve tasarım bütünlüğünü birlikte göstermelidir. Parkın kullanışlı ve yararlı olması için kullanım kapasitesi ve konforu önemlidir. Parka ulaşım kolay, dolaşım güvenli olmalıdır. Alan seçimine dikkat edilmelidir. Yaya-araç ayrımının sağlıklı şekilde yapılması, gürültüsüz alanlar yaratılması önemlidir (Dil 2004).

Parkın uzun vadede kullanılabilir olması, gece kullanımının güvenli olmasına ve yoğun kullanıma uygun dayanıklı yüzey kaplamalarının seçilmesine bağlıdır. Topoğrafik yapı, fiziksel yapı ve çevreyle ilişki tasarımı dikkate alınmalıdır. İklim özellikleri, yön durumu da dikkate alınmalıdır. Bakım ve sürekliliği sağlanmalıdır (Civan 2003; Dil 2004).

Bir kent parkının kullanışlılığı ve yararlılığı, kullanım kapasitesi ve rahatlığı ile doğrudan ilişkilidir. Planlamada kolay ulaşım ve güvenli dolaşım en önemli hedefler arasında sayılmalıdır. Kent parkının kullanıcılar için rahat ve huzur veren bir dinlenme ortamı olması yapılan tasarımla doğrudan ilişkili sayılmalıdır. Bu amaçlar için yapılacak su yüzeyleri, bitkilendirme ve çevreleme, plan özelliklerini doğrudan belirleyici olabilir. Kent parkı, tüm yıl boyunca kullanılabilir bir yapıya olanak sağlayacak şekilde projelendirilmeli, gece saatlerinde de kullanıma açık olmalıdır. Hızlı ve yoğun kullanıma uygun yüzey kaplama malzemeleri seçilmelidir.

Planlama İlkeleri

Kent parkları mahalleden daha büyük çerçevede, kent halkının fiziksel ve psikolojik sağlığı açısından önem taşıyan, tüm kent halkına hitap edebilecek nitelikte rekreasyon elemanlarıyla donatılmış büyük yeşil alanlardır (Yıldızcı 1982). Kentsel yeşil alan planlaması insanların fiziksel ve ruh sağlıkları açısından oldukça önemlidir. Yeşil alanlarda fonksiyonel ve mekânsal bir organizasyon yapılması ulaşım ve erişilebilirlik, yörenin doğal yapısı ile uyum, kalite, yaşanabilirlik, karakter, uygunluk, kontrol ve çeşitlilik (multifonksiyonellik) faktörlerine bağlıdır.

Bir kent parkında, mahalle parkında bulunan fonksiyonlar dışında , basketbol, voleybol, tenis, yüzme gibi spor aktivitelerine olanak tanıyan bir spor kompleksi, gölet veya büyük bir su

elemanı, dekoratif ve eğitici bahçe köşeleri, sergi alanları, hayvanat bahçeleri, büfe, restaurant, kahve, yağmur sığınakları, kule, wc gibi diğer donatılarda yer almalıdır (Yıldızcı 1982).

Yeşil alanların, kent dışından içine kadar girmesi ve kent içinde bütünleşmesi istenir.

- Ulaşılabilirlik ve Erişilebilirlik

Yeşil alanların planlamasında, yürüme uzaklığı temel alınmaktadır. Semt ölçeğinde yer alan yeşil alanlarda toplu taşıma ile ulaşım önemlidir (Dil 2004). Kent parkları 30-60 dakikalık bir yürüyüş mesafesinde olabildikleri gibi, ulaşım araçları ve erişilebilecek mesafelerde de planlanabilirler (Anonim 1992).

Ulaşılabilirlikle ilgili ikinci önemli konu; park ve çevresinin nasıl ilişkilendirildiğidir. Ulaşımın kolaylığı park içerisindeki yolların bağlanma modelleriyle ilişkilidir (Baljon ve Ladewijk 1992). Park çevresi ve içerisindeki bağlantılar, parkın içerisi ve dışarısı arasında fonksiyonel bir birliğin oluşturulmasında önemlidir. Doğru yönlendirme de ulaşılabilirliği artırır ve fırsatları çoğaltır (Lynch 1984).

Anonim (2000a)'e göre, herhangi bir parkla ilgili "ulaşılabilirlik" kriterlerinin değerlendirilmesi sürecinde aşağıdaki soruların göz önünde tutulması gereklidir:

- Parkın planı parkı ilk kez kullananlar için yeterince açık mıdır?
- Parkın içerisi dışarıdan görülebilir midir? Parkın giriş ve çıkış noktaları açık mıdır?
- Yollar ve patikalar insanları gerçekten gitmek istedikleri yerlere götürmekte midir?
- Park içerisinde iyi bir işaretleme sistemi var mıdır?
- Güvenlik ve fiziksel kontrol için yaya yolları ve bisiklet yolları birbirinden ayrılmış mıdır?

• İnsanlar parka kolaylıkla yürüyebilmekte midirler? İnsanlar parka ulaşabilmek için otobüs, tren, araba, bisiklet gibi ulaşım seçeneklerini kullanabilmekte midirler?

- Park yakınlarında otobüs durağı var mıdır?
- Parka araçlarıyla gelen kullanıcılar için yeterli otopark alanı var mıdır?

Ulaşılabilirlik kriteri içerisinde "okunaklılık" alt kriterleri söz konusu olmaktadır. Okunaklılık içinde bulunan yerin planının ne kadar kolay algılanabildiğidir. Okunaklılık, parkın fiziksel planı ve parkta yer alacak kullanım modellerinden etkilenecektir (Bentley vd. 1993).

Erişilebilirlik, kullanıcıların mekânda sağlanan servis ve aktivitelere rahat şekilde ulaşmasıdır. Toplum içindeki yaşlı, özürlü bireylerin ve çocukların da erişiminin kolayca sağlanması ve kontrolü önemlidir. Ayrıca kent dışında yaşayan kişilerin kent merkezindeki

aktivitelere ulaşımın sağlanması da bir erişim problemidir. Konut alanlarının farklı ölçeklerde bulunan kentsel yeşil alanlarla olan ilişkisinin saptanması gerekmektedir. Kent içinde sürekliliği olan bir yaya sirkülasyonunun olması güvenli yaya aksları, özürü, yaşlı ve çocuklar için tasarlanmış mekanların güvenli kullanımının sağlanması da önemlidir (Çulcuoğlu ve Oğuz 2000).

- Yörenin Doğal Yapısı İle Uyum

Yeşil alanların dağılımı, doğal mekânlarla ilgili özellikler, peyzaj strüktürü, relief, su yüzeyleri, akarsular, toprak, vejetasyon, kent iklimi ve kentin görünümü ile ilişkilidir (Dil 2004).

Yeşil alan içinde topografyanın gösterdiği özelliklere bağlı olarak büyük veya küçük, tam veya yarı çevrelenmiş mekânlar yaratıldığında birey kendini doğa ile daha yakın bir ilişkide hisseder. Açık alanda düzenlenen rekreatif amaçlı fonksiyonlar, belirli ölçü ve standartları içermesinin yanı sıra, mekân içinde yer alacak eylemlerde belirli bir hareket alanı gerektirirler. Bu nedenle, mekânın formu, fonksiyona özgü biçimleri de içermelidir. Alanın dik veya ılımlı eğimi, çukurluklara veya tepelere sahip olması, fonksiyon alanları da organik bir dağılıma neden olmakta ve yeşil alanlara hareketlilik kazandırmaktadır.

Arazi morfolojisinin diğer formları olan su yüzeyleri, kayalık ve taş topluluklarıdır. Bu formlar çeşitli kullanım özellikleri bulunan ilgili ve dominant görüntüler sağlayan doğal öğelerdir. Bu tür öğeler planlamaya aktif olarak girerler. Ancak bu tür verilere sahip olmayan alanlarda aynı efekti (etkiyi) sağlamak üzere bu tür doğal elemanlar çeşitli biçimlerde kullanılır (Garvin ve Berens 1997).

- Kalite

Kaliteli bir yaşam çevresinin oluşturulması peyzaj tasarımının hedeflerinden biridir. Kaliteli yaşanabilir bir çevrenin oluşturulmasında, tasarımda karşılaşılan problemlerin tanımı, bu problemler sonucunda izlenecek tasarım süreci, uygulama ve sonrasındaki bakım-işletme süreci, politik ve siyasal yaklaşımlar yer almaktadır (Çulcuoğlu ve Oğuz 2000). Kaliteli bir yaşam çevresi için var olan problemlerin tanımlanması oldukça önemlidir. Kalite kriterleri arasında yaşanabilirlik, karakter, uygunluk, erişilebilirlik, kontrol ve multifonksiyonellik yer almaktadır.

Konfor ve imaj, insanların bir yeri kullanırken ki bireysel tecrübelerini yansıtır. Güvenlik ve bakım gibi konular park konforu ve imajının şekillenmesinde etkilidir (Yücel ve Yıldızcı 2006).

- Yaşanabilirlik

Kent parklarının, kentin farklı kesimlerindeki, farklı özelliklere sahip, farklı yaş gruplarındaki halkın bütününe hitap edecek nitelikte aktif ve pasif rekreasyon sağlayacak şekilde planlanması gerekmektedir. Kent parklarında, bireysel ve gruplar halinde gerçekleştirilecek rekreasyon olanakları dışında, profesyonel etkinlikler için de, şenlik alanları, açık hava tiyatroları, kültür merkezleri gibi donatılar yer almalıdır (Akdoğan 1984).

- Karakter

Mekânın kimliği veya özgünlüğü bir mekânı diğerlerinden farklı kılan önemli bir niteliktir. Bu niteliği oluşturan etmenler; tarihsel ve kültürel konum, form ve yaşam biçimleridir. Mekândaki zaman algılaması ve estetik bileşenlerin ortaya çıkardığı psikolojik etki mekânın kimliğinin algılanmasını güçlendirir. Geçmişe ait izler ve geleceğin yansımaları, bitkilerin oluşturduğu zaman ve mevsimsel değişimler mekân algılamasını oluşturur (Çulcuoğlu ve Oğuz, 2000)

- Uygunluk

Bir parkın nasıl kullanıldığının gözlemlenmesi ve insanların park ile ilgili algılamalarının ölçülmesi, parkı başarılı bir yer haline getirmek için hangi değişikliklerin yapılabileceğini anlamada önemlidir. İyi park tasarımları; kullanıcılara katılabilecekleri değişik aktiviteler sağlamalı, (aktivite ve kullanımlar), parka ulaşım kolay olmalı (ulaşılabilirlik), güvenli, bakımlı ve çekici olmalı (konfor ve imaj), insanlara diğer insanlarla bir arada olma fırsatı vermelidir (sosyallik) (Anonim 2000).

Bu noktada, kalite kriterleri; aktivite ve kullanımlar (alt kriteri: çeşitlilik), ulaşılabilirlik (alt kriteri: okunaklılık), konfor ve imaj (alt kriterleri: güvenlik ve bakım) ve sosyallik (alt kriteri: Sahiplik hissi) olarak belirlenmiştir.

- Aktivite ve Kullanımlar

Aktiviteler mekânların temel yapı taşlarıdır ve insanları parklara çeken sebeplerdir. Herhangi bir parkla ilgili “aktivite ve kullanımlar” ın değerlendirilmesi sürecinde (Anonim, 2000) göre aşağıdaki soruların göz önünde tutulması gereklidir:

- Kullanıcılara park içerisinde farklı aktivitelere katılma imkânları verilmiş midir?
- Park içerisinde değişik kullanıcı (çiftler, aileler, arkadaşlar vs.) grupları var mıdır?
- Park günün ve yılın farklı zamanlarında ziyaret etmek için ilgi çekici midir?

- Parkın fiziksel tasarımı ve düzenlemesi parkın gece boyunca kullanımını da teşvik etmekte midir?

- Parkta bir yönetim varlığı var mıdır? Parkla görevli herhangi bir kimseyi tanımlayabilir misiniz?

Çeşitlilik (Multifonksiyonellik)

Aktivite ve kullanımlar kriteri içerisinde “*çeşitlilik*” alt kriterleri söz konusu olmaktadır. Park içerisindeki fiziksel görünümde, aktivitelerde ve kullanıcılarda çeşitliliğin sağlanması önemlidir. Farklı aktiviteler, biçimler ve insanlar buldukları mekanda zengin bir kavramsal karışım sağlarlar, farklı kullanıcılar mekanı farklı yollarla yorumlarlar: Mekana farklı anlamlar yüklerler (Bentley vd. 1993).

Algılamalar, kontrol ve aktiviteler güvenli park çevreleri oluşturmada göz önünde bulundurulması gereken konulardır (Madden ve Wiley 2002).

- Kontrol

Mekânın kontrolünün elinde olduğunu düşünmek, içerisinde görebilmek, kolayca kaçabilmek, tehlike anında zamanında yardım almak o mekânı daha güvenli hissettirecektir (Altman ve Ark. 1989).

2.3.3.5. Bölge Parkları

Bölge parkları, kentin çevresindeki doğal ortamın hakim olduğu kırsal alanda ve ormanlarda düzenlenen büyük ölçekli parklardır. Bölge parkları, kent insanına, doğal ortam içerisinde, gezinti, eğlence ve gözlem olanakları sunarak, fiziksel ve psikolojik dinlenmelerini doğaya yaklaşmalarını sağlar (Yıldızcı 1982).

Mahalle Parklarında daha çok insana hitap eden ve özellikli çok geniş rezerv alanıdır. Bu alan içinde başka yerlerde olamayan yada ender rastlanan peyzaj güzellikleri yer alır. Bir ve ya birden fazla kentlere veya metropolitan alanın bütününe hizmet eder. Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, bünyesinde yürüyüş parkurları, kamp ve piknik alanları barındıran manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun doğa parçalarıdır.

Bölge parkları şehir insanına bir sükunet gezisi ve gözlem imkanı vererek tüm moral ve fiziki dinlenme ile zaman zaman doğayı yeniden tatma gereksinimi karşılamaktadır (Yıldızcı, 1982).

Planlama İlkeleri

- Doğal ve yapay surette kurulmuş olan bölge parklarının düzenlenmesinde, üzerinde önemle durulması gereken konu, bu alanda her şeyden önce fonksiyonel bir yol şebekesi oluşturulmasıdır. Bölge parklarının ulaşım sistemi planlanırken, özellikle bölge parklarının, hangi amaçlar için düzenleneceği belirlenmeli, bu amaçlara yönelik donatı tesisleri getirilmeli ve mevcut tesisler, bu amaca yönelik olarak yeniden düzenlenmelidir (Pamay 1978).
- Bölge Parkları genellikle şehir dışında konuşlandırılır. Böylece kentlerin gelişmesini kontrol altında ve birleşmelerini önleyen bir yeşil kuşak vazifesi görürler (Öztan 2004).
- Trafik güzergahının transit geçtiği yerlerde, ulaşımı toplu taşıma araçları ya da özel arabalarla rahatlıkla yapılacağı uzaklıkta ve düzende olmalıdır.
- Bölge Parkları doğal araziye topoğrafya bağlı kalınarak planlanan doğal peyzaj güzelliklerini koruyan yaban hayatını temsil eden alanlar olmalıdır.
- Bölge Parkları koruma devamlılık gibi özellikleri barındırmalı. Güvenlik önlemleri alınmalı ve planlanmalıdır.
- Her yaş grubuna hitap eden tasarım ve fonksiyonları barındırmalıdır. Mahalle Parkların farklı olarak Bölge parkları spor alanları, sergi bahçeleri bitki köşeleri gibi fonksiyonlar eklenir. Hafta sonları insanların rekreasyon ihtiyaçlarını giderebilmesi zevkli vakitler görebilmesi için estetik uygun malzeme ve kalitede planlanmalıdır.

2.3.3.6. Milli Parklar

Milli parklar, doğal bir alanı, donatılmış bir toprak parçası haline getiren, başka bir deyişle, doğa parçasını kutsallaştıran, onu, insanların hoşça vakit geçirmelerine, dinlenmelerine ve kültürel etkinliklerine ve birikimlerini açan, gelecek kuşaklara bu özellikleri el değmemiş bir şekilde teslim etme gerekliliği hatırlatan bir düzenleme ve işletme istemini öngörür (Yıldızcı 1982).

Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletler arası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır. İlk Milli Park kavramı için 1870'li yıllar da 40 milyon insanın yaşadığı Amerika Birleşik Devletleri Yellowstone bölgesinde avcılıkla geçinen bir grup insan, bölgenin hayvan ve bitki varlığının korunması ve doğal güzelliğinin gelecek nesillere bırakılması için çalışmalara başlamışlardır.

Daha sonra Amerikan Kongresi 1872 yılında dünyada ilk olarak 8670 km büyüklüğündeki “ Yellowstone Milli Parkını” ilan etmiştir. Bunu takip eden ikinci ve üçüncü milli parklar ise bundan 17 yıl sonra ilan edilmişlerdir. Bu arada milli park fikride tüm dünyada yayılmaya başlamıştır. Amerika’ da ki milli parkları Avustralya Kanada Yeni Zelanda ve Meksika ülkelerindeki milli parklar izlemiştir. Avustralya’nın ilk milli parkı 1879 yılında kurulan Royal milli parkıdır. Kanada 1885 yılında Banff, Yeni Zelanda 1897 yılında Tongariro ve Meksika 1898 yılında El chico milli parklarının ilan etmişlerdir Avrupa’da ilk milli park daha çok bilimsel çalışma amaçlı olarak 1909 yılında İsveç’te ikincisi de 1914 yılında İsviçre’de ilan edilmiştir.Almanya’da milli park çalışmaları 1911 yılında başlamasına rağmen ilk milli park 1969 yılında “Bayrischer Wald” parkının ilanıyla gerçekleştirilmiştir. 1981 yılında doğa koruma ve kırsal alanların korunması yönünde bir program gerçekleştiren Hollanda’da bugüne kadar 20 adet milli park ilan edilmiştir (Anonim 2007)

İngiltere de doğa koruma çalışmaları 1800 yıllarda başlamasına rağmen, Milli park kanunu 1949 yılında kabul edilmiştir. 1950 – 1963 yılları arasında 25 adet milli park ve doğa koruma alanı ilan edilmiştir. Bunların içerisinde en büyüğü Snowdonia Milli parkıdır.

Amerika da ki Milli Park anlayışı büyük doğal alanların ziyaretçilere kapalı olarak korunması fikrini taşırken; Avrupa’ da ki Milli Parklar “ İnsan-Doğa” ilişkisini ön plana alarak, bilimsel çalışmaların yapılmasının yanı sıra ziyaretçilerinde doğaya zarar vermeden turistik amaçlı kullanmalarına izin verilmiştir. Ülkemizde 39 adet Milli Park bulunmaktadır.

Milli park olarak ayrılacak yerlerde;

- Doğal ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyonel potansiyeli ulusal ve uluslararası düzeyde özellik ve önem taşımalıdır.
- Kaynak değerleri gelecek nesillerin miras olarak alacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları düzeyde önemli olmalıdır.
- Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olmalıdır.
- Saha büyüklüğü kaynak değeri kesafeti yönünden özel haller ve adalar dışında en az 1.000 hektar olmalı ve bu alan bütünü ile koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir (Ekinci 1991’ den değiştirilerek).

Planlama İlkeleri

Milli Parklar Kanunu'nun 3. maddesine göre; "milli park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanlar, Milli Savunma, İmar ve İskan, Kültür ve Turizm Bakanlıklarının olumlu görüşü, gereği, halinde diğer ilgili bakanlıkların da görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığının (şimdi Çevre ve Orman Bakanlığı) teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile milli park olarak belirlenir.

Milli Park olarak ilan edilecek olan alan için bazı çalışmaların yapılması gerekmektedir. İlk önce milli park olarak ilan edilmesi düşünülen alan için Orman Bakanlığına bağlı Milli Parklar Daire başkanlığınca bir "ön etüt" çalışması yapılır.

Gerçekleştirilecek Ön Etüt çalışmasıyla alana ilişkin;

- 1- Coğrafi Bilgiler
- 2- Ekolojik Bilgiler
- 3- Alanın tarihi değerleri belirlenir.

Ön Etüt çalışmasını daha sonra "Büro Etüdü" izler. Büroda eldeki mevcut haritalar, hava fotoğrafları daha önceden yapılmış akademik çalışmalar, ansiklopedik bilgiler ve diğer yayımlarla alan hakkındaki bilgiler yeniden gözden geçirilir (Anonim 2007).

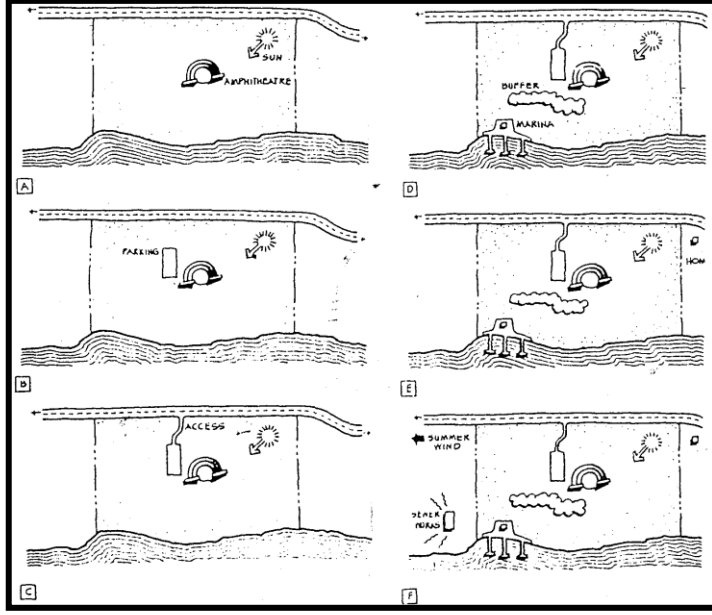
2.3. Peyzaj Mimarlığı Tasarım İlkeleri

Peyzaj tasarımı, peyzaj planlama eylemine, dayalı alan kullanım kararlarının verilerek tasarımın yapıldığı çalışmadır. Peyzaj tasarım çalışmalarında, çalışma alanında mümkün olan en iyi mekânsal kompozisyon tasarım ilkeleriyle konulmaya çalışılır (Korkut 2002).

Modern Peyzaj Mimarisi eski dönemlerdeki kalıpları barındırmaz, belirli kuralları ve ölçütleri yoktur. Planlamalarda zevk, düşünce ve duygular ön plandadır. Ancak temel ilkelerle birlikte uygulanması gereken bazı tasarım ilkeleri vardır (Korkut 2002).

2.3.1. Teknik

Peyzaj Tasarımlarında canlı ve cansız materyal birlikte kullanılır. Planlamada da bu iki materyal açısından düşünülmelidir. Alanın topografik yapısının getirdiği tesviye değişimlerine bağlı olarak yapılacak basamak, teras, rampa ya da eklenen fonksiyonların inşası havuz, pergola gibi uygulama aşaması için teknik gereklidir. Canlı materyal olan bitkilendirme tasarımlarında da teknik bitkinin yaşayabileceği ısı nem ve rakım gibi faktörlerin belirlenmesidir (Şekil 2.37.). Kısacası tasarıma eklenen teknik uygulanabilirlik ve yaşanabilirlik kavramlarını tamamlar.



Şekil 2.37. Peyzaj elemanlarının birbirleri ile olan ilişkilerine göre yerleştirilmesi (Rutledge 1961).

2.3.2. Hiyerarşi (Koram)

İki zıt ucu uygun kademelerle birbirine bağlayan köprüye koram denir. İki uç arasında bir düzen dahilinde geçiş sağlayan bu düzenleme yardımıyla anlamlı ve beğenilmesi kolay bir dizi ortaya çıkar.

İki uç arasındaki zıtlık yalnız bir bakımdan değil, birçok bakımdan olabilir. Örneğin, iki ucun hem biçimi, hem ölçüsü farklı olabilir, ya da iki uç arasında hem değer, hem doku bakımından, hatta hem değer, hem renk, hem de ölçü bakımından fark bulunabilir. (<http://www.kukart.net/index> 2008)

2.3.3. Zıtlık

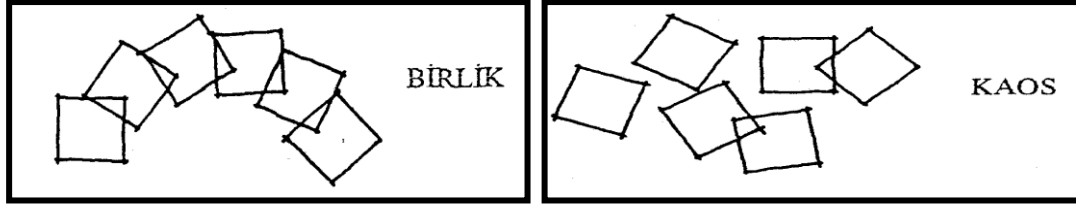
Doğanın ya da objenin önemli ve belirgin olan bir özelliğinin, kendisine zıt olan bir doğa parçası ya da bir obje ile daha da kuvvetli hale getirilmesi amacıyla yapılabilir. İki objenin birbirinden farklı olan olumlu özellikleri her iki objesinde bu özellikler nedeniyle daha da dikkat çekmesine neden olur (Korkut 2002).

2.3.4. Birlik, Kompozisyon

Birlik, tasarıma teklik ya da bütünlük niteliği veren en önemli tasarım ilkesidir. Tasarımda birlik farklı tip ve öğeleri sınırlamak ve onları tekrarlamak suretiyle başarılabilir. Ancak,

bütünlükte birlik tatminkâr bir şekilde sağlanmaz, çünkü tek düzelik (monotonluk) getirir. Bu itibarla birlikte bazı zıt nitelikteki öğelerinde bulunması gerekir (Seçkin 2004).

Kompozisyon, bir eserin parçalarını ve unsurlarını belli bir ahenk içinde bir araya getirme sanatıdır. (Anonim 1988).Kompozisyonun uygulanmasında Birlik (Sadelik) ve Çeşitlilik (Değişkenlik) olmak üzere iki temel öğe vardır. Çeşitlilik tasarımın bütününden çok detaylarla uygulanan bir tasarım öğesi olarak değerlendirilebilir. Bir çok ilgi çekici nokta olabilir, düzenlemelerle güzel bir örnek kombinasyonlar oluşabilir. (Şekil 2.38.).



Şekil 2.38. Birlik ve kompozisyon (Reid ve Jestico 1993).

2.3.5. Statik ve Konstrüksiyon

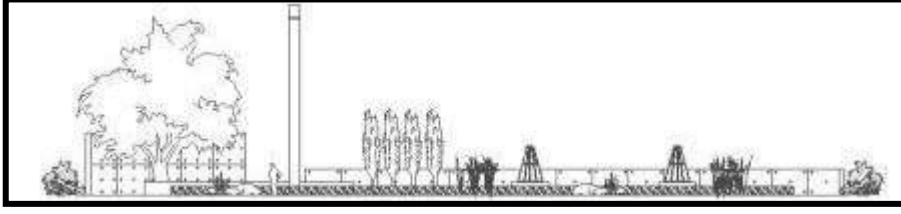
Peyzaj planlamalarında kullanılan yapıların inşa için ağırlıkları hacimlerine göre hesaplamalar yapılarak uygulamada kesinlik kazanmalıdır.Aksi halde emniyetsiz fonksiyonlar tehlikeli hale gelecektir.

2.3.6. Sitüasyon (Uyumlaştırma)

Planlamalarda yapılan yerin özellikleri doğal ve kültürel yapısı tasarıma yöne veren önemli etmenlerdendir.Seçilen materyalin doğa koşullarına uygunluğunu öngörür. Örneğin Akdeniz bitki örtüsünden makinin Karadenizde yaşaması ve kendi ortamındaki formu alması zor olacaktır.Yine cansız materyali kullanırken kent içinde işlenmemiş taş ve ahşap malzeme ileoluştulan pergoleler uyumsuz ve kullanışsız olacaktır.

2.3.7. Proporsiyon

Proporsiyon planlamada düzen ölçütüdür.Yapılan alan tasarımlarını genel olarak büyüklük şekil ve hacimlerini değerlendirmektir.Ancak belirli bir dogrusu ve boyutu yoktur tasarımcının özenine,tecrübesine göre saptanır.Bir bahçede bulunan yollar elemanların ölçüleri doğrudur fakat karşılaştırıldığında farklı orantılar dikkat çeker böyle bir planlamada proporsiyondan söz edilmez (Şekil 2.39.).



Şekil 2.39. Tasarım Kesitinde Proporsiyon (forum.arkitera.com 2008).

2.3.8. Denge

Doğa kanunu olan denge (balans) emniyet, sağlamlık duygusunun ifadesidir. Dengenin oluşumunu sağlayan eksen (aks)'dır. Bir su kanalı, bir park yada şehir yolu iki tarafı alle ağaçlı ekseni oluşturur. Eksen aslında mevcut değildir.

Bahçenin sanal bir ekseni olduğu düşünülürse, bu eksenin iki tarafında bir denge olmalıdır. Bu denge daha çok formel ya da simetrik olabileceği gibi informel ve asimetrik de olabilir. Denge, kompozisyonu oluşturan parçalar arasındaki genel bir eşitliktir. Dengenin görevi birbirleriyle az ya da çok yarışan güçleri eşitlemektir (Ayaşlıgil 1997). Asimetrik dengenin başarılması daha güçtür, fakat ilham vericidir. Tasarımcının yeteneğine bağlı olarak ilgi çekici, sade ve sakin bir ifade gücüne sahip olabilir (Tanrıverdi 1987). Formel denge hacim ve kitle bakımından benzer yapı elemanlarının bir eksenin iki tarafına eşit uzaklıkta dizilimlerinden ortaya çıkan plan kalıbıdır (Şekil.2.40.).



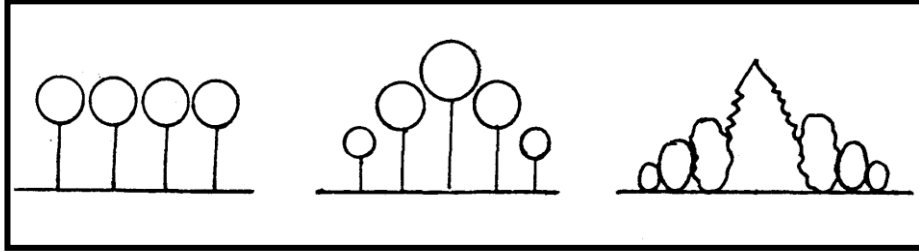
Şekil 2.40. Formal denge, Taksim Meydanı (i220.photobucket.com 2008).

İnformel denge (asimetrik denge) eksenin her iki tarafında aynı büyüklük ve şekle sahip olmayan, fakat eşit dikkat çeken görünen objelerin dizilişleriyle elde edilir.

2.3.9. Vurgu (Dikkat Çekme)

Her düzenlemenin bir ana görüş noktası bulunması ve bu noktaya da vurgu ile dikkat çekilmesi gerekmektedir. Bu noktadan itibaren bütün detaylar önem sıralarına göre dizilmelidir (Şekil.2.41.). Düzendeki vurgu genellikle form, hacim, çizgi, doku ve renk bakımından keskin kontrast meydana getirilerek sağlanır (Tanrıverdi 1987). Vurgu etkisi olmayan bir tasarımda etkili değildir, monotonluk oluşturur.

tasarımın heyecan verici olması için ritimler arası hiyerarşiye önem verilmelidir. Ritm, bir hareket ifadesidir (Şekil.2.43.). Ana görüş noktasından başlayan ve tekrarlarla sağlanan hareketin tümünün kavranmasını sağlar. Peyzaj düzenlemelerinde ritm şu şekillerde oluşturulabilir (Tanrıverdi 1987).



Şekil 2.43. Farklı Ritm Tipleri (Alptekin 1998).

Temel tasarımda tekrar, bir ögenin aynı ya da yakın özelliklerde birden fazla sayıda kullanılmasıdır (Aslanboğa 1998). Kompozisyonda tekrar özellikle görsel birliğin sağlanması adına çok önemlidir. Tekrarın değişik dereceleri vardır: birincisi, tam ve güçlü olan tekrardır ve form, doku ve renk açısından birbirlerinin tamamen aynısı olan elemanlarla oluşturulur, ikincisi ise zor fark edilen ve zayıf olandır ve form, doku ve renk gibi karakterlerin birinin tekrarı ile oluşturulur.

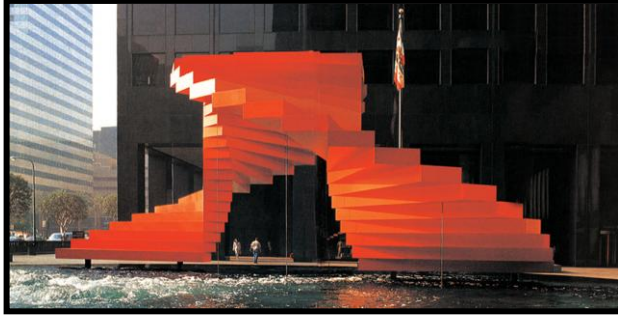
Peyzaj mimarlığında ritm 3 şekilde sağlanır.

- Aynı şekilde materyalin kullanım ile,
- Materyal büyüklüğünün giderek artması ya da azalması ile,
- Ağaç, çalı ve çiçek renklerinin çizgi halinde devamlılığı hareketi ile.

Düzenlemede yer alan objelerin ölçü, biçim, renk, doku, aralık, yön gibi özelliklerinin tümüyle aynı olarak tekrarlanmasına ‘tam tekrar’ bu özellikler arasında küçük farklılıklar bulunmasına ‘değişken tekrar’ ortaya çıkar. Peyzaj planlamalarında fazla olmaması koşulu ile tekrar ve objelerin düzenli dizilimi ile ritm dizi ve tekrar ilkeleri tasarımı dinamikleştirir.

2.3.12. Renk ve Renk Harmonisi

Peyzaj Tasarımında en önemli değişkenlerden biridir. Bir tasarımda seçilen renk Kompozisyonun tümüne etki sağlar bazen düzenin merkezine dikkat çekerek vurgu yapar (Şekil.2.44). Bunun yanında uygun olmayan renklerle bütünleşmiş tasarımlar eksiktirler.



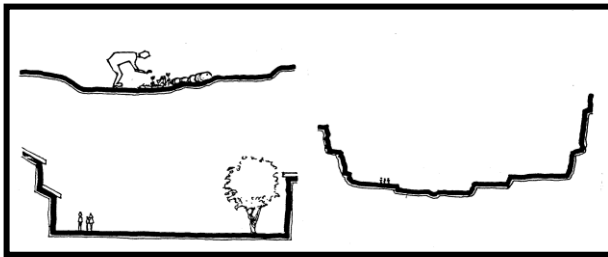
Şekil 2.50. Renk Harmonisi (www.aygityöneticisi .com 2008).

Renk kompozisyonunda dikkate alınması gereken konular şunlardır;

- Sıcak ve bol güneşli iklimlerde sıcak, soğuk ve az güneşli iklimlerde soğuk renkler kullanılmalıdır.
- Renk çeşidi ve dozu iyi saptanmalıdır.
- Renkleri kullanırken ışık ve gölge yansımalarına dikkat edilmelidir.
- Kaba dokulu bitkiler rengi az yansıtır. Renklerin etki dereceleri ışık ve gölgeye göre değişir.
- Kitlese renk etkisi oluşturmak için tek renk tür grup halde kullanılmalıdır. Örneğin mevsimlik çiçeklerle oluşturulmuş tasarımlar.
- Üç veya daha fazla renk kullanılacaksa, renklerden biri daima dominant olmalıdır.
- Objeler derinlik soğuk renklerle (Mavi ve tonları), yaklaştırmak ve büyütme için sıcak renkler (turuncu tonları) tercih edilmelidir.
- Kompozisyonda boşluklar oluşturacağından dolayı siyah ve koyu renk çok tercih edilmemelidir.

2.3.13. Ölçü ve Fonksiyon

Bir peyzaj düzenlemesi belli bir fonksiyona ve ölçüye sahip olmalıdır. Peyzaj tasarımda ölçü insandır. Yapılan düzenlemenin ve kullanılan fonksiyon ve mobilyanın insan ölçütü göze alınarak belli bir ergonomide olmalıdır (Şekil 2.45.)



Şekil 2.45 İnsanın boyutları ile çevresinin ilişkisi (Reid 1993).

Genel olarak ölçü bir tasarımdaki kullanılan öğelerin boyutu, göz hizası ve kullanıcı boyutu arasındaki ilişkidir. Tasarımda seçilen ölçüler her ne kadar estetik görsel bir değer taşıyan özellikler olarak da gözükse de fonksiyonellik niteliğindedir. Örneğin, seçilen kent mobilyaları belli bir antropometriğe sahip olmalıdır. Kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verebilecek ölçüde olmalıdır.

İnsan ölçülerinin dikkate alındığı peyzaj mimarlığı disiplini de; estetik, fonksiyonel aynı zamanda insan ile uyumlu mekanlar yaratmayı amaçlar. İnsan ile uyumlu mekânlar ve donatılar tasarlanırken, insan ölçüleri dikkate alınmalıdır.

Antropometri, insan vücudunun boyutları ile ilgilenen özel bir bilim dalıdır. Bu boyutlar, uzunluk, genişlik, yükseklik, ağırlık, çevre boyutları gibi farklı teknikleri içerir (Anonim 2003). Özellikle mimarlar, tasarımcılar, iç mimarlar, işbilimciler, ergonomistler, endüstri mühendisleri, üreticiler, vb. giderek daha fazla antropometrik verilere gereksinim duymaktadırlar. Çünkü verimli ve sağlıklı olabilmenin koşullarından biri de, insanın yaşadığı her mekânın ve kullandığı her aygıtın, aletin onun boyutsal ölçülerine ve biyomekanik özelliklerine uygun olmasıdır (Kayış ve Özok 1989).

Park alanında bulunan bank, insanların rahat oturmasını sağlayacak konforda, elverişte olmalı, yollarda rahat ve uygun genişlikte gidip gelmeye, merdiven ve rampaların yükseklik ve eğimleri olması gereken ölçüde olmalıdır. Bir pergolada, havuzda ya da benzeri yapısal elemanlar, insanları barındıracak ölçü ve formda olmalı, aynı zamanda gölge sağlayacak fonksiyona sahip olmalıdır.

Fonksiyon; kullanılabilirlik, işlevsellik, amaca elverişlilik. Her mekân, kendi amacına uygun olarak düzenlenir. Belli bir rahatlık ve konfor sağlanır. Ölçü ve fonksiyon bu bağlamda tasarımda en önemli ilkelerden biridir.

2.4. ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ YAPILAN ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu araştırmanın konusu ile ilgili İstanbul ili Şişli İlçesinde bulunan parkların peyzaj tasarım yönünden değerlendirmesine yönelik önceki çalışmalar bulunmamaktadır. Araştırma için, parkların , kent parklarının ve çocuk bahçelerinin peyzaj mimarlığı tasarım ilkeleri yönünden değerlendirmesi ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmış ve araştırmanın gerçekleştirilmesine ve yöntemine katkıda bulunulacak bazı çalışmalar aşağıdaki özetle verilmiştir.

Kavaklı (1989) 'nın 'İstanbul Şehir Parklarının İrdelenmesi' isimli yüksek lisans çalışmasında materyal olarak 'Gülhane Parkı, Yıldız ve Emirgan Korusu' seçilmiştir. Çalışma alanında yapılan kullanıcı anketleri sonucunda yeşil alan gereksinimi konusunda bilinçli olduğu sonucuna varılmış. Üç büyük parkta donatım yönünden eksikler olduğu belirtilmiştir.

Turak (1989) 'ın 'İstanbul Kenti Spor Alanlarının İrdelenmesi' isimli yüksek lisans tezinde spor alanlarının kentsel yerleşme dokusu içerisinde homojen dağılmadığı, boş alanların değerlendirilmek amacıyla planlanmadan düşünüldüğü sonucuna varılmıştır. Spor alanlarına ihtiyaç belirtilmiştir.

Arda (1996) 'nın 'Geçmişten Günümüze Rekreasyon Anlayışı ve Son Dönem Park Anlayışının Kadıköy Kıyı Şeridinde Yer Alan Parklar Üzerine İrdelenmesi' isimli yüksek lisans tezinin kullanıcı anket çalışmasında hafta içi kullanıcıların çevreyle daha ilgili oldukları donatım ve fonksiyon alanlarına önem verdikleri sonucuna varılmıştır. Mesire alanlarının halk tarafından çokça kullanıldığı belirtilmiştir.

Oguz (1998) 'nın 'Kent Parkı Kavramı Yönünden Ankara Kent Planlarının Kullanım Olgusu Üzerine Bir Araştırma' isimli doktora tezinde materyal olarak Ankara kent parkları incelenmiştir. Bu çalışmada kent parklarının ortaya çıkışları ve tarihsel gelişimi süreçleri incelenerek, günümüzde kent parkı kavramının kazandırdığı yeni anlamlar tartışılmıştır. Sonuç olarak Ankara'da her bir park özelinde ve Ankara kent yeşiline yönelik öneriler getirilmiştir.

Baştürk (2000) 'ün 'Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından, Açık Mekanlarda İnsan-Çevre Etkileşimi' isimli yüksek lisans çalışmasında, tasarlanmış açık mekanların, sağlıklı bir kent yaşantısının sağlanmasında ve park kullanımlarının artırılmasında büyük katkıları olacağı sonucuna varılmıştır.

Başer (2002) 'in 'Soğanlı Botanik Parkı'nın Sert Peyzaj Tasarımın İşlevsel ve Estetik Açıdan Değerlendirmesi' üzerine araştırması sonucunda, parkın işlevsel ve estetik açıdan olumlu olduğu belirlenmiştir.

Kısar (2003) 'ın 'İstanbul' da Yeşil Alan Kullanım Tercihleri, Ataköy, Zeytinburnu ve Beşiktaş Yerleşim Örneği' isimli yüksek lisans tezinde yapılan anket çalışmasında, rekreasyon alanı türlerine ilişkin değerlendirmeleri sonucunda, tüm rekreasyon alanı türlerinden memnuniyet düzeyinin çok düşük olduğu saptanmıştır. Özellikle, çocuk oyun alanları ve mahalle parkları, memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu rekreasyon türü olarak belirlenmiştir.

Yücel ve Yıldızcı (2006) 'nın 'Kent Parkları ile İlgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması' isimli araştırmasında Kent Parkları ile ilgili kalite kriterleri belirlenmiştir. Bunlar, aktivite ve kullanımlar (alt kriteri: çeşitlilik), ulaşılabilirlik (alt kriteri: okunaklılık), konfor ve imaj (alt kriterleri: güvenlik ve bakım) ve sosyallik (alt kriteri: sahiplik hissi) olarak belirlenmiştir. Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, belirlenen kalite kriterlerinden konfor, imaj, güvenlik, bakım ve sosyallik kriterlerinin kullanıcıların parkları kaliteli olarak algılamalarında etkili önemli kriterler olduğu, çeşitlilik kriterinin kullanıcıların genel beğenilerini dolayısıyla da parkı kaliteli olarak algılamalarını etkilemeyen bir kriter olduğu, kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerdeki farklılaşmanın genel beğeni algılamalarını etkilemediği belirlenmiştir.

Ülger ve Önder (2006) 'in 'Kayseri Kenti Açık-Yeşil Alanların Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi' üzerine yaptıkları araştırmada, Kayseri kentinde bulunan çocuk oyun alanları ve spor alanları durumu tartışılmıştır. Kent içinde yer alan çocuk oyun alanları değerlendirildiğinde; donatı elemanları ilave edilmesi, bu alanların ulaşılabilirlikleri açısından ele alınması ve uygun yerlere yeni çocuk oyun alanları ile kent bütününde büyük ölçekli çocuk oyun alanları yapılması, aynı zamanda mevcutta bulunan çocuk oyun alanlarının gözden geçirilmesi gerekliliği önerileri yapılmıştır. Kayseri kent merkezi spor ve oyun alanı açısından incelendiğinde yetersiz geldiği gözlemlenmiştir. Mahallelerin belirli bölgelerinde spor ve oyun alanları ayrılmalı ve bu alanlar içerisinde basketbol, futbol, hentbol, voleybol vb. gibi sahalar yer almalıdır önerisi yapılmıştır.

Bilen (2004), 'Kentsel Dış Mekanların Tasarımında Antropometrik Verilere Bağlı Olarak Peyzaj Elemanlarının Ankara Örneğinin Araştırılması' isimli doktora tez çalışmasında

insan antropometrik ölçüleri hakkında araştırma yapmış ve peyzaj ile arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur.

Çayır (2004) 'ın 'Beyoğlu ilçesindeki parkların kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi: Gümüşsuyu, Sururi ve Hasköy Kıyı Parkları Örneği' isimli Yüksek Lisans tezinde materyal olarak Gümüşsuyu, Sururi ve Hasköy Kıyı Parkları incelenmiştir.Yapılan anket çalışması ile Beyoğlu ilçesinde kentsel donatı standartlarına ulaşılmasa da İstanbul ortalamasının oldukça üzerinde park alanı bulunmasına rağmen park alanlarının gerek donatı gerekse de bakım eksiklikleri nedeni ile kullanıcılar tarafından değerlendirmedeği sonucuna varılmıştır.

Ekinci (1991) 'nin 'Türkiye Milli Parkları' isimli Yüksek Lisans tezinde Türkiye'de bulunan milli parkları materyal olarak seçilmiş ve örnek verilmiştir. Araştırma sonucunda Master planlarının tamamlanarak kısa ve uzun vadedeki yatırım planlarının belirlenmesi gerekliliği sonucuna varılmıştır.

Emür ve Onsekiz (2007) 'nin 'Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi, Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi' isimli araştırmasında materyal olarak seçilen Kocasinan İlçesinde bulunan 127 adet parkın, kent merkezi ve çevresinde yer alan 64 adedine yönelik bir analiz çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda çoğunlukla park alanlarının, basit donatılarla geliştirilmiş ve peyzaj değeri yüksek olmayan alanlar olarak düzenlenmiş olduğu belirlenmiştir.

Bal (2005) 'ın 'Zonguldak Kenti Yeşil alan Sistemindeki Çocuk Oyun Alanlarının Durumunun Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi' isimli Yüksek Lisans tezinde materyal olarak Zonguldak ilinde bulunan çocuk oyun alanlarının Peyzaj tasarım ilkelerince irdelenmiş, oyun alanlarının çocukların ruhsal yapısında çok önemli rol oynadığı belirtilmiştir.

Al-Qudah (2006) 'ın 'Amman (Ürdün) Kent Parklarının Peyzaj Erişilebilirliği Yönünden İrdelenmesi' isimli Yüksek Lisans çalışmasında materyal olarak Ürdün kent parkı seçilmiş ve Çağdaş kent parkı tanımlanmıştır.Yapılan anket sonucunda halkın daha çok çiçekli bitkilerin kullanılmasından yana olduğu belirlenmiştir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1 Materyal

Araştırma materyalini İstanbul ili Şişli İlçesi'nde bulunan her mahalleden seçilen 22 adet park oluşturmaktadır. Araştırma alanı olarak seçilen bu parklar aşağıda verilmiştir.

Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park

Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı

Esentepe Mahallesi, Esentepe Parkı

Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı

Feriköy Mahallesi, Kuluğulubağ Sokak Parkı

Feriköy Mahallesi, Gediz sokak Parkı

Fulya Mahallesi, Şehit Jand. Çavuş Ümit Sabri Mıhçıllar Parkı

Gülbahar Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park

Halide Edip Adıvar Mahallesi, Çiftcevizler Durak Yanı park

Harbiye Mahallesi, Maçka Sanat Parkı

İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı

İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı

Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Park

Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı

Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı

Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı

Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı

Meşruiyet Mahallesi, Albay Sadri Alantar Parkı

Ondokuz Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park

Ondokuz Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı

Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Kadir Cebiroğlu Parkı

Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı

Yayla Mahallesi, Mezarlık Duvar Dibi Parkı.

3.1.1. İstanbul İli Şişli İlçesinin Konumu, Doğal ve Kültürel Özellikleri

İstanbul İlinin Genel Konumu

Bir çok bakımdan Türkiye'nin en önemli ili olan İstanbul, yerküre üzerindeki konumu açısından da kuşkusuz dünyanın en önemli noktalarından biridir (Şekil 3.1.- Şekil 3.2.)



Şekil 3.1. Dünya' da İstanbul İlinin Konumu.

Hem Asya, hem de Avrupa kıtaları üzerinde 26° ve 45° doğu meridyenleri ile 36° ve 42° kuzey paralelleri arasında 769.604 km^2 lif yüzölçümü ile yer alan Türkiye; yerkürenin stratejik bir bölgesinde konumlanmaktadır. Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden biri olan ve Balkan Yarımadası ile Anadolu arasında bir geçiş oluşturan Marmara Bölgesi'nde yer alan İstanbul İli ise; Avrupa ve Asya kıtalarının birbirine bağlandığı noktayı oluşturmaktadır. Coğrafi konum olarak, $28^{\circ} 01'$ ve $29^{\circ} 55'$ doğu boylamları ile $41^{\circ} 33'$ ve $40^{\circ} 28'$ kuzey enlemleri arasında bulunan İstanbul İli; 5.400 km^2 'lik yüzölçümüyle ülke topraklarının %0,7'sini kaplamaktadır. 2000 yılı Genel Nüfus sayımına göre; İstanbul İli'nin toplam nüfusu 10.018.735 olup, Türkiye nüfusunun yaklaşık %15'ini, Marmara Bölgesi'nin ise %56'sını oluşturmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı % 33,09 olan İl % 18,28 olan Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Bunun başlıca nedenleri arasında göç olgusu ön plana çıkmakta olup; Türkiye ölçeğinde coğrafi açıdan dengeli bir gelişimin sağlanamaması, iş ve eğitim olanaklarının büyük metropoller de

yoğunlaşması nedenine dayalı olarak Marmara Bölgesi'nin ve özellikle Türkiye'nin en büyük metropolü olan İstanbul'u sürekli etkisi altında tutmaktadır.

İstanbul İli'nin Türkiye ve Marmara Bölgesi içindeki yeri ve öneminin sosyo-ekonomik istatistikî veriler ışığında değerlendirilmesinde son derece çarpıcı sonuçlara ulaşılmaktadır (Anonim 2006b).

İlin Karadeniz'i Marmara Denizi' yle birleştirirken, Asya Kıtası ile Avrupa Kıtası' nı birbirinden ayırarak, yeryüzünün en önemli su yollarından biri olan İstanbul Boğazı' nın iki yakasında da toprakları vardır (Şekil 3.2).Bu özelliği ile İstanbul 'İki kıtada toprakları olan kent' olarak da ün kazanmıştır.



Şekil 3.2 İstanbul Boğazı Kabartma Haritası (www.coğrafyaöğretmeni.com 2008).

İl kuzeyde Karadeniz, doğuda Kocaeli Sıradağları'nın yüksek tepeleri, güneyde Marmara Denizi ve batıda ise Ergene Havzası'nın su ayırım çizgisi ile sınırlanmaktadır.

Türkiye topraklarının % 0.7'sini kaplayan İstanbul ili, nüfus varlığı açısından da ülkenin en önemli ili durumundadır.

Yeryüzü Şekilleri

İstanbul il alanı, Marmara Havzası'nın Doğu Marmara bölümünde yer alan iki ana peneplen (yarıova) arasında sıkışmış, Boğaz ve akarsu vadileri ile parçalanmış bir platolar topluluğudur.

İstanbul il alanı, bu aşınmış ve yıpranmış iki yarıova arasında bulunmaktadır. Yöredeki çok sayıda dere ve çayın oluşturduğu vadilerle, yer yer bu vadilerin genişlemesiyle ortaya çıkan tarım alanları, dikliğini kaybetmiş tepeler ve sırtlar, İstanbul'un yeryüzü şekillerini ayırıcı özellikleri oluşmuştur.

İstanbul nüfusu Anadolu ve Avrupa Yakaları'na dengeli olarak dağılmamıştır. Her iki yakanın artış oranları farklıdır. Avrupa yakası sayısal olarak, Anadolu Yakası ise oransal olarak daha hızlı artmaktadır. İstanbul, Türkiye'nin en çok göç alan ili olduğu gibi en çok göç veren ilidir. İstanbul'a gelen her 1.000.000 kişiye karşın 500.000 kişi İstanbul'u terk etmektedir. Çizelge 3.1'de İstanbul ilinin yıllara göre nüfus değişimi sayısallaştırılmıştır.

İstanbul nüfusunun gelecekteki büyüklüğü ile ilgili yapılan sentezler üç konuya işaret etmektedir. Bunlar,

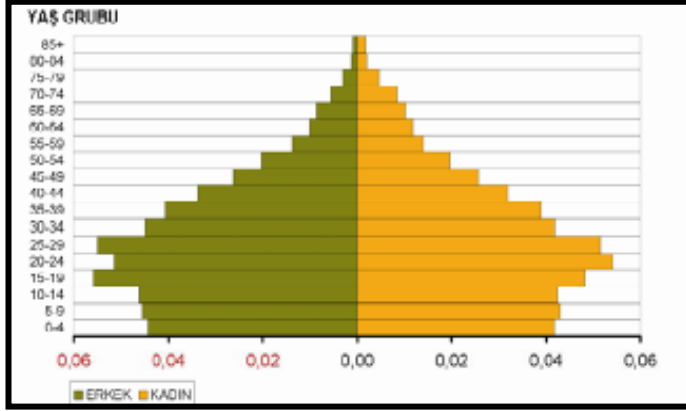
1. İstanbul'un mevcut coğrafyası içerisinde nüfus emme kapasitesinin çok sınırlı olduğu,
2. İstanbul'un nüfus artışının doğal nüfus artışından çok, iç göçlere bağlı ve nüfus artışının sayısal boyutunun emme kapasitesinin çok üzerinde olduğu,
3. İstanbul'un gelecekteki nüfusunun, iç göç hareketlerindeki hızın alternatif çekim merkezlerinin geliştirilmesi ile kesilmesi ve emme kapasitesinin kentin doğal kaynaklara zarar vermeden arttırılması şeklinde sıralanabilir.

Şekil 3.3. 'de nüfus yaş grubu ve cinsiyete göre sınıflandırılmıştır.

Çizelge 3.1. İstanbul ili Yıllara Göre Nüfus Değişimi, DİE Nüfus Sayımı (Anonim 2000b).

Yıllar	Nüfus	
	Artış Hızının Devam Edeceği Varsayımı	Artış Hızının 2045 Yılında %0 Olacağı Varsayımı
2000*	10.018.735	10.018.735
2005	11.729.641	11.546.159
2006	12.105.398	11.841.126
2007	12.493.193	12.143.629
2008	12.893.410	12.453.860
2009	13.306.449	12.772.017
2010	13.732.719	13.098.301
2011	14.172.645	13.390.630
2012	14.626.663	13.689.484
2013	15.095.226	13.995.008
2014	15.578.799	14.307.350
2015	16.077.864	14.626.663
2016	16.592.916	14.906.026
2017	17.124.468	15.190.725
2018	17.673.047	15.480.861
2019	18.239.201	15.776.539
2020	18.823.491	16.077.864
2025	22.037.990	17.396.595
2030	25.801.432	18.529.043
2035	30.207.558	19.426.499
2040	35.366.122	20.048.824
2045	41.405.617	20.367.423
2050	48.476.480	20.367.423

Mevcut verilerin analizi, hiçbir müdahalenin yapılmaması durumunda, İstanbul nüfusunun artışının kentin mevcut coğrafyası içindeki emme kapasitesi ile sınırlandırılmayacağını açığa çıkartmaktadır.



Şekil 3.3. İstanbul İli Nüfus Piramidi (Anonim 2000).

Gelişmiş toplumlarda doğurganlığın azalması, piramidin tabanını daraltmakta mortalitenin azalmasında ölümlülüğü azaltarak ileri yaşlardaki yaş yapısının dikdörtgen olmasına yol açmaktadır. Buna örnek olarak İstanbul’da Adalar, Bakırköy, Beşiktaş, Eminönü, Fatih, Kadıköy, Maltepe, Sarıyer, Şişli ilçelerini göstermek mümkündür.

- **İstanbul İli Yeşil Alan Verileri**

İstanbul’da diğer donatı alanlarında olduğu gibi yeşil alanlarda da önemli eksiklikler ve bunların kişi başına düşen oranlarının ilçelere göre dağılımlarında farklılıklar bulunmaktadır. Yapılan değerlendirmelere göre, İstanbul’da kişi başına düşen kentsel yeşil alan büyüklüğü 1,65 m²’dir ve bu değer “İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik”te öngörülen 10 m²/kişi standardından oldukça düşüktür. İstanbul’da kişi başına 10 m² yeşil alan miktarının sağlanabilmesi için toplam yeşil alan miktarının 10652,78 ha olması ve bu büyüklüğün sağlanabilmesi için mevcut kentsel yeşil alanlara 8898,57 ha büyüklüğünde kentsel yeşil alan ilave edilmesi gerekmektedir.

Kişi başına düşen yeşil alan miktarları ilçelere göre değerlendirildiğinde, bu değer en yüksek olduğu ilçenin Eminönü İlçesi olduğu görülmektedir. Eminönü İlçesi’nde kişi başına düşen kentsel yeşil alan büyüklüğü 9,8 m²’dir ve bu miktarın yüksek olmasının nedeni, Eminönü’ndeki yerleşik nüfusun görece az olması ve ilçe sınırları içerisinde kent düzeyinde etkili sahil parklarının ve koru alanlarının yer almasıdır. Kişi başına düşen yeşil alan miktarının görece yüksek olduğu diğer ilçeler ise Bakırköy ve Sarıyer’dir. Bakırköy’de kişi başına düşen kentsel

yeşil alan miktarı 7,66 m²'dir ve bu değerin mevzuatlarda öngörülen standartlara ulaşabilmesi için 48,31 ha büyüklüğünde yeşil alana ihtiyaç vardır. Sarıyer'de kişi başına düşen yeşil alan miktarı ise 7,54 m²/kişi. Sarıyer'de kişi başına 10 m² yeşil alan standardının sağlanabilmesi için ise halen 54,73 ha büyüklüğünde ilave yeşil alana ihtiyaç bulunmaktadır. Kişi başına düşen yeşil alan büyüklüğünün en az olduğu ilçeler ise 0,07 ha ile Şişli ilçesidir.

Sultanbeyli ve 0,1 ha ile Esenler İlçeleridir Bahçelievler, Güngören, Bağcılar, Tuzla, Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece, Kâğıthane ve Ümraniye İlçeleri'nde de kişi başına düşen kentsel yeşil alan miktarları oldukça yetersizdir ve 1 m²'den daha az değerler taşımaktadır (Anonim 2006b).

Çağımızın dünyasında, kentleşme sonucu insanlarla doğa arasındaki ilişkinin gün geçtikçe azaldığı açıkça görülmektedir. Özellikle büyük kentlerimizdeki açık alanların yerleşimlerle azalmasının ve yanlış kullanımının kent insanının bedensel ve ruhsal yapısında son derece olumsuz etkiler yaptığı bilinen gerçeklerdendir.

Yeşil alanlar günümüzde taşlaşmış kentlerin iklimi üzerinde yaptığı olumlu etkiler yanında, havayı iyileştirme, tozları filtre etme ve gürültü azaltma gibi işlevleriyle insanın doğal yaşama koşullarını geri getirmektedir. İstanbul kentinin nüfus-yeşil alan ilişkisini Çizelge 3.2. sayısallaştırılmıştır.

Çizelge 3.2. Yıllara Göre Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı (Özdemir ve Ark. 1995).

Yıllar	Nüfus	Aktif Yeşil Alan (ha)	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan (m ²)
1975	2.534.000	562.7	2.3
1980	2.754.000	654	2.4
1985	5.461.000	717.4	1.3
1980	6.866.000	1735	2.4
1992	7.500.000	1955	2.6

Yeşil alanların foksiyonları ve dağılımları oldukça önemlidir. Standartlara göre kişi başına 1.5 m² çocuk alanı düşmesi gerekirken; İstanbul’da bu oran 0.09 m² ‘dir. Çizelge 3.3. ‘de Halka açık spor alanları ve çocuk oyun alan verileri sunulmuştur.

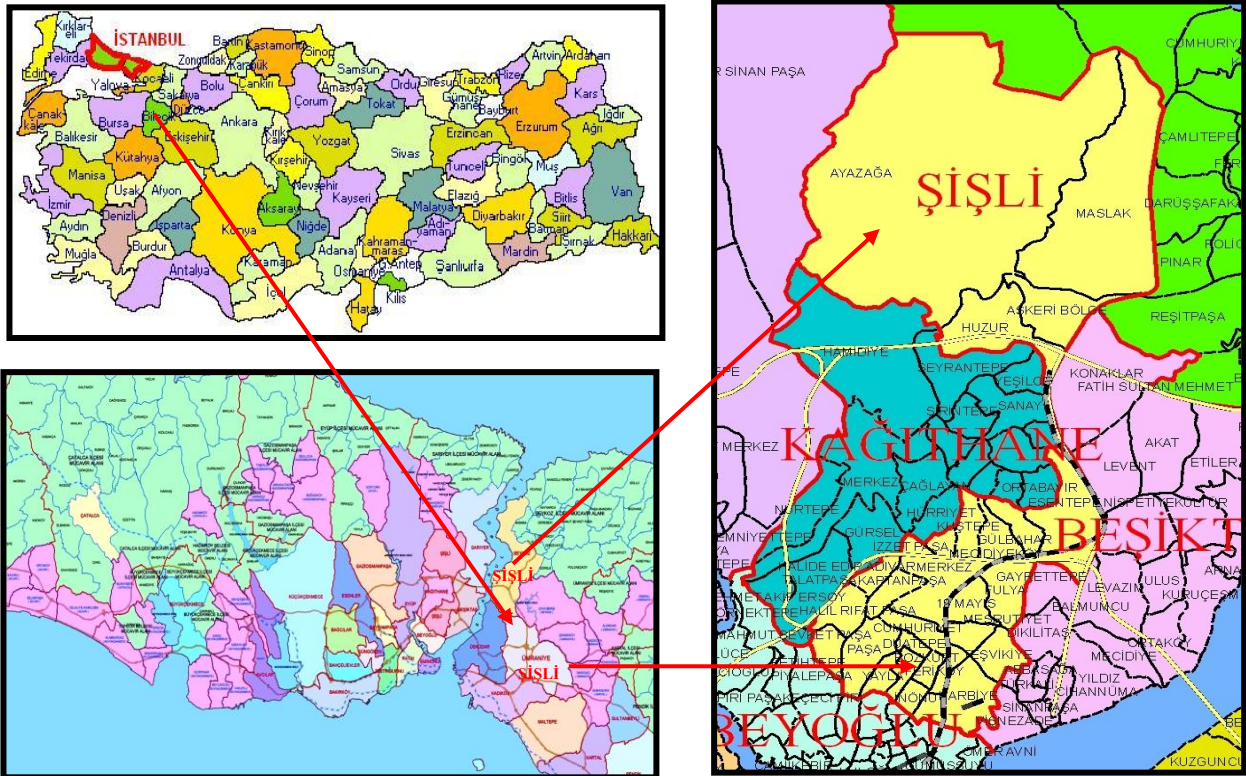
Çizelge 3.3. Yeşil Alan Miktarı (Özdemir ve Ark. 1995).

	Müstakil	Parklar İçinde	Toplam
Çocuk Oyun Alanı	354	399	753
Halka Açık Spor Alanı	69	242	311

Kişi başına 2 m² açık spor alanı düşmesi gerekirken İstanbul’da bu oran 0.12 m²’dir. Alt yapı noksanlığı ve donatım kalitesizliği de yeşil alanların başlıca sorunları arasındadır.

3.1.2. Çalışma Alanının İstanbul İlindeki Konumu

Çalışma alanı olarak metropol şehir İstanbul ili, trafik yoğunluğunun merkezi Şişli ilçesi seçilmiştir (Şekil 3.4.).



Şekil 3.4. Çalışma Alanının İstanbul İlindeki Konumu (Anonim 2006b).

Şişli İlçesi, Beyoğlu İlçesine bağlı Bucak iken 1954 yılında müstakil ilçe haline gelmiştir. Şişli, Beyoğlu plato düzlüğünün kuzey uzantısında yer alır. İlçe toprakları kuzeyde Mecidiyeköy ve Zincirlikuyu üzerinden Ayazağa yöresini de içine alarak Sarıyer'e, kuzey batıda ise Hürriyet-i Ebediye Tepesi üzerinden 4.7.1987 gün ve 19507 sayılı Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe giren 3392 sayılı Kanuna istinaden Şişli İlçesinden ayrılan Kâğıthane İlçesine doğru yayılır. Denizden yüksekliği 120 metre olup, derin vadilerle yarılmış dik yamaçlar arasında yer alan engebeli bir yayla sırtıdır. Coğrafi durumu sebebiyle şişkin anlamına gelen "ŞİŞLİ" adının verildiği rivayet edilmektedir. Şişli ilçesi İstanbul'un Avrupa yakasında yer alan merkez ilçelerinden birisidir. Denize kıyısı olmamasına karşın, Asya'yı Avrupa'ya bağlayan iki boğaz köprüsünün Avrupa yakasındaki çıkış noktasında yer alır.

Nüfusu hızla artan Şişli 1954 yılında Beyoğlu İlçesine bağlı bir bucak durumundan, yeni bir idari düzenlemeyle ilçe yapıldı. 1960' lılı yılların Şişli' sine Örnektepe, Kuştepe, Çeliktepe, Hürriyet adlarıyla yeni gecekondu mahalleleri eklendi. O dönemde ilçe sınırları içinde yer alan Kâğıthane yoğun bir sanayi alanına dönüştü. Bomonti çevresinde de yeni imalathaneler kuruldu. Bu gelişimden Mecidiyeköy, Gayrettepe semtleri, Büyükdere ve Yıldızposta Caddeleri de etkilendi. 1987 Yılında Kâğıthane'nin İlçe olmasıyla Şişli İlçesi iki ayrı bölüme ayrıldı. İlçenin Kuzey bölümünde ormanlar, askeri alanlar ve sanayi tesislerinin bulunduğu Ayazağa, Huzur ve Maslak mahalleleri yer almaktadır. Eskiden Av köşkleri ve kasırların bulunduğu bu bölgede bu gün özellikle Büyükdere Caddesi ve İstinye kavşağı ve çevresinde Büyük Şirketlerin ve Finans kuruluşlarının yer aldığı kentin en yüksek prestij binaları yükselmektedir (www.istanbulyeditepe.net 2008).

- **Şişli İlçesi Nüfusu**

İstanbul'da nüfusun dağılım yüzdesi Asya ve Avrupa yakalarına göre büyük farklılık göstermektedir. Avrupa yakasında Nüfusun üçte ikisi Asya yakasında ise üçte Biri ikamet etmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi Asya yakasındaki nüfus artış hızı Avrupa yakasına göre çok az olmakla birlikte kısa zamanda bu nüfusların birbirine oransal olarak yaklaşması mümkün görülmemektedir (Anonim 2006b)

3.1.3. Araştırmada Yararlanılan Diğer Materyaller

Araştırmada materyal olarak, 1/25000 ölçekli haritalardan ve 1/200 ölçekli Peyzaj tasarım paftalarından yararlanılmıştır. Konu ile ilgili doğrudan ya da dolaylı olarak yerli ve yabancı literatür, İstanbul kentine ilişkin daha önceden yapılmış araştırmalar, tasarım projeleri, yıllık rapor, istatistik ve envanterden de yardımcı materyal olarak yararlanılmıştır. Çalışma alanına yönelik her türlü görsel materyal çalışma bütününde değerlendirilmiştir. Konu ile ilgili kişi ve kuruluşlardan bilgi alınmıştır.

- **Şişli İlçesi Açık ve Yeşil Alan Verileri**

Şişli İlçesinde 28 mahalle, 236 adet Park ve Yeşil Alan bulunmaktadır. Beş mahallede park bulunmamaktadır. Toplam açık ve yeşil alan miktarı 102.454 m²'dir. Çizelge 3.3. Şişli İlçesinde bulunan açık ve yeşil alanlar mahallelere göre sınıflandırılmıştır. İstanbul İli Çevre Düzeni Planı Şekil 3.7'de verilmiştir.

Çizelge 3.3. Şişli İlçesi Dâhilinde Bulunan Park Ve Yeşil Alanların Mahallelere Göre Dağılımı (Anonim 2008b).

ŞİŞLİ İLÇESİ DAHİLİNDE BULUNAN PARK VE YEŞİL ALANLARIN MAHALLELERE GÖRE DAĞILIMI		
	TOPLAM ALAN (m ²)	YEŞİL ALAN (m ²)
1-AYAZAĞA MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
1.1-AYAZAĞA MERKEZ PARKI	1900	900
1.2-PTT ARKASI PARKI (MUHTARLIK ARKASI)	600	200
1.3-ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ PARKI	500	200
1.4-BAHÇE YOLU SOKAK SOSYAL KONUT PARKI	400	120
1.5-DEREBOYU SOKAK PARKI(KADEMELİ PARK)	2800	800
1.6-CUMHURİYET PARKI(ŞEHİTLER PARKI)	8000	2200
1.7-G-23. SOKAK PARKI	650	200
1.8-BELEDİYE DÜKKANLARI ÖNÜ PARKI	800	350
1.9- G-27. SOKAK PARKI	50	20
1.10-KOOPERATİF EVLERİ KARŞISI PARKI	800	500
1.11-G-24. SOKAK PARKI	550	200
1.12-G-62. SOKAK PARKI	400	100
1.13-MARKET KARŞISI PARKI	150	100
1.14-G-64. SOKAK PARKI	350	150
1.15-KURTYOLU SOKAK ÇOCUK OYUN PARKI	150	50

Çizelge 3.3. devam ediyor

<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
1.1-OYAK ÇIKIŞI YEŞİL ALAN	400	400
1.2-YEŞİLTEPE OTOBÜS DURAKLARI YEŞİL ALAN	1000	1000
1.3-MESCİD-İ AKSA CAMİİ MERDİVENLERİ Y.ALAN	800	400
1.4-AYAZAĞA KREŞ ETRAFI YEŞİL ALAN	300	250
1.5-NİLÜFER GÖKAY İ.Ö.OKULU YEŞİL ALAN	400	400
1.6-UĞUR ERKEY İ.Ö.OKULU ALTI YEŞİL ALAN	950	950
1.7-EVYAP LİSESİ TOP SAHASI YANI YEŞİL ALAN	900	900
1.8-SAĞLIK OCAĞI YEŞİL ALAN	400	400
2-BOZKURT MAHALLESİ:		
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
2.1-BİLEZİKÇİ SOKAK SONU YEŞİL ALAN	100	100
3-CUMHURİYET MAHALLESİ:		
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
3.1-BİLGİÇ SOK YEŞİL ALAN	100	100
3.2-LALAŞAHİN SOK. AÇIKPAZAR YEŞİL ALAN	150	150
3.3- VEYSEL ARIKAN KÜTÜPHANESİ BAHÇESİ Y.ALAN	100	100
3.4-BOMONTİ TEKEL FAB. ARKASI YEŞİL ALAN	100	100
3.5-KIRAĞI SOK. YEŞİL ALAN	70	70
3.6-ŞİŞLİ ESKİ EMNİYET AMİRLİĞİ ÖNÜ Y.ALAN	400	400
4-DUATEPE MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
4.1-DUATEPE PARKI	1500	450
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
4.1-DUATEPE MUHTARLIK YANI YEŞİL ALAN	50	50
5-ERGENEKON MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
5.1-BAHTIYAR KAŞLI PARKI	1800	500
6-ESENTEPE MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
6.1-YAŞAR KEMAL PARKI	6000	3000
6.2-TANJU OKAN PARKI	1839	715
6.3-MUHTARLIK YANI PARKI	464	120
6.4-23 TEMMUZ PARKI	549	500
6.5-HALİL AKAR PARKI (ZİNCİRLİDERE)	2000	200
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		

Çizelge 3.3. devam ediyor

6.1-BAŞKANLIK KARŞISI YEŞİL ALAN	3000	3000
6.2-HAMİDİYE ÇEŞ. YANI YEŞİL ALAN	900	900
6.3-ZİNCİRLİDERE TOP SAHASI Y. ALAN	4000	4000
6.4-YAZARLAR SOK. GİRİŞİ YEŞİL ALAN	800	800
6.5-ZİNCİRLİKUYU MEZARLIK ALTI YEŞİL ALAN	2000	2000
6.6- KARDEŞLER SOK. YEŞİL ALAN	100	100
6.7 YILDIZ POSTA CADDESİ ORTA REFÜJ		
7-ESKİŞEHİR MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
7.1-LALEZAR PARKI	550	350
7.2-DERİCİLER SOK. PARKI	350	50
7.3-KINALI KEKLİK SOKAK PARKI	550	150
7.4-KURTULUŞ CAMİİ ALTI PARKI	400	180
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
7.1-MUHTARLIK YANI YEŞİL ALAN	40	40
7.2-KURTULUŞ CAD. SONU YEŞİL ALAN	120	120
7.3- BİLEZİKÇİ SOK. SONU YEŞİL ALAN	100	100
8-FERİKÖY MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
8.1-KUYULUBAĞ SOKAK PARKI	700	180
8.2- ATEŞ BÖCEĞİ SOKAK PARKI	200	
8.3-GEDİZ SOKAK PARKI	500	300
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
8.1-GEDİZ SOKAK YEŞİL ALAN	100	100
8.2-SÜLEYMAN SEBA TOP SAHASI Y. ALAN	90	90
8.3-BARUTHANE CAD. EMEKLİLER EVİ Y. ALAN	100	100
8.4-LALAŞAHİN SOK. SONU Y. ALAN	120	120
8.5-DARÜLACEZE YOLU Y. ALAN	80	80
8.6-TURAN BEY SOK. Y. ALAN	10	10
8.7- FERİKÖY MAH. MUHTARLIK YANI Y. ALAN	400	350
8.8- ATEŞ BÖCEĞİ SOKAK YEŞİL ALAN	90	90
9-FULYA MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
9.1-FULYA MAHALLESİ MUHTARLIK YANI PARKI	1000	50
9.2-ÇİN KONSOLOSLUĞU YANI PARKI	300	100
9.3-BELEN SOKAK PARKI	600	185
9.4-DR.YAVUZER ÇETİNKAYA PARKI	1300	550

Çizelge 3.3. devam ediyor

9.5-ŞEHİT JAND.ÇAVUŞ ÜMİT SABRİ MIHÇILAR P.	800	350
9.6-FULYA ÖZLÜCE SOK.PARKI	170	170
9.7-AYŞECİK SOK. PARKI 1	250	135
9.8-AYŞECİK SOKAK PARKI 2	120	
9.9-FULYA CAMİİ YANI PARKI	300	160
9.10-AYGÖREN SOK. PARKI	250	25
9.11-GAYRETTEPE EMNİYET ALTI PARKI	250	150
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
9.1-MUHTARLIK KARŞISI ECZANE ÖNÜ YEŞİL ALAN	50	50
9.2-VEFA DERESİ ÜÇGENİ YEŞİL ALAN	50	50
9.3-PEHLİVAN SOK.YOLU SONU YEŞİL ALAN	150	150
9.4-FULYA LİKÖR FAB. YANI Y.ALAN	80	80
9.5-BÜLBÜL SOKAK YEŞİL ALAN	120	120
9.6- HAYDAR ALİYEV YEŞİL ALAN	9000	3500
9.7-HİLTON SİTESİ YEŞİL ALAN	500	500
9.8-ORTAKLAR CAD. YEŞİL ALAN	50	50
9.9-AYŞECİK SOKAK SONU YEŞİL ALAN	154	154
10-GÜLBAHAR MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
10.1-MUHTARLIK YANI PARKI	700	250
10.2-AVNI DİLLİGİL PARKI	700	190
10.3-BİBERİYE SOK. PARKI	150	100
10.4-ŞAHİNLER SOK. PARKI	150	100
10.5- ÜLKER PARKI	350	50
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
10.1-SON DURAK YEŞİL ALAN	70	70
10.2-VEYSEL DURSUN CAMİİ YEŞİL ALAN	150	150
10.3-HALK EĞİTİM MERKEZİ ÖNÜ Y.ALAN	50	50
10.4-ÜST HARMAN YOLU SOK. YEŞİL ALAN	40	40
10.5-GÜVENEVLER YEŞİL ALAN	750	750
10.6-ALTAN ERBULAK SOKAK YEŞİL ALAN	15	15
11-HALİDE EDİP ADIVAR MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
11.1-ÇİFTECEVİZLER DURAK YANI PARKI	2000	800
11.2-HALİDE EDİP ADIVAR MUHTARLIK YANI PARKI	2098	300
11.3-MELİKŞAH SOK PARKI	500	100

Çizelge 3.3. devam ediyor

<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
11.1-HALİDE EDİP CAD. ORTA GÖBEK Y.ALAN	10	10
11.2-HALİDE EDİP CAD. SONU Y.ALAN	20	20
11.3-KIZILCIK SOKAK Y.ALAN	15	15
11.4-TAKSİ DURAĞI YANI Y.ALAN	20	20
11.5-ATATÜRK İ.Ö.OKULU YANI Y.ALAN	30	30
11.6-TEMİZLİK MÜD. GİRİŞİ VE ÖNÜ Y.ALAN	25	25
12-HALİL RIFAT PAŞA MAHALLESİ:		
-		
<u>PARKLAR</u>		
12.1-HALİL RIFAT PAŞA MERKEZ PARKI	17000	6000
12.2-TAŞKIZAK (SALI PAZARI) PARKI	4000	500
12.3-HERGÜN SOKAK PARKI	400	250
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
12.1-H.RIFAT PAŞA SPOR KULÜBÜ YANI Y.ALAN	450	450
12.2-PERPA KARŞISI YEŞİL ALAN	25	25
13-HALASKARGAZI MAHALLESİ:		
-		
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
13.1-ITIR SOK YEŞİL ALAN	150	100
13.2-MATBAACI OSMANBEY 3.KISIM YEŞİL ALAN	15	15
14-HARBIYE MAHALLESİ:		
-		
<u>PARKLAR</u>		
14.1-CUMHURİYET PARKI	9000	4440
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
14.1-NİKAH SALONU YEŞİL ALAN	3000	2500
14.2-VALİ KONAĞI CADDESİ YEŞİL ALAN	240	240
14.3-KÜÇÜKBAYIR SOKAK YEŞİL ALAN	50	50
15-HUZUR MAHALLESİ:		

Çizelge 3.3. devam ediyor

<u>PARKLAR</u>		
15.1-SEYRANTEPE POLİS LOJMANLARI PARKI-1	500	300
15.2-SEYRANTEPE POLİS LOJMANLARI PARKI-2	500	300
15.3-POLİS LOJMANLARI S. ÇELEBİ İLKOKULU PARKI	300	50
15.4-OYAK SİTESİ ŞEHİT KUR. BNB. HÜSEYİN GÜVERCİN PARKI	3000	500
15.5-HUZUR MAH. CAMİ YANI PARKI	450	250
15.6-ESKİ OTO SANAYİ ATATÜRK PARKI	300	150
15.7-ABACI YOKUŞU PAPATYA SOKAK PARKI	1300	1000
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
15.1-POLİS LOJMANLARI AĞAÇLANDIRMA ALANI Y.A.	4000	2000
15.2-SEYRANTEPE YEŞİL ALANI (TATLİSES KARŞISI)	200	180
15.3-OYAK SİTESİ SOSYAL TESİSİ Y.ALAN	1000	1000
15.4-OYAK SİTESİ KOŞU PARKURU Y. ALAN	300	300
15.5-OYAK SİTESİ YEŞİL ALANLARI	5000	5000
15.6-HUZUR MAH. MUHTARLIK YANI YEŞİL ALAN	1530	1450
15.7-S.TEPE TURING ÖNÜ ORTA REFÜJ Y.ALANLAR	350	350
15.8-OYAK SİTESİ 11.BLOK ÖNÜ	350	200
16-İNÖNÜ MAHALLESİ:		
-		
<u>PARKLAR</u>		
16.1-ÇİMEN SOKAK PARKI	250	50
-		
<u>YEŞİL ALAN</u>		
16.1-ELMADAĞ CADDESİ YEŞİL ALAN	600	600
16.2-ÜFTADE SOK YEŞİL ALAN	10	10
16.3-ÇİMEN SK. MERDİVENLER YEŞİL ALAN	100	100
17-İZZETPAŞA MAHALLESİ :		
<u>PARKLAR</u>		
17.1-İZZETPAŞA ÇİFTLİĞİ PARKI	1220	850

Çizelge 3.3. devam ediyor

<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
17.1-İZZETPAŞA MUHTARLIK YANI Y.ALAN	650	650
18-KAPTANPAŞA MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
18.1-NECMİYE ÖĞRETMEN PARKI	2800	1200
18.2-KAPTANPAŞA MAHALLESİ ÇOCUK OYUN ALANI P.	1200	600
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
18.1-MUHTARLIK YANI YEŞİL ALAN	100	100
19.2-HALİT ZİYA TÜRKKAN YEŞİL ALAN	225	225
19-KUŞTEPE MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
19.1-ANTİKACILAR PARKI	2000	1450
19.2-NİSA SEREZLİ PARKI	1271	840
19.3-PROF.DR. CAVİT ORHAN TÜTENGİL PARKI	1128	50
19.4-KUŞTEPE UĞUR ÇIKMAZI SOKAK PARKI	1500	350
19.5-MUHTARLIK YANI PARKI	800	550
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
19.1-AYAZMA MERDİVENLER Y.ALAN	850	450
19.2-BESTEKAŞAKİRAĞA SOK. YEŞİL ALAN	300	300
19.3-KUŞTEPE SAĞLIK OCAĞI YAMAÇLAR Y.ALAN	500	500
19.4-BESTEKAŞAKİR AĞA YEŞİL ALAN 2	90	90
20-MAHMUT ŞEVKET PAŞA MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
20.1-DR. HAŞİM İŞCAN PARKI	4000	1500
20.2-MAHMUT ŞEVKET PAŞA MAH. ŞOK PARK	650	50
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
20.1-M.Ş.PAŞA TAKSİ DURAĞI YANI Y.ALAN	20	20
20.2- KURUÇAY CAD. YEŞİL ALAN	20	20
20.3 M.ŞEVKETPAŞA ŞAHİN KAYA SOK. YEŞİL ALAN	500	500
20.4-SAĞLIK OCAĞI(MUHTARLIK)Y.ALANI	100	100
21-MASLAK MAHALLESİ:		
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
21.1-İST. ÇORAP ÖNÜ VE ALTI REFÜJ Y.ALANLAR	250	250
21.2-MUDO ÖNÜ YEŞİL ALAN	120	120

Çizelge 3.3. devam ediyor

21.3-MASLAK-AYAZAĞA TAKSİ DURAĞI Y.ALAN	25	25
21.4-ATATÜRK OTO SANAYİ SİTESİ 2.KISIM GİRİŞ REFÜJ YEŞİL ALANLAR	50	50
21.5-NAZMİ AKBACI İŞ MERKEZİ ÖNÜ ORTA REFÜJ YEŞİL ALAN	280	280
22-MECİDİYEKÖY MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
22.1-ZEKİ ÖMER DEFNE PARKI(YENİ MUHTARLIK BİNASI)	500	180
22.2-MECİDİYEKÖY KUYU SOKAK PARKI	50	40
22.3-75.YIL PARKI (ATAKAN SOKAK)	1683	1250
22.4-MARMARA SİTESİ PARKI	476	350
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
22.1-KONYALI CAMİİ YANI YEŞİL ALAN	600	450
22.2-HAFIZATA SOK. YEŞİL ALAN	50	50
22.3-M.KÖY MUHTARLIK ÖNÜ YEŞİL ALAN(ESKİ)	100	80
22.4-M.KÖY DARCAN SOK. YEŞİL ALAN	100	100
22.5-KUŞÇULAR SOK. YEŞİL ALAN	100	100
22.6-M.KÖY VİYADÜK ALTI YEŞİL ALAN	500	500
22.7-M.KÖY TOP SAHASI YANI YEŞİL ALAN	1000	1000
22.8-SİVRİTAŞ SOKAK Y.ALAN	200	150
22.9-KERVANGEÇMEZ SOKAK Y.ALAN	60	60
22.10-M.KÖY LİSE ALTI Y.ALAN	150	150
22.11-OYA TAKSİ DURAĞI KARŞISI Y.ALAN	15	15
22.12-ESKİ OSMANLI SOK. GÜVENEVLER Y.ALAN	180	180
22.13-M.KÖY KARAKOL ÖNÜ YEŞİL ALAN	64	64
23-MERKEZ MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
23.1- SIRACEVİZLER PARKI	800	450
23.2-SİMON ZAZADZE PARKI	150	50
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
23.1-İSKENDEROĞLU SOK. MUHTARLIK Y.ALAN	300	50
23.2-MOTOR MESLEK LİSE KARŞISI YEŞİL ALAN	400	250
23.3-PALAZOĞLU SOKAK Y.ALAN	15	15
23.4-NADİDE SOK YEŞİL ALAN	80	80
23.5-ŞEFLİKLER ÖNÜ Y.ALAN	200	150

Çizelge 3.3. devam ediyor

23.6-MOTOR MESLEK LİSESİ ÖNÜ Y.ALAN	300	150
23.7-ŞİŞLİ SABİT AÇIK PAZAR ÖNÜ Y.ALAN	150	150
23.8-PARK VE BAHÇELER MÜDÜRLÜĞÜ (FİDANLIK)YEŞİL ALAN	4000	3000
23.9-TRAFİK MÜDÜRLÜĞÜ ÖNÜ YEŞİL ALAN	150	150
23.10-ERMENİ MEZARLIK YANI Y. ALAN	1500	800
23.11-ÇİFTECEVİZLER DERE YEŞİL ALAN	20	20
24-MEŞRUTİYET MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
24.1-ALBAY SADRİ ALANTAR PARKI	300	80
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
24.1-EBEKIZI SOKAK Y.A.	40	40
24.2-KEVSER SOK-TUĞRUL SOK. Y.A.	50	50
24.3-YENİ ELHAN SOK. BLOKLAR ARKASI Y.A.	550	550
24.4-KÜÇÜK BAHÇE SOK YEŞİL ALAN	80	80
25-ONDOKUZ MAYIS MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
25.1-19 MAYIS MAHALLESİ MUHTARLIK YANI PARKI	1200	600
25.2-BALÇIK CAMİ ALTI PARKI	600	218
25.3-DR. İSMET ÖZTÜRK SOKAK ŞOK PARKI	150	120
25.4-MUHTARLIK KARŞISI ŞELALELİ PARK	2000	850
25.5-ADİLE NAŞİT PARKI(ÇORUH SOKAK)	180	80
25.6-HAYRETTİN KARACA PARKI	1500	800
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
25.1-NİŞANTAŞI SPOR KULÜBÜ ALTI MERDİVENLER Y.ALAN	100	100
25.2-ETFAL HASTAHANESİ KREŞ BAHÇESİ Y.ALAN	700	350
25.3-İSMET ÖZTÜRK SOK. YEŞİL ALAN	60	60
25.4-KALP VAKFI KARŞISI SET Y.ALAN	200	200
25.5-YAŞAR DOĞU SOK. YEŞİL ALAN	70	70
25.6-ETFAL HASTANESİ SOK. YEŞİL ALAN	350	350
25.7-ŞİŞLİ LİSE ALTI YEŞİL ALAN	500	500
25.8-AYHAN IŞIK MERDİVENLERİ Y.ALAN	150	150
25.9-MERSİNLİ AHMET SOKAK Y.ALAN	180	180
25.10-NUR ARALIĞI SOKAK Y.ALAN	12	12
25.11-HAVVA HANIM SOKAK MERDİVENLER	40	40

Çizelge 3.3. devam ediyor

Y.ALAN		
25.12-CELAL ATİK SOKAK YEŞİL ALAN	60	60
25.13-YENİ İLHAN SOKAK	153	153
25.14-MİRALAY KAZIM BEY SOKAK YEŞİL ALAN	178	178
26-PAŞA MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
26.1-PAŞA MAHALLESİ PARKI	1800	350
26.2-KUYU SOKAK PARKI	150	25
26.3-ŞEHİT ER KAHRAMAN KADİR CEBİROĞLU PARKI	1350	800
26.4-TOPEL SOK PARKI	350	40
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
26.1- ŞİŞLİ DERESİ Y.ALAN	2500	2500
27-TEŞVİKİYE MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
27.1-MİSTİK PARKI(AKKAVAK SOKAK)	2000	560
27.2-DUTLUK SOK. PARKI	350	185
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
27.1-TOPAĞACI İHLAMUR YOLU Y.ALAN	500	150
27.2-FERAH SOK Y.ALAN	250	250
27.3-ABDİ İPEKÇİ ÜÇGEN YEŞİL ALAN	100	100
27.4-ABİDİN DİNO ANITI ÇEVRESİ YEŞİL ALAN	500	500
27.5-HÜSREV GEREDE ÜÇGEN Y.ALAN	100	50
27.6-MAÇKA HAVUZ ÇEVRESİ YEŞİL ALAN	75	75
27.7-VALİ KONAĞI CADDESİ SONU YEŞİL ALAN	120	120
27.8-DERYADİL SOKAK Y.ALAN	15	15
27.9-MURADİYE BAYIRI Y.ALAN	10	10
28-YAYLA MAHALLESİ:		
<u>PARKLAR</u>		
28.1-YAY MEYDANI PARKI	200	50
28.2-CİNDERESİ PARKI	400	200
28.3-ERDEM SOK. PARKI	400	150
28.4-ECZACI SOK. PARKI	700	250
28.5-YAYMEYDANI CAD. MEZARLIK DUVARDİBİ PARKI	600	400
<u>YEŞİL ALANLAR</u>		
28.1-CİNDERESİ SOKAK YEŞİL ALAN	120	120

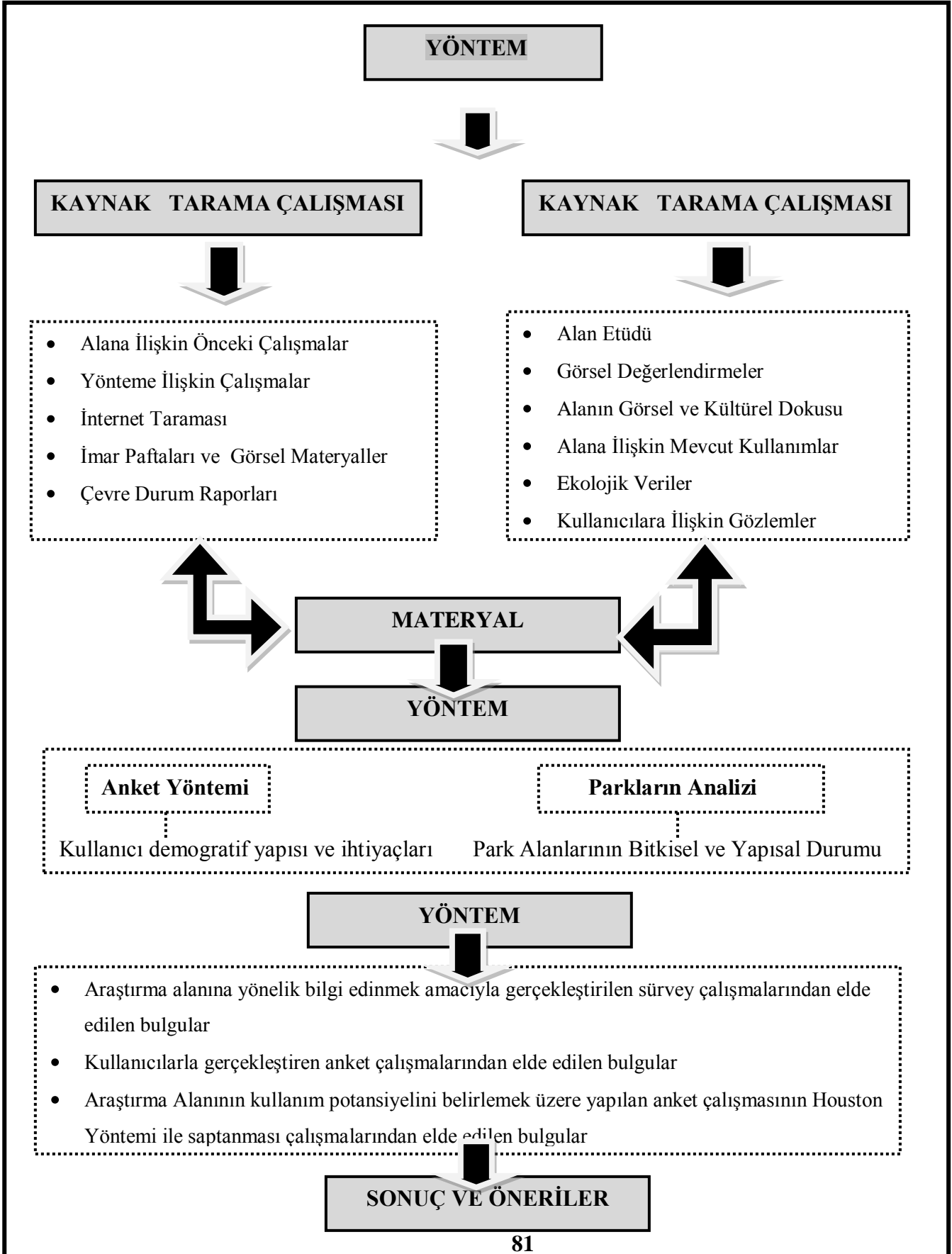
- İstanbul Metropolü, özellikle son 50 yıl içinde hızlı bir büyüme sürecine girmiş ve büyük oranda plansız ve denetimsiz yapılaşmalarla sağlıksız bir gelişme göstermiştir. Netice itibariyle; İstanbul'un ormanları, nitelikli tarım toprakları ve yeraltı kaynakları amaç dışı kullanılmış, su havzaları tehlikeli biçimde işgal ve tahrip edilmiş, jeolojik açıdan sakıncalı alanlara yerleşilmiştir (Anonim 2006b). Şekil 3.5. 'de İstanbul İli Çevre Düzen planı verilmiştir.

3.2. Yöntem

Araştırma, İstanbul ili Şişli semtinde bulunan parklarda yürütülmüştür. Şişli İlçesinde toplam 28 mahalle ve 107 adet park bulunmaktadır. Araştırma alanın, içinde park bulunan 24 mahalleyi kapsamaktadır. Araştırma alanındaki her mahalleden birer örnek park seçilmiştir. Örnek parkların seçiminde, parkların kullanım yoğunluğu dikkate alınmıştır.

Araştırma, literatür taraması, yerinde gözlem, analiz ve değerlendirme yöntemine göre yürütülmüştür. Seçilen parklarda, yerinde gözlem amacıyla, sürvey çalışması yapılmış, mevcut durum ve sorunlar ortaya konulmuştur. Analiz çalışmasında, seçilen parkların çevre ile ilişkileri incelenmiş, sorunlara çözüm üretmeye yönelik çevre analizi yapılmıştır. Parklar Peyzaj tasarım ilkeleri, özellikle; işlevsel kullanım (fonksiyon), denge, proporsiyon, renk uyumu, vurgu ve kompozisyon ve birlik açısından irdelenmiştir.

Araştırmada, ayrıca, örnek seçilen parklara yönelik kullanıcılar için, anket çalışması yapılmıştır. Katılımcılara, Şişli İlçesi'ndeki parkları değerlendirmek üzere, Materyal bölümü'nde verilen, Evet/ Hayır seçenekleri olan 13 soru , 4 alternatif şıklı 1 soru olmak üzere toplam 14 soru sorulmuştur. Elde edilen anket sonuçlarına yönelik öneriler geliştirilmiştir. EK 7' de uygulanan anket örneği verilmiştir.



Şekil 3.6. Akış Şeması.

- **Anket formlarının değerlendirilmesinde aşağıda verilen yöntem uygulanmıştır:**

Ankette sorulan sorulara verilen cevaplar, hazırlanan çizelge ve grafikler yardımıyla, kuramsal temellerde verilen temel bilgiler ışığında değerlendirilip analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Anket formunun, park kullanıcı topluluğundan rastgele seçilmiş insanlar tarafından doldurulmasına özen gösterilmiştir. Bu amaçla Örnekleme Modeli uygulanmıştır (Houston, 2002). Houston (2002)'a göre, rastgele oluşturulmayan tüm örneklerden elde edilen sonuçlar gerçeği yani asıl topluluğun özelliklerini/görüşlerini yansıtmadığından, anket çalışmalarında örnekleme modeli kullanılmalıdır.

Anket çalışması Frekans Dağılımları Yöntemi'ne göre değerlendirilmiştir. Houston (2002)'a göre, Frekans dağılımları anket maddelerine verilen yanıtlar arasındaki değişikliği göstermenin en basit yöntemlerinden biridir. Bu dağılımlar, anket sorularına verilen cevapların basitçe sayılması ve gruplandırılması ile elde edilebilir. Frekans dağılımları kolay yorumlanabilmeleri için genelde tablolar ya da grafik barlar halinde sunulurlar. Bu araştırma kapsamında yapılan anket çalışması ile ilgili olarak, kullanıcıların yaş ve demografik durum frekans dağılımları tablo ve grafik bar şeklinde gösterilmiştir.

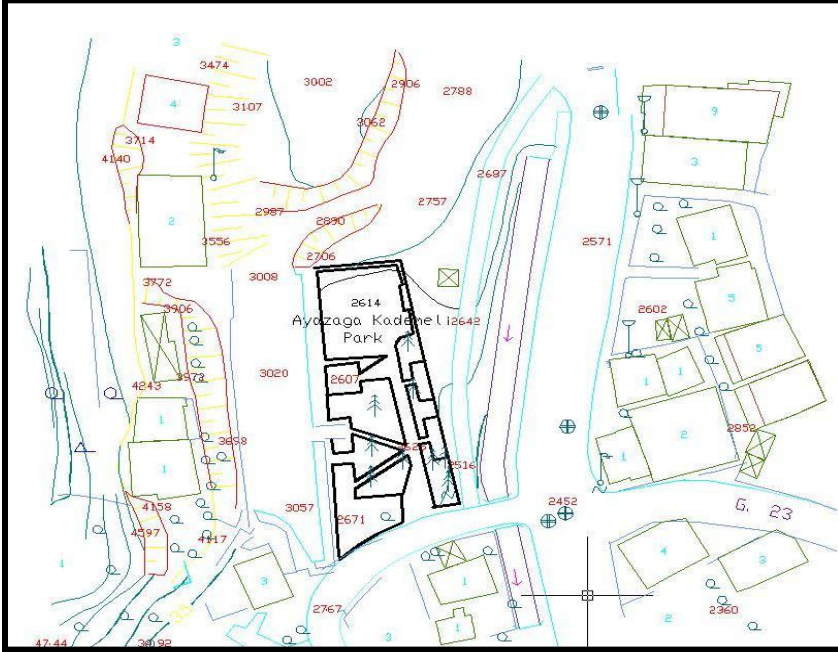
Anket sorularının her birine verilen cevapların frekans dağılımları yüzdeler olarak pasta diyagramı ile gösterilmiş ve değerlendirilmiştir. Yüzde, belirli bir cevap tercihinin toplam sayısının, toplam cevap sayısına bölümünden elde edilen sonucun 100'le çarpılması ile elde edilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

4.1. Şişli İlçesinde Bulunan Bazı Parkların Peyzaj Tasarım İlkeleri Açısından İrdelenmesi

4.1.1. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park

Ayazağa Mahallesi, Dereboyu Sokakta bulunan park rekreasyon, çocuk oyun alanları ve çay bahçesi fonksiyonları ile mahalle parkı kategorisindedir (Şekil 4.1. – Şekil 4.2.)



Şekil 4.1. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park halihazır haritası, (Anonim 2008c).



Şekil 4.2. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Ayazağa Mahallesi'nde konut alanlarının yoğun olduğu Dereboyu Sokak'ta yer alan park mevcut arazi formu kullanılarak iki kademe halinde tasarlanmıştır (Şekil 4.3.). Bu tasarım anlayışı, teraslar halinde tasarlanan ve arazi formunu öne çıkaran çizgileriyle Rönesans bahçe sanatını anımsatmaktadır. En yüksek kotta parka hâkim balkon şeklinde çay bahçesi yer almaktadır (Şekil 4.4.). D.İ.E. 2000 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre 24.690 kişinin yaşadığı mahalle de park alanı günün her saati kullanıcı yoğunluğuna sahip mekân halindedir. (<http://www.arkitera.com.tr> 2008). Park alanı bitkisel tasarım yönüyle incelendiğinde çoğunlukla *Robinia pseudoacacia* (Top Akasya), *Buxus sempervirens* (Şimşir) bitkileri belli bir dizi, ritm ve tekrarla kullanılmıştır. Konut bölgeleri arasında kalan park, alana mikroklimatik bir etki oluşturmaktadır. 2800 m²'lik alanı kapsayan park alanının yapısal tasarımında 2 adet 1-3 yaş çocuk salıncağı, 1 adet çocuk oyun grubu, banklar, çöp kutuları mevcuttur (Şekil 4.5.)



Şekil 4.3. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park genel görünüm, (Özgün 2008).



Şekil 4.4. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park çay bahçesi, (Özgün 2008).



Şekil 4.5. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park çocuk oyun alanı, (Özgün 2008).

Park alanının girişi mahalle içinde yan sokaktan yapılırken çıkışı için taşıt yolu ile bağlantı kurulmuştur. Çok yoğun trafiği olmayan bu araç yolunun park alanının çıkışı için uygundur. Peyzaj tasarım ilkelerinden ölçü ve fonksiyona tasarımda dikkat edilmemiştir. Çocuk oyun alanını çevreleyen bordürün sert zeminden yüksekte olması çocuklar için emniyetsizdir. Yapısal tasarımda kullanılan banklar ergonomik değildir. Yerden yüksekliği 50 cm' den az olan bank yükseklikleri yeterli konforu sağlamamaktadır. Yapısal elemanların kullanımlarda ifade gücüne ve amacına uygun olarak kullanılmadığı gözlenmiştir. Yapısal elemanlar Kuramsal temellerde verilen donatı elemanlarının standartlarına uygun değildir. Bu sonuç aynı zamanda Bilen (2004) tarafında yapılan çalışmada da vurgulanmıştır. Yeşil alanları çeviren yeşil renkte demirler, estetik ve fonksiyonel açıdan olumsuz bir örnek teşkil etmektedir (Şekil 4.6.). Yapısal elemanlar form açısından birbirleriyle uyum içersinde değildir. Yeşil alanları çevreleyen demir parmaklıklar ile tasarım ilke ve öğelerinde açıklananların aksine uygun olmayan bir vurgu yapılmıştır.

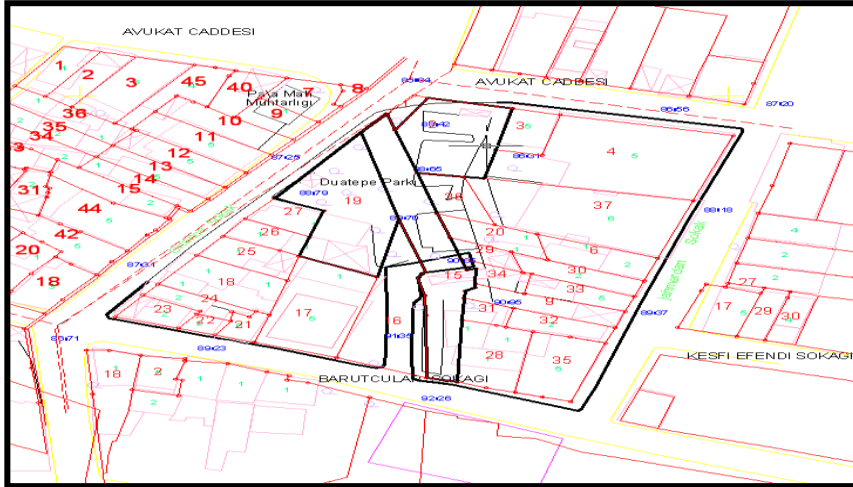


Şekil 4.6. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park bank ergonomisi (Özgün 2008).

Park alanında gelişmiş ağaçların fazla olmasının yanında renkli çalı ve çiçek gruplarının bulunmaması bitkisel tasarımda proporsiyonu bozmuştur. Yer yer boşluk ve yabancı otlar bulunan çim alanların da yenilenmesi ve bakım yapılması gerekmektedir. Kullanılan oyun elemanlarının ve zemin döşeme malzemelerinin de zamanla aşındığı için bakıma ihtiyacı vardır. Park genel anlamda Ayazağa mahalle sakinlerine hitap eden özelliktedir. Ek 8’ de parkın şuan ki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.

4.1.2. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı

Duatepe Mahallesi’nde bulunan Duatepe Parkı 1500 m²’lik alana sahiptir. Oturma mekânları ve çocuk oyun alanları ile mahalle parkı kategorisindedir. Cadde üzerinde ve sokak arasında bulunan parka ulaşım rahattır (Şekil 4.7.). Parka ilişkin hava fotoğrafı Şekil 4.8.’ de verilmiştir.



Şekil 4.7 Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı halihazır haritası (Anonim 2008c).

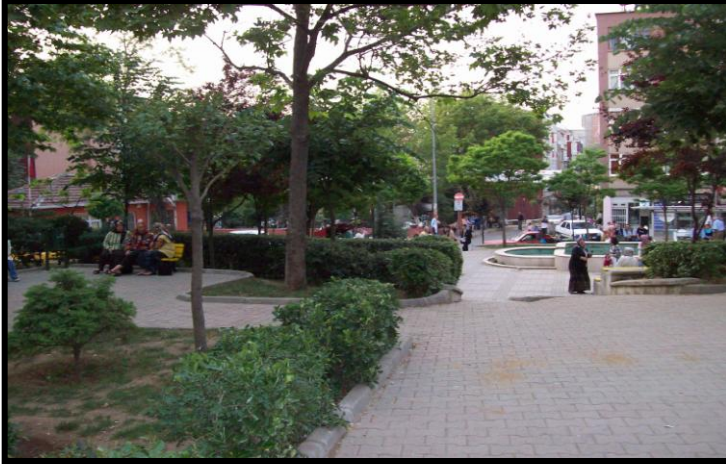


Şekil 4.8. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Parkta yapısal elemanlar olarak 1 süs havuzu, 1 çocuk oyun alanı, 2 adet salıncak, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Park tasarımında etkin arazi kullanım kararları ile planlanmıştır. Eğimli bir alanda kademeli şekilde tasarlanan parkta ilk kademe oturma birimleri ve süs havuzunun olduğu mekân, ikinci kademe ise çocuk oyun alanının ve ebeveyn dinlenme localarının olduğu mekânları kapsamaktadır. Tasarımda vurgu olarak kullanılan havuzun duvarları görsel algılamayı engelliyecek şekilde yüksektir. (Şekil 4.9.- Şekil 4.10.). Park alanı mahalle içersinde merkezi bir konumdadır. Park alanına özel bir giriş yapılmamıştır. Peyzaj tasarım ilkelerinden teknik ile park içindeki arazi yapısına uygun olarak yükselti farkları rampa ve merdivenlerle çözülmüştür. Bitkilendirme tasarımında yoğun bitki kullanımı gözlenmektedir. Bitkisel tasarım değerlendirildiğinde bakımsız halde bulunan bitkilerin, gelişigüzel dikimleri dikkat çeker. Bu bağlamda planlamanın denge ve kompozisyonunda eksikler olduğunu söyleyebiliriz. Bitkilendirmede yeşil ve kırmızı rengin kontrast olarak kullanımı ile renk uyumuna dikkat edilmiş, vurgu etkisi oluşturmuştur. Donatı elemanlarının ergonomik açıdan hatalı, fonksiyon yönünden eksiktir..Üçüncü kademedeki küçük yaş çocuk oyun alanı ile diğer sokağa bağlantı sağlanmaktadır (Şekil 4.11).Park alanından çıkış arka sokağa yönlendirici olarak tasarlanmıştır. Parkın giriş ve çıkışının zıt yönlerde bulunması her iki sokağa hitap etmesini sağlamıştır. Park alanı kullanıcı ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir.



Şekil 4.9. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı genel görünüm (Özgün 2008).



Şekil 4.10 Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı birinci kademe (Özgün 2008).



Şekil 4.11. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı ikinci kademe (Özgün 2008).

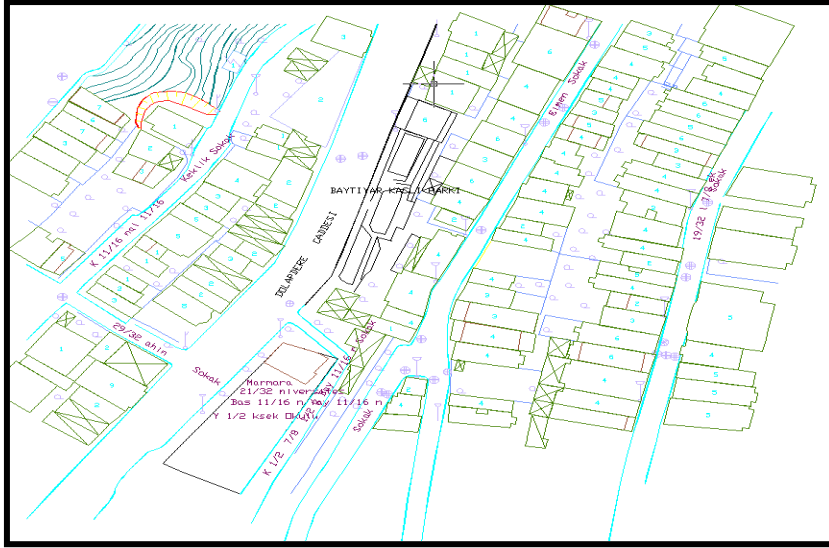


Şekil 4.12. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkı üçüncü kademe (Özgün 2008).

Duatepe Parkı yoğun kullanıcıya hitap eden bir park olmasına rağmen bakım yönünden eksikleri mevcuttur. Gelişmiş ve yoğun bitki kullanımı dikkat çekmektedir. Kuramsal temellerde verilen bitkilendirme standartlarına (Aksoy ve Ark. 2004) uymamaktadır. Bu parktaki bitkilendirme, Bal (2005) tarafından yapılan çocuk oyun alanlarının durumu çalışmasına benzerlik göstermektedir. Yeşil alanlarda çimlerin yenilenmesi gerekmektedir. Çocuk oyun alanında zemin malzemesi olan kumun bakımı yapılmalıdır.

4.1.3. Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı

Dolapdere Caddesi üzerinde bulunan Bahtiyar Kaşlı Parkı 1800 m²'lik alana sahiptir (Şekil 4.13.). Büyüklük ve fonksiyon yönünden Çocuk Bahçesi kategorisindedir (Şekil 4.14.).



Şekil 4.13. Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.14. Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Bahtiyar Kaşlı Parkı' na merdivenlerle çıkılmaktadır (Şekil 4.15.).Cep parkı niteliğindeki parkta, bir adet çocuk oyun grubu, bank ve çöp kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.16.).



Şekil 4.15. Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı, giriş (Özgün 2008).



Şekil 4.16. Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı, genel (Özgün 2008).

Ergenekon Mahallesi, daha çok sanayi ve işyerlerinin olduğu bölgededir. Parkın, konumu nedeniyle fazla kullanıcı potansiyeline sahip değildir. www.sisliblediyesi.com (2008) Nüfus sayımlarına göre mahallede 2582' dir. Park alanına girişi sanayi bölgesinde anayol üzerinden iken çıkışı yoğun merdiven kullanımı ile üst sokaktadır. Park alanındaki topoğrafya teraslar halinde düzenlenerek planlanmış, teraslar arası merdivenlerle çözülmüştür (Şekil 4.17.). Bu tasarım anlayışının Rönesans bahçe sanatından etkilendiği söylenebilir. Kullanıcı rahatlığını dikkate almayan parkın girişinde bulunan merdivenler fonksiyonel değildir.



Şekil 4.17. Ergenekon Mahallesi, Bahtiyar Kaşlı Parkı, bitki terasları (Özgün 2008).

On basamaklı merdiven kullanılarak çıkılan parkta alçak demir parmaklıklar özellikle çocukların emniyetlerini tehdit etmektedirler. Ayrıca alanda mevcut materyali yok denilecek kadar azdır. Yapısal elemanların sert zeminin fazla bulunması proporsiyonu bozmuştur. Buna karşın park içerisinde rahatça gezilecek yeterli alan bulunmamaktadır. Ayrıca donatı yönünden eksikler de gözlenmiştir. Bank ve çöp kutusu sayısı yetersizdir, antropometrik ölçüler dikkate alınmadığından dolayı konforsuzdur. Bu sonuç aynı zamanda Bilen (2004) yaptığı çalışma sonucunda elde ettiği antropometrik ölçülere de uygun değildir. Yapısal eleman seçimi ölçü ve fonksiyon bakımından hatalıdır ve ifade gücüne uygun değildir. Alanın geneli bakımsızdır. Çocuk oyun alanı zemin malzemesi olan kumun bakımı yapılmalıdır. Bordür ile çevrilen ağaçlar yürüyüşü kısıtlamaktadırlar. Bahtiyar Kaşlı Parkı'nın konum, donatı ve bitkilendirme yönleri ile eksikleri mevcuttur. Ek 12'de parkın planı (vaziyet planı) verilmiştir. Plan uygulama esnasında değişiklik göstermiştir.

4.1.4. Esentepe Mahallesi, Esentepe Parkı

Esentepe Park'ı Barboros Bulvarı üzerinde 3975 m²'lik alan içindedir (Şekil 4.18). Ulaşım yönünden cadde üzerinde ana arterle bağlantısı bulunması erişimi kolaylaştırmakta fakat emniyeti tehlikeye sokmaktadır (Şekil 4.19.). Park, cadde üzerinde meydan şeklinde bir konuma sahiptir. Ayrıca giriş ve çıkışı bulunmamaktadır. Park yol üzerinde bulunan spor alanı sınıfındadır. Park alanı, zemin altı otoparkın üstü olarak tasarlandığı için alanının büyük bir kısmını otopark girişi kaplamaktadır. Yaya yolları formal bir tasarım çizgisinde ve uygun genişliktedir. Alan içerisindeki dolaşım rahattır. Bu park, park sınıflandırmasında 'Spor Alanı' olarak dikkate alınabilir. İrdeleme buna göre yapılmıştır (Şekil 4.20.).



Şekil 4.20. Esentepe Mahallesi, Esentepe Parkı, spor alanı (Özgün 2008).

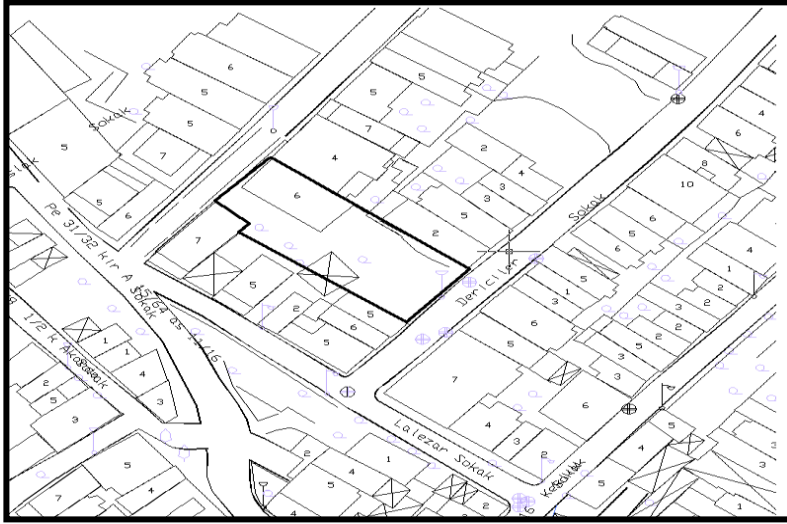


Şekil 4.21. Esentepe Mahallesi, Esentepe Parkı, genel (Özgün 2008).

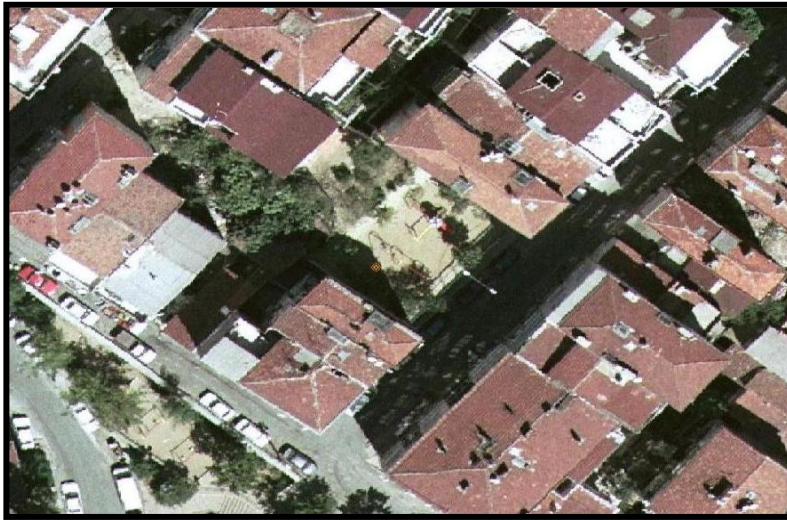
Spor alanın projesi İ.B.B. Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nce yapılmıştır. Uygulaması projesi ile çelişmektedir. Yapısal ve bitkisel elemanlar yönünden eksikleri bulunmaktadır. Zemin altı otopark olması nedeniyle büyük ağaçlar koymak olanaksızdır fakat renkli çalılarla daha zengin bir görünüm elde edilebilir. Park alanında uygun yerlere cepler verilmesine rağmen banklar mevcut değildir. Tasarımda yapısal elemanın sert zemin malzemesi ve zemin altı otopark duvarı öne çıkmakta ve bitkisel elemanda eksiklikler fark edilmektedir. Dolayısıyla proporsiyon hatalıdır. Alanın geneli bakımsızdır. Yeşil alanlarda çimin yenilenmesi gerekmektedir. Kullanıcı ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik donatı elemanlarının eksikliği tamamlanmalıdır. Ek 9' de parkın şuanki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.

4.1.5. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı

Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokakta bulunan park 350 m² lik alanda kurulan çocuk bahçesidir (Şekil 4.21.). Sokak arasında olması o bölgedeki kullanıcılar için kolaylık sağlamaktadır (Şekil 4.22.). Park alanında genel olarak 1 adet çocuk oyun grubu, 2 adet salıncak bulunmaktadır (Şekil 4.23.). İç bahçe gibi konutların arasında kalan park Roma ve Yunan bahçe sanatındaki avlu sistemini anımsatmaktadır. Binaların arasında yer alan park alanı kasvetli bir ortam oluşturmaktadır. Ayrıca zarar görmüş binalar çocukların emniyetini tehlikeye sokmaktadır. Bu parkın, park sınıflandırılmasında Çocuk Bahçesi olarak değerlendirmesi yapılmıştır.



Şekil 4.21. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.22. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Park alanına giriş ve çıkış aynı yerden yapılmaktadır. Sokak arasından eğimi bozuk bir kaldırımla birleşerek giriş kapısı, çocuk bahçesine açılmaktadır (Şekil 4.23.). Çocuk bahçesi alanı yeterli büyüklükte değildir. Alan içerisindeki yollar da olması gereken ölçülere sahip değildir. Hemen girişteki yürüme yolunun ortasında ağaçların korumasına ve yetişmesine yönelik bordürle çevrili alanlar hatalıdır. Çocukların emniyeti için, 2m yüksekliğinde tel çitler yol ile bağlantıyı kesmektedir(Şekil 4.24.).Estetik ve fonksiyonel değildir. Alan içerisindeki sert zemin ve bordür yükseklikleride hatalar gözlenmiştir. Kuramsal temellerde açıklanan çocuk bahçesi planlama ilkeleri bakımından eksikleri bulunmaktadır. Ebeveynlerin gözetimi için oturma alanları,kent mobilyaları, banklar ve çöp kutuları gibi donatı elemanları bulunmamaktadır (Şekil 4.25.). Bal (2005)'in çalışmasında ulaşılan sonuca benzerlik göstermektedir.Yapısal elemanların kullanımı ifade gücüne uygun değildir. Çocuk bahçesinde yapısal elemanlar bitkisel elemanlardan öne çıkarak proporsiyon dikkate alınmamıştır.



Şekil 4.23. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı, giriş-çıkış kapısı (Özgün 2008).



Şekil 4.24. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı, tel çitler (Özgün 2008).



Şekil 4.25. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı, kent mobilyaları (Özgün 2008).

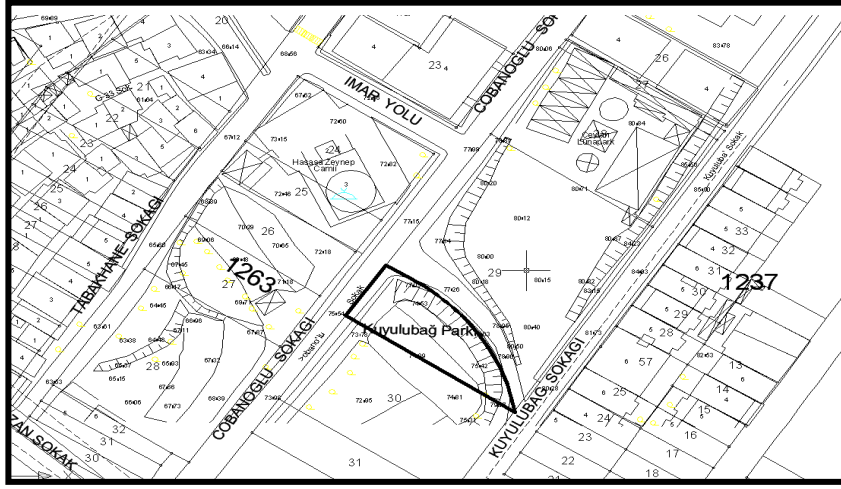
Çocuk bahçesinin arkasında kalan küçük çalılış gruplarının bulunduğu eğimli toprak zemin 1m yüksekliğinde duvarla kontrol altına alınmaya çalışılmıştır ancak bu koruma yetersizdir. Bu alan çocuk bahçesine ilave edilerek estetik ve fonksiyonel bir özellik kazanabilir. Parkın etrafındaki bakımsız boyalı duvarlar da gözlemlenen olumsuzluklardan biridir. Duvarlar bakım yapılarak ya da çocuklar için boyama duvarı şeklinde kullanılarak estetik ve fonksiyonel olabilir.

Çocuk Oyun alanı zemin malzemesinin bakımı yapılmalı ve emniyet için bordür yüksekliği kadar kum doldurulmalıdır. Parktaki çocukları sokak trafiğinden koruma amaçlı yapılan demir parmaklıklar estetik değildir. Yapısal elemanların malzemesi alanın amacına ve ifade gücüne seçilmemiştir.

Park alanı tasarım kullanıcı ihtiyaçlarını karşılar nitelikte bir çocuk bahçesi olmadığı gibi bakımsızdır. Ek 10' de parkın şuan ki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.

4.1.6. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı

Kuyulubağ Sokak Parkı, Feriköy Mahallesi'nde Kurtuluş mevkinde bulunmaktadır (Şekil 4.26.). Mahalle içersinde olduğu için erişimi kolaydır. Park iki sokak arasındadır. Giriş ve çıkış bağlantıları da sokaklar üzerindedir. Bu alan kullanımı açısından rahatlık sağlamaktadır. (Şekil 4.27.). 2008 nüfus sayımlarına göre mahallede 14010 kişi bulunmaktadır (www.sislibelediyesi.com 2008). Park, fonksiyonları açısından çocuk bahçesi kategorisindedir.



Şekil 4.26. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.27. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Kuyulubağ Sokak Park'ında 2 adet salıncak, 1 adet küçük yaş grubu salıncak, bank ve çöp kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.28.). Çocuk oyun alanının parkın bütününe kapsamı nedeni ile parkda en dikkat çekici alan geniş ölçekte kum alan oluşturmuştur. Kuramsal temellerde çocuk oyun alanı planlama ilkeleri zemin malzemeleri başlığındaki açıklamalar doğrultusunda, kum alanın bakımına ayrıca özen gösterilmeli ve bakımı yapılmalıdır (Şekil 4.29.). Yeşil alanları çevreleyen demir çitler gereksizdir ve estetik durmamaktadır. Bitkisel tasarım gözlemlendiğinde gölgelendirme amacı ile geniş yapraklı ağaç ve ağaçcıklar bulunmaktadır. Alanda çalı ve yer örtücü bitkilerin bulunmaması nedeniyle bitkisel tasarımda proporsiyon bozulmuştur. Yapısal elemanlar açısından değerlendirildiğinde alanda yeterli sayıda donatı elemanı bulunmaktadır. Sert zemin malzemesi kullanışlıdır. Yol için ayrılan ölçü uygundur. Fakat alanda gezinti yapmak için uygun yollar bulunmamaktadır. Çocuk oyun alanının çevreleyen yürüme yolu tasarlanmıştır.



Şekil 4.28. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, Genel, (Özgün 2008).

Çocuk oyun ekipmanı kullanıcı ihtiyaçlarına cevap vermemektedir. Çocuk oyun alanı için ayrılan geniş alan farklı yaş grupları için ayırım olmadan birlikte tasarlanmıştır. Aynı alanda topla oynayan çocuklar birbirleri için tehlike oluşturmaktadır (Şekil 4.30.). Ülger ve Önder (2006) benzer bir çalışma yapmış, spor ve çocuk oyun alanlarının ayrılmasını öngörmüştü



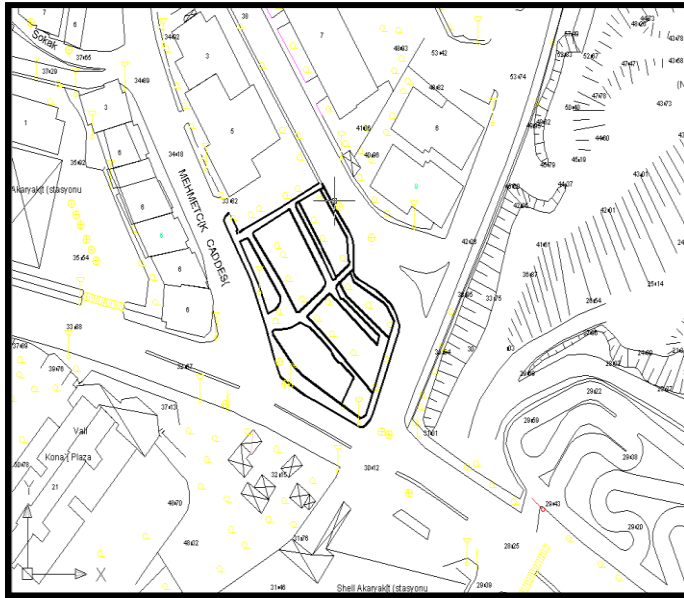
Şekil 4.29. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, Oyun Alanı, (Özgün 2008) Parkta çocuk oyun ekipmanına ihtiyaç vardır. Yaş grubuna göre çocuk oyun alanı ayrılmalıdır. Yeşil alanlara çevrilen demir parmaklıklar estetik ve fonksiyonel değildir (Şekil 4.30.). Genel itibariyle kullanıcı memnuyeti sağlayan parklardan biridir. Ek 5' de parkın şuan ki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.



Şekil 4.30. Feriköy Mahallesi, Kuyulubağ Sokak Parkı, giriş (Özgün 2008).

4.1.7. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı

Fulya Mahallesi, Mehmetçik Caddesi üzerinde bulunan park 800 m²'lik alanı kapsamaktadır (Şekil 4.31). Erişimi mahalle içersinde olması ile rahattır. Parkın girişi Mehmetçik Caddesi üzerindedir, daha geniş bir kullanıcıya hizmet vermektedir. Park alanı çıkışı konut alanlarının yoğun olduğu üst sokaktadır. 2008 nüfus sayımlarına göre mahalle mevcutu 18505'tir. Geniş rekreasyon alanı, oturma yerleri ve çocuk oyun alanları ile mahalle parkıdır kategorisindedir (Şekil 4.32.).



Şekil 4.31. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).

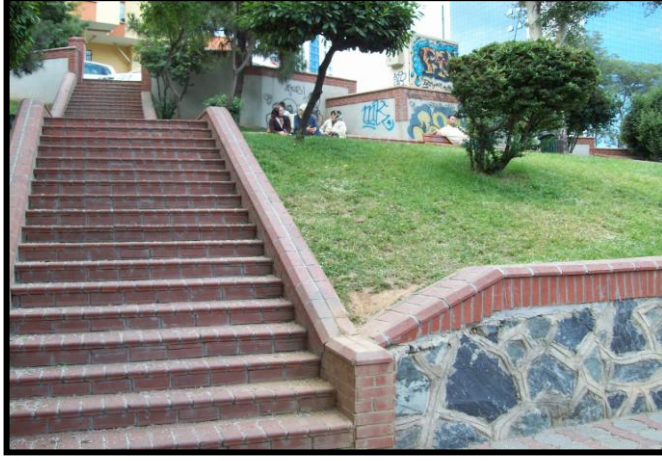


Şekil 4.32. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

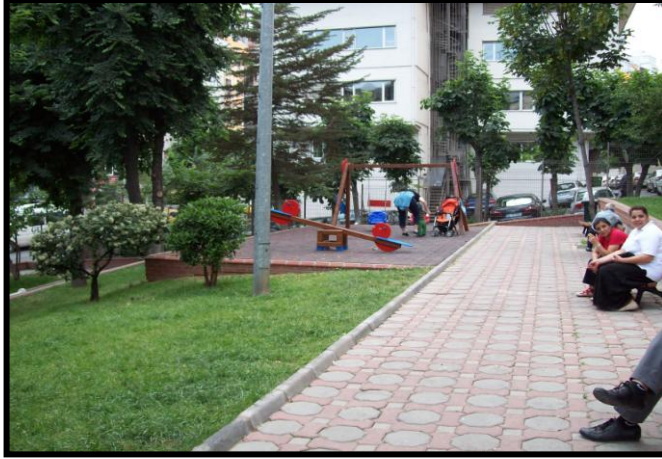
Park alanında mevcut eğim teraslama yapılarak kullanılmıştır. Bu tasarım tarzı Rönesans Bahçe sanatını anımsatmaktadır. Tasarımda her terasa bir fonksiyon yüklenmiştir. İlk girişteki terasta kafe, 1 adet çocuk oyun grubu, banklar ve çöp kutuları yer almaktadır (Şekil 4.33.). Teras geçişleri merdivenlerle çözümlenmiştir (Şekil 4.34.). İkinci kademede küçük yaş grubu çocuk oyun alanı, 1 adet salıncak, 1 adet tahtıravalli, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.35.). Merdivenlerle bağlantı yapılan üçüncü kademe ise diğer sokakla bağlantıyı sağlamaktadır (Şekil 4.36.). Kırmızı tuğla duvarları ve merdivenleri ile uyumlu estetik bir görünüm sergilemektedir. Oyun alanında kauçuk malzemeye yer verilmiştir ve bakımlı durumdadır. Yapısal elemanlar yeterli sayıdadır. Alanın kullanım amacına ve ifade gücüne uygun malzemelerdir. Bitkisel tasarımı yeterli düzeydedir, ağaç ve çalı kullanımı dengededir. Proporsiyon sağlanmıştır. Park mahalle alanına mikroklimatik etki yapmaktadır.



Şekil 4.33. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı, genel (Özgün 2008).

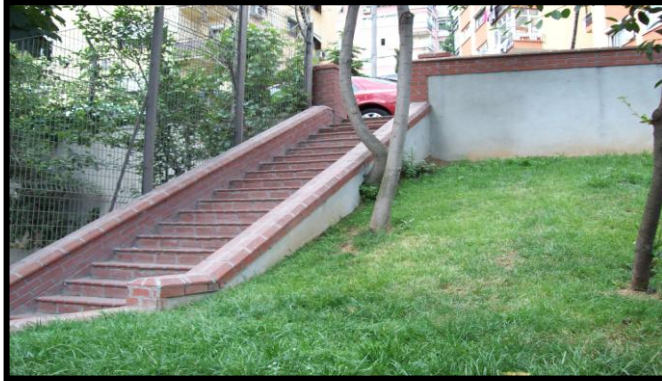


Şekil 4.34. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı, merdivenler (Özgün 2008).



Şekil 4.35. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı, ikinci kademe (Özgün 2008).

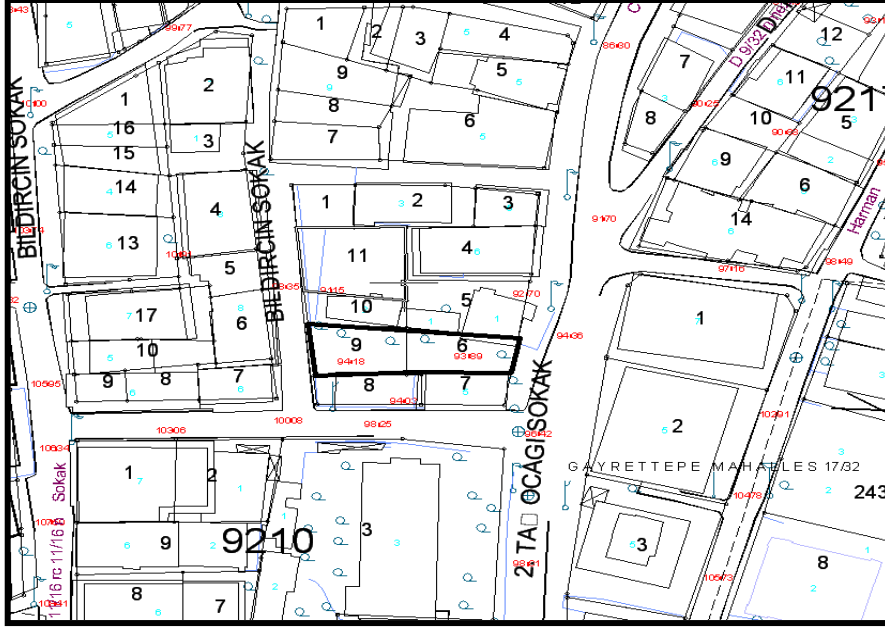
Parkın planlanmasında teknik, kompozisyon, uyum, statik, konstrüksiyon, ölçü, fonksiyon gibi peyzaj tasarım ilkeleri dikkate alınmıştır. Parkın geneli bakımlı durumdadır. Yapısal ve bitkisel eleman aynı ağırlıkta kullanılarak proporsiyon sağlanmıştır. Kuramsal temellerde mahalle parkı planlama ilkeleri bölümünde açıklanan kriterleri kapsamaktadır. Kullanıcı ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. Ek 13’ de parkın şuan ki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.



Şekil 4.36. Fulya Mahallesi, Şehit Albay Mihçılar Parkı, sokakla bağlantı (Özgün 2008).

4.1.8. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park

Gülbağ Mahallesi' nde Muhtarlık binasının hemen arkasında bulunan park 700 m²'lik alana sahiptir (Şekil 4.37.). Mahalle içinde binaların arasında kalan bir park olduğu için erişimi kolaydır (Şekil 4.38.). Mahallede 2008 nüfus sayımına göre 21737 kişi yaşamaktadır. Alan büyüklüğü ile çocuk bahçesi niteliğindedir.



Şekil 4.37. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.38. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Muhtarlık Yanı Park' da 1 adet çocuk oyun grubu, 1 adet aktif spor aletleri alanı ve çöp kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.39.),(Şekil 4.40.). Park tasarımı binaların arasında yer aldığı için iç avlu şeklinde Roma ve Yunan bahçe sanatını anımsatmaktadır. Çocuk bahçesine giriş ve çıkışı bina arasında kalan dar bir alanda yapılmaktadır. Uygun konforda ve genişlikte değildir.

Çocuk Oyun Alanında ve Aktif spor aletleri alanında zemin malzemesi kauçuk seçilmiştir.Bakımlı gözükmemektedir. Parkda en büyük eksiklik bankların bulunmamasıdır (Şekil 5.41.). Bina arasında kalan parkda bitkilendirme çalışması için alan yetersizdir. Sıra halinde dizilen *Cupressus sempervirens* (selvi) estetik ve fonksiyonel değildir. Kırmızı tuğla ile oluşturulan bitki sahanlıkları ile çözüme gidilmişse de ibreli bitki kullanımı ve sık bitki dikimi uygun değildir. Alanda mevcut ağaçlar korunmuş, kırmızı tuğla bordür ile zarar görmemesi için çevrilmiştir. Peyzaj tasarım ilkeleri yönünden hatalı bir uygulama olmuştur. Çok küçük bir alanda birden çok fonksiyona yer vermek rekreasyon alanını kısıtlamıştır. İşlevsel yönden eksiktir. Yürüme yolları uygun genişlikte değildir, alan içinde dolaşım yapılamamaktadır. Yapısal alanda kullanılan elemanların ifade gücü alanın kullanım amacına uygun değildir. Ayrıca kullanıcı ihtiyaçlarını da karşılayamamaktadır. Kısar (2003) anket çalışmasında da benzer bir sonuca varılmıştır.



Şekil 4.39. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, genel (Özgün 2008).



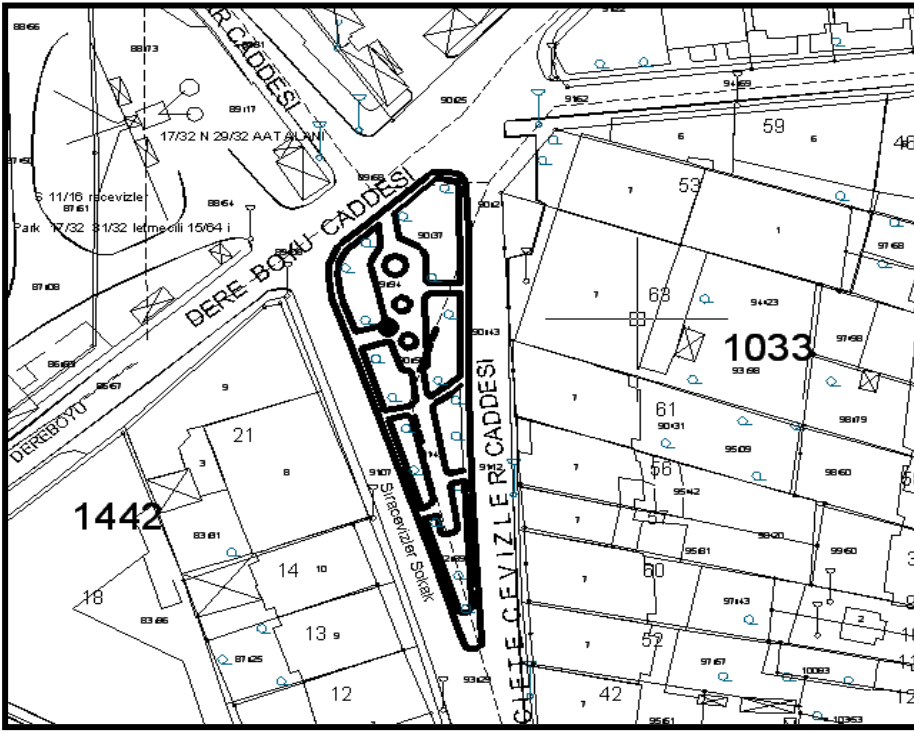
Şekil 4.40. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, aktif spor aletleri alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.41. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).

4.1.9. Halide Edip Adıvar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı

Halide Edip Adıvar Mahallesi'nde Çiftecevizler Caddesi üzerinde bulunan Çiftecevizler parkı 2000 m²'lik alan içersindedir (Şekil 4.42). 2008 nüfus sayımlarına göre 17479 kişi mahallede yaşamaktadır. Konut yoğunluğunun olduğu bölgede bulunan park erişim yönünden rahattır ve mahalle sınıfında özellikler taşıdığından dolayı mahalle parkı kategorisinde değerlendirilmiştir. Hava fotoğrafı Şekil 4.43. verilmiştir. Park alanı cadde üzerinde geniş bir refüjde bulunmaktadır. Parkın giriş ve çıkışı paralel caddeler üzerindedir.



Şekil 4.42. Halide Edip Adıvar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.43. Halide Edip Adıvar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Park alanı tasarımı gözlemlendiğinde, Halide Edip Adıvar Parkı'nda, 1 adet çocuk oyun grubu, 1 adet salıncak, futbol spor alanı, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.45.), (Şekil 4.46.). Genel planlama tarzı olarak formal ve temiz aksa sahip olması ve yer yer topoğrafya sebebiyle yükselen duvarları ile Mısır ve Hindistan İslam Bahçe sanatı etkisi görülmektedir. Çocuk oyun ekipmanı malzemesi olarak ahşap-plastik birlikteliği kullanılmıştır. Kuramsal temellerde oyun ekipman konstrüksiyonu başlığı altında açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Futbol spor alanı yüksek tel çitlerle çevrilerek çocuk oyun alanından ayrılması öngörülmüştür. Turak (1989)' in spor alanları planlama ilkelerine uyumlu, soyunma odaları olan bir tasarım mevcuttur.



Şekil 4.44. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.45. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, görünüm (Özgün 2008).

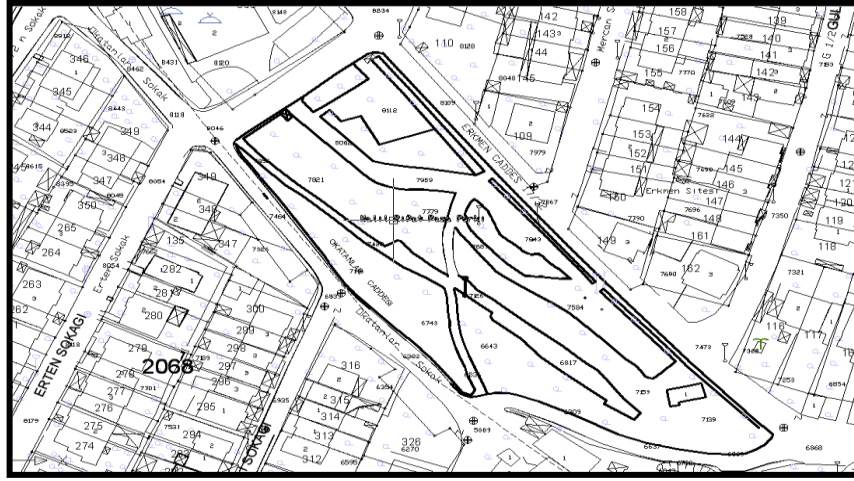
Çocuk oyun alanı için zeminde kum kullanılmıştır, bakımlı gözükmektedir. Sert zemin döşemesi olarak kilit taş döşeme seçilmiştir. Peyzaj tasarım ilkelerince değerlendirildiğinde yapısal ve bitkisel tasarımında uyum, kompozisyon ve dengeli bir planlama anlayışı gözlemlenmiştir. Proporsiyon sağlanmıştır. Donatı elemanlarından; banklar ve çöp kutuları yeterlidir. Sert zemin bakımlı ve kullanışlıdır. Bitkilendirme ağaç ve çalı kullanımı dengede ve sitütasyon ilkesine uyumludur.(Şekil 4.47.). Park alanı işlevsel açıdan da mahalle içinde mikroklimatik alan oluşturmaktadır. Park alanına genel olarak bakıldığında düzenli ve bakımlı hali ile kullanıcı ihtiyaçların karşılamaktadır. Ek 14' de parkın şu anki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.



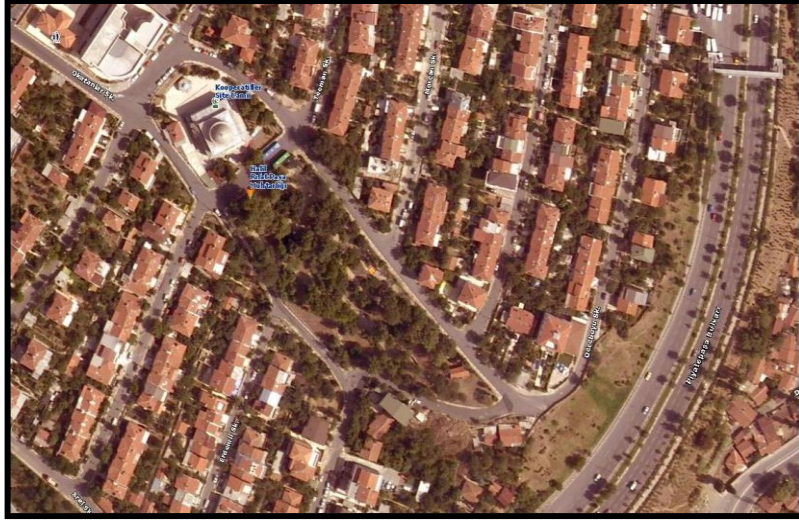
Şekil 4.46. Halide Edip Adivar Mahallesi, Çiftecevizler Parkı, Bitkilendirme (Özgün 2008).

4.1.10. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı

Halil Rıfat Paşa parkı Erkmek Caddesi üzerindedir (Şekil 4.48). Erişim yönünden mahalle içinde yürüme mesafesindedir (Şekil 4.49.). Mahalle Parkı kategorisindedir. Park alanına giriş cadde üzerinde iken çıkışı mahalle içine yönelmektedir.



Şekil 4.47. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.48. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Park alanında genel olarak 1 adet kaydıracak, 1 adet salıncak, 1 adet tahtıvalı, Basketbol Spor Alanı, bank ve çöp kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.49.), (Şekil 4.50.). Formal çizgilerin öne çıktığı, bitkisel tasarımda budanmış bitki kullanımı ve topoğrafyaya uygun planlama şekli ile Roma, İran, Rönesans bahçe sanatı etkisi gözlenmektedir (Şekil 4.51.). Gelişmiş ağaçlar ve *Phonix ssp.*(Hurma)'lar alanda görsel ve mikroklimatik bir etki sağlamıştır. Park içindeki aktivite basketbol spor alanı uygun ölçülerde ve planlama ilkelerine göre yapılmıştır.



Şekil 4.49. Halit Rıfat Paşa Mahallesi, Halit Rıfat Paşa Parkı, spor alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.50. Halit Rifat Paşa Mahallesi, Halit Rifat Paşa Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.51. Halit Rifat Paşa Mahallesi, Halit Rifat Paşa Parkı, topografya (Özgün 2008).

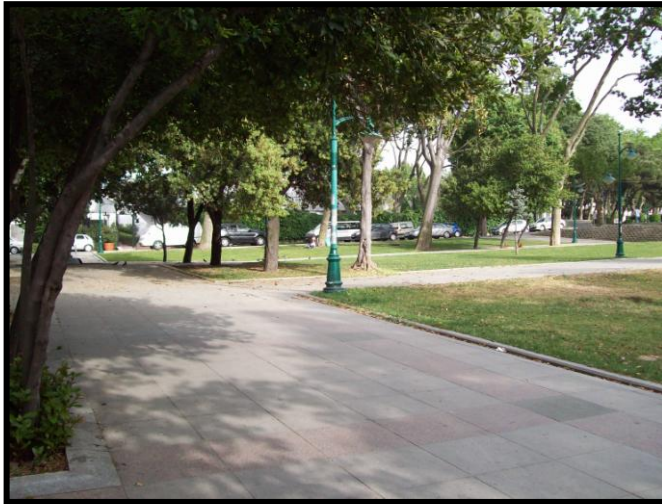
Park planlamasında arazi yapısı dikkate alınmıştır. Kot farkı sert zeminde merdivenlerle çözülmüşken yeşil alan tesviye edilmiştir. Peyzaj tasarım ilkelerinde teknik, sitütasyon, ölçü ve fonksiyon dikkate alınmış, denge, vurgu, kompozisyon ve uyum göz ardı edilmiştir. Bitkisel tasarımda yoğun bitki kullanımı, olumsuz bir örnek teşkil etmektedir.

Yapısal tasarım irdelendiğinde ise dik çıkışlı çizgilerin birbirini tamamlayamadığı ve yarım kalan beton duvarlar dikkati çekmektedir. Kent mobilyalarından bank ve çöp kutularının park alanında yetersiz ve bakımsız olduğu gözlemlenmiştir. Çocuk oyun alanı için seçilen zemin malzemesi olan kumun yenilenmesi gerekmektedir. Genel olarak park alanında kullanıcı memnuniyeti açısından yapısal ve bitkisel tasarım yönüyle eksikleri mevcuttur.

Parkın tasarımı incelendiğinde anahatlardaki düzen ve formal yaklaşım tarzı Rönesans bahçe sanatının özelliklerine benzemektedir. İnsanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olan büyük yeşil alanlar ise İngiliz romantik akımından etkilenen modernizm sanatını anımsatmaktadır. Park alanında girişteki yükselti farkları merdiven ve rampalarla çözümlenmiştir (Şekil 4.54.). Peyzaj tasarım ilkelerinden teknik, kompozisyon, uyum, denge birlikteliği sağlanmıştır. Geniş yürüyüş yerleri ve rampalar sayesinde birçok yaş grubuna hitap edebilmektedir(Şekil 4.55.). Bitkilendirme parkta yeterli olup, gelişmiş ağaçlar bulunmaktadır (Şekil 4.56.). Tasarımda bitkiler ve yapısal elemanlar arasında proporsiyon sağlanmıştır. Taşıt yolunun güzergahında bulunan park bitkilendirme sayesinde mikroklimatik etki yapmaktadır.



Şekil 4.54. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, Teknik (Özgün 2008).



Şekil 4.55. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, Yürüyüş Alanları (Özgün 2008).



Şekil 4.56. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, Bitkilendirme (Özgün 2008).

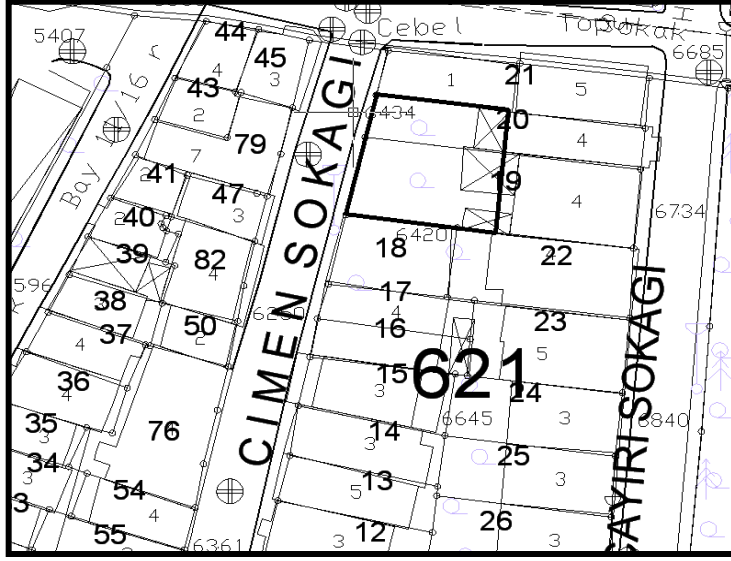
Bazı yeşil alanlarda çimler yenilenmelidir (Şekil 4.57.).Parkın tamamında gerekli özen gösterilmelidir. Oğuz (1998) yaptığı çalışmada benzer hususlara değinmiştir. İnsanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir kent parkı özelliğindedir. Ek 16' de parkın şu anki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.



Şekil 4.57. Harbiye Mahallesi, Gezi Parkı, Yeşil Alanlar (Özgün 2008).

4.1.12. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı

İnönü Mahallesi Çimen Sokakta binaların arasında 250 m² lik alanda oluşturulmuş bir parktır (Şekil 5.58.). Erişim kolaydır ve çocuk bahçesi kategorisindedir. Parkın hava fotoğrafı Şekil 5.59. verilmektedir. İç bahçe şeklinde konutların arasındaki park, Roma ve Yunan Ev Bahçelerine benzemektedir. Çocuk bahçesinin genel tasarımı binaların arasında yüksek kalan arazi yapısı ile balkon şeklindedir. Alana giriş ve çıkış aynı alandan merdivenlerle yapılmaktadır.

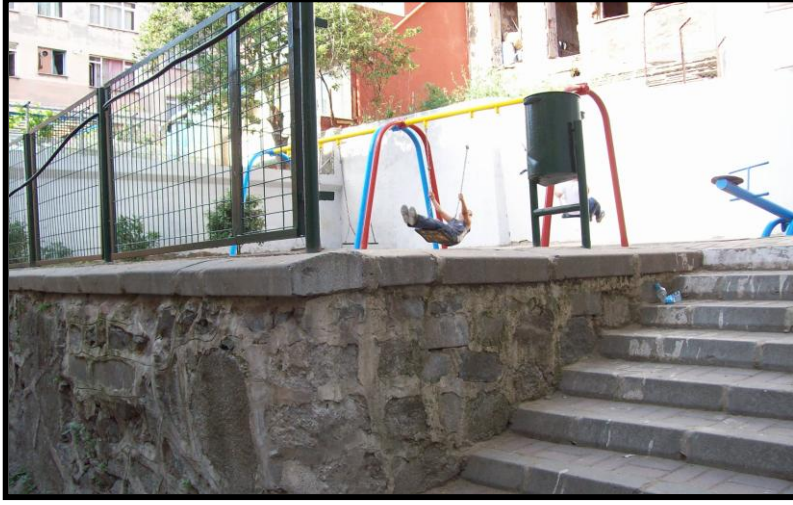


Şekil 4.58. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.59. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Parkın yola bakan kısmında topografya nedeniyle yaklaşık 1m yüksekliğinde duvar çıkmaktadır. Sokakla bağlantısı olan cephesine demir parmaklıklar bulunmaktadır (Şekil 4.60.). Park alanında 2 adet salıncak, 1 adet tahtıravalli, banklar ve çöp kutusu mevcuttur (Şekil 4.61.). Çocuk oyun alanı zemini olarak kum, sert zemin alanlar için ise kilit taş döşeme tercih edilmiştir. (Şekil 4.62.). Peyzaj ilke ve öğeleri yönünden değerlendirildiğinde teknik dikkate alınmıştır. Renk uyumunu çocuk oyun ekipmanlarında yakalanmıştır. Parkın planlamasında diğer tasarım ilke ve öğeleri dikkate alınmamıştır. Tasarım proporsiyon, uyum ve kompozisyondan uzaktır.



Şekil 4.60. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, giriş (Özgün 2008).



Şekil 4.61. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, sert zemin (Özgün 2008).

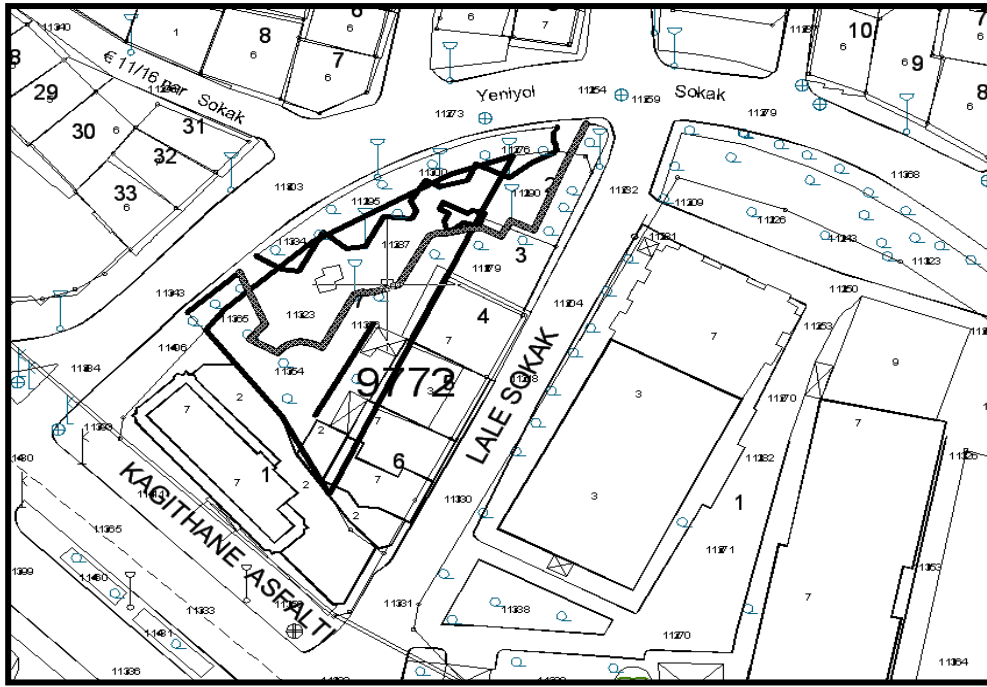


Şekil 4.62. İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).

Parkta genel olarak bakım yapılmalı ve düzen getirilmelidir. Kuramsal temellerde açıklanan çocuk parkları planlama ilkeleri ile çelişmektedir. Bitkilendirme eksikler ve bakımsızlık mevcuttur. Parkın arka cephesindeki düz beyaz duvar çocuklara yönelik daha renkli estetik olabilir veya tırmanma duvarı şeklinde çocuk oyun alanı ile birlikte düşünerek fonksiyonel hale getirilebilir.

4.1.13. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı

İzzetpaşa Çiftliği Parkı, İzzetpaşa Mahallesinde Kağıthane dönüşünde trafik akışının en yoğun olduğu yerde bulunur (Şekil 4.63.). Erişimi kolaydır ve yol üzerinde olması sebebiyle kullanıcısı olan bir mahalle parkıdır. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.64. verilmiştir. 2008 nüfus sayımlarına göre mahallede 8341 kişi yaşamaktadır (www.şişlibelediyesi.com 2008). Geniş ve temiz yaya aksı ve düzenli tasarımı ile estetik ve fonksiyonel planlama anlayışı Endülüs Bahçe Sanatı etkilerini anımsatmaktadır. Parkın girişi ve çıkışı aynı cadde üzerinde olup geniş bir sert zemine sahiptir.



Şekil 4.63. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.64. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Park alanında 1 adet çocuk oyun grubu, 1 adet salıncak, 1 adet tahtıravalli, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır(Şekil 4.65.). Park alanı geniş yaya aksı ve gezinti alanları ile insanları rekreasyona davet eder. Kırmızı tuğla ile yeşil alanları çevreleyen bordür bitkilerin yeşil rengi ile kontrast oluşturur. Arazi yapısı düze yakın olduğu için rampa veya merdiven kullanılmamıştır. Çocuk oyun alanı düzenli ekipmanı ve zemin malzemesinde seçilen kauçuk ile dikkat çeker (Şekil 4.66.) Peyzaj ilkelerinden renk uyumu, kompozisyon dikkate alınarak tasarlanmıştır (Şekil 4.67.). Yapısal tasarımı değerlendirildiğinde estetik ve fonksiyonel olduğu söylenebilir. Yapısal elemanlar ifade gücüne uygun olarak kullanılmıştır.



Şekil 4.65. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, genel (Özgün 2008).

Bitkisel tasarımı incelendiğinde gelişmiş ağaç ve çalılar bulunmaktadır. Tasarımında genel olarak *Platanus orientalis* (Çınar), *Prunus ceracifera var. atro purpurea* (Süs eriği), *Pitosporum tobira var. nana* (Pitosporum) çalı olarak kullanılmıştır. İşlevsel açıdan bakıldığında rekreasyonel bir alandır ve çevrede mikroklimatik bir etkisi vardır. Alan planlaması ve bitkilendirmesi ile uygun, kullanıcı ihtiyaçlarına karşılayan bir mahalle parkıdır. Ek 17’ de parkın şuanki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.



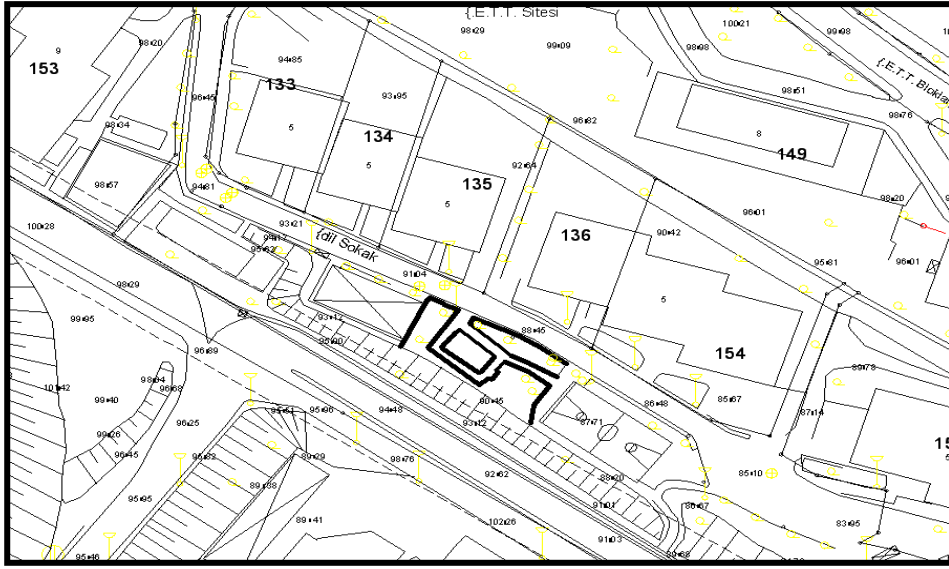
Şekil 4.66. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, bitkilendirme (Özgün 2008).



Şekil 4.67. İzzetpaşa Mahallesi, İzzetpaşa Çiftliği Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).

4.1.14. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Park

Kaptanpaşa Mahallesi'nde konutların yoğun olduğu bölgede olan Mavi Bloklar önü parkı mahalle parkı kategorisindedir (Şekil 4.68.). İ.E.T.T.'nin toplu konutları ortasında kalan parkın erişimi de kolaydır. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.69. verilmiştir. Park alanının giriş ve çıkışı sokak üzerindedir. Mevcut topografya tesfiye edilerek, park alanı oluşturulmuştur. Rönesans bahçe sanatında olduğu gibi teraslar halinde planlanmıştır. Çocuk oyun alanında ve sert zeminde renk uyumubirlik oluşturan unsurdur (Şekil 4.70.).



Şekil 4.68. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.69. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).



Şekil 4.70. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, genel (Özgün 2008).

Park alanında genel olarak 1 adet çocuk oyun grubu, 2 adet salıncak, aktif spor aletleri alanı, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Park iki kademedir oluşmaktadır. İlk kademe çocuk oyun alanıdır ve zemin malzemesi olarak kum kullanılmıştır (Şekil 4.71.). Yol genişlikleri uygun özellikte ve yönlendiricidir. Rampa ile çıkılan ikinci kademe, aktif spor aletlerinin bulunduğu alandır. Spor ekipmanı bakımlı gözükmemektedir, kullanıma uygundur (Şekil 4.72.). Alan girişindeki yeşil alan ve kaldırım arasında ferforjeler bulunmaktadır. Bu sayede kullanıcı alanları da ayrılmıştır. Bitkisel tasarımı incelendiğinde alanda *Thuja orientalis* (Mazı), *Prunus ceracifera var. atropurpurea* (Süs eriği) kompozisyonu dikkat çekicidir. Yeşil alanlar ve bitkilendirme yeterli düzeydedir. Proporsiyon sağlanmıştır. Park genel anlamda değerlendirildiğinde kullanıcı ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. Ek 18’ de parkın şu anki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.



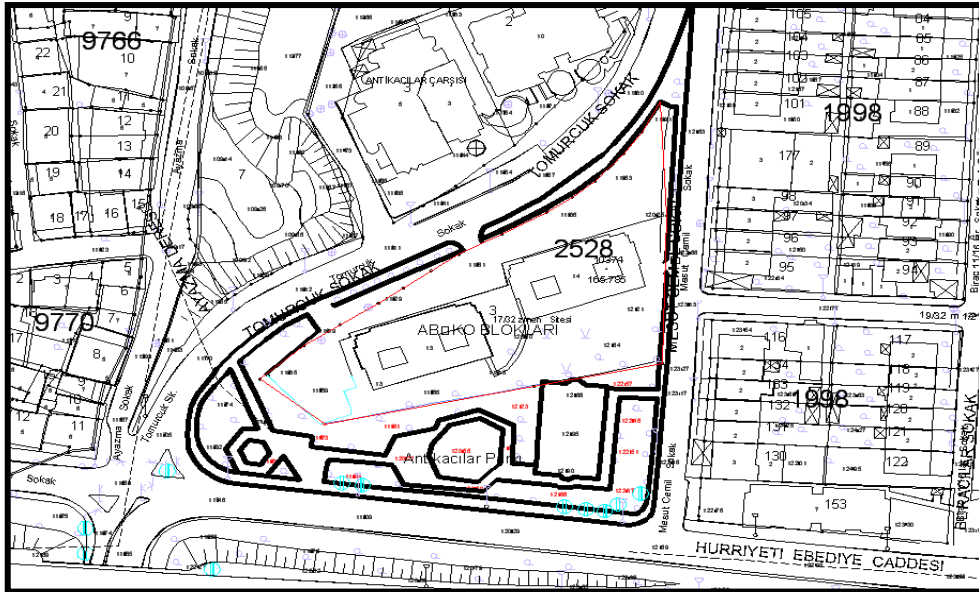
Şekil 4.71. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).



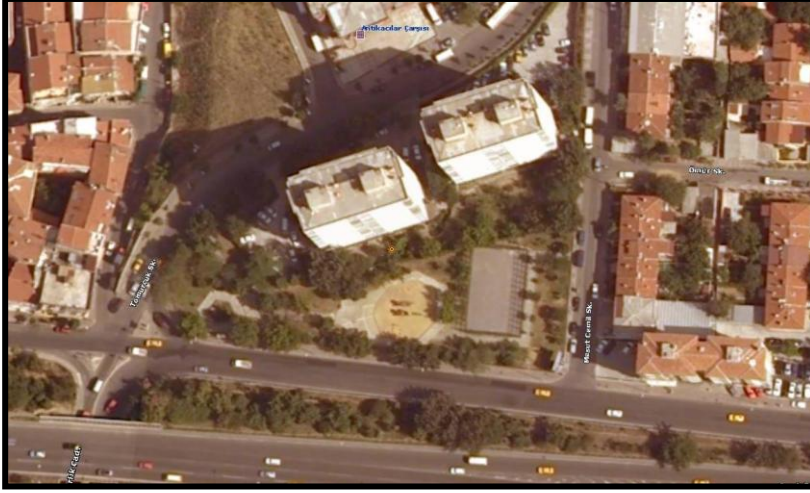
Şekil 4.72. Kaptanpaşa Mahallesi, Mavi Bloklar Önü Parkı, spor alanı (Özgün 2008).

4.1.15. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı

Kuştepe Mahallesi, Hürriyet Ebediye Caddesi üzerinde bulunan, Antikacılar Çarşısının yanındaki Antikacılar Parkı 2000 m²lik alan içersindedir (Şekil 4.73. ve Şekil 4.75.). Cadde üzerinde olması ile bilinen, erişimi kolay bir parktır. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.74.verilmiştir.. Mahalle parkı kategorisinde değerlendirilebilir. Parkın girişi Antikacılar çarşısının karşısından iken çıkışı cadde üzerindedir. Bu şekilde kullanıcılara hitap etmektedir ve kolaylık sağlamaktadır.



Şekil 4.73. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.74. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

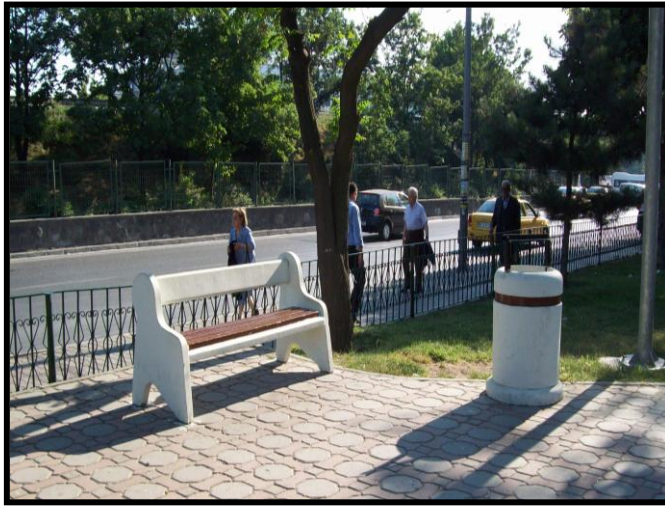
Park alanında 1 adet Çocuk Oyun Grubu, 2 adet salıncak, aktif spor aletleri alanı, banklar ve çöp kutuları mevcuttur. (Şekil 4.76. ve Şekil 4.77.). Parkın yapısal elemanları ile değerlendirildiğinde, ilk dikkat çeken sert zemin malzemesi bakımlı ve kullanım olmasındır. Park alanı yönlendirici yürüyüş yolları ve aktiteleriyle insanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Çocuk Oyun alanı zemin malzemesi kauçuk, sert zemin malzemesi ise altıgen, küp ve aşık taşı döşemeleridir. Çocuk oyun ekipmanı plastik - ahşap birlikteliğinde olan malzemededir. Bakımlı olduğu görülmektedir. Çocukların ilgisi çekebilecek şekilde renklidir. Kuramsal temellerde çocuk oyun ekipmanları malzemesi hakkında bilgi verilmiştir. Parkın içerisinde bulunan aktif spor aletlerinin bulunduğu kullanıcılara bakımlı ve konforlu hali ile hizmet vermektedir (Şekil 4.78.). Yapısal elemanlar ifade gücüne göre kullanılmıştır.



Şekil 4.75. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, Genel (Özgün 2008).



Şekil 4.76. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, Çocuk Oyun Alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.77. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, Sert Zemin (Özgün 2008).



Şekil 4.78. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, Spor Alanı (Özgün 2008).

Bitkisel tasarımında yetişmiş ağaçlar ve bakımlı yeşil alanlar mevcuttur (Şekil 4.79). Bu özelliği ile park, alana mikroklimatik etki yapmaktadır. Yapısal ve bitkisel tasarımın dengesi ile proporsiyon ilkesine uygunluk göstermektedir. Uygun renklerin kullanımı kompozisyon ve birlik oluşturmuştur.

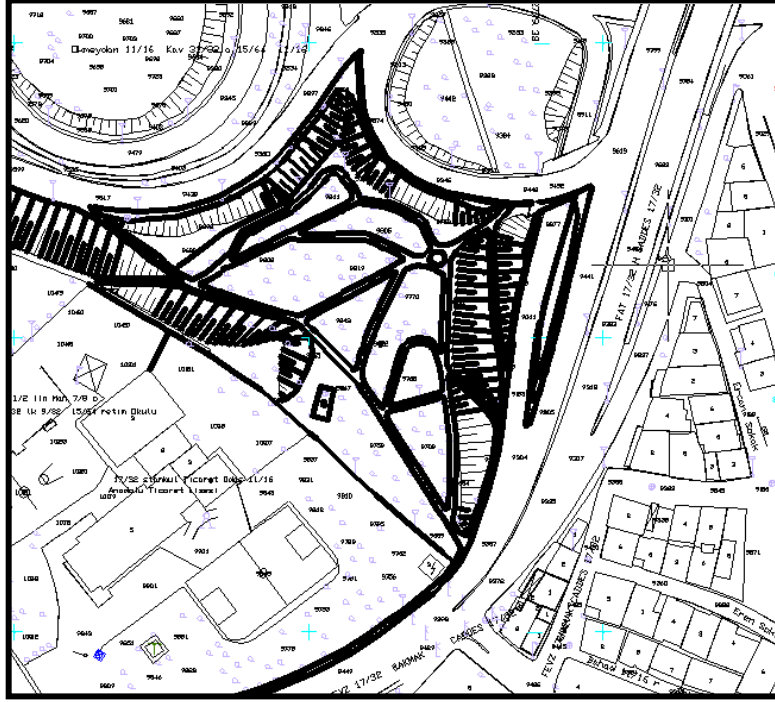


Şekil 4.79. Kuştepe Mahallesi, Antikacılar Parkı, Bitkisel Tasarım (Özgün 2008).

Antikacılar Parkı genel olarak değerlendirildiğinde kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayan mahalle parkı niteliğindedir. Tasarımda proporsiyon dikkate alınmıştır. Yoğun kullanıma sahip parkta, bank sayısı artırılabilir. Bitkisel tasarımda ise renkli çalı grupları ile park daha gösterişli hale gelebilir. Ek 19' de parkın şu anki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.

4.1.16. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı

Okmeydanı Semt'tinde, Mahmut Şevket Paşa Mahallesi'nde bulunan Mahmut Şevket Paşa Parkı yol geçişlerinin ortasında eğimin çok olduğu bir tepenin üzerinde 14141,59 m²'lik alanda bulunmaktadır (Şekil 4.80.). Bölgede oturan insanlar için erişimi kolaydır ve trafik yönünde olduğu içinde park dinleme olarak da kullanılır. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.81. verilmiştir. Geniş rekreasyon alanına sahip bu park; koşu ,yürüyüş parkurlarına sahiptir ve piknik yapanların da tercihidir. Kent parkı ölçeğinde değerlendirilebilir. Park alanına giriş Fatih Caddesi üzerinden iken, çıkış Okmeydanı kavşağı yönünde üst geçite bağlanır. Park alanı bu sayede yönlendirici ve kullanıcı yoğunluğu fazla olan bir alandır.



Şekil 4.80. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı,halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.81. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Park alanı tasarımı değerlendirildiğinde İngiliz romantik akımından etkilenen, geniş rekreasyonel ve yeşil alanların olduğu modernizm sanatı etkileri gözükmektedir. Park genelindeki açık ve yeşil alanlar, şehir yaşantısından uzak bir rekreasyon alanı olanağı sunmakta ve bitkilendirmesi ile de mikroklimatik alan oluşturmaktadır. Bu özellikleri ile Mahmut Şevket Paşa

Parkı tercih edilmektedir. Kavaklı (1989) İstanbul'da şehir parklarının irdelenmesine yönelik olup. Bu sonuç bu gözlem ile benzerlik göstermektedir.

Parkda genel olarak 1 adet Çocuk Oyun grubu, 1 adet salıncak, 1 adet tahtıravalli, Aktif spor aletleri alanı, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Alanın girişteki eğim merdiven ve rampalarla çözümlenmiştir. Bu şekilde kullanıcı rahatlığı ve konforu sağlanmaktadır (Şekil 4.82.). Peyzaj tasarım ilkelerinden teknik dikkate alınmıştır, mevcut topografya değiştirilmeden düzenlenmiştir. Çocuk oyun alanı zemin malzemesi kum olarak seçilmiştir (Şekil 4.83.). Sert zeminler küp taş ile döşenmiştir. Spor alanı sık ağaçların olduğu alandadır, zemin sıkıştırılmış kumdur (Şekil 4.84.). Gezinti alanları ve yollar uygun genişlikte olup bağlantılı geçişler yönlendiricidir. (Şekil 4.85.).

Bitkisel tasarımda sık ve gelişmiş ağaç ve çalılar dikkati çekmektedir (Şekil 4.86.). Renkli ağaç, çalı grupları ve çocuk oyun elemanları konstrüksiyonu ile renk uyumu yakalanmış ve vurgu yapılmıştır. Tasarım proporsiyona uygundur.



Şekil 4.82. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, giriş (Özgün 2008).



Şekil 4.83. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.84. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, spor alanı (Özgün 2008).

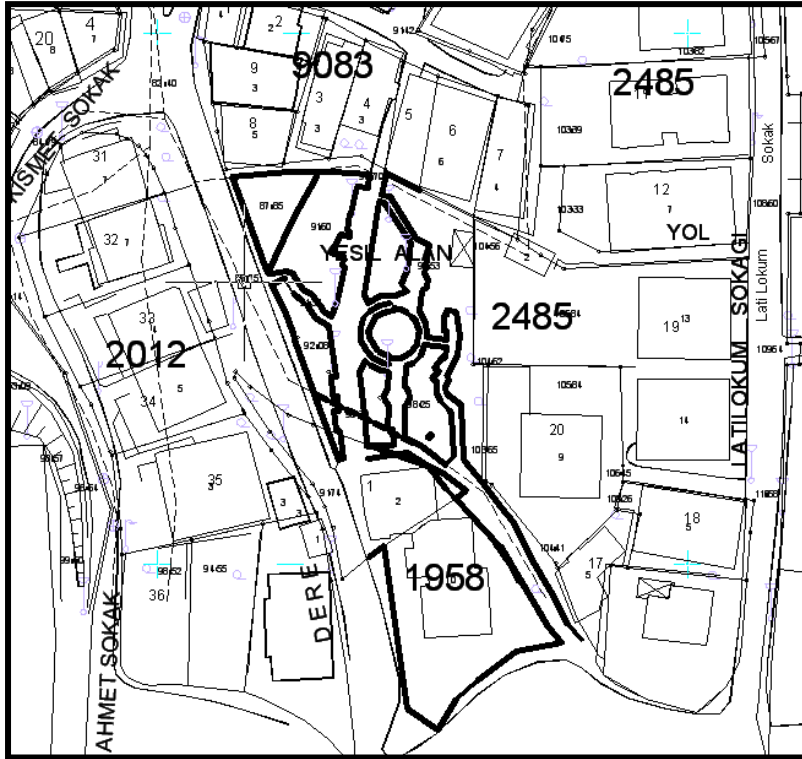


Şekil 4.85. Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı, yeşil alanı (Özgün 2008).

Mahmut Şevket Paşa Mahallesi, Mahmut Şevket Paşa Parkı kullanıcı yoğunluğunun fazla olduğu kent parkı niteliğindedir. Bakımsızlık gibi eksikleri vardır. Parkta bank sayısının artırılması ve piknik alanı olarak kullanıldığından piknik masalarının eklenmesi gerekmektedir. Yeşil alanlardaki bitkilerin budamaları yapılmalı, çim alanlar yenilenmelidir. Genel olarak park kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. Ek 20’ de parkın şua nki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.

4.1.17. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı

Şişli semtinde en az yeşil alana sahip mahalle, Mecidiyeköy Mahallesidir. İş yerlerinin ve trafiğin hakim olduğu mahallede 75.Yıl Parkı en fazla kullanıcıya sahip parklardandır (Şekil 4.86.). Park mahalle içersinde eğimli bir alandadır. Mevcut topoğrafya düzenlenerek teraslar şeklinde planlanmıştır. Mahalle parkı kategorisindedir (Şekil 4.87.).Kuramsal temellerde açıklanan mahalle parkı planlama ilkelerini karşılar niteliktedir. Kırsar (2003)’ ın yaptığı çalışmadaki mahalle parklarının kullanımında insanların memnuniyetsiz olduğu sonucuyla çelişmektedir. Park alanına giriş üst kottaki sokaktan yapılır. Çıkışı ise alt kottaki sokak ile bağlantı kurmaktadır.



Şekil 4.86. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).

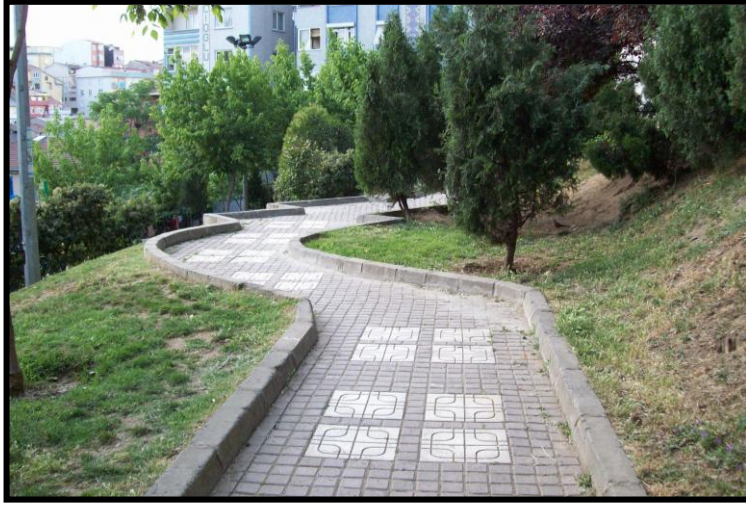


Şekil 4.87. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Park, iki sokağı birbirine bağlayan eğimli bir alana kurulmuştur (Şekil 4.88.). Eğimler teraslar şeklinde kullanışlı hale getirilmiştir. Dar ve kavisli yollar merdivenlerle bağlanarak sirkülasyon sağlanmıştır (Şekil 4.89.). Genel olarak parkda 1 adet Çocuk oyun grubu, 1 adet tahtaravalli, yuvarlak ahşap oturma duvarları, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Çocuk oyun alanı zemin malzemesi kumdur (Şekil 4.90.). Sert zemin döşeme malzemesi olarak küp taşlar kullanılmıştır. Duvarlar kayrak taşı ile döşenerek doğal bir görünüm oluşturulmaya çalışılmıştır (Şekil 4.91.). İngiliz Naturalizm Sanatı etkileri gözlenmektedir. Teraslı tasarımı ise Rönesans bahçe sanatını anımsatmaktadır.



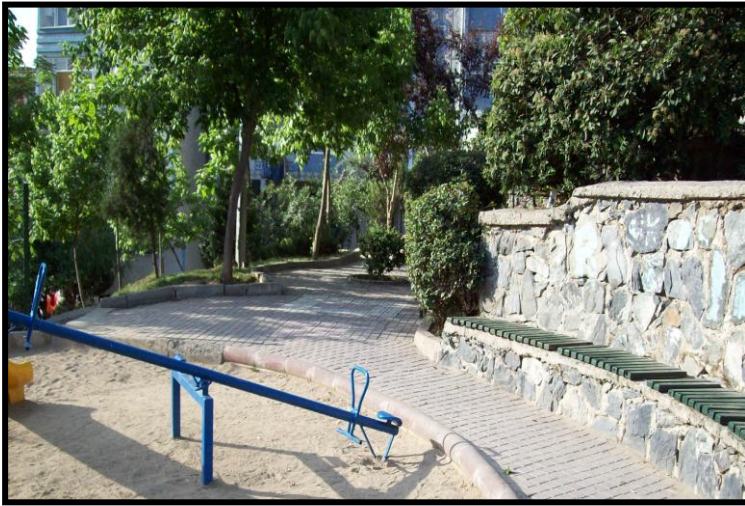
Şekil 4.88. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, yol sirkülasyonu (Özgün 2008).



Şekil 4.89. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, yürüme yolu (Özgün 2008).



Şekil 4.90. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).



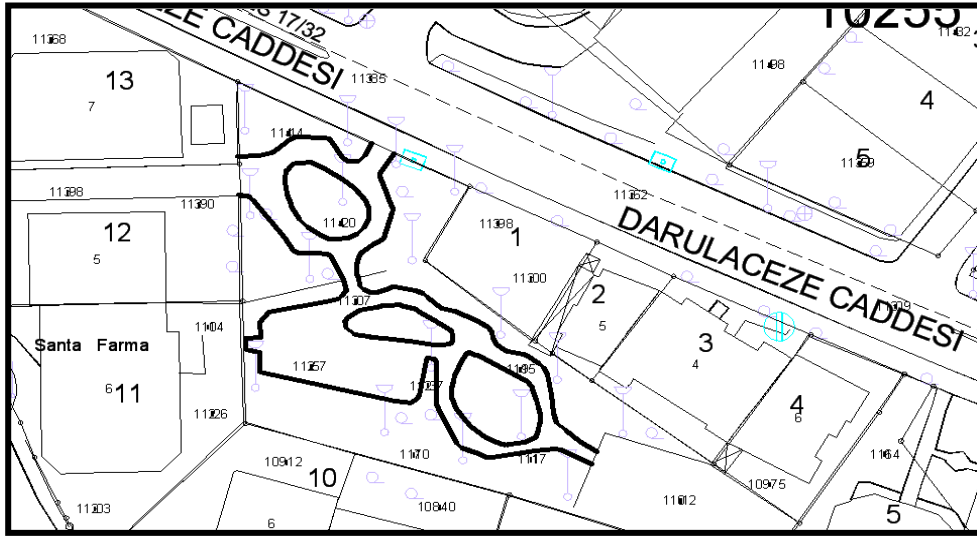
Şekil 4.91. Mecidiyeköy Mahallesi, 75. Yıl Parkı, malzeme (Özgün 2008).

Peyzaj tasarım ilkelerinden teknik, statik, konstrüksiyon ve ölçü, kompozisyon, vurgu, uyum dikkate alınmıştır.

75. Yıl Parkı'nda tasarım egime göre şekillenmiştir. Farklı kotlardaki yollar merdivenlerle bağlanmıştır fakat merdivende korkuluğun olmayışı tehlike oluşturmaktadır. Çocuk oyun ekipmanı yetersizdir ve kum alanın bakımı yapılmalıdır. Bitkisel tasarım yeterli ve uyumludur. Kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayan mahalle parkıdır.

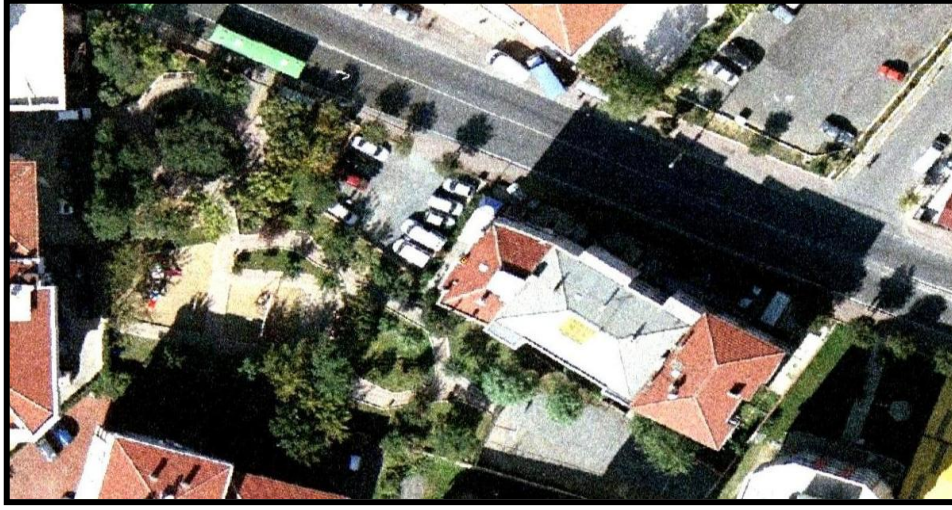
4.1.18. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı

Merkez Mahallesinde, Darulaceze Caddesi üzerinde ve durak yanında bulunan park, geçiş dinlenme yeri olması ve de kolay erişimi ile kullanıcı potansiyeline sahiptir (Şekil 4.92.).Mahalle Parkı kategorisindedir. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.93.verilmiştir. Park alanının tasarımı gözlemlendiğinde teraslar halinde planlaması, düzenli çizgileriyle Rönesans bahçe sanatının etkileri görülmektedir. Park alanına giriş ve çıkış Darulaceze Caddesi üzerindedir.



Şekil 4.92. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).

Sıracevizler Parkı tasarımı iki kademededen oluşmuştur. İlk kademe insanların oturup sohbet edebileceği, yeşil alan ve oturma birimlerinin olduğu bölümdür (Şekil 4.94.). Kademeler arası bağlantı merdivenle çözülmüştür (Şekil 4.95.). Topografyaya uygun şekilde tasarım yapılarak tekniğe uyulmuştur. Tasarımda proporsiyona uygunluk da vardır.

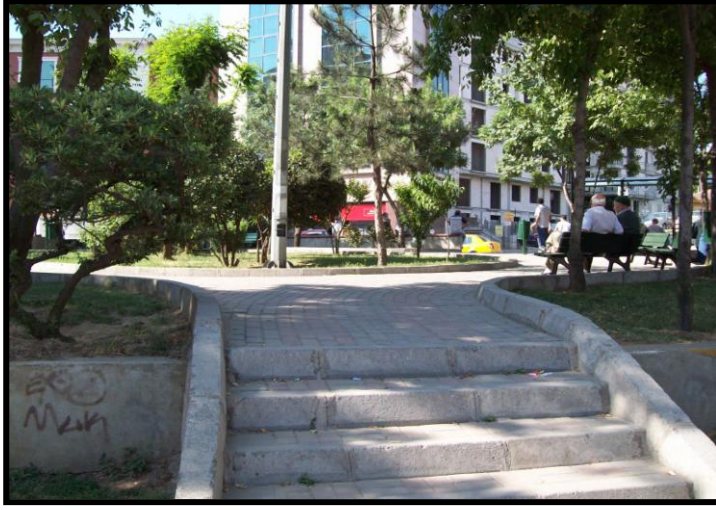


Şekil 4.93. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Yapısal tasarım gözlemlendiğinde gezintiye uygun genişlikte, kademeler arası yönlendirici, bakımlı yollar dikkat çekmektedir. Sert zemin malzemesi olarak küp taş tercih edilirken, çocuk oyun zemin malzemesi olarak kum kullanılmıştır (Şekil 4.96.). İkinci kademe çocuk oyun alanlarının ve spor alanlarının olduğu kademedir (Şekil 4.97.). Parkta genel olarak 1 adet çocuk oyun grubu, 2 adet salıncak, 1 adet tahtıravalli, basketbol spor alanı, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Donatı elemanları yeterli sayıda ve fonksiyoneldir. Parkın bitkisel tasarımın genel olarak, gölgelik alanlar oluşturan geniş yapraklı yetişmiş ağaçlar ve bakımı yapılmış çalılar bulunmaktadır. Yapısal ve bitkisel elemanların kullanımında bir denge ve birlik vardır. Bitkiler ve donatı elemanları sitütasyon ilkeleri dikkate alınarak kullanılmıştır.



Şekil 4.94. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, ilk kademe (Özgün 2008).



Şekil 4.95. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, merdiven (Özgün 2008).



Şekil 4.96. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).

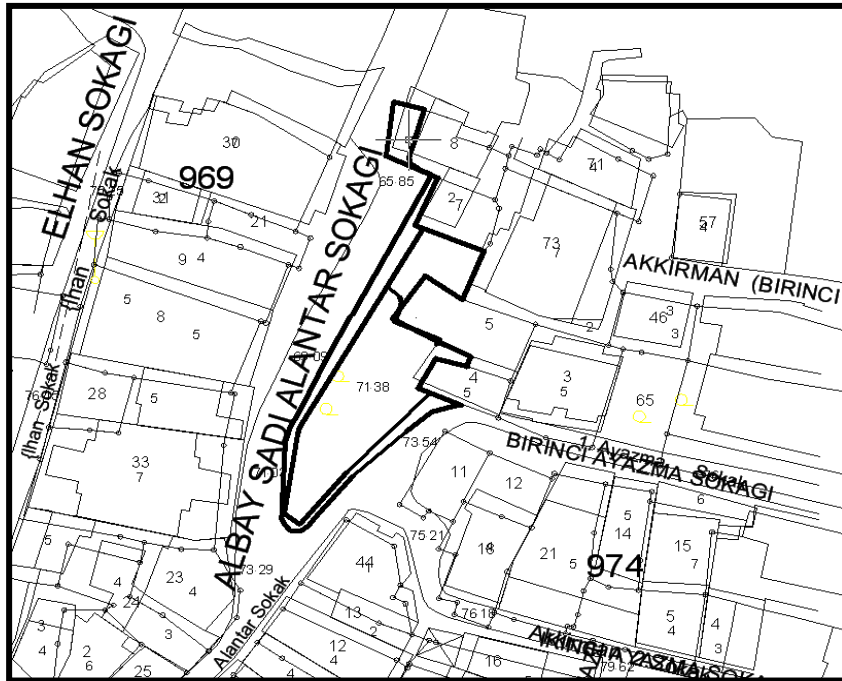


Şekil 4.97. Merkez Mahallesi, Sıracevizler Parkı, spor alanı (Özgün 2008).

Sıracevizler Parkı yoğun kullanıcıya sahip parklardandır. Kuramsal temellerde açıklanan mahalle parkı planlama ilkelerine uygundur. Bitkisel tasarımda yetişmiş ağaçlar öne çıkmaktadır fakat çimlerin yernilenmesi ve yeşil alanların bakımlarının yapılması gerekmektedir. Yapısal tasarımda çocuk oyun alanındaki kum zeminin bakımı yapılmalıdır. Genel olarak park kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayabilecek seviyededir. Ek 21’ de parkın şu anki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) parkın bir bölümünün verilmiştir.

4.1.19. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı

Meşrudiyet Mahallesinde Albay Sabri Alantar Sokak üzerinde bulunan park çocuk bahçesi niteliğindedir (Şekil 4.98.). Sokak arasında olması sebebiyle ulaşım kolaydır (Şekil 4.99.). Bölgenin yakınlarında başka park bulunmaması sebebiyle kullanıcı bulunmaktadır. Yüksek duvarları ve formal tasarım anlayışı ile İlk çağ Hindistan Bahçe Sanatını anımsatmaktadır. Parkın girişi ve çıkışı Albay Sabri Alantar Sokak alt ve üst kodunu birbirine bağlar. Fazla merdiven basamaklarıyla park alanına ulaşmak fonksiyonel ve estetik açıdan hatalıdır (Şekil 4.100.). Ayrıca merdivenlerde korkuluk (trabzan) bulunmaması ve bozulmuş döşeme girişte dikkat çen görülen olumsuzluklardır.



Şekil 4.98. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.99. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Yapısal tasarım incelendiğinde park alanında bir çok eksiğin bulunduğ gözlemlenmiştir. Parkta, genel olarak 1 adet çocuk oyun grubu, 1 adet salıncak, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Park içindeki yollar çocuk oyun alanı etrafında ve dardır. Donatı elemanlarının sayıları yetersizdir ve bakımsızdır. Ölçü ve fonksiyonel açıdan uygun değildir. Çocuk oyun alanında zemin malzemesi kumdur (Şekil 4.101.). Sert zemin malzemesi olarak kilit taş döşeme tercih edilmiştir. Bitkisel eleman ve yeşil alanlar yetersizdir. Yapısal elemanların öne çıkması ile proporsiyon bozulmuştur. Kuramsal temelerdeki peyzaj tasarım ilkeleri dikkate alınmamıştır.



Şekil 4.100. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, giriş (Özgün 2008).

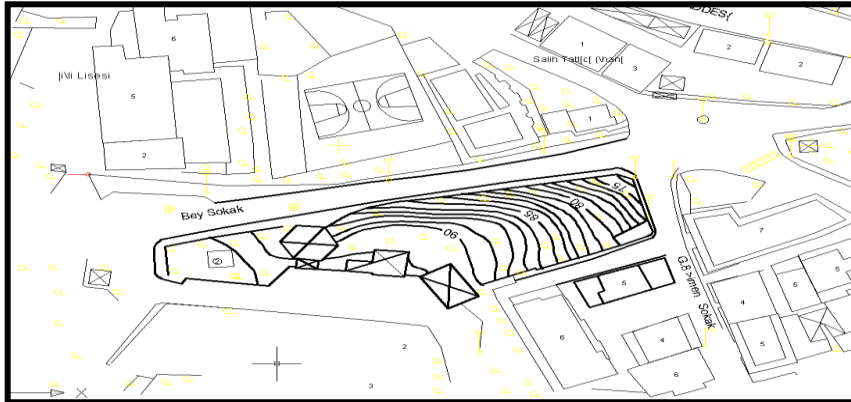


Şekil 4.101. Meşrudiyet Mahallesi, Albay Sabri Alantar Parkı, genel (Özgün 2008).

Çocuk oyun alanının zemin malzemesi olan kumun bakımsızlığı ve bordür seviyesinden alt seviyede olması çocuklar için tehlike oluşturmaktadır. Bank sayısı da park için yeterli değildir. Kullanıcı ihtiyaçlarının karşılanmadığı bir park örneğidir.

4.1.20. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı

Ondokuz Mayıs Mahallesinde Gökmen sokak üzerinde bulunan Hayrettin Karaca Parkı 1500 m²'lik alanı kapsamaktadır (Şekil 4.102.). Mahallenin merkezi konumunda olan bölge içerisinde olması nedeni ile erişim kolaydır (Şekil 4.103.). Mahalle parkı ölçeğinde değerlendirilecek bir parktır. Park alanına giriş ve çıkış için seçenekler sunulmuştur. Parkta, sokağın üst ve alt kotuna yönlendirici çıkışlar bulunmaktadır. Park alanı incelendiğinde teraslar halindeki tasarımı, planlamada gösteriş ve düzeni, alanda durgun su ile vurgu yapılması Barok bahçe sanatının etkilerini göstermektedir.



Şekil 4.102. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı,halihazır haritası (Anonim 2008c).

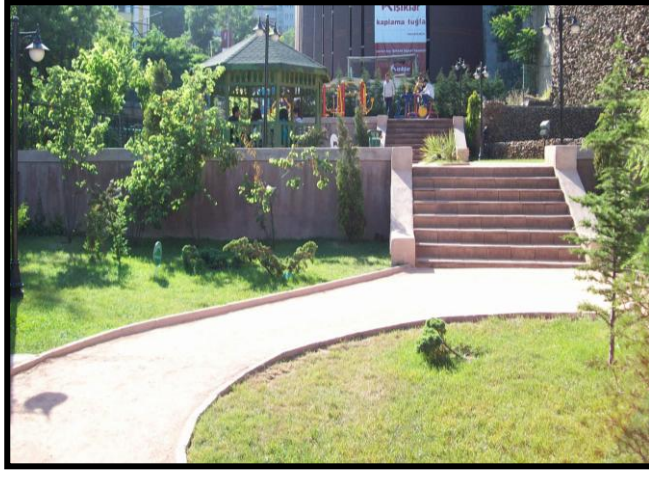


Şekil 4.103. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Hayrettin Karaca parkı bitkisel ve yapısal tasarımı ile parkın ilk girişinden dikkat çekmektedir (Şekil 4.104.). İnformal yapısal tasarım ile formal bitkisel tasarımın ahenkli buluşması parkın tasarımı ile ilgili önemli bir ayrıntıdır. Eğimli bir alan üzerinde olan parkta kot farkı mevcut topografyaya kademeler oluşturularak uygun şekilde tasarlanmış merdivenlerle çözümlenmiştir (Şekil 4.105.). Peyzaj tasarım ilkeleri dikkate alınarak tasarlanmıştır. Tasarımda proporsiyon uygulandığı görülmektedir. Duvar yapılması gereken bölgeler, estetik bir şekilde doğal taş kaplama duvar ve yapay gölet oluşturulmuştur(Şekil 4.106.). Parkta ilk kademe dışli kumdan oluşturulmuş yürüyüş parkuru yer almaktadır. İlk iki kademe içindeki ahşap pergoleler, nispeten serin ve kullanıcılara hitap eden doğal mekânlar şeklindedir (Şekil 4.107.).Üçüncü kademe aktif spor aletlerinin olduğu alandır(Şekil 4.108.). Zemin malzemesi kauçuk olarak seçilmiş aynı malzeme bu alana çıkan merdivenlere de döşenmiştir.



Şekil 4.104. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, giriş (Özgün 2008).



Şekil 4.105. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, kademeler (Özgün 2008).



Şekil 4.106. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, gölet (Özgün 2008).



Şekil 4.107. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, pergoleler (Özgün 2008).

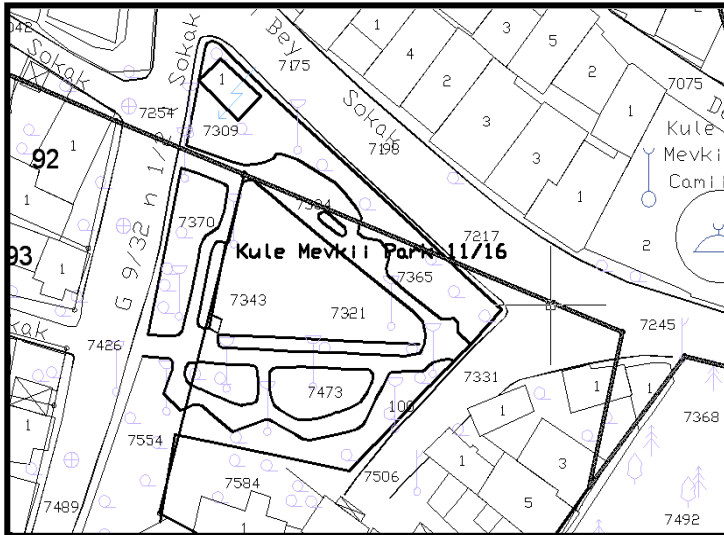


Şekil 4.108. Ondokuz Mayıs Mahallesi, Hayrettin Karaca Parkı, spor alanı (Özgün 2008).

Hayrettin Karaca Parkı'nın bitkisel ve yapısal tasarımı ile örnek teşkil edecek bir tasarıma sahiptir. Yeşil alanların az olduğu, daha çok iş yerlerinin bulunduğu Ondokuz Mayıs Mahallesi'ne Hayrettin Karaca Parkta mikroklimatik etki oluşturur. Mahalle ölçeğinde irdelenen park kullanıcı ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir.

4.1.21. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı

Paşa Mahallesi'nde konut alanlarının merkezinde bulunan park 1350 m²'lik alandadır (Şekil 4.109.). Erişimi rahattır. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.110.verilmiştir. Mahalle parkı ölçeğinde değerlendirilecek bir parkta. İngiliz romantik akımı etkisiyle şekillenen modernizm park tasarımına yansımıştır. Park alanı mahallenin merkezi alanında yer almaktadır. Giriş ve çıkışı ayrı sokakların yönünde olması ile park geçişi sağlayan yönlendirici konumdadır. Park alanının girişinde gözlemlendiğinde tasarımdaki denge, proporsiyon dikkat çekmektedir.



Şekil 4.109. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.110. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Yapısal tasarımında park alanında dolaşım yollarının birbirini takip etmez, bağlantı oluşturmaz. Parkta genel olarak 1 adet çocuk oyun grubu, 2 adet salıncak, 1 adet kaydırak, aktif spor aletleri alanı, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Yeşil alanları korumak için düzenlenen demir parmaklılar gereksizdir ve estetik görünmemektedir. (Şekil 4.111.). Çocuk Oyun alanı zemin malzemesi kauçuktur ve bordürün aynı kotta olması, çocukların emniyeti için önemli bir ayrıntıdır (Şekil 4.112.) (Şekil 4.113.). Spor alanı mevcuttaki topografyası bozulmadan parktan daha yüksek bir kotta, kırmızı tuğla döşeme merdivenlerle ulaşılmaktadır (Şekil 4.114.). Zemin malzemesi yine kauçuktur. Zemin malzemesi genel olarak bakımlı bir haldededir. Bitkisel tasarımı gözlemlendiğinde yetişmiş ağaç ve bakımlı çalılar ile yeterli düzeydedir. Ancak yeşil alanın bakımının yapılması ve çimin yenilenmesi gereklidir.



Şekil 4.111. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, genel (Özgün 2008).



Şekil 4.112. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.113. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı spor alanı (Özgün 2008).

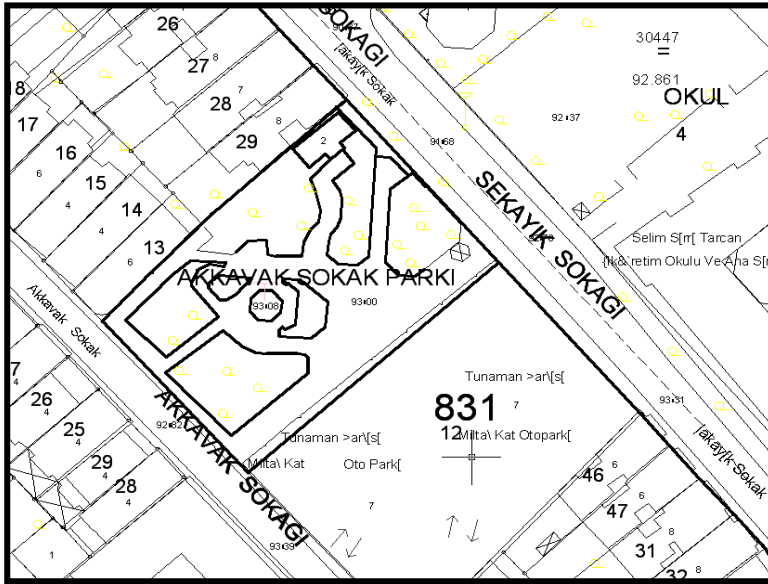


Şekil 4.114. Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı sürkülasyonu (Özgün 2008).

Şehit Er Kahraman Parkı'nda sürkülasyonun yenilenmesi, yapısal elemanlardaki eksiklerin giderilmesi gerekir.Park, genel olarak kullanıcı ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. Ek 22'de parkın şu anki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.

4.1.22. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı

Nişantaşı semtinde, Teşvikiye Mahallesi'nde bulunan park 2000 m²'lik alan içersindedir (Şekil 4.115.). Erişimi Nişantaşının merkezi bir yerinde olduğu için kolaydır. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.116. verilmiştir. Mahalle parkı ölçeğinde irdelenebilecek bir parktır. Parkın girişi Akkavak Sokak , çıkışının ise Sekayık Sokak üzerinde olması ulaşımında kolaylık sağlamaktadır. Park tasarımı düzenli temiz aksı ve büyük parçalı yeşil alanlarıyla dikkat çekmektedir. Rönesans bahçe sanatı etkileri gözükmektedir.



Şekil 4.115. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.116. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008d).

Akkavak Sokak Parkı merkezi bir alanda olduğu için fuar ve sergi alanı olarak da kullanılmakta ve yoğun bir kullanıcı potansiyeline sahiptir (Şekil 4.117.). Haftanın belirli günlerinde satış standartları kurulması insanların yoğunluk oluşturmalarına sebep olur. Geniş sert zemin rekreasyon imkanı sağlar. Çocuk oyun alanında, 1 adet çocuk oyun grubu, 2 adet salıncak, 2 adet tahtaravalli, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır(Şekil 4.118.).Çocuk Oyun sert zemin malzemesi kauçuk seçilirken alanın bütününde sert zemin olarak kalıp küp taş kullanılmıştır.



Şekil 4.117. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, genel (Özgün 2008).

Park alanında genel değerlendirme yapıldığında, yoğun kullanıcıya hitap eden alanda, bankların yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Kavaklı (1989)'da yaptığı benzer çalışma parklarda donatım yönünden eksikler olduğunu belirtmiştir.

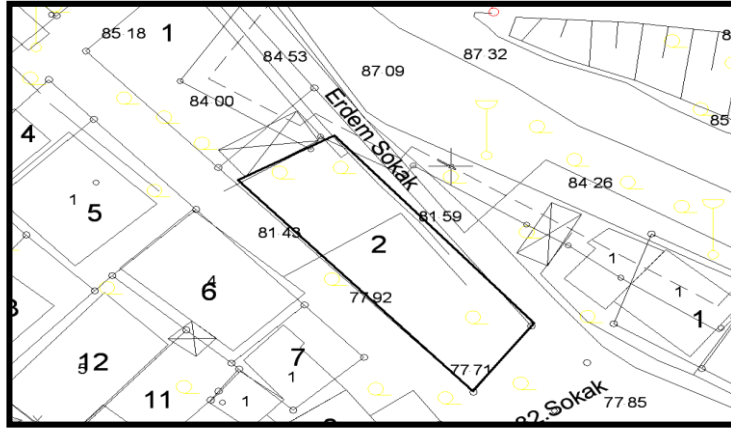


Şekil 4.118. Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).

Çocuk oyun alanı içerisinde farklı yaş grubu oyun aletlerinde birbirlerine yakın olması 1-6 yaş grubu için tehlike oluşturabilir. Ayrıca oyun alanı çocukların rahat hareket edebilmesine uygun genişlikte değildir. Bu gözlemlere dayanan mevcut durum, kuramsal temellerde açıklanan planlama ilkeleriyle çelişmektedir. Yine uygun yükseklikte olmayan oyun alanı etrafındaki demir parmaklıklar fonksiyonel ve estetik değildir. Bitkilendirme tasarımı irdelendiğinde, yetişmiş ağaçlar görülmektedir. Yeterli düzeyde bitkilendirme yapılmıştır fakat renkli çalı eksikliği farkedildiğinden proporsiyon uygun değildir. Ağaçlar alanda mikroklimatik etki oluşturmaktadır. Ek 23’de parkın şu anki durumunu gösteren plan (vaziyet planı) verilmiştir.

4.1.23. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı

Yayla Mahallesi, Erdem Sokak’ın girişinde bulunan parkın erişimi kolaydır (Şekil 4.119.). Bahçenin girişi ve çıkışı sokak üzerindedir. Çocuk bahçesi kategorisindedir. Parkın hava fotoğrafı Şekil 4.120. verilmiştir.



Şekil 4.119. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, halihazır haritası (Anonim 2008c).



Şekil 4.120. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, hava fotoğrafı (Anonim 2008).

Park alanında; 1 adet çocuk oyun grubu, banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında sert zemin malzemesi kum, diğer alanlar kilit taş döşeme kullanılmıştır (Şekil 4.121.). Alan girişindeki kot farkları merdivenler ve geniş sahanlıklarıyla çözümlenmiştir (Şekil 4.122.). Peyzaj tasarım ilkelerinden teknik, denge, ölçü ve fonksiyon dikkate alınmıştır. Yeşil alan tasarımı değerlendirildiğinde bitkilendirmenin alanın kenarlarında mevcuttur, yetişmiş ağaçlar ve çalılar ile yapıldığı görülmektedir. Parkta nispeten gölgelik alanlar mevcuttur. Konutlar arasında kalan park alanının bitkisel tasarımı ile mahalle içinde mikroklimatik etki yapmaktadır.



Şekil 4.121. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, çocuk oyun alanı (Özgün 2008).



Şekil 4.122. Yayla Mahallesi, Erdem Sokak Parkı, genel (Özgün 2008).

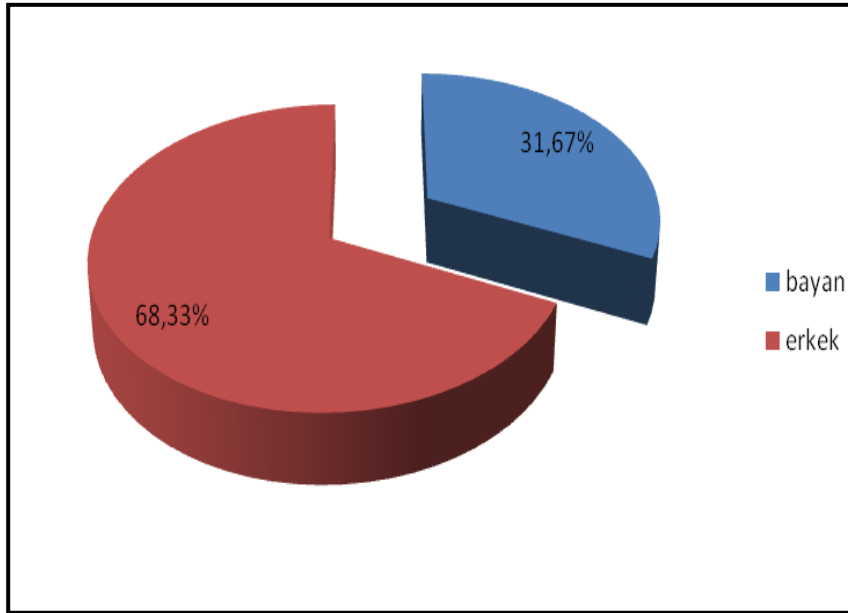
Yeşil alanların bakımı ve çimin yenilenmesi yapılmalıdır. Bank sayısı artırılabilir. Erdem Sokak Parkı kullanıcı ihtiyaçlarını karşılar nitelikte bir çocuk bahçesidir.

4.2. Anket Çalışmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada, örnek seçilen parklarda, kullanıcılara yönelik olarak 60 kişi ile Haziran-Temmuz 2008 dönemi arası anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışması araştırma alanını kapsayan parkların tümünde katılımcılara soru formu dağıtılarak yapılmıştır. Bu çalışması ile, kullanıcıların parklara ilişkin eğilimlerinin ve beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Anket çalışması; kullanıcıların sosyo-demografik yapısı ile parklara ilişkin eğilim ve beklentilerine yönelik olmak üzere iki ana başlık altında gruplandırılarak aşağıda şekillerle sunulmuştur.

• Sosyo- Demografik Yapıya İlişkin Bulgular ve Değerlendirmeler

Anket çalışmasına katılan kullanıcıların 19'u bayan, 41'i erkek olmak üzere 60 kişidir. Katılımcıların cinsiyetleri Şekil 4.123' de yüzdelik oranları gösterilmiştir.

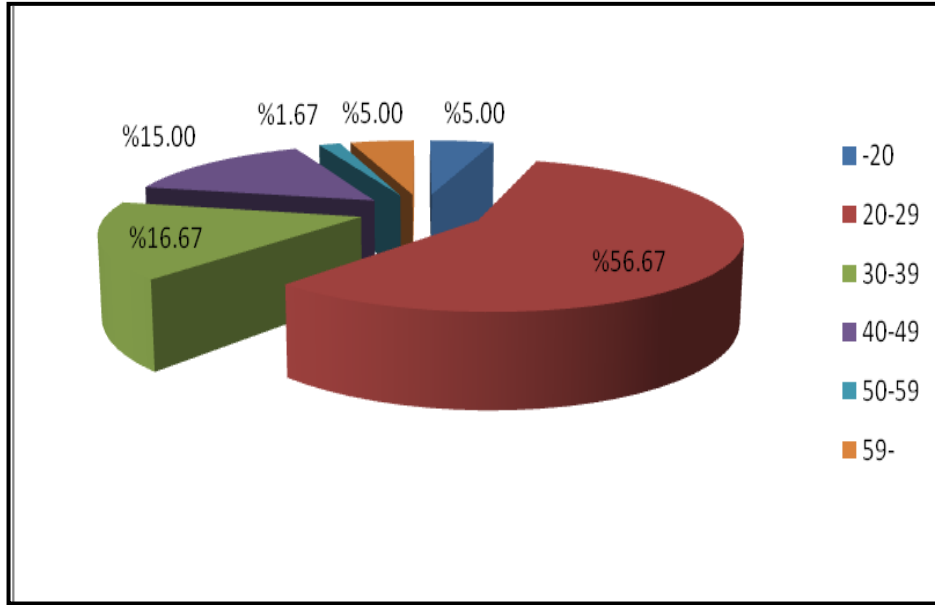


Şekil 4.123. Katılımcıların cinsiyetlerine göre grafik dağılımı.

Anket soruları park alanında bulunan ve dolaşan insanlara yöneltilmiştir. Parkları, kadın ve çocuklar tarafından kullanması beklenirken çıkan sonuca göre erkeklerin de gündüz saatlerinde parkta daha çok bulunduğu sonucuna varılmıştır.

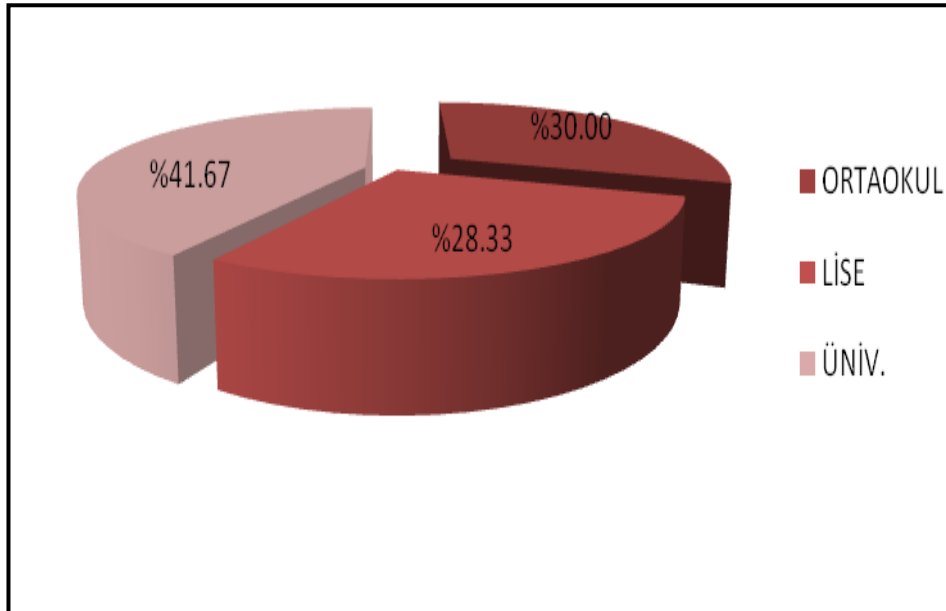
Şekil 4.123'de görüldüğü gibi, parkların kullanımı yaş grupları bakımından incelendiğinde, kullanıcı yoğunluğunu % 56.67 oranında 20-29 yaş grubunun oluşturduğu, bunu sırasıyla %16.67 ile 30-39 yaş grubu % 15.00 ile 40-49 yaş grubunun izlediği, en az kullanımı

1.67 oranında 50-59 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Yaş gruplarının grafiksel dağılımı Şekil 4.124' de verilmiştir.



Şekil 4.124. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı.

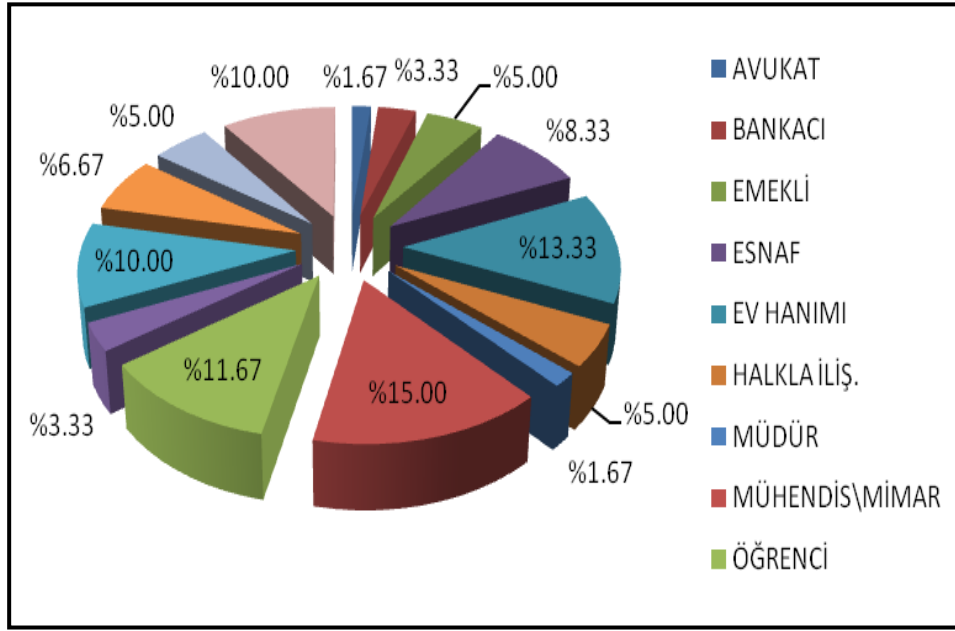
Parkları kullananların eğitim durumları, anketeye katılanların verdikleri yanıtlara göre Şekil 4.125.'de sunulmuştur.



Şekil 4.125. Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımı.

Katılımcıların eğitim düzeyini gösteren çizelgede üniversite eğitimi almış kişilerin oranı %41.67 iken lise mezunu olanlar % 28.33 ve ilköğretim düzeyinde eğitim görmüş olanların oranı % 30 olarak görülmektedir.

Şekil 4.126.' de görüldüğü gibi ankete katılan park kullanıcıları farklı meslek gruplarına sahiptir.



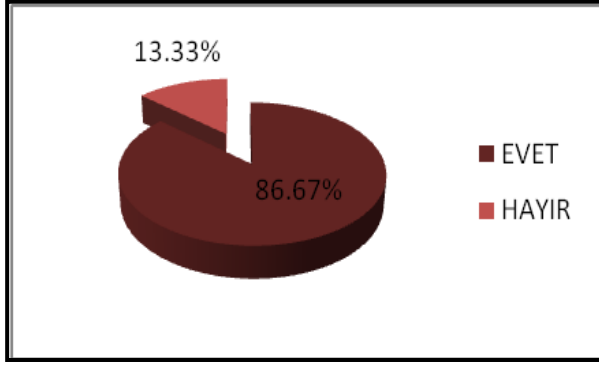
Şekil 4.126. Katılımcıların meslek grupları göre grafik dağılımı.

Şekil 4.126. incelendiğinde ankete katılan katılımcıların farklı meslek grupları ait olduğu sayısal olarak belirlenmiştir. Katılımcıların en fazla oranla (%15) mühendis\ mimar en az oranla (1.67) avukat ve müdür meslek gruplarına ait olduğu görülmektedir.

Katılımcılara Yöneltilen Sorular

✓ Parka yürüme mesafesinde ulaşım

Ankete katılımcılarına parka yürüyerek erişim ile ilgili soru sorulduğunda; %13.33'ü semtlerinde bulunan parkın evlerine yürüyüş mesafesinde olduğunu söylerken, %86.67' si parkın evlerine uzak olduğunu belirtmiştir. Şekil 4.127.'de oranlar pasta grafik şeklinde gösterilmiştir.

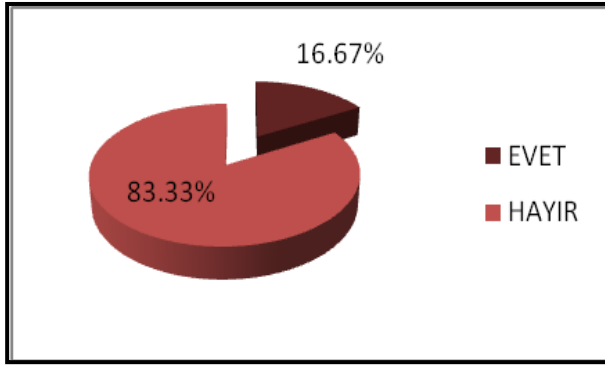


Şekil 4.127. Parka yürüme mesafesinde ulaşım.

Bu sonuç, kullanıcıların büyük kısmının parklara yürüyerek ulaşamadığını göstermektedir. Katılımcıların yarısından fazlası evlerine yakın bir park alanının bulunmadığı söylemiş ve ihtiyaçlarının olduğunu belirtmiştir.

✓ **Parka vasıta ile ulaşım**

Şekil 4.128. pasta grafik şeklinde gösterilmiştir. Katılımcılara parklara vasıta ile ulaşımında sorunlarla karşılaşp karşılaşmadığı sorulduğunda katılımcıların %83.33'ü ulaşımında sorun yaşamadığını söylemiştir.



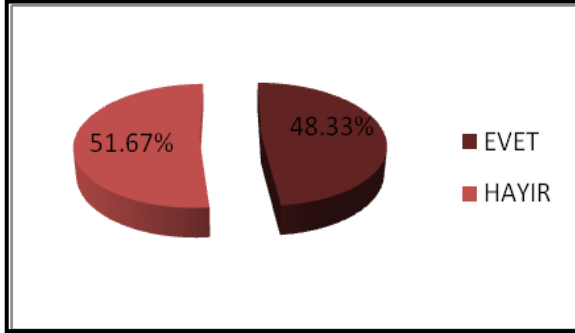
Şekil 4.128. Parka vasıta ile ulaşım.

Bu sonuç değerlendirildiğinde; Şişli ilçesinin merkezi bir semt olmasının parka vasıta ile ulaşımında olumlu etki yaptığı söylenebilir.

✓ **Park alanları içinde sürkülasyon ve aktivite alanlarının durumu**

Katılımcılara, park içindeki mevcut kullanımların (çocuk oyun alanı, oturma alanı, spor alanı) ve bu alanlara bağlantı yollarının erişim yönü ile ihtiyacı karşılayacak nitelikte olup olmadığı sorulmuştur.

Katılımcıların % 51.67' si bu kullanımların ihtiyaçları yeterince karşılamadığını, %48.33'ü de karşıladığını belirtmiştir (Şekil 4.129.)

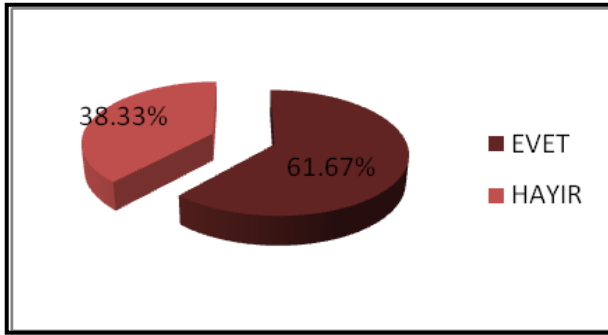


Şekil 4.129. Park alanları içinde sirkülasyon ve aktivite alanları.

Olumlu ve olumsuz yanıtların birbirine bu denli yakın olması anket katılımcılarının bu konuda yeterli bilince sahip olmadığını ya da sorunun içeriğinin iyi anlaşılmadığını göstermektedir.

✓ **Oyun Alanı büyüklüğü ve ekipman yeterliliği:**

Anket katılımcılarının gözlemlerinden yararlanmak üzere çocuk oyun alanlarında farklı yaş grubuna hitap eden oyun alanı büyüklüğü ve ekipman seçimi yeterliliği sorgulanmıştır. %61.67 oranında katılımcı seçimin doğru olmadığını ve ihtiyacın olduğunu söylemiştir.

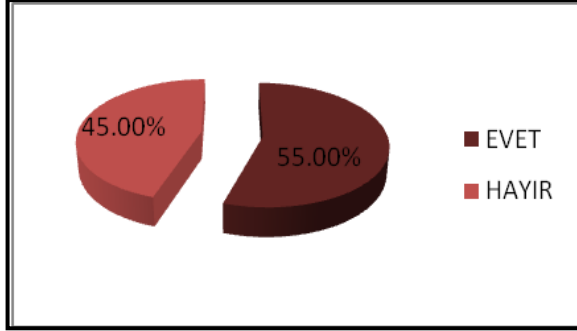


Şekil 4.130. Oyun alanı büyüklüğü ve ekipman yeterliliği.

Benzer sonuca, Şişli ilçesinde seçilen parkların peyzaj tasarım ilkelerince irdelenmesinde de varılmıştır. Tasarımında ve bakımında hata ve eksiklikler bulunan parklarda çocuk oyun alanları ve içindeki ekipmanlar ihtiyacı karşılayacak nitelikte değildir. Bu sorun anket katılımcılarının da dikkatini çekmiştir.

✓ **Çocuk oyun alanının yakınındaki ebeveyn gözetim alanlarının konumları ve bu alanlardaki donatı elemanları:**

Katılımcılara çocuk oyun alanlarının yakınında oluşturulan ebeveyn gözetim alanları veya oturma alanları ve bu alan içindeki donatı elemanları (bank, çöp kutusu, çiçeklik vb.) sorulmuştur. %55 oranında katılımcı ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte park alanlarının olmadığını vurgulamıştır (Şekil 4.131).

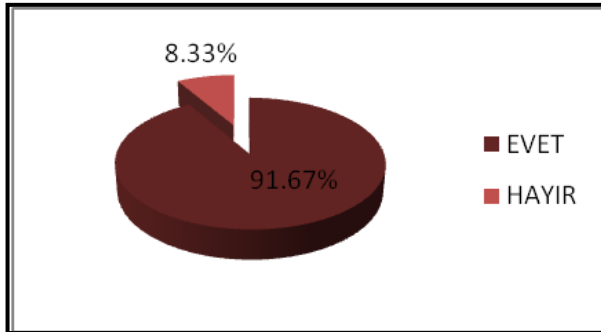


Şekil 4.131. Ebeveyn gözetim alanlarının konumları ve bu alanlardaki donatı elemanları:

Şişli ilçesinde seçilen parkların peyzaj tasarım ilkelerince irdelenmesi, parkların donatı yönünden eksikleri belirtilmiştir.

✓ **Çocuk oyun alanı zemin kaplama malzemesi ve sert zemin farklılığı**

Anket katılımcılarına sorulan, park genelinde kullanılan zemin malzemesi ile oyun alanlarındaki zemin malzemesinin farklı olarak döşenmesine ilişkin soruya kullanıcıların % 91.67'si çocuk oyun alanında oturma alanlarından farklı zemin elemanı kullanılmasını gerektiği görüşündedir (Şekil 4.132).



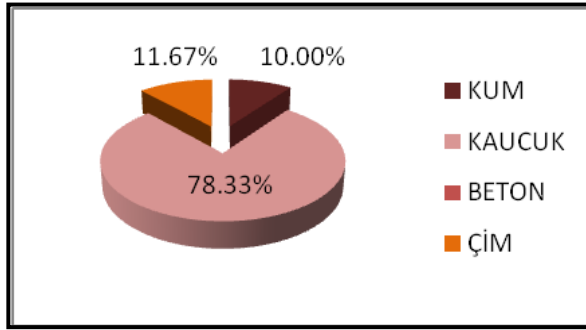
Şekil 4.132. Çocuk oyun alanı ile ilişkili ebeveyn gözetim alanı ve donatı elemanları.

Katılımcılar, çocukların ve parka gelen ziyaretçilerin ayrı zaman geçirdiğini ve zemin kaplama malzemesinin de buna göre şekillenmesi konusunda bilinçlidir. Kuramsal temellerde

çocuk oyun alanında kullanılan zemin malzemelerine örnek verilmiştir. Günümüzde daha çok renkli ve şekilli görünümüleriyle kauçuk tercih edilirken kum da kullanılan zemin elemanlarından.

✓ **Çocuk oyun alanı zemin kaplama malzemesi cinsi:**

Katılımcıların görüşüne önem verilerek, çocuk oyun alanları için en kullanışlı ve olması gereken malzemeler alternatifli olarak sunulmuştur. % 78.33 oranında katılımcı malzemenin kauçuk seçilmesi görüşünde uzlaşmıştır (Şekil 4.133).

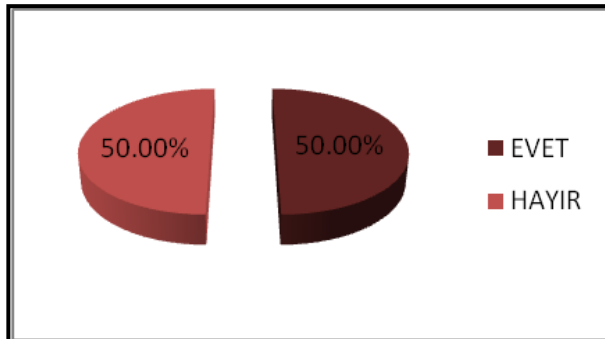


Şekil 4.133. Çocuk oyun alanı zemin kaplama malzemesi cinsi.

Çocuk oyun alanlarının zemin kaplamasında son yıllarda sıkça kullanılan ve tercih edilen kauçuk halk tarafından da bilinmekte ve onaylanmaktadır. Kuramsal temellerde de bu malzemenin şekli ve kullanışlılığı yönünde açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

✓ **6-12 yaşındaki çocuklara uygun oyun ekipmanı ihtiyacı**

Katılımcılara genç çocuk olarak da adledilen 6-12 yaş grubu için uygun ekipman ihtiyacı olup olmadığı sorulduğunda, ilginç bir sonuç ortaya çıkmıştır. Katılımcıların yarısı oyun ekipmanı ihtiyacı olmadığını bildirirken, diğer yarısı bu ekipmanlara ihtiyaç olduğunu bildirmiştir (Şekil 4.134).

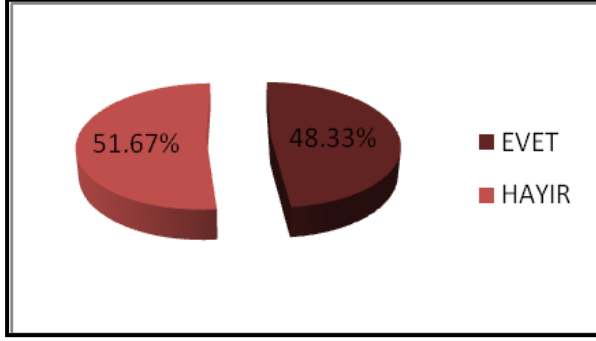


Şekil 4.134. 6-12 yaşındaki çocuklara uygun oyun ekipmanı ihtiyacı.

Bu sonuç; Şişli İlçesindeki bazı parkların tasarımında, kullanıcı ihtiyaçlarının dikkate alındığını, bir kısmında da alınmadığını göstermektedir.

✓ **Oyun ekipmanlarının çocuk ve gençlerin bedensel ve psikolojik gelişimine etkisi**

Kullanıcılara, park alanındaki ekipmanların çocuk ve gençlerin bedensel ve psikolojik gelişimine uygun olup olmadığı sorulduğunda yakın cevaplar alınmıştır. % 51.66 oranında kullanıcı ekipmanların bu açıdan olumlu bir etkisinin olmadığını belirtmiştir (Şekil 4.135).

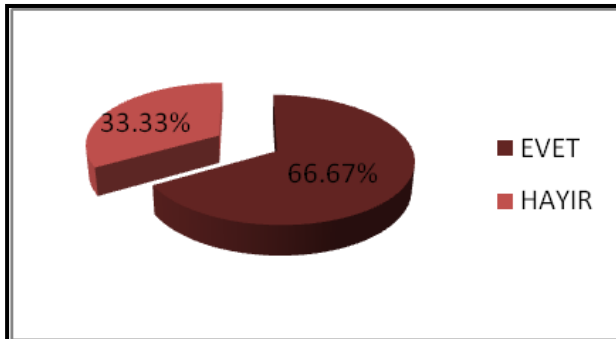


Şekil 4.135. Oyun ekipmanlarının çocuk ve gençlere etkisi.

Turak (1989)'daki araştırmasında, çocukların ve gençlerin bedensel ve psikolojik sağlıkları yönünden spor ve oyun alanlarının önemini ortaya koymuştur. Bu soruya verilen yanıtı, bazı oyun alanlarındaki planlama, tasarım hatalarına ve donatı elemanı yetersizliğine bağlamak olasıdır.

✓ **Bitki yeterliliği**

Anket katılımcılarına çocuk oyun alanları ve oturma mekânlarında gölgelik yada yarı gölgelik alanlar olup olmadığı sorulmuştur. Bitkisel tasarımlarında gölge yapan yetişmiş ağaçların kullanımı katılımcıların değerlendirmesi sunulmuştur. Katılımcıların % 66.67' si çocuk oyun alanı ve oturma alanlarında gölge sağlayan bitkisel tasarımın yapıldığını söylemiştir (Şekil 4.136).

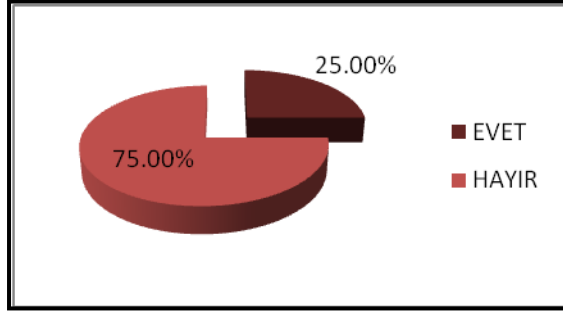


Şekil 4.136. Bitki yeterliliği.

Aksoy (2004)' e göre çocuk oyun alanlarında ve ebeveynlerin gözetimini için oluşturulmuş mekânlarda yetişmiş ağaçların gerekliliği vurgulanmıştır.

✓ **Parkın yapısal tasarımı**

Katılımcılara, parkın yapısal tasarımından memnun olup olmadıkları sorulmuştur. % 75.00 oranında kullanıcı, park içinde yürüyüş alanlarının rahat yürüyüşe olanak verdiğini (çukur ve yükseklikler ile karşılaşmadıklarını) belirtmişlerdir (Şekil 4.137).

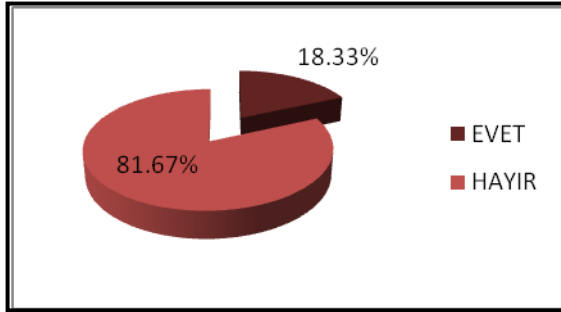


Şekil 4.137. Parkın yapısal tasarımı.

Bu sonuca göre, parkların yapısal tasarım açısından kullanıcı ihtiyaçlarını karşıladığı söylenebilir.

✓ **Parkların fonksiyonel olmaları**

Peyzaj tasarımı yapılmış olan parkların her mevsim kullanıcılara hitap edip etmediği sorulmuştur. % 81.76 oranında park kullanıcısı parkın yaz-kış kullanıma uygun olmadığını söylemişlerdir (Şekil 4.138).

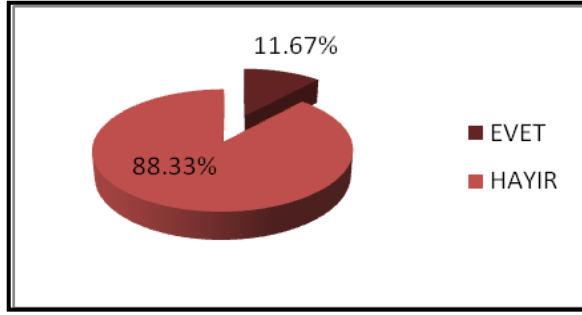


Şekil 4.138. Parkların fonksiyonel olmaları.

Yanıtta dayanılarak Şişli İlçesinde bulunan parkların yaz kış fonksiyonel olarak kullanıma uygun olmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür.

✓ **Park Yönetimi**

Kullanıcı memnuniyeti açısından parkın bakımı ve güvenliği ile ilgili bir soruya anket katılımcılarının % 83.33'ü olumsuz yanıt vermiştir (Şekil 4.139).

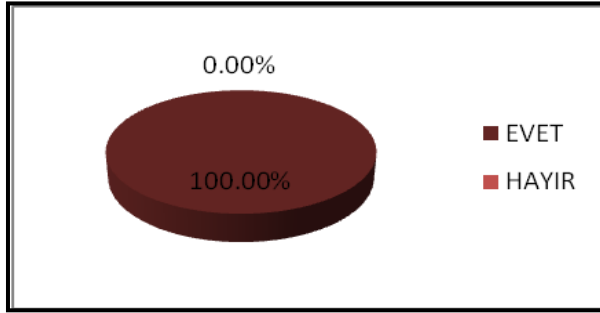


Şekil 4.139. Park yönetimi.

Şişli İlçesinde yeşil alan planlanma ve tasarımına gereken önemin verilmeyişi, park alanlarının da bakımsız ve güvensiz olmasına neden olmaktadır.

✓ **Park içinde yer alması istenen aktivite alanları**

Katılımcılara park alanı içerisinde farklı aktivite alanlarına ihtiyaç olup olmaması konusunda görüşleri sorulmuştur (Şekil 4.140).



Şekil 4.140. Park içinde aktivite alanları.

Park kullanıcıları rekreasyonel olarak farklı aktivite alanlarına %100 oranında ihtiyaç duymaktadır. Şişli ilçesinde özellikle sportif faaliyetlerde bulunabilececek yeterli alan ve tesis sahip değildir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Şişli ilçesi konum olarak, 1.Boğaziçi Köprüsü'nden hemen sonraki ilçedir. TEM bağlantı yolunun güzergahıdır. Trafik akışı için böylesine önemli bir ilçe iken yeşil alanların varlığı için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

Şişli ilçesi merkezi konumu ile bir çok iş merkezi kurum ve kuruluşa da ev sahipliği yapmaktadır. Çevre ilçelere oranla alışveriş merkezleri, iş hanları ve şirketlerin bulunması nedeniyle gün içerisinde taşıt ve yaya trafiği daha yoğundur. Bitişik nizam konut bölgelerine ve yer yer daralan rampalı sokaklara sahiptir. Yoğunluğun olduğu semtlerin başında Mecidiyeköy Fulya semtleri, Ondokuz Mayıs, Ortaklar ve Gülbağ mahalleleri gelir. Halit Rıfat Paşa, İzzetpaşa, Paşa, Eskişehir, Esentepe ve Duatepe mahalleleri nispeten daha sakinlerdir. Konut alanlarının fazlalığı ve plansız yerleşimleri ile dikkat çeken mahalleler ise Gülbağ, Feriköy, Ergenekon, Ondokuz Mayıs ve Kuştepe' dir.

Plansız yerleşme yeşil alanların varlığını da etkilemiştir. Mevcut yeşil alanlar yerini konut veya iş merkezlerine bırakmıştır. Bu şekilde Şişli ilçesi, trafik ve ticaretin bağlantı noktasında iken yeşil alanların ve parkların en az bulunduğu ilçelerden biri haline gelmiştir. Kullanıcı yoğunluğu potansiyelinin bulunmasına rağmen insanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayabileceği ve farklı aktivitelerde bulunacağı park bulunmamaktadır. Mahalle ölçeğindeki parkların ise çoğu yetersiz durumdadır.

Belediyeler çevre ve kent estetiğine önem verirken, mahalle sakinlerinin rekreasyonel taleplerini göz ardı etmektedirler. Gelişim sürecindeki şehirleşmede ulaşım hatlarının genişletilmesi yeşil alanların mevcuda göre azalmasına neden olmaktadır.

Yeşil alanların ve parkların estetik etkisinden çok daha fazla işlevsel etkileri bulunmaktadır. Özellikle ekolojik işlevi Şişli ilçesindeki taşıt trafiğinden oluşan hava ve gürültü kirliliği için önem arz etmektedir.

Bu yoğun ve yeni oluşum halinde olan megakente insanların ruhsal olarak rahatlayacakları park alanlarına ihtiyaçları vardır. Bu alanlar insanların görsel zevklerine uygun, yeterli fonksiyonlara sahip ve kullanıcı konforunda olmalıdır.

Bu çalışma ile Şişli ilçesinde, kullanıcı yoğununa bağlı olarak, her mahalleden seçilen bir parkın yer seçimi ve konumları ile peyzaj tasarım ilkeleri açısından ayrı ayrı irdelenmesinden yola çıkılarak park alanlarına ilişkin genel sonuçlar aşağıda başlıklar halinde sunulmuş ve öneriler getirilmiştir.

Parklarının Yer seçimi ve Konumları

Şişli ilçesinde konut alanlarının fazlalığı sebebiyle, mahalle içerisindeki çoğu park da konutların arasına sıkışmış haldedir. Eskişehir Mahallesi, Dericiler Sokak Parkı, İnönü Mahallesi, Çimen Sokak Parkı bu parklardan bir kaçıdır.

Konut alanları arasında kalan parklar, kullanıcıların hem güvenliği hem de ruh sağlığı açısından uygun değildir. Görsel olarak da duvarlarla kuşatılmış park alanı çekici değildir. Bu bağlamda dar ve kasvetli ortamlar oluşturan konutların arasındaki alanların park olarak kullanılması hatalı bir yaklaşımdır. Ersoy (1994)' a göre parklar geniş alanlarda ulaşımı kolay yerlerde olmalıdır. Mahalle ve semt parklarının genelde var ise akarsu göl kenarlarında olması gerekmektedir. Dil (2004)'e göre de park alanları ulaşımı rahat, yaya-araç ayrımının net olarak yapıldığı gürültüsüz alanlarda yer almalıdır. Bu sonuç, yoğun araç ve yaya trafiğine sahip olan Şişli İlçesinde bulunan parkların konumları ile çelişmektedir.

Park alanları tahsis edilecek yerlerde kullanıcı potansiyelini belirlemek amacıyla survey çalışması yapılmalıdır. Havadar ve manzaralı park alanları insanları rekreasyona davet eder.

Parkın görsel olarak engellenemeyen bina duvarları ise, çocuklar için boyama duvarı haline getirilmek suretiyle fonksiyonel bir işlev kazanabilir. Aynı zamanda bu renkli boyama duvarları parkın estetik değerine olumlu katkı sağlayabilir.

Peyzaj Tasarım İlkeleri

Şişli ilçesindeki park alanları genel olarak değerlendirildiğinde Peyzaj Tasarım ilkeleri ile bağdaşmayan bazı hususlar bulunmaktadır. Bulgular bölümünde bu hususlara tek tek yer verilmiştir.

Şişli ilçesinde bulunan park tasarımları incelendiğinde, % 68.18'inde formal, %31.81' inde informal bir denge uygulanmıştır. İnfomal denge içinde olan parkların oranı daha azdır. Parkların bir çoğunda yapısal ve bitkisel elemanlar arasındaki proporsiyonun uygun olmadığı belirlenmiştir. Yapısal elemanlar ölçü ve fonksiyonel açıdan uygun değildir. Pergola, oturma ünitesi, yürüme yolları vb. yapısal kullanımlarda ölçüye uyulmamıştır. Bazı parklarda insan ergonomisine uymayan oturma üniteleri mevcuttur. Şişli ilçesinde bulunan bazı parklarda

sürkülasyon çözümlerinde hatalar gözlenmiştir. Parklar içinde yolların genişleyen ve daralan yapısı uzun vadede yeşil alan tahribine sebep olmaktadır. Kimi yerlerde ise yeşil alanı parçalayan yol yapısı işlevden uzaktır. Bu parkların tasarımları bozulmadan park içinde bulunan işlevsiz yollar yeşil alanlara katılabilir. Bebek arabası ve engelli insanların konforu için parklara rampalar yapılmalıdır. Yapısal elemanlar kullanımın ifade gücüne ve amacına uygun olarak seçilmemiştir. Araştırma alanında incelenen parkların %45 'nin yapısal elemanının eksik olduğu gözlenmiştir. Yapısal elemanlar genel olarak form açısından birbiriyle uyum içindedir. Parklar estetik ilkelere irdelendiğinde yaklaşık % 25'nde renk uyumuna ve kompozisyona dikkat edilmemiştir. Bazı parklarda amaca uygun olmayan gereksiz vurgu yapılmıştır.

Şişli ilçesindeki parkların yapısal tasarımında malzeme seçiminin ve bu malzemelerin birbirine uyumunun çoğu parkta göz ardı edildiği sonuca varılmıştır. Çocuk oyun alanlarında çoğunlukla malzeme olarak kum seçilmiştir. Oysaki kum düzenli aralıkla değişim yapılması ve bakım gerektiren bir malzemedir.

Yine çocuk oyun alanlarında çocukların takılıp düşmemesi için bordür yüksekliği sert zemin yüksekliği ile aynı olmalıdır. Sert zemin malzemeleri düzenli olarak kontrol edilip bakımı yapılmalıdır. Aksi halde kullanıcı konforunu olumsuz etkilemektedir. Yeşil alanlar sert zeminden bordür ile ayrılabilir.

En dikkat çeken objeler ise yeşil alanların çevresinde koruma amaçlı oluşturulmuş demir parmaklıklardır. Estetik ve fonksiyonel olarak olumsuz bir örnek oluşturmaktadır. Ayazağa Mahallesi, Kademeli Park, Paşa Mahallesi, Şehit Er Kahraman Parkı, Teşvikiye Mahallesi, Akkavak Sokak Parkı örneklerinde olduğu gibi yeşil alanlar etrafına oluşturulan demir parmaklıklar doğallıktan ve parkın konforundan insanları uzaklaştırmaktadır.

Şişli İlçesi'nde parkların tasarımı irdelendiğinde bazı parklarda çocuk oyun alanı ile dinlenme alanları bir arada kullanılmıştır. Ebeveyn gözetimi için çocuk alanlarının yakınında yer ayrılmamıştır. Ayrıca küçük yaş grubu ile büyük yaş grubu çocukların oyun alanı birlikte düşünülmüştür. Alan da fonksiyonlarının ayrımı ve birlikteliği önceden planlanmalıdır. Bazı parklarda revizyon yapılarak bu soruna çözüm bulunabilir. Yaş grubu farklı oyun alanları çok yakın ya da birlikte tasarlanmamalıdır. Spor ile çocuk oyun alanları yakın planlanmamalıdır, bu şekilde planlanan alanlardaise tel çit örgüler çözüm olabilir.

Şişli İlçesindeki parkların bir çoğunda farklı aktivite alanları yoktur. Anket çalışmasının sonucunda kullanıcıların aktivite alanına ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir. Bazı parklarda bulunan

spor alanlarının ise bakımsız ya da spor alanları planlama ilkelerine uygun olarak tasarlanmadığı gözlemlenmiştir. Park büyüklüklerinin imkân sağladığı şekilde yürüyüş parkurları ve spor alanları planlama ilkelerine uygun olarak yapılmalıdır. İnsanları adeta rekreasyona davet etmelidir.

Donatı

Şişli ilçesinde bulunan parkların bir çoğunda donatı eksiklikleri bulunmaktadır. Gülbağ Mahallesi, Muhtarlık Yanı Park' da bank bulunmamaktadır. Ayazağa mahallesi, Kademeli Park'da ise bank ölçüleri antropometrik özelliklere sahip değildir, insan ergonomesine uygun değildir. Çocuk oyun ekipmanlarında da eksiklikler bulunmaktadır. Kullanıcı ihtiyaçlarını ön gören yaş grubuna hitap eden ekipman bulunmamaktadır.

Şişli ilçesi'nde bulunan parkların donatı yönünden tekrar gözden geçirilmeli eksikleri tamamlanmalıdır. Çocuk Oyun ekipmanları yaş gruba göre yenilenmelidir. Banklar, çöp kutuluları yeterli sayıda ve uygun ölçülerde olmalıdır.

Park girişlerine tanımlayıcı olarak parkın isimlerinin olduğu tabelalar bulunmalıdır.

Bitkilendirme

Şişli ilçesinde park alanlarının bitkilendirmesinde eksiklikler ve yanlışlıklar bulunmaktadır. Bazı parklar yoğun bitkileriyle dikkat çekmektedir. Bazı parklarda ise yetişmiş ağaç ve renkli çalı formulu bitkilere ihtiyaç duyulmaktadır. Duatepe Mahallesi, Duatepe Parkında yoğun bir bitkilendirme varken, İnönü Mahallesi, Çimen Sokak parkında bitkilendirme yok denilecek kadar azdır. Parkların bitkisel tasarımında yeşil alanların işlevsel özellikleri ve mikroklimatik etkileri göz önüne alınmamıştır. Çocuk oyun alanlarında kullanılmaması gereken bitkilere yer verilmiştir. Aksoy (2004)'e göre önerilen bitkilendirmede tohum, çiçek, diken özellikleriyle de çocuklar için tehlikeli sonuçlar ortaya çıkarmamalıdır. Çalı ve ağaçların perdeleme elemanı ve çit amaçlı olarak kullanılması, çocuk bahçeleri için hem görsel hem de iklimsel yönden olumlu sonuçlar yaratır. Çocuk bahçelerinde büyük ölçülü ağaçlar güneş ışığını engellediği, kum veya su havuzlarına yapraklarını döktüğü için tercih edilmemelidir. Sürekli hareket halinde olan çocuklar için dökülen yapraklarla oluşan kaygan zemin tehlike oluşturacaktır. Meyvasını döken ağaçlar ile zehirli ve dikenli bitkiler yine çocuk bahçeleri bitkisel tasarımlarda tercih edilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Şişli İlçesi'ndeki parklarda bitki materyali kullanımında proporsiyona uygun değildir. Parkların bitkisel tasarımı yeniden ele alınmalı, geniş ve iğne yapraklı ağaç ve ağaççıklar ile

birlikte çalı, çok yıllık ya da mevsimlik çiçek ve yer örtücü bitkilerle işlevsel ve estetik etkili kompozisyonlar oluşturulmalıdır. Bu kompozisyonlar aynı zamanda bitkilerin kitle-boşluk dengesine ve proporsiyona uygun kullanımına olanak sağlayacaktır.

Bakım

Şişli İlçesi'nde parkların çoğunda bakımsızlığa dayanan eksikler görülmektedir. Zemin elemanların zaman içerisinde aşınması, bozulmasına bağlı olarak eksiklikler, donatı elemanlarının aşınması, bozulması, çocuk oyun ekipmanlarının kırılması, yeşil alanların çimlerinin güneşten yanması gibi bakımsızlıktan doğan eksiklikleri bulunmaktadır.

Belirli zaman periyotlarına bağlı olarak park alanında gözlemler yapılarak eksikliklere müdahale edilmelidir.

Güvenlik

Şişli İlçesi merkezi konumu ile ulaşım da kolaylık sağlar. Park alanlarına ulaşım da bu denli kolaydır. Bir çok parkın mahalle içerisinde yer almaktadır. Konut bölgelerine yakınlığı ile güvenlidir. Fakat Şişli ilçesinin insan nüfusunun fazla olması ve iş yerleri, alışveriş merkezlerinin fazla olması sebebiyle gün içerisinde kalabalıktır. Bu durum parkların güvenliğini daha önemli hale getirmektedir. Anket çalışmalarının sonucuna göre de katılımcılar parklarda güvenlik yönünden eksikler olduğunu belirtmişlerdir. Parklarda parkla ilgilenen kişilerin olması güvenlik ve bakım ihtiyaçları karşılayabilir.

Sonuç olarak, Şişli İlçesinde bulunan park ve yeşil alanların mahallelere göre dağılım tablosu Şişli İlçesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nde bulunmaktadır. Fakat çoğu parkın peyzaj tasarım projeleri algılanamayacak derecede eskidir ya da bulunmamaktadır. Bu durum tasarım projesi ile revizyonu arası bağlantı kurulamamasına neden olmaktadır. Tasarım projesi korunmaya çalışılarak bağımsız olarak değişen yapısal ve bitkisel tasarım uyumsuz, estetik ve fonksiyonel ilkelerle bağdaşmayan park tasarımları ortaya koymuştur. Parkları işlevlerinden uzaklaştırmıştır.

Parklar yeşil alanların işlevsel öğeleridir. Kullanıcı ihtiyaçlarına cevap veren, bilimsel ilkeler ışığında düzenlenmiş parklar ancak peyzaj mimarları tarafından tasarlanan projelerle mümkündür. Park alanlarında da uygulanması gereken revizyonlarda, tasarım projelerine bağlı kalınmalıdır. Tasarım projesi bulunmayan parkların yapısal ve bitkisel rölövesi çıkartılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akdoğan G (1984). Doğa Düzenleme, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir Bölge Planlama Bölümü, Baskı İşliği, SBP: 311/ 312,02,84, İstanbul. (Demir, Z 2004'te kaynak olarak kullanılmıştır.
- Aksoy Y (2002). Yeşil Alanların Afet Durumunda Kullanımı. 2. Uluslar Arası Güvenli Yapı ve Afet Öncesi Hazırlık Fuarı Kongresi.
- Aksoy Y, Aygün B , Çelik A , Ören L (2004). Zeytinburnu İlçesinde Risk ve Afet Yönetimi Kapsamında Mevcut ve Öneri Yeşil Alanların Deprem Öncesi ve Sonrası Değerlendirilmesi Risk Yönetim Çerçevesinde Yeşil Koridor Dönüşüm Projesi. İBB Yerleşmeler ve Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü, İstanbul Şehircilik Atölyesi, Zeytinburnu, Pilot Projesi.
- Aktaş-Arnas Y (2004). 3–8 Yaş Grubu Çocukların Kitle İletişim Araçlarını Kullanma Alışkanlıkları ve Aile Çevresi. I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi, 30 Haziran-3 Temmuz İstanbul.
- Alptekin İ V (1998). Peyzaj Planlaması ve Uygulama Alanları Ders Notları, Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir Bölge Planlama bölümü, İstanbul.
- Altman I ve Zube E H (1989). Public places and spaces, 164-165, Plenum Press, NewYork.
- Altunkasa F (1993). Rekreasyonel Planlama Organizasyonu, Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Yayın No: 132, Genel Yayın No: 54, Yardımcı Ders Kitapları Yayın No:4, Adana (Demir, Z 2004. Kaynak olarak kullanılmıştır.)
- Anonim (1978). Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Ders Notları.
- Anonim (1988). Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Ankara
- Anonim (1992). Kentsel Tasarım Çalışma Kılavuzu Çalışma Grubu, İ.M.P. İstanbul
- Anonim (2000a). Project for Public Spaces How to turn a place around: a handbook for creating successful public spaces, New York.
- Anonim (2000b). D.İ.E. 2000 Nüfus Sayımı Verileri, İ.M.P. Çevre Durum Raporu, İstanbul.

Anonim (2003). www.ankara.edu.tr/facuties/letters/fizikantropoloji.htm.

Anonim (2006a). Çukurova Üniversitesi Ders Notları, Adana.

Anonim (2006b). İ.M.P. Çevre Durum Raporu, İstanbul.

Anonim (2007). Milli Parklar Kültür ve Turizm Bakanlığı resmi web sitesi.

Anonim (2008a). Sakarya Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı bölümü ders notları.

Anonim (2008b). Şişli Park ve Bahçeler Müdürlüğü Açık ve Yeşil Alan Verileri.

Anonim (2008c). İ.B.B. Şişli ilçesi hâlihazır haritaları, İstanbul.

Anonim (2008d). İ.B.B. İstanbul şehir rehberi resmi web sitesi.

Arslan M, Kiper T, Erdinç L (1999). 3–6 Yaş Grubu Çocukların Gelişimine ‘Çocuk Oyun Alanları’ Tasarımının Yeri, Ankara Üniversitesi

Aran S (1970). Peyzaj Planlamasında Arazi Plastigi Çalışmalarında Yeni Gelişmeler. Peyzaj Mimarlığı dergisi, Peyzaj Mimarlığı Odası Yayını, S 4:11-13.

Aslanboğa İ (1998). Sanatçılara Esin Kaynağı ve Malzeme Olarak Bitkiler, Peyzaj Mimarlığı, Sayı:6, s.65–71, Ankara

Arda N Z (1996). Geçmişten Günümüze Rekreasyon Anlayışı ve Son Dönem Park Anlayışının Kadıköy Kıyı Şeridinde Yer Alan Parklar Üzerine İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Ayaşlıgil T (1997). Kent Gelişimi Sürecinde Açık ve Yeşil Mekân Gereksiniminin Çanakkale Örneğinde İrdelenmesi, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.

Bakan K ve Konuk G (1987). Türkiye’de Kentsel Dış Mekânların Düzenlenmesi. Yapı Araştırma Enstitüsü, Tübitak Yayınları, Ankara.

Bal A (2005). Zonguldak Kenti Yeşil Alan Sistemindeki Çocuk Oyun Alanlarının Durumunun Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi. Yüksek lisans tezi, Zonguldak KaraElmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.

- Baljon, Ladewijk, (1992). Designing parks, 65, Ar-chitectura and Natura Press, Amsterdam. (Oguz, 1988'den alınmıştır)
- Başer B (2002). Soğanlı Botanik Parkının Sert Peyzaj Tasarımının İşlevsel ve Estetik Açıdan Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baştürk Ö (2000). Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından, Açık Mekanlarda İnsan-Çevre Etkileşimi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bayraktar A (1973). Türkiye'de Kentsel Dış Mekanların Düzenlenmesi. Tübitak Yayınları, Ankara.
- Bentley I, Alcock A, Murrain P, McGlynn S ve Smith G (1993). Responsive environments: A manual for designers, 27, Butterworth Architec-ture, London.
- Bilen S Ö (2004). Kentsel Dış Mekanların Tasarımında Antropometrik Verilere Bağlı Olarak Peyzaj Elemanlarının Ankara Örneğinde Araştırılması. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Bornavalı S (1999). İslam Dünyasında Bahçe ve Evren Anlatımı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Bilimleri Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Civan N (2003). Kent Parklarının Planlanmasında Coğrafi Bilgi Sisteminin Kullanılması, Ortaköy Vadisi Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çayır A S (2004). Beyoğlu İlçesinde Parkların Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi, Gümüşsuyu, Sururi ve Hasköy Kıyı Parkları Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik A (2000). Tokat Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık-Yeşil Alan Verilerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Çetiner A (1972). Şehir Planlamasında Çalışma Yöntemleri ve İfade Teknikleri.a.g.e S: 203, İstanbul.
- Çulçuoğlu G, Oguz D (2000) Peyzaj Tasarımlarının Değerlendirebilmesinde Kullanılabilecek Kalite Kriterleri, Peyzaj Mimarlığı Kongresi, İstanbul.

- Dil M (2004). İstanbul'un Yeşil Alan Sisteminin Planlama Kriterleri Açısından Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul
- Ekinci G (1991). Türkiye Milli Parkları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Emir S, Onsekiz D (2007). Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi, Kayseri /Kocasinan İlçesi Park Alanların Analizi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı (22), Sayfa (367-396).
- Ersoy M. 1994. Kentsel Alan Kullanım Normları, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Etlı B (2002). Edirne ili Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden Değerlendirilmesi, (Yüksek lisans Tezi), Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Fogg E (1992). Park Planing Guideliness 3rd edition. National Pecreation & Park Associotion.
- Garwin A, Berens G (1997). Urban Park and Open Space, D.c. Ulı, Urban Land Institute, Washington
- Goede E , Van Leeu E N E S , Nijkamp P , Rodenburg C A (2001). Development of Urban Green Spaces To Improve The Quality of Life in The Cities and Urban Regions, Economic Criteria. ESI, Amsterdam.
- Gürses İ (1968). Ankara Rekreasyon Planlama Esasları, İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Bölge Planlama Dairesi Raporu, Ankara.
- Houston A (2002). Anket Hazırlama Kılavuzu, Kalite Ofisi, Sayfa: 52, İstanbul.
- Jellicoe G and Jellicoe S (1975). The Landscape Of Man. Thames and Hudson Ltd., London.
- Kayakent T (1999). Tarih İçinde Bahçe Olgusu ve Eski Türk Bahçelerinin Günümüz Bahçelerine Dönüşüm Süreci. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kayış B ve Özok F (1989). Türk Erkek Toplumunun Antropometrik Ölçülerinin Belirlenmesi. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Rapor No: a 71

- Kaymaklı G (1990). Ülkemizde Açık Ve Yeşil Alan Standartlarının Uygulanmasında PeyzajMimarlığı Açısından Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Yolları Üzerinde Bir Araştırma.Y.Lisans Tezi. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kavaklı K (1989).İstanbul Şehir Parklarının İrdelenmesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kemp I, Leidelmeijer K, Marsman G, Hollander A (2003). Urban Environmental Quality and Human Well-being Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; A literature Study, Landscape and Urban Planning, No(65), Sayfa (5-18).
- Kısar E (2003). İstanbul'da Yeşil Alan Kullanım Tercihleri, Ataköy, Zeytinburnu ve Beşiktaş Yerleşme Örneği. Yüksek lisans tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Korkut (2002). Peyzaj Mimarlığı, Hasad Yayıncılık,İstanbul.
- Loxton H (1991). The Garden. Thames and Hudson Inc. London.
- Lynch, Kevin (1984). Good city form, 134, MIT Press, Cambridge.
- Madden K ve Wiley-Schwartz A (2002). How to design a safe public space, Landscape Design, 308, 21-24, London.
- Nasuh D (1993). Kent Parklarının Nitelikleri ve Ankara Örneğinde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Oğuz D (1998). Kent Parkı Kavramı Yönünden Ankara Kent Parklarının Kullanım Olgusu Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Onat F (1998). Yeşil Alan Kullanıcılarının Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi Besiktas İlçe Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Onsekiz D (2003). Kentsel Ölçekte Eğlence Mekanları ile Konut Alanları İlişkisi-Ankara Kenti Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Önder S, Memlük Y (1997). Konya Kenti Selçuklu İlçesinde Çocuk Oyun Alanlarının Fiziksel Yönden İncelenmesi Ve Yeterlilikleri Üzerinde Bir Araştırma, S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi 11(14):59-74, Konya.
- Özgen Y (2000). Peyzaj Tasarım Tarihi Ders Notları. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İstanbul.
- Özdemir F, Sayar A, Güvensen A, Öztürk M. (1995). ‘Muğla İlinde Bazı Türlerin Etnobotanik Özellikleri, Ol Sistemetik Botanik Dergisi, Cilt:2 Sayı:1, Muğla.
- Öztan Y (2004). Yaşadığımız Çevre Ve Peyzaj Mimarisi, Tesimat Basım Sanayi, Ankara.
- Reid F, Jestico (1993). British Council, Calle General Martinez Campos, www.boyutpedia.com erişim tarihi ekim 2008, İstanbul .
- Pamay B (1978). Kentsel Peyzaj Planlaması. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Polat AT (2002). Kent Parkı Kavramı ve Konya İçin Örnek Bir Çalışma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Rutledge A J (1971). Anatomy of a Park, The Essentials of Rectreation Area Planning and Designing, Asla, McGraw-Hill Book Company, Usa.
- Salman M (2003). Ülkemizde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne Ait Bulunan Spor Salonlarının Kapasite ve Dağılım Yönünden Değerlendirilmesi ve Mevcut Durumun Tesbiti. Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri Sayfa No: 85-88, Ankara.
- Seçkin Ö B (2004). Peyzaj Konstrüksiyonu, Cilt 1, 2. Basım, 408 sayfa, Ankara.
- Sirel A, Sirel Ü (2002). Edirne’de Hürriyet Meydanı (Parkı) İle İlgili Bir Araştırma, Kamusal Dış Mekanların Tasarımında Aydınlatma Boyutu, Trakya Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Edirne.
- Şendil E Ü (2002). 20. YY Peyzaj Tasarımının Temel İlkeleri ve Ulus Parkı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tanrıverdi F (1987). Peyzaj Mimarlığı, Bahçe Sanatının Temel İlkeleri ve Uygulama Metodları. Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 643, Ziraat Fakültesi Yayınları No (291), Sayfa (367), Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum.

Thompson C (2002). Urban Open Space in the 21st Century, Landscape and Urban Planning, Sayfa (59-72), 2002.

Turak S A (1989). İstanbul Kenti Spor Alanlarının İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Uzun G (1987). Kentsel Rekreasyon Alan Planlaması. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı, No:48, Adana.

Uzun G (1993). Kentsel Rekreasyon Alan Planlaması, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Ders Kitabı No: 48, Adana.

Ülger F N, Önder S (2006). Kayseri Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi, 20 (38), Sayfa No: 108-118, Kayseri

Yahia M A (2006). Amman (Ürdün) Kent Parklarının Peyzaj Erişilebilirliği Yönünden İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Yıldızcı A C (1982). Açık Alan, Kentsel Doku ve Yeşil Doku Kavramları-Kentsel Peyzaj Planlama, (Doçentlik Tezi Yayınlanmamış), İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Yıldızcı A C (1994). Doğa Düzenleme Ders Notları, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul

Yıldızcı A C (2001). Peyzaj Planlama Ders Notları, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul

Yıldız D (1996). Peyzaj ile Mimarlık - Kentsel Tasarım İlişkileri ve Mimariye Etkileri, Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yücel G F ve Yıldızcı A C (2006). Kent Parkları İle ilgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması. İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi, Cilt No: 5, 220-230, İstanbul.

İnternet Kaynakları

Şişli Kaymakamlığı Resmi Web Sitesi erişim tarihi ekim (2008)

Kültür ve Truzim Bakanlığı Resmi Wep Sitesi erişim tarihi ekim (2008)

Mail.baskent.edu.tr. erişim tarihi (2008)

www.codbirliği.com erişim tarihi Ekim (2008)

gezgin.özgöl.net erişim tarihi Ekim (2008)

queurope.about.com erişim tarihi Ekim (2008)

bergerfoundation.ch erişim tarihi Ekim (2008)

qoeuropeanfolies.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.binrota.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.flickr.com erişim tarihi Ekim (2008)

collage.cityflondon.gov.uk. erişim tarihi Ekim (2008)

www.pbase.com. erişim tarihi Ekim (2008)

www.mappalondon.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.bloc.co.uk erişim tarihi Ekim (2008)

www.landscape.gre.ak.uk erişim tarihi Ekim (2008)

www.yerelnet.org erişim tarihi Ekim (2008)

www.aslohomes.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.cemrespor.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.aphyapeyzaj.blogcu.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.negatif.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.kukart.net erişim tarihi Ekim (2008)

forum.arkitera.com erişim tarihi Ekim (2008)

i220.photobucket.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.aygityöneticisi.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.coğrafyaöğretmeni.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.istanbul.gov.tr erişim tarihi Ekim (2008)

www.istanbulyeditepe.com erişim tarihi Ekim (2008)

up.negatif.com erişim tarihi Ekim (2008)

www.peyzaj.org erişim tarihi Ekim (2008)

www.newyorktraveldiscount.info erişim tarihi Ekim (2008)

www.timkang.com erişim tarihi Ekim (2008)

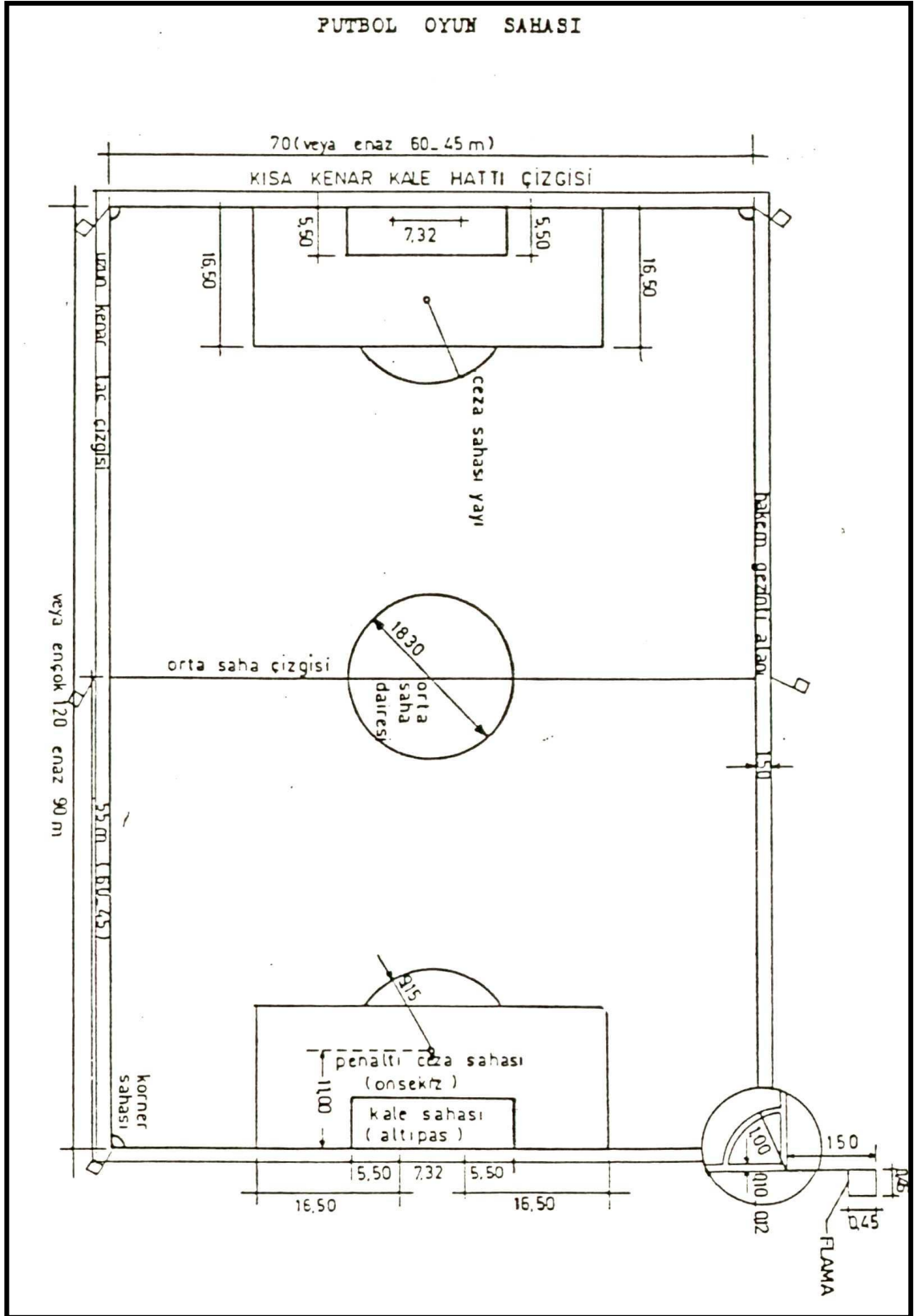
www.bbc.co.uk erişim tarihi Ekim (2008)

ÖZGEÇMİŞ

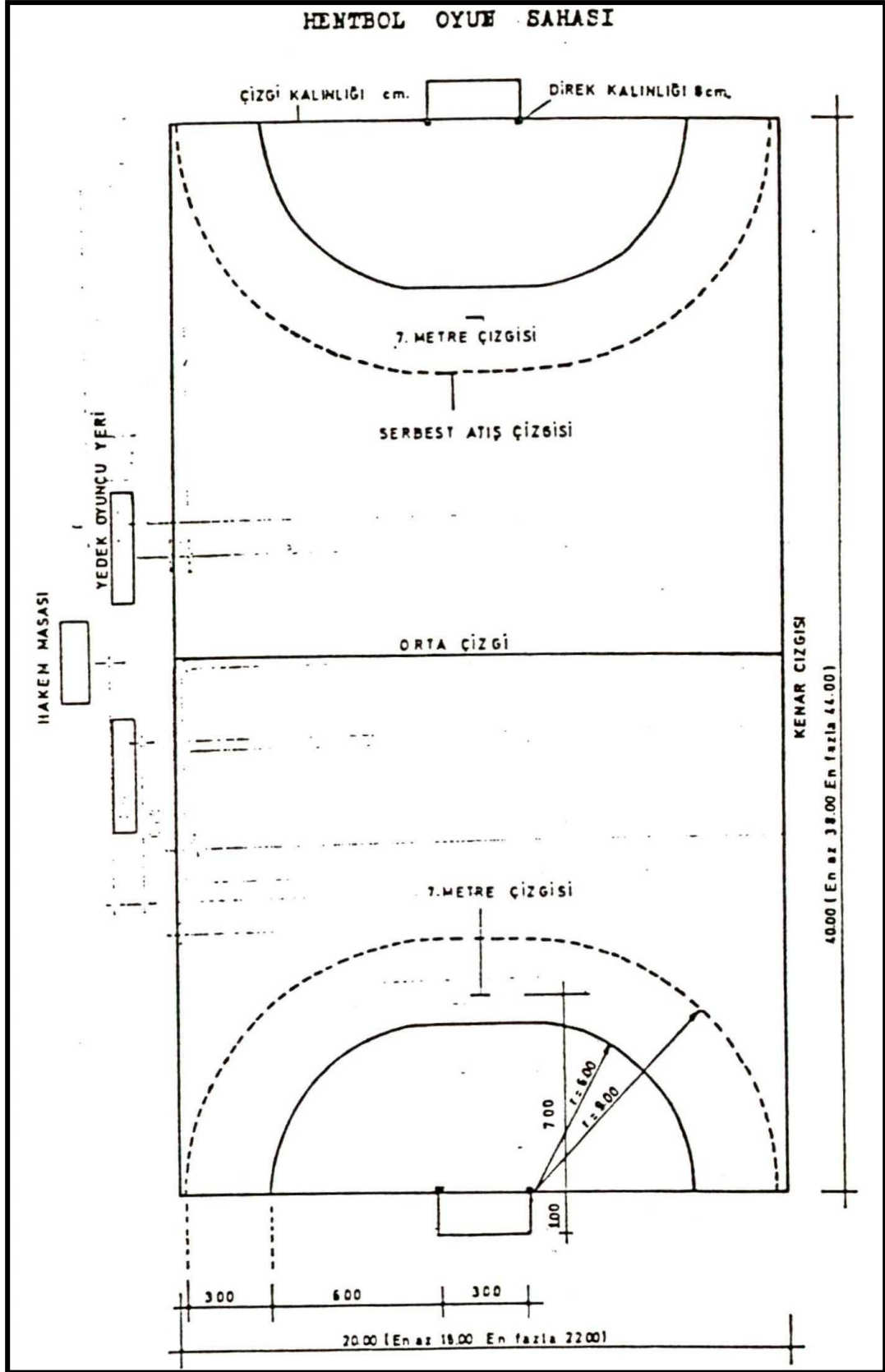
Meltem Coşaner, 1985 yılında, Aydın'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimin tamamladıktan sonra 2002-2006 yılları arasında Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümünde lisans eğitimi gördü. 2006 yılında Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Entitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana bilim dalında yüksek lisans eğitimine başlayan Meltem Coşaner halen, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Planlama Şefliği'nde Peyzaj Mimarı olarak görev yapmaktadır.

EKLER

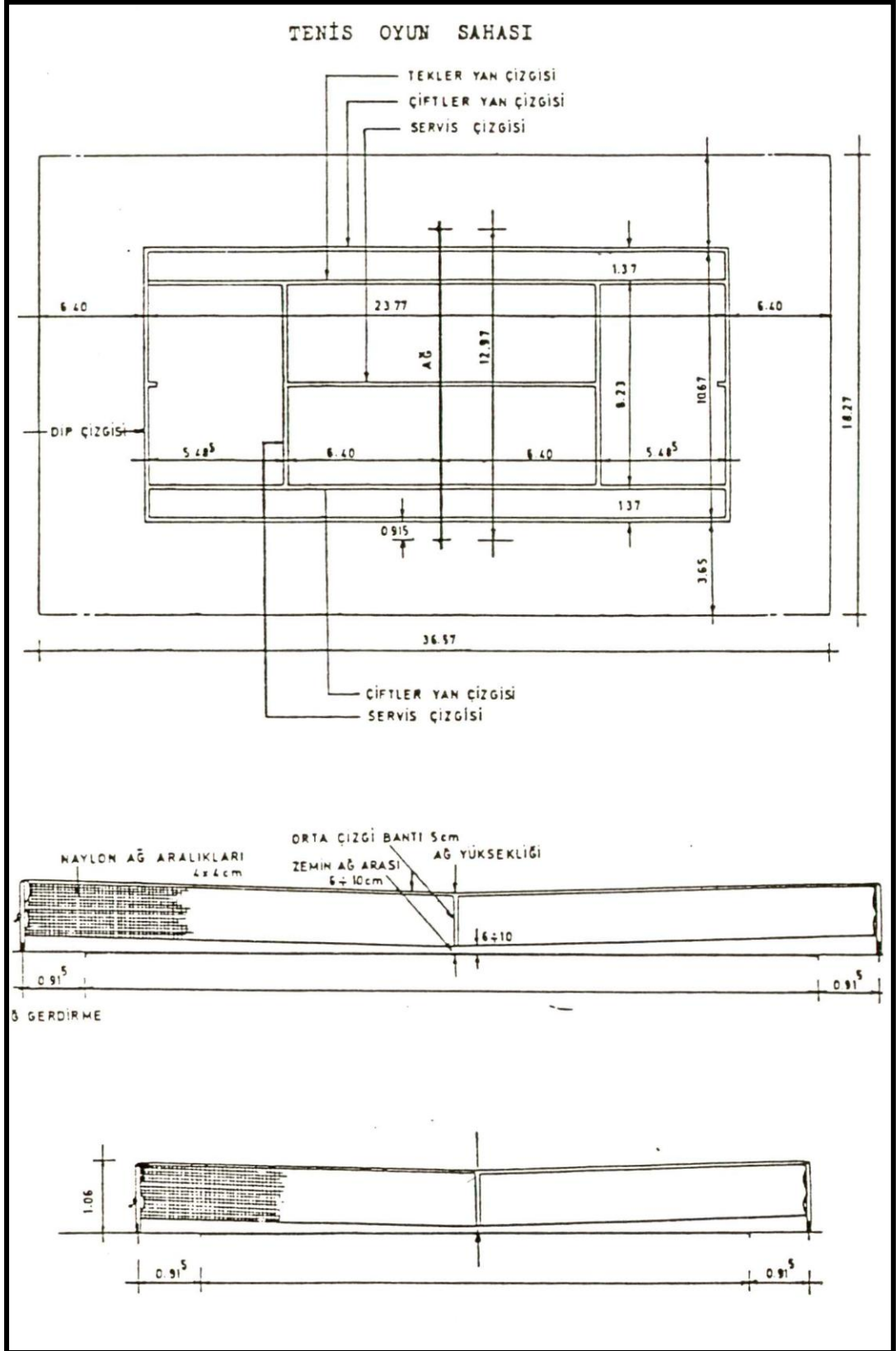
EK 2. Futbol Sahası (Turak 1989).



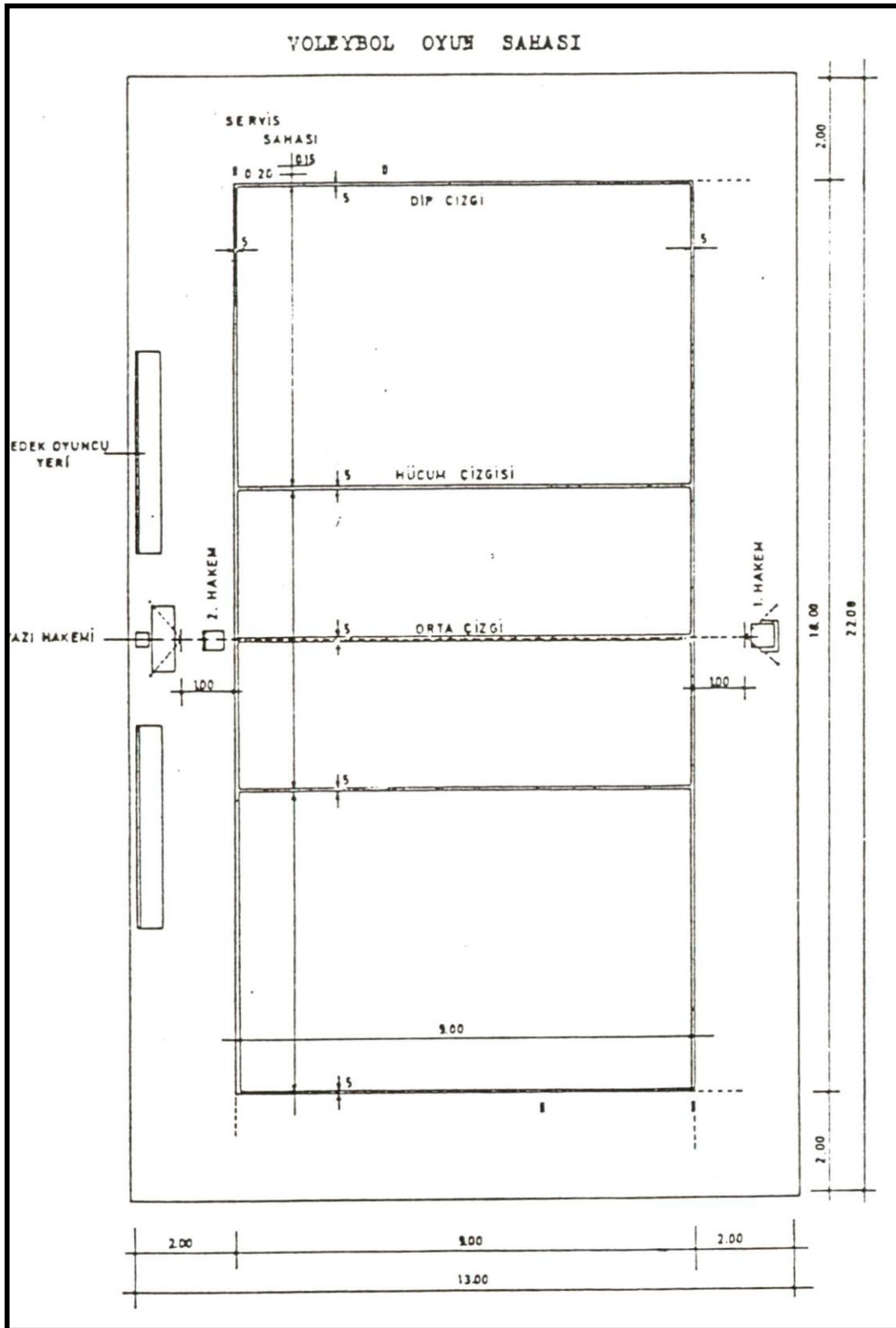
EK 3. Hentbol Sahası (Turak 1989).



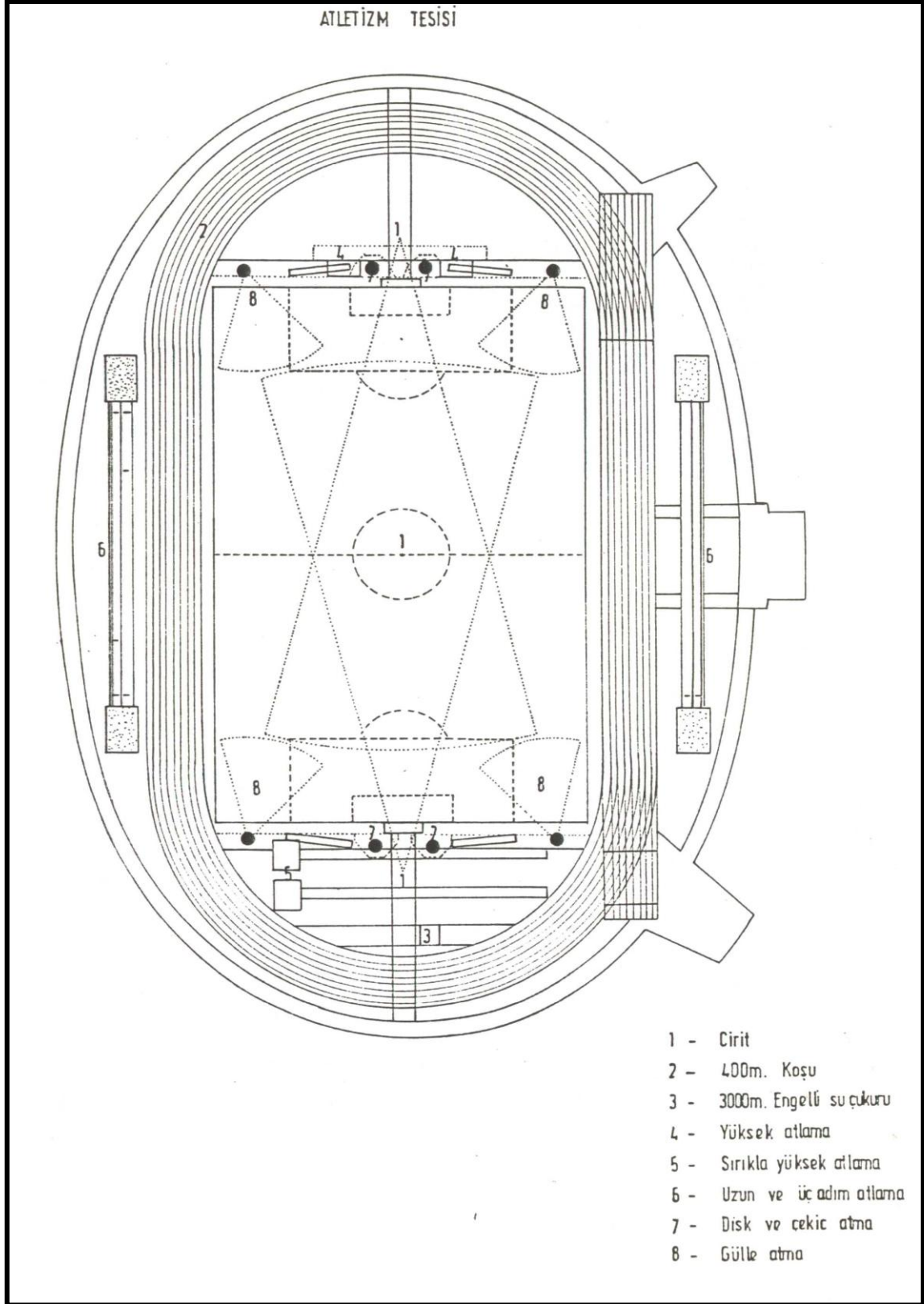
EK 4. Tenis Oyun Sahası (Turak 1989).



EK 5. Voleybol Sahası (Turak 1989).



EK 6. Atletizm Tesisi (Turak 1989).



Ek 7. Anket Çalışması Örneği

Bu anket çalışması, İstanbul İli Şişli Bölgesi'nde Bulunan Parkların mevcut durumu, işlevsel kullanım durumları ve estetik özellikleri ile ilçe halkının ihtiyaçlarına yönelik potansiyelini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ankette sorulan sorular aşağıda verilmiştir:

AD SOYAD:

MESLEK:

YAŞ:

1. Semtinizde bulunan park, evinize yürüyüş mesafesinde mi?

Evet

Hayır

2. Parkın konumunda ve ulaşımında trafik yönünden sorunlarla karşılaşıyor musunuz?

Evet

Hayır

3. Park, genel konumlandırmasında yeşil alan, çocuk oyun alanı, gezinti yolları, oturma alanları mevcut ise; spor alanları yönünden ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?

Evet

Hayır

4. Gözlemlerinize göre oyun parkını kullanan yaş grubuna için oyun alanı yeterli ve ekipman seçimi doğru mu?

Evet

Hayır

5. Ebeveynlerin gözetimi için ayrılan oturma mekânlarının konumları, eleman seçimleri, kent mobilyaları (çöp kutusu, bank, çiçeklik vs.) ve yeri ihtiyacınızı karşılar nitelikte mi?

Evet

Hayır

6. Çocuk oyun ve oturma alanlarının zemin kaplama malzemesinin farklı olmasını doğru buluyor musunuz?

Evet

Hayır

7. Çocuk oyun alanlarında zemin kaplama malzemesi sizce ne olmalıdır?

Kum

Kauçuk

Beton

Çim

8. Çocuk Oyun Alanlarında 6–12 yaş Oyun Ekipmanları sizce ihtiyacı karşılayacak büyüklükte ve nitelikte mi?

Evet

Hayır

9. Park alanında bulunan ekipmanlar çocukların ve gençlerin bedensel ve psikolojik açıdan gelişimlerini olumlu etki edecek nitelikte mi?

Evet

Hayır

10. Günün çok güneşli vakitlerinde ocuk oyun alanları ve oturma meknlerinde gölgelik, yarı gölgelik nispeten serin alanlar bulabiliyor musunuz?

Evet

Hayır

11. Parkın içinde gezinti yaparken yürüyüşü zorlayacak yükseklikler ya da çukurlara rastlıyor musunuz?

Evet

Hayır

12. Sementinizde bulunan park, yaz-kış kullanımınıza uygun mu?

Evet

Hayır

13. Park yönetimini güvenlik ve bakım açısından yeterli buluyor musunuz?

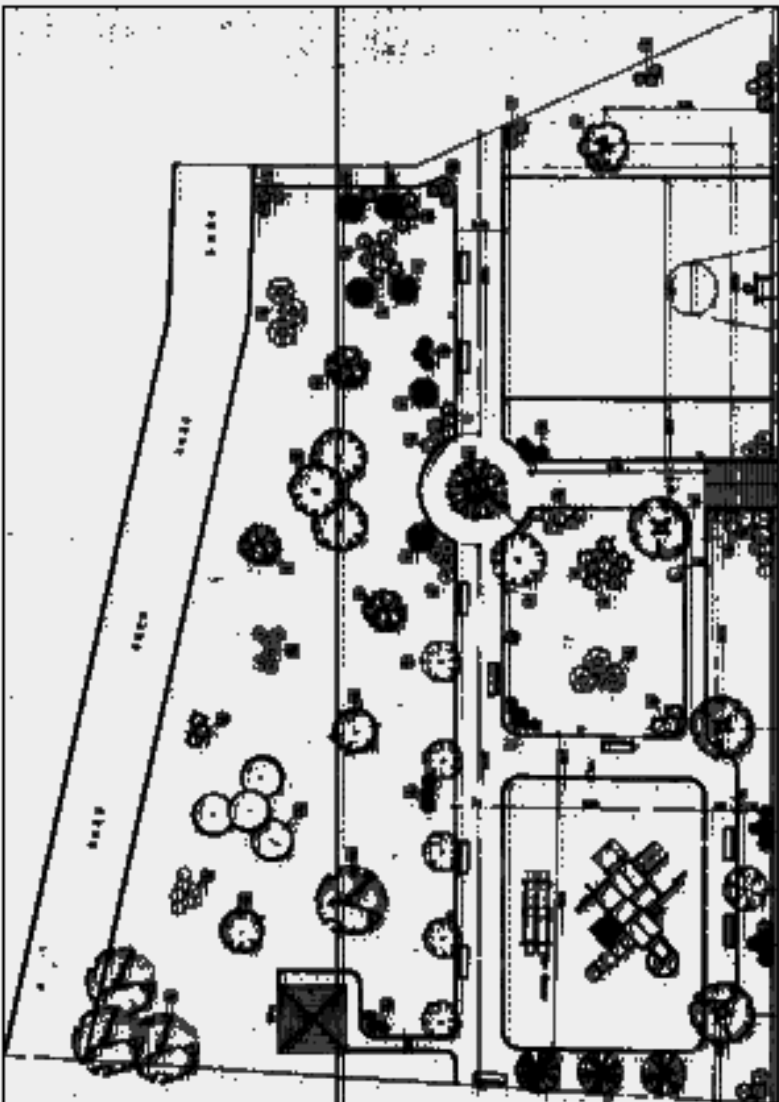
Evet

Hayır

14. Parkın içinde farklı aktivitelerin yer almasını ister misiniz?

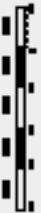
Evet

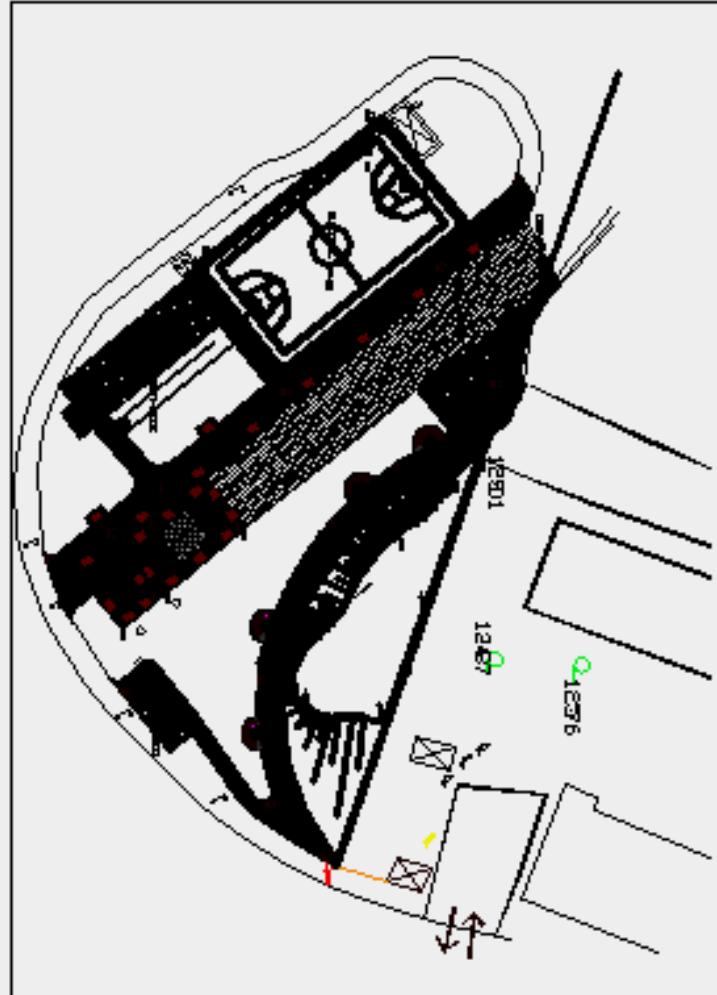
Hayır



EK 8

konseptual in space layout
Ayungga Mahadewa
Kudatani Park
Mercuri Damaru (Village of Peace)

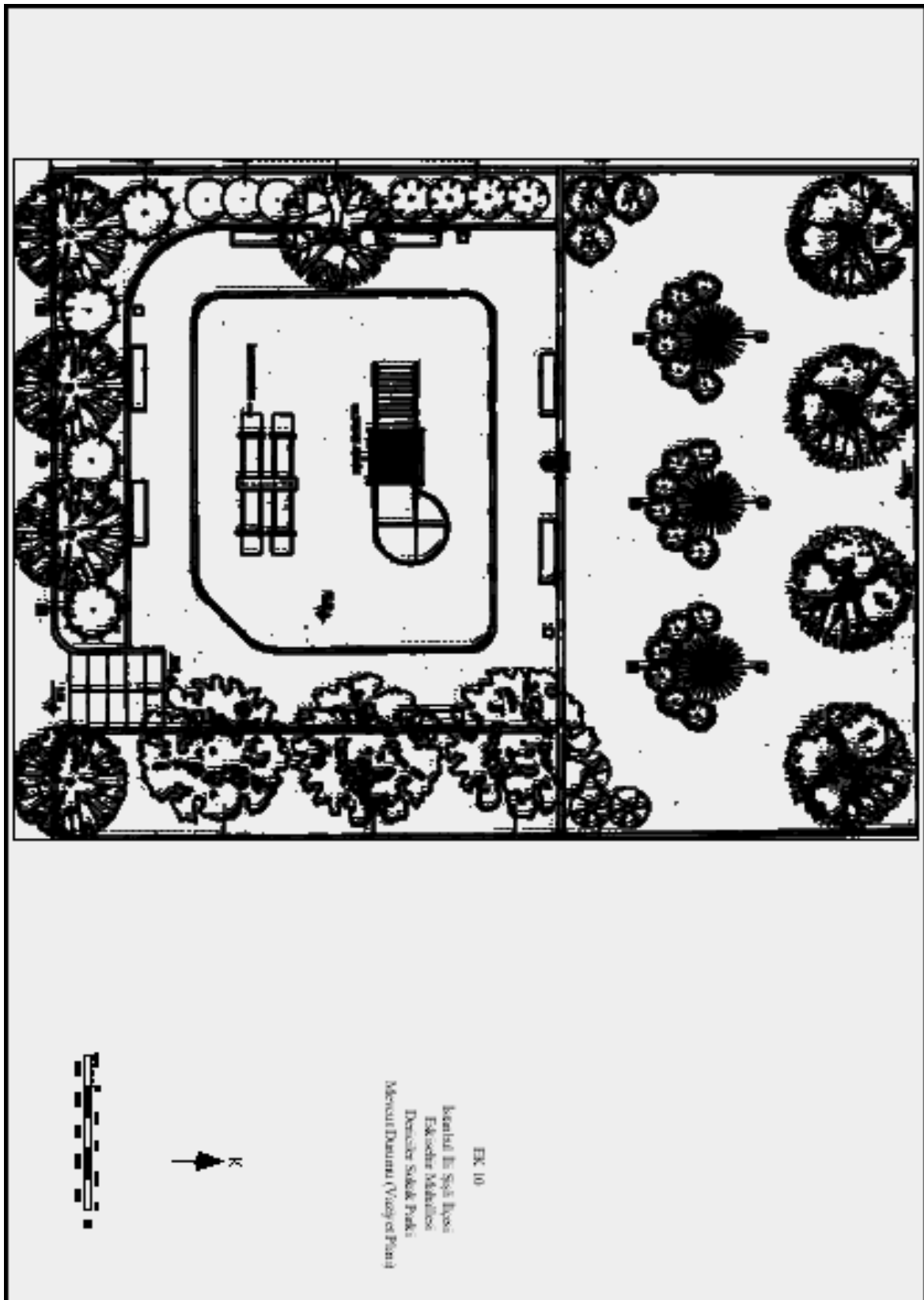




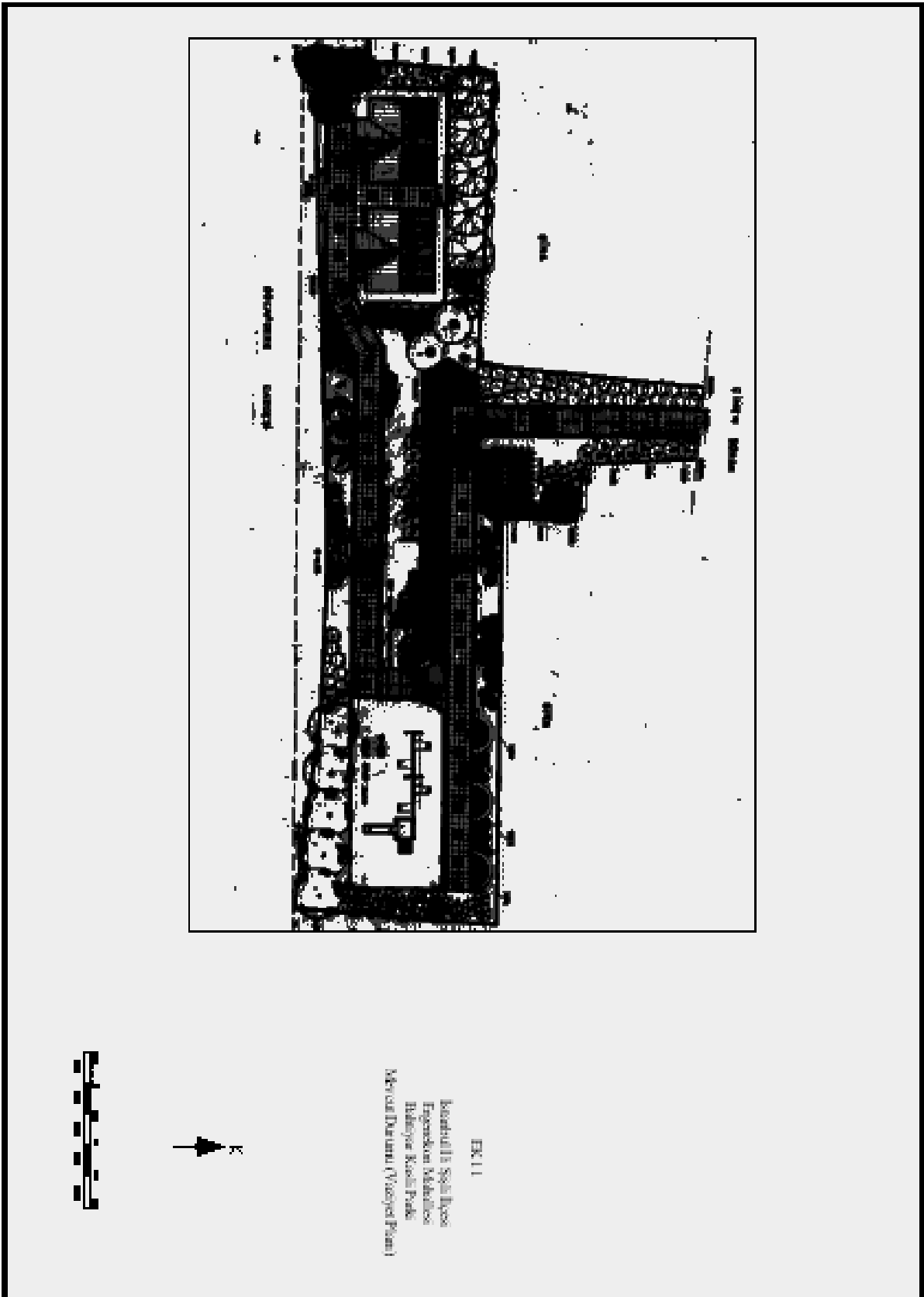
EK 9
Korunulmuş Alanın
Esentepe Mahallesi
Esentepe Parki
Mercat Durumu (Vaziyet Planı)

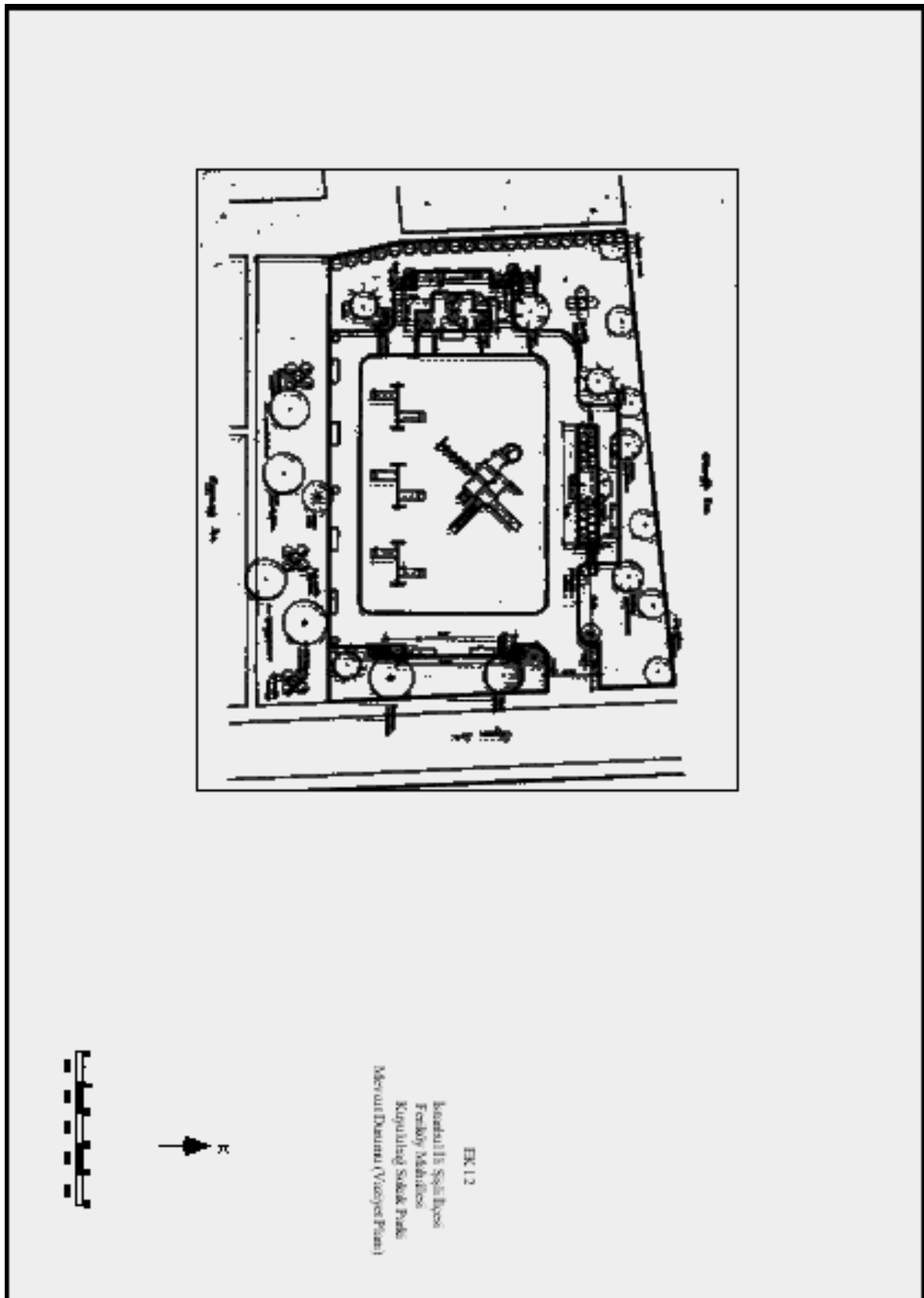


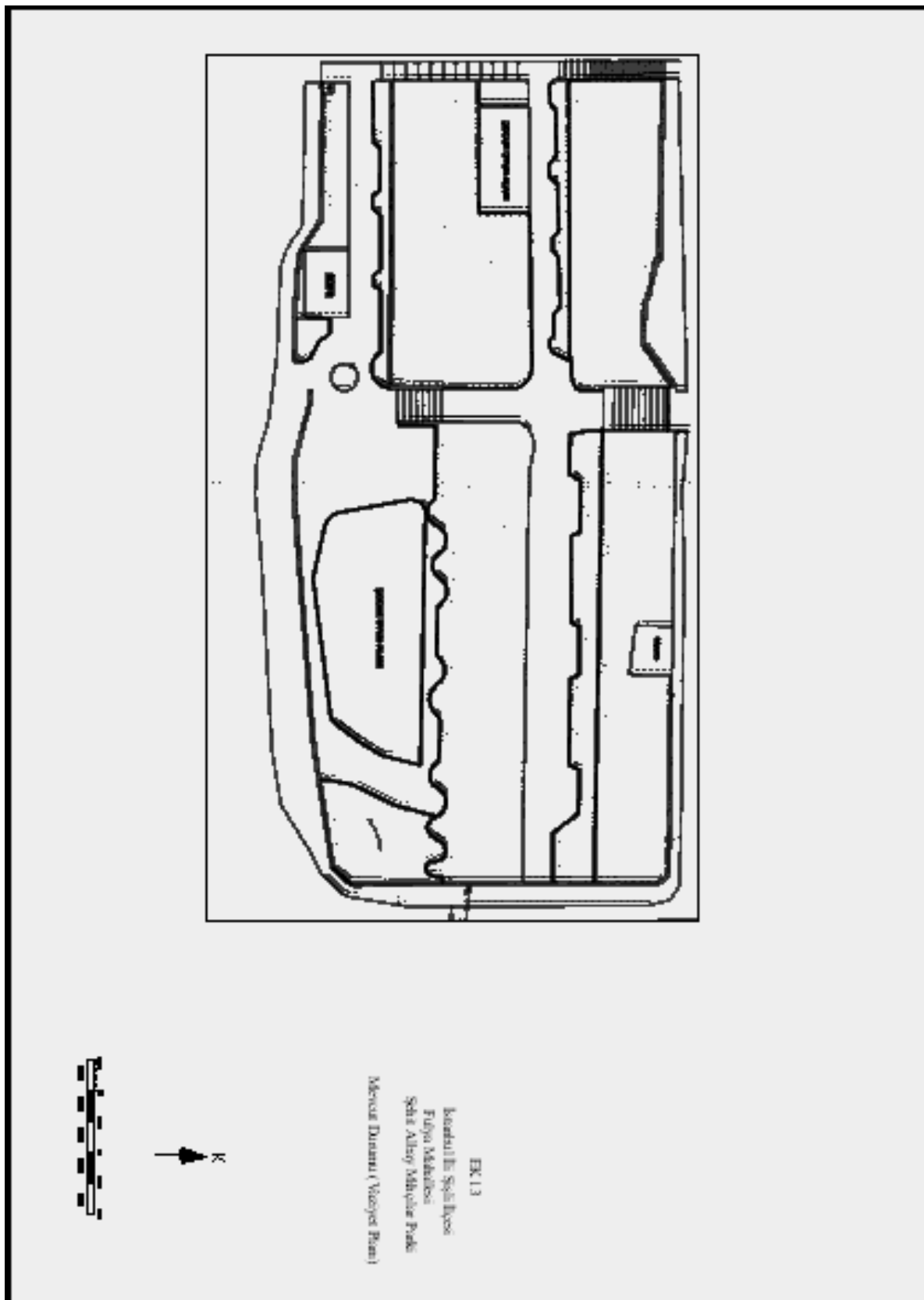
EK.10

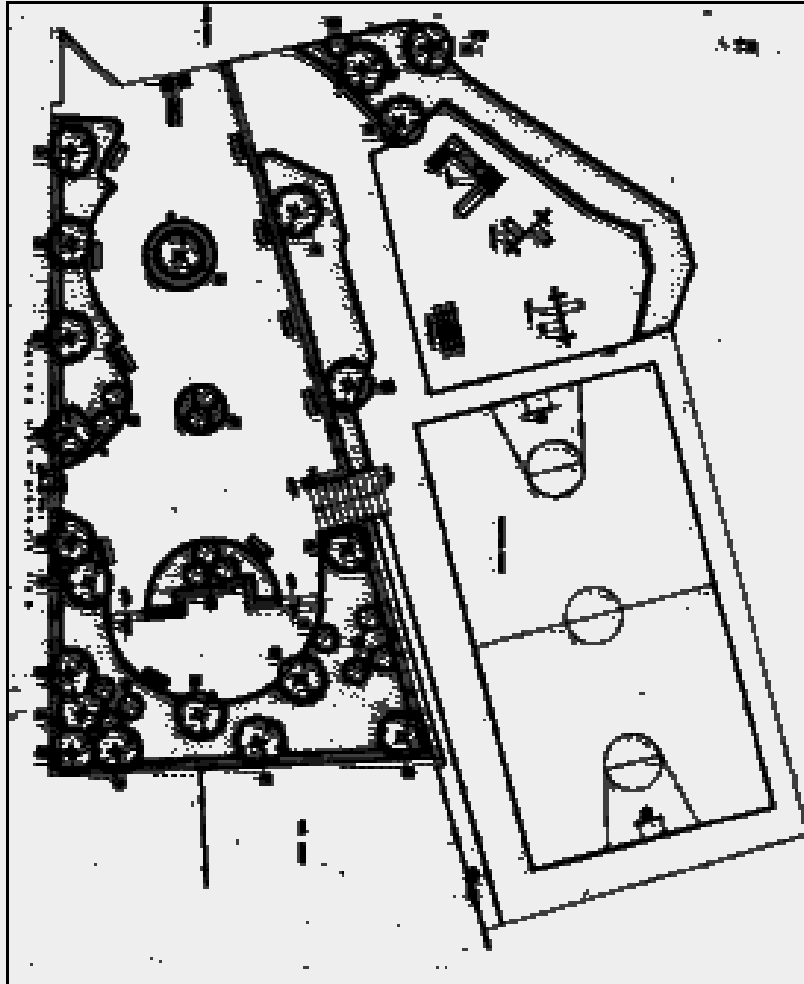


EK.11





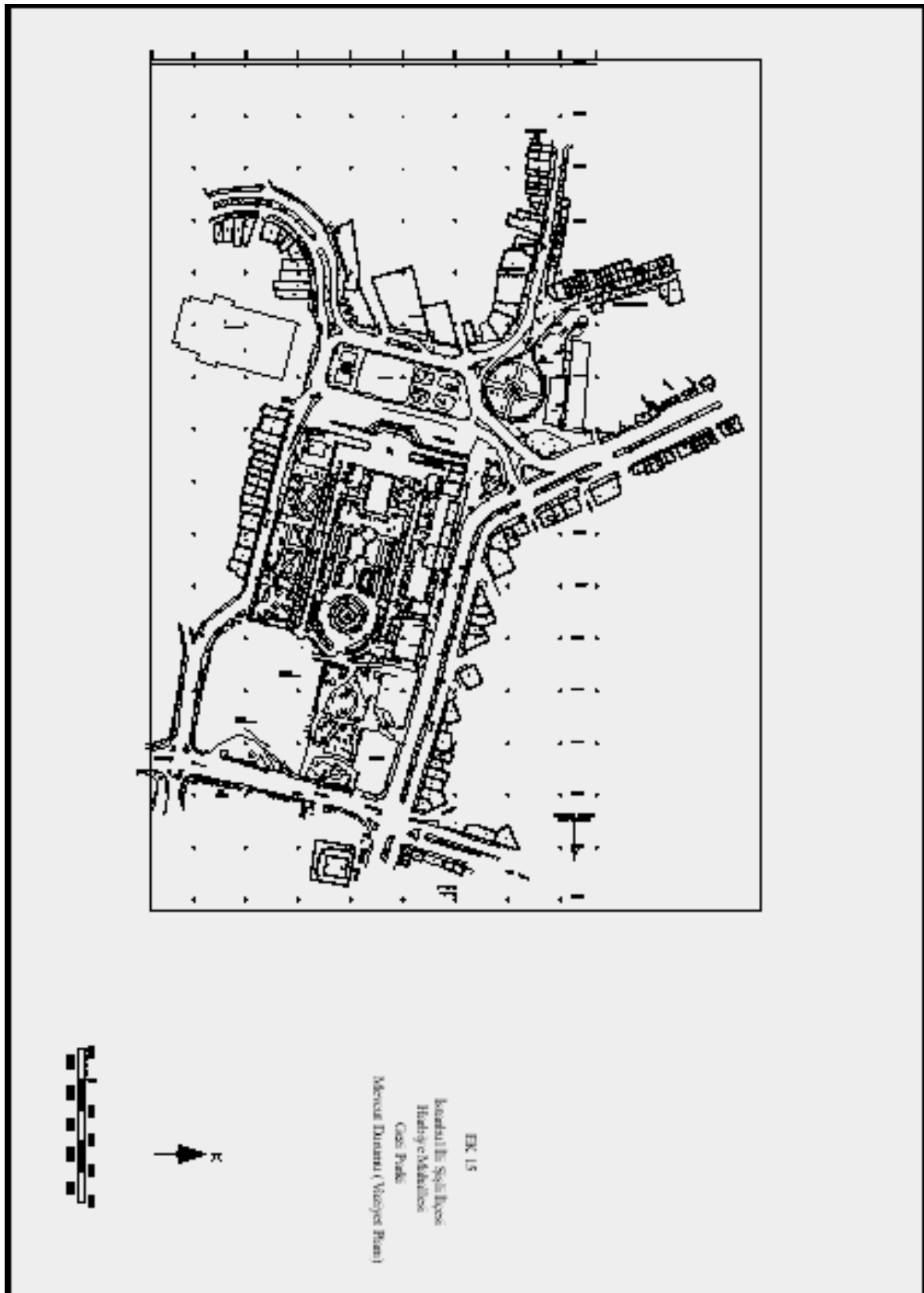


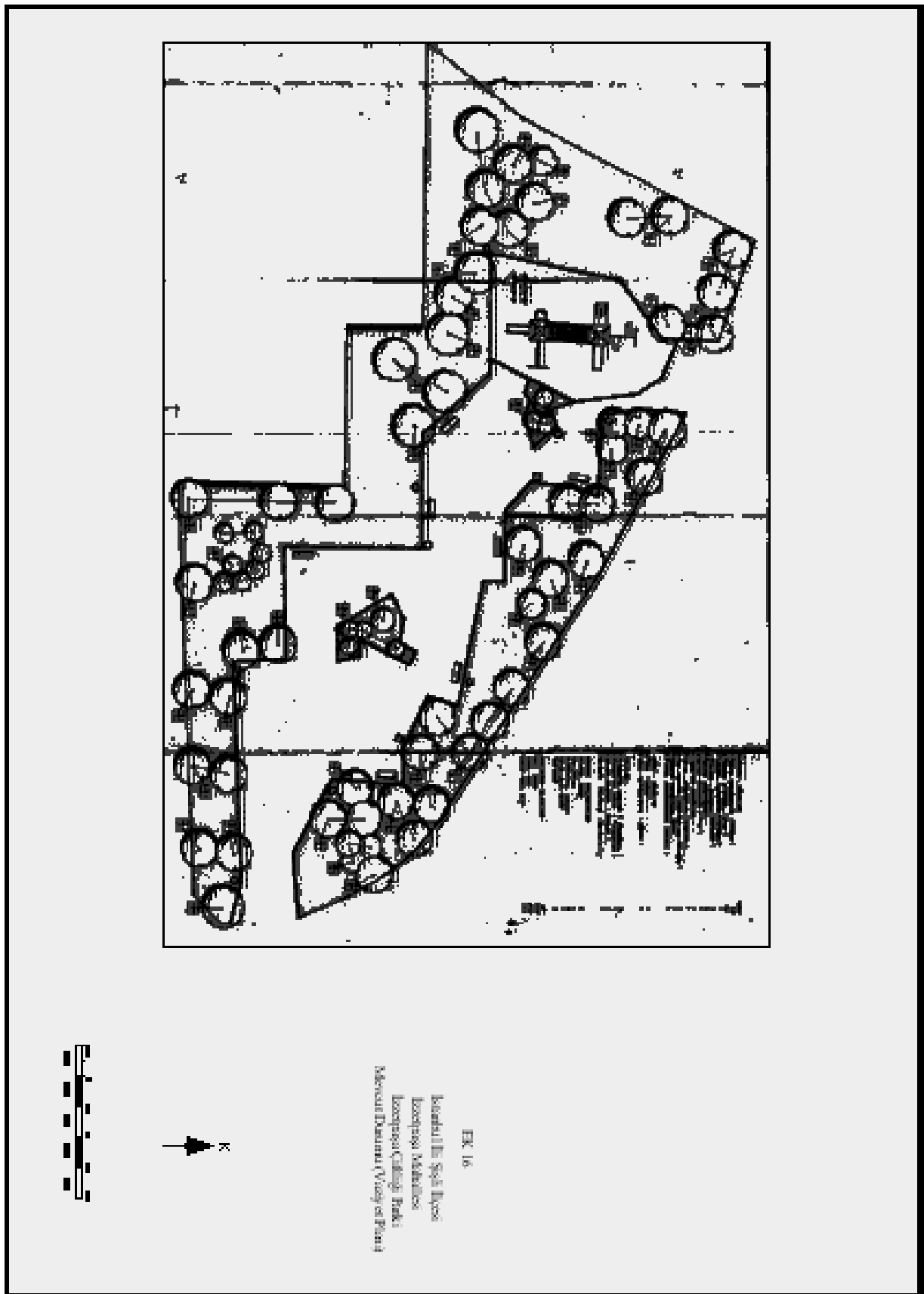


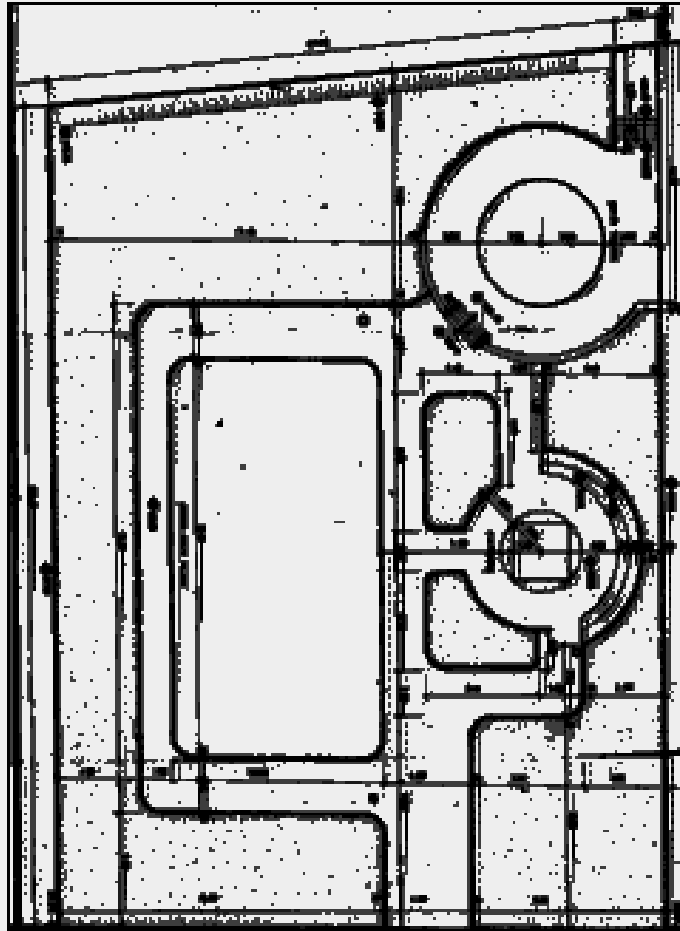
EK.14

Located in the Great House
Mesa Verde National Park
Colorado State Park
Mesa Verde National Park





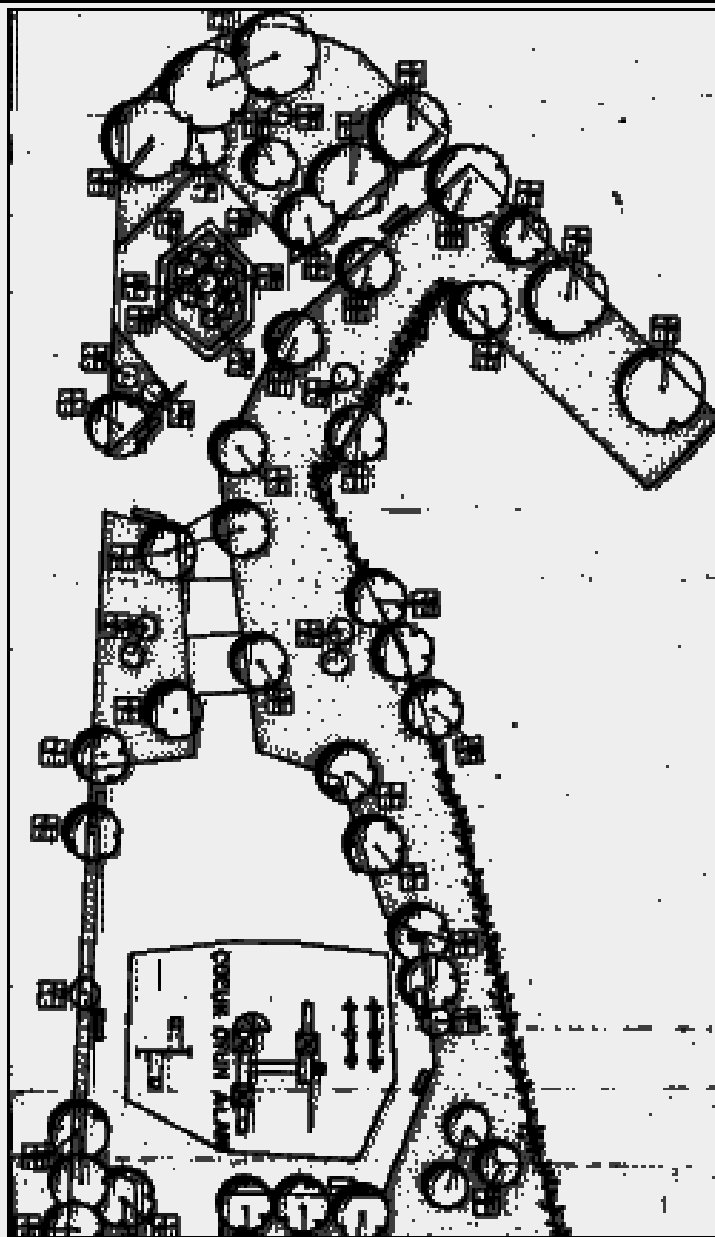




EK.17

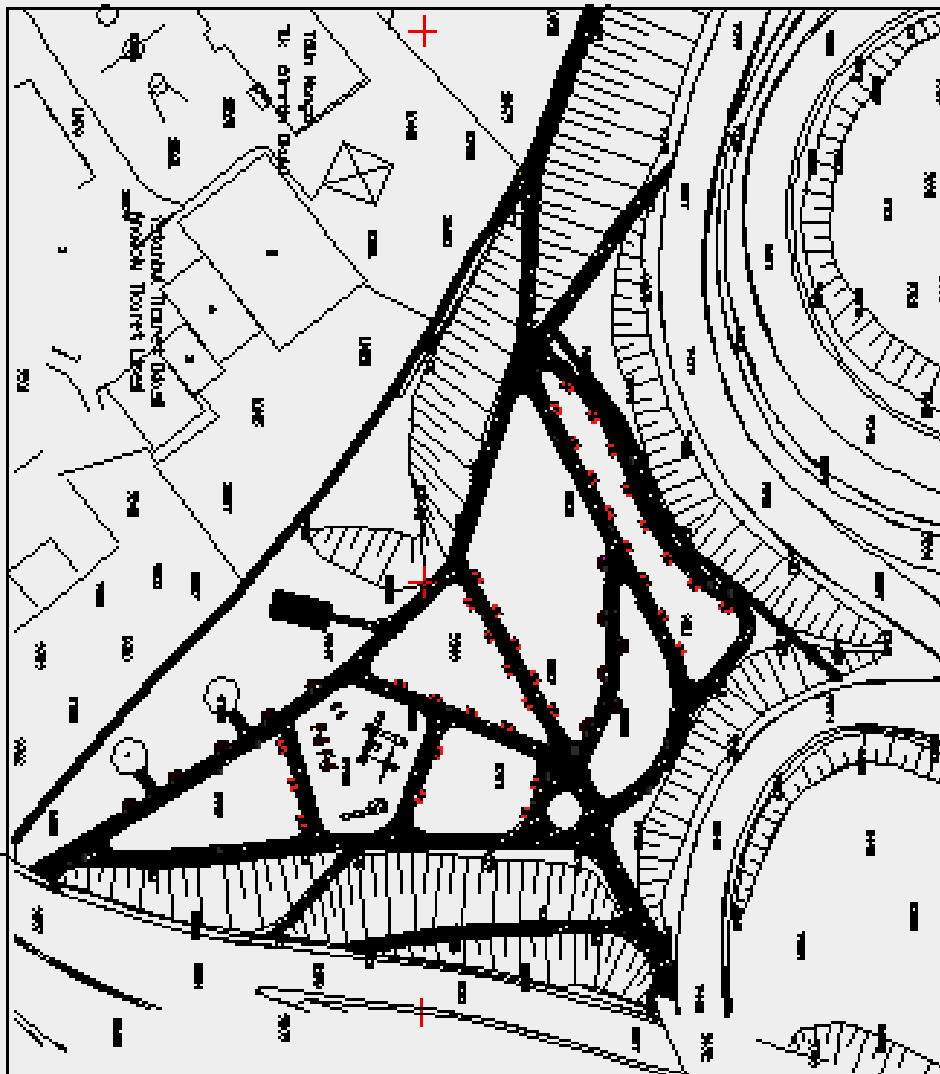
Iskenderiye Sığirtması
Kırsalınca Mahallesi
Mevlânâ Hanı (Yazıcı Hanı)





EK.18
Kızıllı's Squares
Kuşçuoğlu Mahallesi
Arkeolojik Park
Meydan (Durumu) (Yazışma Planı)

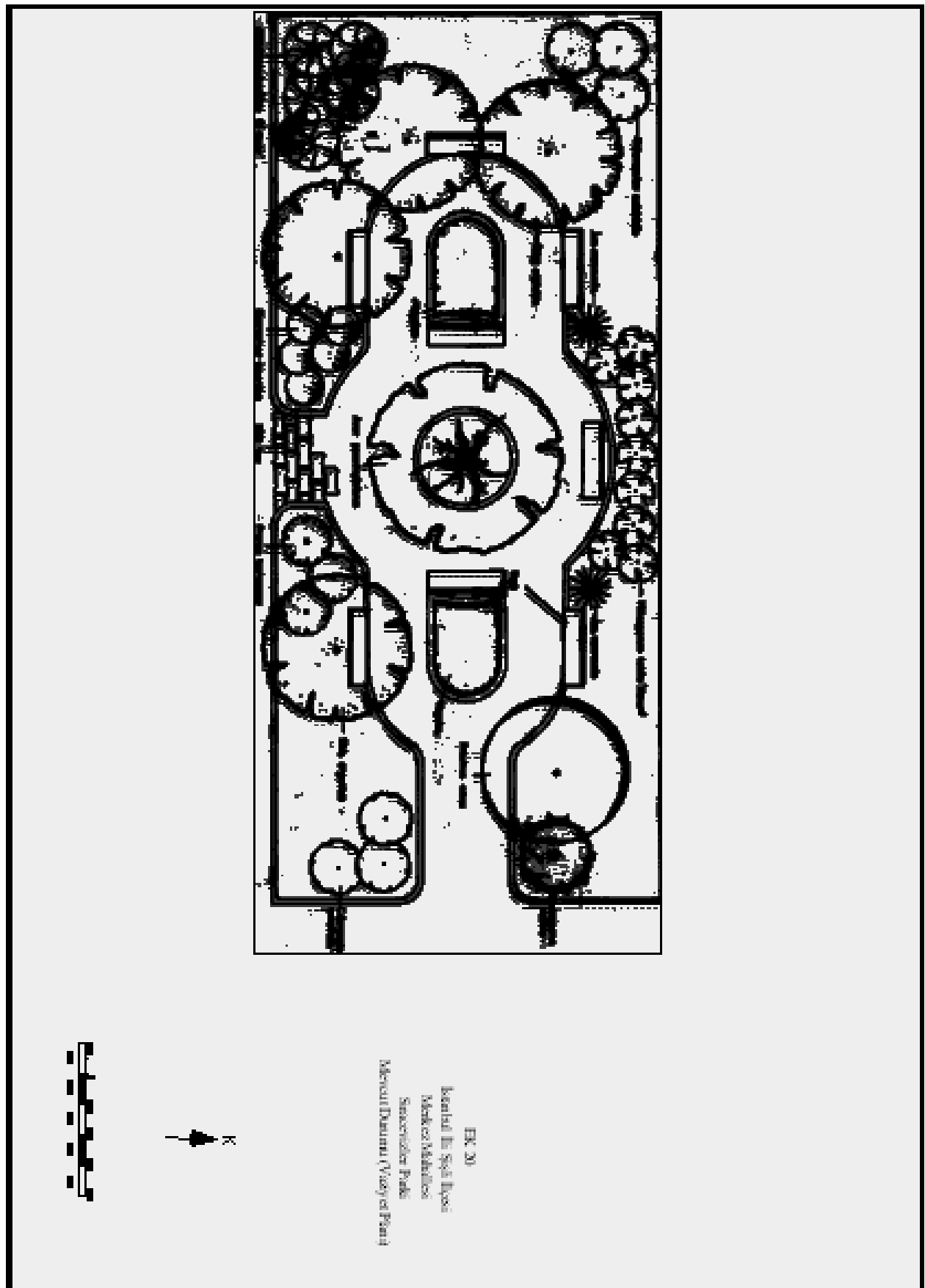


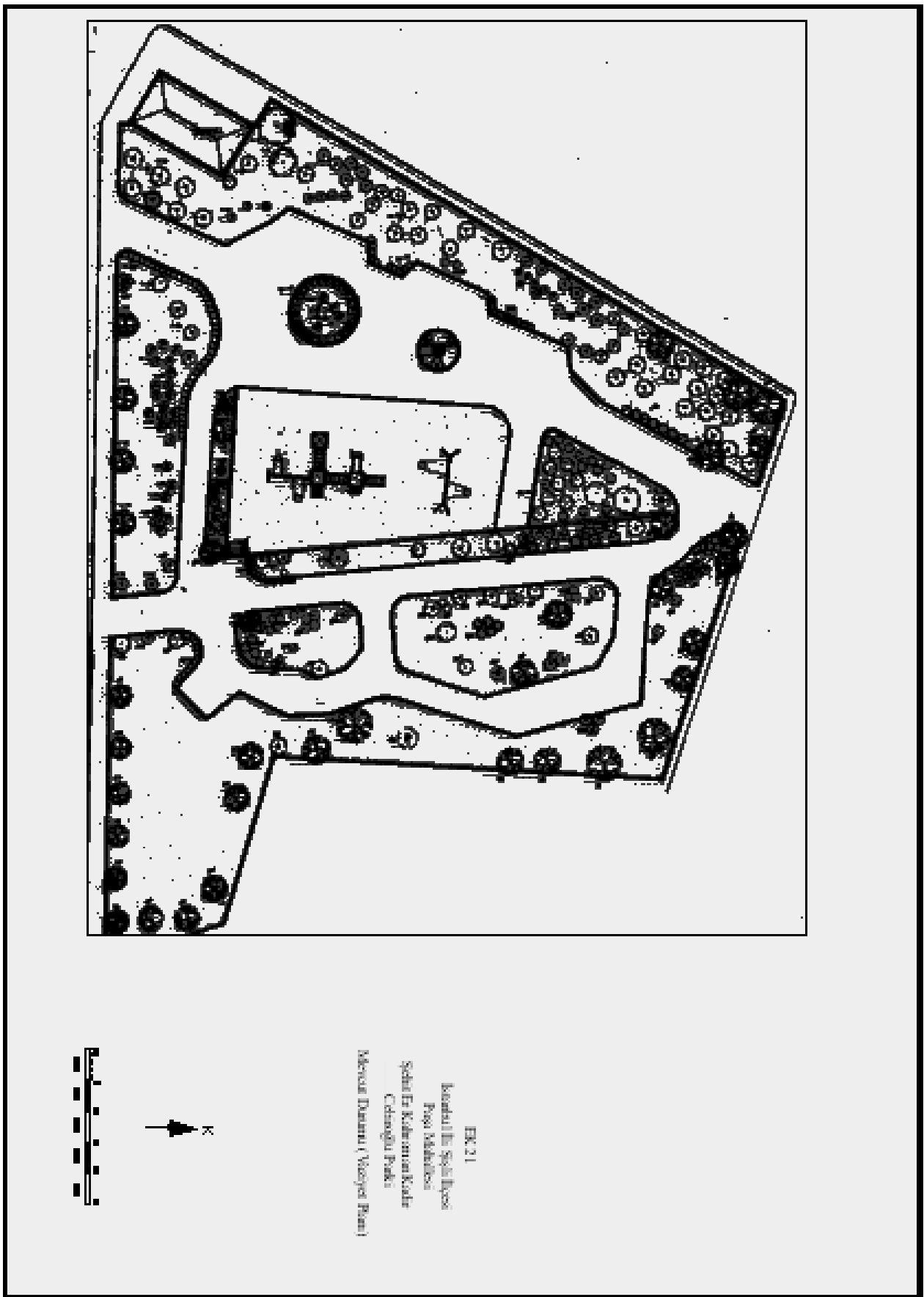


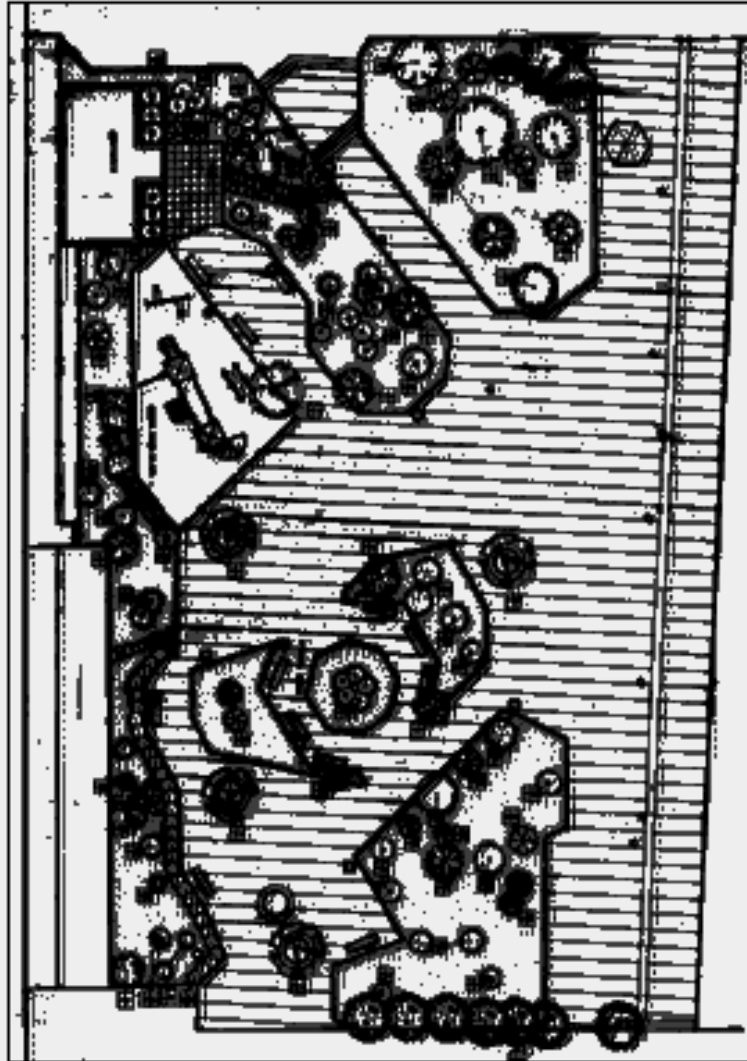
EK.19

- Kambat In-Sight Types
- Midrange Sight or Pigeon Observation
- Midrange Sight Post Point
- Midrange Sight Point (Vantage Point)









EK. 22
Kentsel Yeşil Alan
Teyalpaç Mahallesi
Atatürk Sokak Parkı
Mevcut Durumu (Mevcut Plan)

